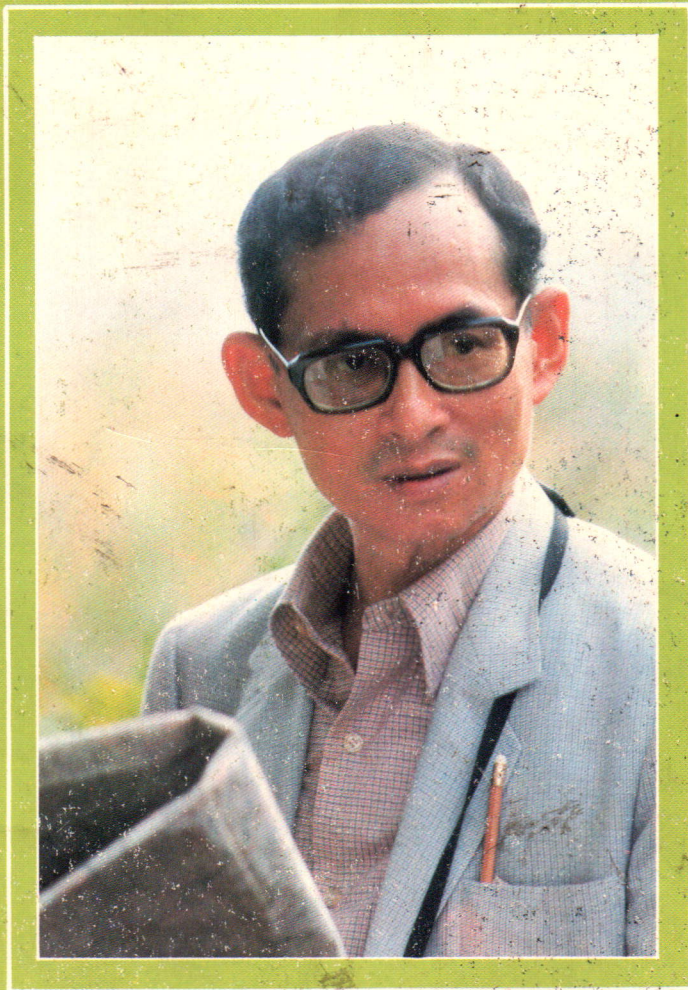

จากฟ้า...สู่ดิน

เล่ม ๕

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

จากฟ้า... สู่ดิน

เล่ม ๕

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
จัดพิมพ์เผยแพร่ พุทธศักราช ๒๕๓๓

เรื่อง จากฟ้า...สู่ดิน เล่ม ๕

คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

จัดพิมพ์เผยแพร่ พุทธศักราช ๒๕๓๓ ครั้งที่ ๑ จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม

ISBN 974-7770-67-9

บรรณาธิการ

นางสาววรรรณ เดชะไคยยะ

นางสิริพร ทองคำวงศ์

นางบุญนาถ เหล่าวานิช

นายวรวิทย์ หอมเนียม

ออกแบบปก

นางสาวอนุตรา หงษ์สุวรรณ

คำนำ

คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติได้
เคยรวบรวมบทวิทยุจากรายการสารคดี “จากฟ้า—สู่ดิน” ซึ่งออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียง
แห่งประเทศไทย ตั้งแต่ปี ๒๕๒๕—๒๕๒๙ มาแล้ว เป็นจำนวน ๔ เล่ม สำหรับเล่มนี้เป็นเล่มที่ ๕
ที่ได้จัดพิมพ์ขึ้น โดยรวบรวมบทวิทยุสารคดี “จากฟ้า—สู่ดิน” ที่ออกอากาศตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน
๒๕๒๙ ถึงเดือน ธันวาคม ๒๕๓๐ เป็นจำนวน ๒๖ เรื่อง เพื่อเป็นการเผยแพร่โครงการอันเนื่องมาจาก
พระราชดำริ ซึ่งมีอยู่นับร้อยนับพันโครงการให้แพร่หลายยิ่งขึ้น

ในหนังสือเล่มนี้นั้น มีทั้งโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, โครงการตามแนวพระราช-
ดำริ และโครงการตามพระราชประสงค์ บางโครงการนั้น เป็นโครงการที่เพิ่งเริ่มดำเนินการในปีนี้
เช่น โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้ม จังหวัดราชบุรี ตามแนวพระราชดำริ,
โครงการนำพระทัยจากในหลวง เป็นต้น และบางโครงการนั้นก็แสดงให้เห็นความก้าวหน้าการนำ
เทคนิคใหม่ ๆ มาใช้ให้เกิดผลยิ่งขึ้น และบางโครงการก็เป็นต้นแบบให้ราษฎรได้นำแนวพระราชดำริ
ไปปฏิบัติจนบังเกิดผล เช่น โครงการสวนพระองค์สวนจิตรลดา น้ำผลไม้คั้น เป็นต้น

หนังสือเล่มนี้จัดพิมพ์ขึ้นจากบทวิทยุ ดังนั้น ภาษาที่ใช้จึงยังคงรูปแบบบทวิทยุไว้มาก
ที่สุด จึงค่อนข้างจะเป็นภาษาพูดมากกว่าภาษาเขียน แต่ทว่าก็ได้แสดงให้เห็นประจักษ์ชัดว่าทั้งเจ้าหน้าที่
ที่เกี่ยวข้องและราษฎรที่ได้รับประโยชน์จากโครงการต่างสำนักในพระมหากรุณาธิคุณเป็นที่ยิ่ง

ในโอกาสนี้ คณะอนุกรรมการฯ ขอขอบคุณกองข่าว, กองการในพระองค์สำนักพระราชเลขา-
ธิการ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษ เพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
(กปร.) กรมกิจการพลเรือนทหารบก และผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนช่วยในการเผยแพร่พระราชนิ-
กรณียกิจในครั้งนี้ให้บรรลุเป้าหมาย และหวังว่าหนังสือ “จากฟ้า—สู่ดิน” เล่ม ๕ นี้ จะเป็นประโยชน์ต่อ
ผู้สนใจเช่นเดียวกับเล่มก่อน ๆ

คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

รายนามคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

๑. รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
(นายกร ทัพพะรังสี)	เป็นประธานกรรมการ
๒. เลขาธิการพระราชวัง	เป็นอนุกรรมการ
๓. อธิบดีกรมวิชาการ หรือผู้แทน	เป็นอนุกรรมการ
๔. ผู้อำนวยการสำนักงานสารนิเทศ
กองบัญชาการทหารสูงสุด หรือผู้แทน	เป็นอนุกรรมการ
๕. อธิบดีกรมสามัญศึกษา หรือผู้แทน	เป็นอนุกรรมการ
๖. อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ หรือผู้แทน	เป็นอนุกรรมการ
๗. เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการ-
การประถมศึกษาแห่งชาติ หรือผู้แทน	เป็นอนุกรรมการ
๘. เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ	เป็นอนุกรรมการ
๙. ท่านผู้หญิง นวลผ่อง เสนาณรงค์	เป็นอนุกรรมการ
๑๐. คุณหญิงจินตนา ยศสุนทร	เป็นอนุกรรมการ
๑๑. นายขวัญแก้ว วัชโรทัย	เป็นอนุกรรมการ
๑๒. ผู้บังคับการตำรวจสันติบาล	เป็นอนุกรรมการ
๑๓. นายประสม สถาปิตานนท์	เป็นอนุกรรมการ
๑๔. นายแมนรัตน์ ศรีกรานนท์	เป็นอนุกรรมการ
๑๕. นายเย็นใจ เลหาวิช	เป็นอนุกรรมการ
๑๖. นางรัชกร เหมะจันทร์	เป็นอนุกรรมการ
๑๗. นางมาลี จันทรสุข	เป็นอนุกรรมการ
๑๘. นางจารุลินทร์ มุสิกะพงษ์	เป็นอนุกรรมการ
๑๙. นางสิริพร ทองคำวงศ์	เป็นอนุกรรมการ
๒๐. นางสาวสมลักษณ์ วงศ์งามขำ	เป็นอนุกรรมการ
๒๑. นางพันธุ์พิงค์ ธรรมรัช	เป็นอนุกรรมการ
๒๒. นางสาววรวรรณ เดชะโกศยะ	รักษาการ
หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมและประสานงานสำนัก-
งานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ	เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ
๒๔. นางบุญยนาถ เหล่าวานิช	เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๒๕. นายวรวุฒิ หอมเนียม	เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

สารบัญ

	หน้า
๑. โครงการสารานุกรมไทย ตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	๑
๒. โครงการส่งเสริมอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มขนาดเล็ก อันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	๙
๓. โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรอบปี ๒๕๒๙	๑๗
๔. พระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ด้านการพัฒนาต่าง ๆ	๒๙
๕. โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรม เขาชะจุ่ม จังหวัดราชบุรี ตามแนวพระราชดำริ	๓๗
๖. โครงการหลวงตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	๔๗
๗. โครงการแพทย์ อันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	๕๕
๘. โครงการพัฒนาพื้นที่วัดญาณสังวราราม อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	๖๕
๙. โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	๗๓
๑๐. โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน	๘๕
๑๑. โรงเรียนผู้ใหญ่พระตำหนักสวนกุหลาบ ตามพระราชประสงค์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	๙๓
๑๒. โครงการนำพระทัยจากในหลวง	๑๐๓
๑๓. โครงการส่งเสริมสนับสนุนการเกษตรสมาชิกฟิการ์ของมูลนิธิสายใจไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์	๑๑๑
๑๔. โครงการสวนพระองค์สวนจิตรลดา น้ำผลไม้คั้น	๑๒๓
๑๕. ฝนหลวงเพื่อปวงประชา	๑๓๐
๑๖. โครงการปรับปรุงบึงมวกะสัน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	๑๔๑
๑๗. โครงการอบรมปฐมนิเทศของสภากาชาดไทย สำหรับสมาชิกยุวกาชาด ตามพระราชประสงค์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	๑๕๐
๑๘. ความก้าวหน้าในโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	๑๖๐
๑๙. ประมวลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ	๑๖๙

๒๐. ศิลปชีพเพื่อประชาชนไทย ในพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
๒๑. โครงการพัฒนาประมง อันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
๒๒. พระราชกรณียกิจ และโครงการพระราชดำริด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
๒๓. สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี กับตำรวจตระเวนชายแดน

๑๗๗

๑๘๕

๑๙๔

๒๐๔

“โครงการสารานุกรมไทย ตามพระราชประสงค์ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว”

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๒๕ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

คุณหญิง ดร. กัลยา โสภณพานิช

ผู้จัดรายการ

พัชรินทร์ เชยกลิ่นเทศ

ไต่เตล

จากฟ้า...สู่ดิน

บรรยาย (พัชรินทร์)

ท่านผู้ฟังคะ นับตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๔๘๙ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นครองราชย์ และตั้งแต่พระองค์ทรงมีพระบรมราชโองการกับประชาชน เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓ ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขของมหาชนชาวสยาม” แล้ว พระองค์ท่านก็ทรงปฏิบัติตามมาตลอด และเป็นที่จับใจแก่ชาวไทยทั้งหลาย พระราชกรณียกิจต่าง ๆ ที่ทรงกระทำ มากมายจนแทบจะไม่มีเวลาเป็นของพระองค์เอง ทรงโปรดที่จะพระราชทานความช่วยเหลือให้กับบรรดาประชาราษฎร์ โดยไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยาก พระวรกาย ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะให้ประชาชนมีความสุขอยู่ดีกินดี เรียกได้ว่าเพื่อประโยชน์สุขของประชาอาณาจักรอย่างแท้จริง

เพลง

“เทอดมหากษัตริราช”

บรรยาย (พัชรินทร์)

ในการแก้ปัญหาความเป็นอยู่ของราษฎร เพื่อส่งเสริมให้เกิดการอยู่ดีกินดีนั้น ได้ทรงพระราชพิจารณาศึกษา และทรงเห็นว่าประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร และเป็นชาวนาชาวไร่ที่ยากจน การแก้ไขปัญหาก็ทรงเน้นในสาขาเกษตรกรรม โดยทรงมุ่งมั่นส่งเสริมฐานะความเป็นอยู่ให้เป็นปึกแผ่นมั่นคงต่อไป ดังจะเห็นได้จากโครงการต่าง ๆ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ไม่ว่าจะเป็น

โครงการหลวง โครงการตามพระราชดำริ โครงการในพระบรม-
 ราชานุเคราะห์ หรือโครงการตามพระราชประสงค์ ซึ่งจะเน้น
 ในการพัฒนาการเกษตร การศึกษา อนามัย และสังคม สำหรับ
 ในการพัฒนาเรื่องการศึกษา นั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 ทรงเห็นว่ายังมีประชาชนอีกเป็นจำนวนมาก ไม่ได้รับการศึกษา
 และเรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ เนื่องจากโรงเรียนอาจจะไม่พอ หรือ
 ไม่มีผู้ที่ทำหน้าที่เป็นแหล่งความรู้ พระองค์จึงทรงมีพระราช-
 ประสงค์ที่จะให้เกิดโรงเรียนประจำบ้าน และเป็นแหล่งศึกษา
 หาความรู้ได้ ไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ ก็สามารถที่จะเรียนรู้ได้
 เท่าเทียมกัน ดังนั้นโครงการสารานุกรมไทย จึงเกิดขึ้นตาม
 พระราชประสงค์ของพระองค์ท่าน ดังที่ คุณหญิง ดร. กัลยา
 โสภณพนิช กรรมการบริหารและเลขานุการ โครงการสารานุกรม-
 ไทยสำหรับเยาวชน ตามพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระ-
 เจ้าอยู่หัว ได้เล่าให้ฟังว่า

คุณหญิง ดร. กัลยา

“ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๖ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเห็นว่า
 หนังสือประเภทสารานุกรมไทยนี้ไม่มี แล้วก็ความต้องการทางด้าน
 การศึกษาคือขั้นพื้นฐาน แล้วโครงการนี้เป็นความรู้ทางด้านพื้นฐาน
 จริง ๆ แล้วก็เริ่มตั้งแต่เยาวชน คือเป็นโครงการที่แตกต่างจาก
 โครงการทั้งหมด เพราะว่าโครงการนี้เริ่มตั้งแต่เด็กแล้วก็ผู้ใหญ่
 ทุกเพศทุกวัย เป็นโครงการที่พระองค์ท่านทรงเห็นว่า ในสมัยนั้น
 โรงเรียนไม่พอกับความต้องการของนักเรียน พระองค์ท่านก็
 อยากจะให้มีการสร้างหนังสือสารานุกรมไทยขึ้นมาด้วยคนไทย
 ตั้งแต่สมัยนั้นเลย พระองค์ท่านก็รับสั่งว่า อยากจะเห็นหนังสือ-
 สารานุกรมไทยขึ้น แต่ก็ยังไม่ได้มีการจัดทำขึ้นอย่างเป็นจริงเป็นจัง
 จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๑๑ จึงได้มีการฟอร์มกรรมการและก็เข้าเฝ้าฯ
 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็มีพระราชปรารภหรือพระราชกระแส
 ในตอนหนึ่งที่ว่า เพื่อให้กรรมการได้ทราบถึงพระราชประสงค์
 ตั้งเดิม แล้วก็เพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำหนังสือสารานุกรมไทย
 ซึ่งจะเล่าให้ฟังว่ามีลักษณะที่แตกต่าง แล้วก็ก็มีเอกลักษณ์พิเศษ
 อย่างไม่เหมือนกับของใคร แล้วก็ไม่มีใครเหมือนในโลกนี้
 ก่อนที่จะเล่าว่ามีลักษณะพิเศษอย่างไร ก็อยากจะขออัญเชิญ
 พระราชกระแสมาเล่าให้ฟัง พระองค์ท่านรับสั่งว่า “การเรียนรู้

ในเรื่องราวและวิชาสาขาต่าง ๆ โดยกว้างขวาง เป็นเหตุให้เกิดความรู้ ความคิด และความฉลาด ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดสำหรับชีวิต ช่วยให้บุคคลสามารถสร้างประโยชน์สุข สร้างความเจริญมั่นคงให้แก่ตนเอง ทั้งแก่สังคม และบ้านเมืองอันเป็นที่พึ่งอาศัยได้ทุกคน จึงควรให้มีโอกาสที่จะศึกษาหาความรู้ได้ตามความประสงค์ และกำลังความสามารถโดยทั่วกัน” อันนี้เป็นตอนหนึ่ง แล้วอีกตอนหนึ่งที่พระองค์ท่านรับสั่งก็คือว่า “แม้วิชาต่าง ๆ ในทุกสาขาวิชา จะแยกแยะออกเป็นแผนก เป็นสาขาวิชาต่าง ๆ ก็ตาม พระองค์ท่านรับสั่งว่า จะเป็นทางไหนก็ตาม ในด้านวิทยาศาสตร์ หรือในด้านศิลปะ โยงกันหมด ชีวิตของเราต้องโยงกันหมด ทั้งในด้านกฎหมายก็ดี เศรษฐกิจก็ดี อะไรพวกนี้ โยงกันหมด ถ้าโยงกันหมดแล้ว ฉันเชื่อว่า สารานุกรมนี้ อาจจะช่วยชาติให้รอดพ้นได้.....” เพราะฉะนั้น ก็อาจจะยืนยันได้ว่า พระองค์ท่านทรงมีพระราชประสงค์มานานแล้วว่า อะไรก็ตามที่ต้องเกี่ยวโยงกัน แล้วก็เป็นการผสมผสาน แม้กระทั่งโครงการต่าง ๆ และในการศึกษาก็ในทำนองเดียวกัน พระองค์ท่านให้หลักการไว้ว่าอย่างนั้นว่า “เราเรียนมาในวิชาใดก็ตาม จะต้องใช้วิชาอื่นเพื่อในการดำรงชีวิต และก็การสร้างสรรอะไรให้เกิดขึ้น”

บรรยาย (พัชรินทร์) จากพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน จึงได้เกิดขึ้น ซึ่งเริ่มจากเพื่อทดแทนการขาดแคลนโรงเรียนในสมัยนั้น จนกระทั่งเป็นสิ่งที่สามารถเสริมความรู้ในสาขาต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง ซึ่งเรื่องต่าง ๆ ในสารานุกรมไทย มีอะไรบ้าง น่าสนใจมากน้อยแค่ไหน และจะทำต่อไปอย่างไร คุณหญิง ดร. กัลยา โสภณพนิช ได้เล่าให้ฟังต่อไปว่า

คุณหญิง ดร. กัลยา ที่นี้ก็มาถึงว่าลักษณะพิเศษของหนังสือชุดนี้ ทำอย่างไรจะให้หนังสือชุดนี้เป็นโรงเรียนประจำบ้าน ที่พ่อแม่ใช้สอนลูก และที่พี่ใช้สอนน้องได้ เพื่อทดแทนการขาดแคลนโรงเรียนในสมัยนั้น พระองค์ท่านรับสั่งว่า ขอให้ในเรื่องเดียวกัน แบ่งเรื่องต่าง ๆ ที่จะลงในสารานุกรมไทยนี้ ออกเป็น ๓ ระดับความรู้ ในเรื่องเดียวกัน ในส่วนแรกนี้ให้พิมพ์ด้วยตัวหนังสือใหญ่ ให้สำหรับเด็กเล็กอ่าน แล้วก็อายุมากขึ้นหน่อย อายุประมาณ ๑๒-๑๔ ปี แล้วก็ในระดับที่สาม ก็เป็นเรื่องราวต่าง ๆ สอนเด็กโต อายุ ๑๕ ปีขึ้นไป มีคำพูด

ที่ยากพอใช้ แล้วก็อธิบายถึงสิ่งที่เป็นโยบายชนต่อด็ก ๑๕ ปีขึ้นไป จนกระทั่งผู้ที่เป็นผู้ใหญ่ ที่แม้จะไม่ได้เข้ามหาวิทยาลัย จะได้สอน ลูกต่อไปได้ อันนี้ก็เป็นลักษณะพิเศษมากของสารานุกรมไทย ที่เราไม่ได้เรียงตามตัวอักษร แต่ว่าจะเป็นเรื่อง ๆ ที่นี้เมื่อมีพระราชประสงค์อย่างนั้นแล้ว คณะกรรมการก็ได้เชิญผู้เชี่ยวชาญ แล้วก็อาจารย์อยู่ในคณะหรือในสาขาวิชาการต่าง ๆ นี้ ทั้งหมด ๗ สาขาด้วยกัน เพราะฉะนั้นหนังสือสารานุกรมไทยนี้ ก็จะมีเรื่องราวในสาขาต่าง ๆ ถึง ๗ สาขาวิชาด้วยกัน คือ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ แพทย์ศาสตร์ และคณิตศาสตร์ แต่ความจริงแล้วก็อาจจะเป็นการประยุกต์ วิทยาศาสตร์มากเสียส่วนใหญ่ พอเริ่มโครงการก็ได้...ในปีหนึ่ง ๆ มีการมการ แต่หนังสือเล่มแรกที่ทำสำเร็จออกมา มีประมาณ ๔ เรื่อง ในหนึ่งเล่ม ทำเสร็จในปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ซึ่งก็ใช้เวลานานมากพอสมควร แล้วก็ในเล่มต่อ ๆ มา เท่าที่สถิติที่เราทราบนั้นะคะ ขณะนี้เราพิมพ์มาทั้งหมดแล้ว ทั้งหมด ๔ เล่ม ในแต่ละเล่มที่จัดทำนี้ ใช้เวลาไม่น้อยกว่า ๒ ปี มากที่สุด ๘ ปี ตั้งแต่เริ่มทำจนกระทั่ง สำเร็จ ทำเสร็จ เนื่องจากว่าบางสาขาวิชา อย่างเช่นคณิตศาสตร์นี้ เป็นสาขาที่เป็นนามธรรม แต่เราจะต้องทำออกมาให้เด็กเข้าใจ มีภาพประกอบที่เป็นรูปธรรมที่ใช้เวลานานมากนี้เนื่องจากว่า ผู้เชี่ยวชาญสามารถที่จะเขียนข้อความสำหรับเด็กโตนี้ได้ แต่ อาจารย์หรือวิทยากรสมทบ ที่จะเขียนส่วนเด็กเล็กเด็กกลางนี้ ทำได้ยากมาก บางครั้งรับไปแล้วว่าจะเขียนให้ ๓ เดือน ๖ เดือน ก็เอากลับมาบอกว่าทำไม่ได้ คือทำไม่ได้จริง ๆ อย่างเช่นเรื่อง สมการหรืออสมการ เราผู้ใหญ่เราฟังดูแล้วเรายังไม่ค่อยทราบว่า มันคืออะไร แต่ว่าจะต้องพยายามอธิบายให้เป็นความรู้อีก ๒ ระดับ เป็นส่วนเด็กเล็กแล้วก็เด็กกลาง แล้วก็ต้องมีภาพประกอบให้ เหมาะกับเด็กในแต่ละวัยด้วย แล้วนอกจากนี้ยังจะต้อง... เนื่องจากว่า พระองค์ท่านรับสั่งว่าเป็นสารานุกรมไทยที่คนไทยทำ เพราะฉะนั้น ภาพประกอบจะต้องเป็นภาพประกอบที่ใกล้กับชีวิตคนไทย เพราะฉะนั้นเราผู้จัดทำจะต้องพยายามทำให้เป็นไปตามพระราชประสงค์ โดยที่หาสิ่งที่ใกล้ตัว สิ่งทีใกล้กับชีวิตประจำวันมา เทียบให้เด็กเห็นถึงความสัมพันธ์ว่า อันนี้วิชาการเป็นอย่างนี้

ของจริง ๆ ที่เราเห็นอยู่ทุกเมื่อเชื่อนี้ มันมีความสัมพันธ์กับทางวิชาการอะไรบ้าง เพราะฉะนั้นก็เป็นสิ่งที่ยากมากที่จะทำจึงได้ใช้เวลานาน จากปี ๒๕๑๖ เริ่มแรกพิมพ์เสร็จ ๕,๐๐๐ เล่มของทุกเล่มของทุกฉบับที่พิมพ์ ในหลวงจะพระราชทานให้โรงเรียนต่างจังหวัด ส่วนที่เหลือก็จะมีจำหน่าย อันนี้ก็เป็นอีกข้อหนึ่งที่ว่าโครงการในพระราชประสงค์ แล้วก็มีของขายด้วย... เราพิมพ์ทั้งหมด ๙ เล่ม เล่มหนึ่งพิมพ์ถึง ๕ ครั้ง มีจำนวนพิมพ์ถึง ๓๐,๐๐๐ ฉบับ แล้วก็ลดหลั่นกันมาตามลำดับ เล่ม ๒ ก็สี่ครั้ง เล่ม ๓ สี่ครั้ง เล่ม ๔ สามครั้ง พิมพ์ครั้งที่สามแล้ว เล่ม ๕ พิมพ์ครั้งที่สาม เล่ม ๖ ก็เช่นเดียวกัน เล่ม ๗ พิมพ์สองครั้ง เล่ม ๘ สองครั้ง เล่ม ๙ พิมพ์ครั้งแรก ทั้งหมดพิมพ์หนังสือมาทั้งหมด ๒๐๐,๐๐๐ กว่าเล่ม จนถึงปัจจุบัน ขณะนี้กำลังทำเล่ม ๑๐-๑๑-๑๒ ก็คาดว่าจะเสร็จในปีหน้าเพื่อรวมฉลองในหลวงครบ ๖๐ พรรษา แล้วนอกจากนี้พระองค์ท่านรับสั่งว่า ความรู้ไม่มีที่สิ้นสุด เพราะฉะนั้น ถ้ายังมีคนทำ แล้วก็เงินทำ ก็ให้ทำต่อไปเรื่อย ๆ เพราะฉะนั้น โครงการนี้ก็เป็นโครงการที่ไม่มีสิ้นสุด คือเป็นโครงการที่นาน ยาวนานมาแล้ว แล้วก็ทำยาวนานต่อไปอีก

บรรยาย (พัชรินทร์) จากพระบรมราโชวาท ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตอนหนึ่งว่าผู้มีวิชาความรู้ ย่อมตั้งใจปรารถนาจะมีอนาคตที่มั่นคงและรุ่งโรจน์ การทำงานสร้างอนาคตนั้น นอกจากจะต้องใช้วิชาความรู้ที่เจนจัดเป็นหลักแล้ว บุคคลยังจำเป็นต้องอาศัยคุณสมบัติพิเศษอีกหลายด้านเป็นเครื่องอุดหนุนและส่งเสริมความรู้ของตนอย่างมากด้วย คุณสมบัติที่สำคัญ ข้อแรกคือ จะต้องเป็นคนที่ทำตัวทำงานอย่างมีหลักการ มีเหตุผล มีระเบียบ และมีความสุจริตเป็นธรรมชาติ ข้อสอง ต้องมีความเข้มแข็งอดทน มีความเพียรพยายามอย่างสูง และสม่ำเสมอ ทั้งในการทำงานและการสร้างสมความดี แม้จะมีความเหนื่อยยากหรือมีอุปสรรคขัดขวางมากมายเพียงใดก็ไม่ย่อท้อถอยหลัง ข้อสาม ต้องสนใจศึกษาค้นคว้าหาวิชาและความรอบรู้ในเรื่องต่าง ๆ ให้ลึกซึ้งและกว้างขวางรอบด้าน ไว้สำหรับใช้เทียบเคียงประกอบการพิจารณาตัดสินปัญหาต่าง ๆ ในการทำงาน..... จากพระบรมราโชวาทนี้เอง ทำให้ได้ข้อคิดที่ว่า การเรียนรู้ไม่มีที่สิ้นสุด ซึ่งสามารถใช้สิ่งที่เราเรียนรู้มาประกอบการพิจารณาและตัดสิน

ปัญหาต่าง ๆ ได้ และโครงการสารานุกรมไทย เป็นสิ่งหนึ่งที่จะได้ประโยชน์สำหรับประชาชนคนไทยในทุก ๆ ด้าน ดังที่ คุณหญิง ดร. กัลยา โสภณพนิช กรรมการบริหารและเลขานุการ โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน ตามพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้กล่าวว่า

คุณหญิง ดร. กัลยา

“ประโยชน์และก็ความหวัง คาดว่าหนังสือนี้จะเป็นประโยชน์กับประชาชนอะไรบางอย่างนั้นะคะ ก็สรุปได้เป็น ๖ ข้อว่า เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เด็กไทยมีความรู้ขั้นพื้นฐาน ในเรื่องหรือสิ่งที่เกี่ยวกับวิทยาการสาขาต่าง ๆ ๗ สาขาวิชา ที่ได้เรียนไปแล้ว แล้วก็จาก ๗ สาขาวิชานี้ เพื่อให้ทราบเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีอะไรบ้าง แล้วก็ประวัติความเป็นมาอย่างไร ในประเทศ มีความเจริญก้าวหน้าไปแค่ไหน ต่างประเทศมีอะไรบ้าง ตั้งแต่เริ่มแรกจนกระทั่งปัจจุบัน ข้อที่ ๓. ก็เพื่อให้เด็กเข้าใจว่าสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นรากฐานแห่งความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงทางวัฒนธรรม ระบบการปกครอง การเศรษฐกิจ การศึกษาของประเทศ ข้อที่ ๔. เพื่อให้เด็กไทยมีความรู้เข้าใจ และเรื่องสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวมีความสำคัญ ความสัมพันธ์ มีความหมาย และมีประโยชน์อย่างสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง ตลอดจนประชาชนคนไทย ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ให้เด็กไทยตระหนักว่าเรื่องและสิ่งต่าง ๆ ตามที่จัดพิมพ์ในสารานุกรมไทยทั้งหมดดังกล่าว เป็นมรดกและเป็นสมบัติของชาติไทยที่ตนเองและคนไทยทุกคนควรจะภาคภูมิใจ รู้จักรักษาและช่วยกันสร้างสรรค์ให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น และก็อันสุดท้ายก็คือว่า ประโยชน์ที่ใกล้ตัวที่สุดคือ สำหรับเด็กนักเรียนนี้ ก็สามารถที่จะค้นคว้าทำรายงานส่งครูได้ เพื่อจะได้จบ เรียนสำเร็จได้ และก็ให้เด็กใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์”

บรรยาย (พัชรินทร์)

ท่านผู้ฟังคะ ประชาชนคนไทยทุกคน ต่างก็รู้สึกซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงมีต่อคนไทยทุกคน เหมือนดังกับพ่อที่คอยห่วงใยช่วยเหลือลูกเสมอมา และราษฎรผู้สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณทั้งหลายได้ขนานพระนามของพระองค์ว่า พ่อหลวง หรือ พ่อแห่งชาติ

ทรงพระเจริญ

เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรสภาพพื้นที่สวนยาง จ. นราธิวาส

เจ้าหน้าที่ตรวจสอบสภาพพื้นที่เพื่อจัดหาแหล่งน้ำที่ อ. ปลายพระยา จ. กระบี่

“โครงการส่งเสริมอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม ขนาดเล็ก อันเนื่องมาจากพระราชดำริของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว”

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๕ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล

ผู้จัดรายการ

ปราณี ลิ้มปวนิชพันธ์

ไต่เตล

บรรยาย (ปราณี)

จากฟ้า...สู่ดิน

ท่านผู้ฟังคงจะทราบกันดีแล้วว่า ประเทศไทยเราเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศก็มีอาชีพการเกษตร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงทรงห่วงใย และทรงสนพระราชหฤทัยในอาชีพการเกษตรของพี่น้องเกษตรกรอย่างมาก โดยพระราชทานพระราชดำริในโครงการเกี่ยวกับการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นการพระราชทานคำแนะนำ หรือพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ ก็เพื่อประโยชน์ของเกษตรกรทั้งนั้น แต่สภาพของการทำการเกษตรในบ้านเรา ส่วนมากจะผลิออกมาในลักษณะของวัตถุดิบเพียงอย่างเดียว แล้วส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศ แต่การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรของเรา หรือที่เรียกว่า เกษตรอุตสาหกรรมในเชิงของการพาณิชย์ยังไม่ค่อยแพร่หลายนัก ดังนั้น รายได้จากการทำการเกษตรของพี่น้องเกษตรกรจึงไม่ค่อยจะดีนัก โดยเฉพาะเกษตรกรทางภาคใต้ที่ปลูกปาล์มเป็นอาชีพ มักจะประสบปัญหาสำคัญเรื่องหนึ่งคือ การส่งผลปาล์มไปยังโรงงานหีบน้ำมันปาล์ม ซึ่งขณะนี้ก็มีโรงงานใหญ่ที่สุดอยู่ที่จังหวัดกระบี่ เกษตรกรจึงต้องขนปาล์มไปโรงงานในระยะทางไกล ๆ

ทำให้น้ำมันที่อยู่ในปาล์มลดลง หรือน้อยลงตามระยะเวลาและระยะทาง เพราะฉะนั้นรายได้ของเกษตรกรก็จะน้อยลงไปด้วย และเรื่องนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทราบ และทรงห่วงใยเกษตรกรสวนปาล์มเหล่านั้นมาก จึงพระราชทานพระราชดำริในโครงการส่งเสริมอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มขนาดเล็กขึ้นตามที่ ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือ กปร. ได้เล่าให้ฟังเกี่ยวกับความเป็นมาและสาเหตุที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงสนพระราชหฤทัยและพระราชทานพระราชดำรินี้ในโครงการดังกล่าวนี้ว่า

ดร. สุเมธ

ก็สืบเนื่องมาจากตอนที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานไปในภาคใต้ ก็ปรากฏว่า ได้ทรงศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับน้ำมันปาล์ม สำหรับเรื่องน้ำมันปาล์มนี้ขอเรียนให้ทราบในตอนนี้อย่าว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นสลับซับซ้อนพอสมควร ประการแรก เวลานี้ก็เป็นที่ยอมรับมากในภาคใต้ตั้งแต่กระบี่ลงไป ก็มีการปลูกปาล์มกันมากทีเดียว ที่นี้ปัญหาเรื่องปาล์มต้องเข้าใจอย่างหนึ่งว่า ปาล์มที่ผลิตขึ้นมาทั้งหมดนั้น ต้องนำส่งโรงงานหีบน้ำมันปาล์ม ซึ่งขณะนี้มียู่ที่จังหวัดกระบี่ เป็นโรงงานใหญ่ที่นั่น เพราะฉะนั้นไม่ว่าจะปลูกที่ไหนก็ตาม ก็จำเป็นต้องนำไปส่งโรงงานที่นี้ปาล์มมีธรรมชาติอยู่อย่างหนึ่งว่า หลังจากตัดออกจากต้นในทันทีทันใดนั้น คุณสมบัติน้ำมันที่บรรจุอยู่ในลูกปาล์มก็จะเสื่อมลงไปตามลำดับ ราคา ก็จะลดหลั่นตามระยะทางที่จะนำส่งไปยังโรงงานดังกล่าวนี้ อันนี้ทำให้เกษตรกรมีความลำบากมากเลย เพราะปลูกในลักษณะที่กระจัดกระจาย และมีสวนขนาดเล็กกะครับ เพราะฉะนั้นเวลาจะขนส่งไปเป็นลักษณะทะลาย รถคันหนึ่งก็ขนไปได้ไม่มากนัก และประกอบกับที่ผมเรียนให้ทราบแล้วว่า พอระยะเวลาผ่านไป ก็จะทำให้ปาล์มเสื่อมคุณภาพและราคาก็จะได้ลดลงด้วย โดยเฉพาะในฤดูกาลที่มีปาล์มมาก เกษตรกรรายย่อยก็จะขายปาล์มได้ยาก และบางครั้งต้องรอคิวอยู่ที่หน้าโรงงานเป็นเวลานานทีเดียว และจะโยงไปถึงเรื่องราคาที่จะได้ลดลงอีกด้วย เพราะฉะนั้น นี่ละครับที่เป็นปัญหาซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพบเห็นด้วยพระองค์เอง จึงมีพระราชดำริ

ให้จัดทำโครงการส่งเสริมอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มขนาดเล็กขึ้น คือพูดง่าย ๆ ว่า ทรงมีพระราชดำริให้ทำการศึกษาวิจัยหาโรงงานขนาดเล็กระดับหมู่บ้าน หรือระดับชาวบ้าน สามารถดำเนินการเอง ตามลำพังได้นะครับ

ปราชญ์

ในโครงการนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมอบหมาย ความรับผิดชอบให้หน่วยงานใดบ้างรับไปทำคะ

ดร. สุเมธ

ครับ หลังจากที่ทรงมีพระราชดำริว่า น่าจะมีการวิเคราะห์วิจัย หรือศึกษาจัดทำโรงงานขนาดเล็กในระดับหมู่บ้านนี้ขึ้นแล้วนี้ ก็มีพระราชดำริให้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยทางด้าน ดร. ผาสุข กุลละวณิช ซึ่งเป็นอธิการบดีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ให้รับไปดำเนินการ และทาง ดร. ผาสุขก็ได้จัดตั้ง ชุดทำงานขึ้นมาซึ่งเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ นั้นเอง และก็เริ่มทำการศึกษาพัฒนาต้นแบบของโรงงานหีบน้ำมันปาล์ม ตั้งแต่นั้นเมื่อ ๓ ปีที่แล้วครับ

ปราชญ์

จากที่กล่าวมาได้เริ่มโครงการมาประมาณ ๓ ปีแล้วนั้น ขณะนี้ การศึกษาและวิจัยได้ดำเนินการไปได้มากน้อยแค่ไหนแล้วคะ

ดร. สุเมธ

ทางมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้วางขั้นตอนไว้ ๓ ขั้นตอน นะครับ คือขั้นตอนแรกนั้นเป็นการพัฒนาต้นแบบโรงงานหีบน้ำมันปาล์มด้วยแรงงานคน ซึ่งก็ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นไปแล้ว โดยการพัฒนาต้นแบบโรงงานขนาดผลิตร้าน้ำมันปาล์ม ๑ ตันทะเลาย ต่อวัน แล้วเสร็จไปแล้วนะครับ ที่นี้ขั้นตอนที่สองก็หลังจากที่ได้พิจารณาพัฒนาต้นแบบได้แล้ว ก็จะมีการส่งเสริมและเผยแพร่ ให้มีการจัดตั้งโรงงานพื้นที่ย่อยนะครับ ส่วนขั้นตอนที่สาม หลังจากผ่าน ๒ ขั้นตอนไปแล้ว ก็จะเป็นการพัฒนาในลักษณะศึกษาในการดำเนินการแบบครบวงจร ซึ่งทั้ง ๓ ขั้นตอนนี้นะครับ เป็นสิ่งที่ทางมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้กำหนดไว้ครับ

ปราชญ์

หลังจากที่ได้รับฟัง ดร. สุเมธ ดันติเวชกุล ผู้อำนวยการสำนักงาน กปร. ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการวิจัยศึกษาในโครงการนี้ นะคะ คงจะต้องใช้งบประมาณในโครงการมากที่สุดใช่ไหมคะ

ดร. สุเมธ

ตรงกันข้ามเลยครับ พอดูไปดูมา งบประมาณที่ใช้ค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะในการวิจัยหรือพัฒนาต้นแบบนะครับ คือเราได้อนุมัติ งบประมาณเป็นขั้นเป็นตอนไปประมาณ ๓ ครั้งนะครับ เปิดเสร็จ

อยู่ในวงเงินประมาณ ๑ ล้านบาทเท่านั้นเองครับ ซึ่งเงิน ๑ ล้านบาท
 สำหรับในการวิเคราะห์วิจัยและศึกษาด้านแบบนี้ เป็นงบประมาณ
 ที่ถูกมากนะครับ เพราะว่าหลังจากที่ต้นแบบออกมาแล้ว ตัวโรงงาน
 จริง ๆ ราคาไม่ถึง ๑ ล้านบาทด้วยซ้ำไป คือจะอยู่ในลักษณะราคา
 ที่ชาวบ้านจะดำเนินการจัดหาเองได้ครับ

ปราชญ์

และเมื่อวิจัยศึกษาเกี่ยวกับเกษตรอุตสาหกรรมได้สำเร็จแล้ว
 นะคะ ได้นำไปใช้ในสภาพจริง ๆ หมายถึงได้นำไปปรับใช้ใน
 หมู่บ้านที่เพาะปลูกปาล์มด้วยหรือไม่ และที่ไหนบ้างคะ

ดร. สุเมธ

พอหลังจากที่ได้มีการพัฒนาต้นแบบเสร็จแล้ว ทางมหาวิทยาลัย
 สงขลานครินทร์ได้ลงไปดำเนินการทดสอบในสภาพจริง คือ
 ได้ไปติดตั้งโรงงานที่สหกรณ์นิคมอ่าวลึกที่จังหวัดกระบี่ ซึ่ง
 ในการนี้ผมเรียนเลยนะครับเรื่องงบประมาณในการติดตั้งโรงงาน
 ต้นทุนการก่อสร้าง และติดตั้งเครื่องจักรอุปกรณ์ทั้งหมดนี้ะครับ
 ประมาณ ๒ แสนบาทเท่านั้นเองครับ สำหรับโรงงานซึ่งเป็น
 ราคาที่ถูกมาก ถ้าเกษตรกรสามารถรวมกลุ่มกันได้จริง ๆ ก็
 สามารถดำเนินการได้อย่างแน่นอนที่สุด ก็ปรากฏว่า ที่ทำการ
 ทดสอบทดลองกันนั้นะครับ อย่างที่ผมเรียนแล้วว่า ได้ติดตั้งโรงงาน
 ขนาด ๑ ตันนี้ ก็ปรากฏว่า ได้ลงไปดำเนินการในพื้นที่จริง ๆ แล้ว
 ก็เป็นขนาดที่ไม่เหมาะสมนะครับ เพราะว่าชาวบ้านเห็นว่า ขนาด
 ๑ ตันนั้นเล็กไป ไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับปริมาณผลปาล์ม
 ที่ผลิตได้ เพราะฉะนั้น กลุ่มเกษตรกรต่าง ๆ นี้ จึงได้ขอให้ทาง
 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้ขยายขนาดของโรงงานเป็น ๖ ตัน
 จะได้สอดคล้องกับปริมาณผลผลิตปาล์มของแต่ละพื้นที่ ซึ่งขณะนี้
 ได้ขยายโรงงานเป็นขนาด ๖ ตันแล้วนะครับ และเราไปติดตั้ง
 โรงงานที่สหกรณ์นิคมอ่าวลึก จังหวัดกระบี่แล้ว ก็รู้สึกว่าการทดลอง
 ต่าง ๆ นั้นก็ได้ดำเนินการไปได้ผลด้วยดีครับ และได้มีการศึกษา
 วิจัยต่าง ๆ ในลักษณะที่ครบวงจร และโดยเฉพาะตอนนี้ได้รู้หน้า
 ไปถึงขั้นตอนที่ ๒ ต่อขั้นตอนที่ ๓ แล้วนะครับ คือนอกจากหีบน้ำมัน
 ปาล์มออกมาแล้วนะครับ ก็จะเอากากของลูกปาล์มไปแปรรูป
 เป็นผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ได้อีก ซึ่งมีพระราชดำริล่าสุดว่า ให้มีการศึกษา
 ในเรื่องนี้ เวลานี้รู้สึกว่าจะทำกันอยู่ ๒ อย่างด้วยกันคือ แปรรูป
 กากลูกปาล์มมาเป็นอาหารสัตว์ และก็เอาน้ำมันปาล์มมาทำ

สบู่ซักล้างก็ได้ นะครับ ซึ่งเวลานี้ในด้านสบู่ได้ทำการขายกันแล้ว ด้วยเข้าไป ก็ขอชักชวนกันให้ใช้นะครับ ก่อนละ ๑ บาทเท่านั้นเอง เราทดสอบฟอกกันแล้ว ใช้การได้ดีครับ ไม่มีผลสะท้อนตอบต่อร่างกายส่วนใดเลยนะครับ และขณะนี้ เราผลิตสบู่ได้ ๑,๐๐๐ ก้อน ต่อวันครับ

ปราชญ์

และเมื่อศึกษาวิจัยจนถึงขั้นตอนที่ตั้งเป็นโรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม ขึ้นมาแล้วนะละ จะได้ส่งผลประโยชน์ที่เห็นได้อย่างชัดเจนไปสู่ ชาวบ้านที่เป็นเกษตรกรสวนปาล์มในอนาคตในแง่ใด และมากน้อย แค่ไหนละ

ดร. สุเมธ

ผมคิดว่า พอโครงการสิ้นสุดลงแล้วนะครับ เป็นอันว่าเราผ่าน ขั้นตอนทั้ง ๓ ขั้นตอนที่ผมได้เรียนให้ทราบไปแล้วนั้น ก็หมายความว่า เรามีโรงงานผลิตน้ำมันปาล์มในลักษณะที่สมบูรณ์ทุกอย่าง ในแง่เทคนิค, ในแง่การลงทุน อะไรอย่างนั้นะครับ ผมคิดว่าเกษตรกร สวนปาล์มรายย่อยโดยเฉพาะก็จะได้รับประโยชน์โดยตรงเลย สำหรับประโยชน์ที่ผมกล่าวก็มีอยู่ ๒-๓ ประการด้วยกัน ประการแรกที่สุดนั้น ในการดำเนินการนี้นะครับ ผมคิดว่าจะทำให้เกษตรกร สวนปาล์มรายย่อย จะได้มีการรวมตัว, รวมกลุ่มกัน เพื่อจะสร้าง โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มขนาดเล็ก เพราะว่าถ้าไม่รวมตัวกันแล้ว ก็จะดำเนินการเองไม่ได้ ถึงแม้ว่าราคาที่จะสร้างโรงงานจะถูก แต่ก็ยังเป็นจำนวนประมาณ ๒ แสนบาท ก็จำเป็นต้องมีการรวมตัวกัน ประโยชน์อันที่สองที่เห็นได้ชัด ก็คือว่าจะมีการส่งเสริมการใช้ แรงงานภายในท้องถิ่นขึ้น ก็จะเป็นการยกระดับการครองชีพ ของเกษตรกรสวนปาล์มรายย่อยได้ดีขึ้นด้วยนะครับ และประโยชน์ ประการที่สามที่เห็นได้อย่างชัดเจน ก็คือว่า จะลดค่าขนส่งผลปาล์ม คือไม่ต้องนำผลปาล์มที่ผลิตออกมาได้นั้นะครับ ไปขายให้กับ โรงงานใหญ่ ซึ่งค่าโสหุ้ย หรือค่าบริการต่าง ๆ ก็สูงมากด้วยนะครับ และส่วนมาก บางครั้งระยะไกลมาก การขนส่งก็ลำบาก และ เป็นการลดความสูญเสียคุณภาพของผลปาล์มไปในตัวด้วย และ อีกอย่างหนึ่งที่ผมได้เรียนไปแล้วก็คือ ชาวบ้านก็จะกำหนดระยะเวลา การขายผลปาล์มของตัวเองได้ คือแทนที่จะต้องรีบส่งผลปาล์ม ไปยังโรงงานหลังจากตัดผลปาล์มแล้วนี้นะครับ เมื่อแปรสภาพ เป็นน้ำมันที่หีบออกมาแล้วก็จะเก็บไว้ได้นานวันกว่า จะไปส่งยัง

โรงงานเมื่อไหร่ก็ได้ รวบรวมกันไว้เยอะ ๆ แล้วส่งไปยังโรงงานเสียทีเดียว ค่าเสียหายในการขนส่งก็จะลดลงไปด้วยนะครับ และอีกประการหนึ่งนั้นก็คิดว่า จะเป็นการต่อเนื่องวงจรของเกษตร-อุตสาหกรรมให้ก้าวหน้าขึ้นไป คือสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์การปลูกปาล์มให้ได้ประโยชน์สูงสุดด้วย อย่างที่ผมเรียนเมื่อตอนต้นว่า กากของผลปาล์ม เราก็มาแปรรูปเป็นอาหารสัตว์ และผลพลอยได้จากน้ำมันปาล์ม ก็นำมาสกัดเป็นสบู่ หรือนำไปแปรรูปเป็นอะไร ๆ อีกได้มากนะครับ โดยสรุปแล้ว ผมคิดว่าประโยชน์ของโครงการนี้มีอยู่มากมายมหาศาล น่าจะดำเนินการต่อไปและโดยเฉพาะประโยชน์นั้น จะเข้าไปสู่เกษตรกรสวนปาล์มโดยตรงเลยครับ

ปราชญ์

และจากการที่ ดร. สุเมธ ได้กล่าวเมื่อข้างต้นว่า ได้เริ่มโครงการนี้มาประมาณ ๓ ปีแล้วนะค่ะ ทางหน่วยงานที่รับผิดชอบเคยมาพูดถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในโครงการนี้กับท่านบ้างมั๊ยคะ

ดร. สุเมธ

ขณะนี้ ทางด้านปัญหานั้น ทางมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีการรายงานที่ดีมาก จะรายงานเกี่ยวกับโครงการเข้ามาทุกระยะเลยนะค่ะ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความคืบหน้า หรือเรื่องอะไรก็ตาม ต้องถือว่า ในขณะนี้เรากำลังทำการศึกษาดูทดลองต้นแบบอยู่นะค่ะ ฉะนั้นปัญหาเท่าที่มีรายงานมากก็คือ เรื่องของเทคนิคบ้าง เรื่องขนาดของโรงงานควรจะมีขนาดสักเท่าไร จึงจะเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการและสภาพจริง ๆ ของชาวบ้าน เช่น แปรรูปโรงงานจากขนาด ๑ ตันมาเป็นขนาด ๖ ตัน เหล่านี้เป็นต้นครับ โดยสรุปแล้ว ปัญหาที่พบในลักษณะที่ยากลำบากที่จะแก้ไขไม่ได้นั้น ในขณะนี้ยังไม่มีรายงานเข้ามาเลยครับ

ปราชญ์

และจากที่ได้เริ่มโครงการส่งเสริมอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มขนาดเล็กมาได้ ๓ ปีแล้วนะค่ะ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเคยเสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมเยียนในโครงการดังกล่าวนี้บ้างมั๊ยคะ

ดร. สุเมธ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปครับ เพราะว่าทุก ๆ ปีนั้น จะทรงเสด็จพระราชดำเนินไปที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อพระราชทานปริญญาบัตรอยู่แล้วนะครับ เพราะฉะนั้น ได้ทรงติดตามเรื่องนี้อย่างใกล้ชิดมากนะค่ะ และ

ในแต่ละครั้งที่ทรงเสด็จพระราชดำเนินไปยังมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ก็จะมีพระราชดำริเพิ่มเติมเกี่ยวกับโครงการนี้อยู่ตลอดเวลา แต่ว่า โครงการที่ได้ติดตั้งอยู่ที่จังหวัดกระบี่นั้น ในความจริง ยังไม่มีโอกาสได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมที่นั่นนะครับ แต่ว่า ต้นแบบที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์นั้น ได้ทรงเสด็จพระราชดำเนินไปติดตามความคืบหน้าของโครงการอย่างใกล้ชิดครับ โครงการหีบน้ำมันปาล์มขนาดเล็กในระดับหมู่บ้านนั้นะครับ เป็นส่วนหนึ่งของพระราชดำริเกี่ยวข้องกับเกษตรอุตสาหกรรม ซึ่งผมคิดว่า เรื่องเกษตรอุตสาหกรรมเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นที่จะส่งผลประโยชน์ให้แก่เกษตรกรโดยตรงเลยนะครับ นอกจากเรื่องน้ำมันปาล์มนี้แล้ว เรายังมีโครงการที่จะสอนให้ชาวบ้านรู้จักการถนอมอาหาร ก็อย่างที่ผมเรียนตอนต้นแล้วว่า ผลิตผลทางการเกษตร ถ้าเราเก็บ ๆ ไว้ ก็จะสูญเสียหรือสูญสลายไปได้อย่างเสียประโยชน์นะครับ เราก็พยายามที่จะพัฒนาในเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ ดำเนินการถนอมอาหาร และแม้กระทั่งรุดหน้าไปถึงโครงการที่ค่อนข้างจะใหญ่สักชนิดหนึ่ง แต่ก็เกี่ยวกับเกษตรอุตสาหกรรมนั่นเอง คือเรามีโรงงานของเราในโครงการพระราชดำรินี้ะครับ อยู่ที่จังหวัดสกลนคร กับที่ละหานทราย ก็พยายามที่จะแปรสภาพผลิตผลทางการเกษตรนี้เป็นแบบใส่กระป๋องนะครับ—พุดง่าย ๆ แบบชาวบ้าน ก็มีน้ำมันมะเขือเทศ, มีข้าวโพดอ่อนใส่กระป๋อง แล้วก็ได้มีพระราชดำริว่า ผลิตผลทางการเกษตรนี้ ให้นำใส่กระป๋องได้เลยนะครับ จะเป็นลักษณะผักแห้ง ๆ อย่างเช่น ซีแซ็กฉาย หรือผักอย่างอื่น ๆ จะทำให้ชาวบ้านสามารถเก็บผลิตผลของตัวเองแปรสภาพเป็นอย่างอื่นได้ ก็ไม่สูญเสียไปนะครับ ก็ทำให้เพิ่มค่าทางด้านพาณิชย์ หรือการซื้อขายให้มากยิ่งขึ้น เราได้วางโครงการเอาไว้หลายอย่าง และในระยะหลังก็มีอีกโครงการหนึ่งเกี่ยวกับหน่อไม้ฝรั่ง เวลานี้ก็ทำไปแล้ว แต่ยังไม่เป็นการผลิตแบบครบวงจรกันนะครับ คือเป็นลักษณะนำหน่อไม้ฝรั่งมาใส่ขวดดองไว้ หรืออะไรทำนองนั้น เพราะฉะนั้น ผมคิดว่า เกษตรอุตสาหกรรม เป็นอนาคตของชาวเกษตรกรทั่วไปหมดเลย และผมเรียนย้ำอีกทีว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงสนพระราชหฤทัยในเรื่องเกษตร-

เพลง

บรรยาย (ปราณี)

อุตสาหกรรมนี้เป็นอย่างมากเลยครับ

บรรเลง ภาคใต้

ท่านผู้ฟังคะ พระมหากษัตริย์คุณ และความห่วงใยของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่มีต่อเกษตรกรชาวไทยนั้น มีอยู่ มากมายสุดที่จะพรรณนาได้ และการที่พระองค์พระราชทาน พระราชดำริในการศึกษา วิจัยเกี่ยวกับเรื่องเกษตรอุตสาหกรรม นั้น ก็จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อเกษตรกร โครงการส่งเสริม อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มขนาดเล็กนี้ ก็เป็นการศึกษาวิจัยด้าน เกษตรอุตสาหกรรมโครงการหนึ่ง ที่จะทำให้เกษตรกรทางภาคใต้ ที่มีสวนปาล์ม สามารถรวมกลุ่มกันสร้างโรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม ขนาดเล็กที่มีประสิทธิภาพไว้ใช้เองภายในจังหวัด หรือภายในท้องถิ่น ของตนได้ในอนาคต ซึ่งจะเป็นการช่วยลดค่าขนส่งผลปาล์ม ที่ต้องส่งไปโรงงานหีบน้ำมันที่อยู่ไกล ๆ นอกจากนี้เกษตรกร สวนปาล์มยังสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์จากการปลูกปาล์ม ใน การแปรรูปกากผลปาล์มเป็นอาหารสัตว์ และใช้น้ำมันปาล์มที่ได้ ก็นำไปทำเป็นสบู่ได้ ผลประโยชน์ที่ได้เหล่านี้ จะเป็นการยกระดับ การครองชีพของชาวสวนปาล์มให้ดีขึ้นอย่างแน่นอน ทั้งนี้ก็ เนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ ทรงห่วงใย และมีพระมหากษัตริย์คุณ ในการพระราชทานโครงการ ส่งเสริมอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มขนาดเล็กให้แก่เกษตรกร สวนปาล์มในภาคใต้นั่นเองค่ะ

“โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรอบปี ๒๕๒๕”

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๒๕ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล

ผู้จัดรายการ

ปราณี ลิมปวนิชพันธุ์

ไต่เตล

บรรยาย (ปราณี)

จากฟ้า...สู่ดิน

ท่านผู้ฟังคะ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๕ ได้ระบุว่า ยังมีคนไทยอีกประมาณ ๑๐ ล้านคนในเขตชนบท ล้าหลัง ที่ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมด้วยความขาดแคลน ยากจน ยากไร้ เช่น การขาดความรู้และปัจจัยในการประกอบอาชีพ ขาดน้ำในการเกษตรและบริโภค, ขาดแคลนที่ดินทำกินและดิน ขาดความอุดมสมบูรณ์, ขาดการศึกษาและขาดการสาธารณสุข ทำให้ถูกเบียดเบียนด้วยโรคภัยไข้เจ็บ ปัญหาเหล่านี้แสดงให้เห็น อย่างชัดเจนว่า ถึงแม้การพัฒนารูปร่างทางเศรษฐกิจส่วนรวม ของประเทศชาติจะดีขึ้น แต่ฐานะทางเศรษฐกิจของชาวชนบท ก็ไม่ได้ดีตามไปด้วย เนื่องจากการพัฒนาไม่ได้ไปถึงกลุ่มชน เหล่านี้อย่างแท้จริง และถ้าหากปล่อยให้สถานการณ์เช่นนี้มีอยู่ ต่อไปแล้ว ในที่สุดก็จะทำลายความมั่นคงทางสังคม และการเมือง ของประเทศอย่างแน่นอน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงทราบปัญหาเหล่านี้ โดย การได้เสด็จไปทรงเยี่ยมเยียนราษฎรในภูมิภาคต่าง ๆ เป็นประจำ เสมอมา โดยเฉพาะในถิ่นทุรกันดารที่ทางราชการเองอาจเข้าไปได้ ไม่ทั่วถึง จึงทรงมีพระราชหฤทัยมุ่งมั่นที่จะแก้ไขปัญหาคความ เดือดร้อนให้แก่ประชาชนเหล่านี้ เสมือนเป็นความทุกข์สุขส่วน

พระองค์ ทรงระลึกอยู่เสมอว่า พระองค์เป็นคนไทยที่จะต้อง
ร่วมทุกข์ร่วมสุขกับคนไทยทุกคนทั่วประเทศ, ทรงมีหน้าที่จะต้อง
ปกป้องรักษาอธิปไตยและแผ่นดินไทยไว้อย่างสุดกำลังเหมือน
คนไทยทั่วไป จึงทรงมีพระราชดำริในโครงการต่าง ๆ ที่จะพัฒนา
กลุ่มชนผู้ยากไร้เหล่านี้อยู่ตลอดเวลา ตามที่ ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล
ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อ
ประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือ ผู้อำนวยการ
สำนักงานเลขาธิการ กปร. ได้กล่าวถึงที่มาของโครงการ
อันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ดังนี้ค่ะ

ดร. สุเมธ

ที่มาของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ะครับ
ก็พอกกล่าวโดยสรุปได้ว่า หลังจากที่เสด็จพระราชดำเนินนิวัติ
พระนครประมาณ ๑ ปีแล้ว ก็ได้ทรงริเริ่มงานโครงการอัน
เนื่องมาจากพระราชดำริตั้งแต่ตอนนั้นเลย คือในราวปีพุทธศักราช
๒๔๙๕ กระผมคิดว่า หลักการของสถาบันพระมหากษัตริย์ของเรานี้
นะครับ ส่วนมากในการปฏิบัติพระราชกรณียกิจ ก็จะได้เห็นว่า
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ก็ทรงยึดหลักการ
๒ ประการนี้เช่นกัน คือ ธรรมราชา และ ปิตุราชา เป็นหลัก
อย่างเข้มงวดเลยครับ และในฐานะที่ทรงเป็นสถาบันหลักของชาติ
ก็เป็นสถาบันที่จะนำความร่มเย็นเป็นสุขมาสู่ประชาชนชาวไทย
ทั้งมวลเลย ที่นี้ในระยะแรก หลังจากขึ้นครองราชสมบัติแล้ว
พระราชกรณียกิจที่ทรงมีต่อประชาชน และประเทศชาตินั้น ก็
รู้สึกค่อย ๆ พัฒนาตนเองอย่างค่อยเป็นค่อยไปนะครับ เพราะเราคง
จะจำเหตุการณ์หลังจากเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงการปกครองใน
ปีพุทธศักราช ๒๔๗๕ ได้เนะครับว่า บรรยากาศการเมืองหรือ
สภาพแวดล้อมในระยะแรก ๆ นั้น ก็ยังไม่เอื้ออำนวยต่อพระองค์
ในการปฏิบัติพระราชกรณียกิจให้กว้างขวางเท่าไหร่นักนะครับ
แต่อย่างไรก็ตาม จากพระราชหฤทัยที่มุ่งมั่นแต่ประโยชน์สุข
ของประชาชนส่วนใหญ่เนะครับ ก็ได้ทรงพยายามใช้หลักธรรม
ตามที่ผมได้กล่าวไปแล้วข้างต้น คือ หลักธรรมราชา และ ปิตุราชา
เป็นหลักในการปฏิบัติพระราชกรณียกิจเท่าที่โอกาสจะเอื้ออำนวย
โดยเริ่มในระยะแรก ก็ได้ทรงลงไปสัมผัสคลุกคลีกับประชาชน

และรู้สึกว่าการทรงเริ่มตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๔๙๕ เป็นต้นมานะครับ ทรงได้เสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมเยียนและได้ทรงให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าให้แก่ประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ โดยระยะแรก ก็ได้ทรงเริ่มต้นจากบริเวณใกล้เคียงกับพระราชฐานนะครับ หรือที่ประทับแรมในส่วนภูมิภาค และต่อจากนั้นก็ทรงได้ค่อย ๆ ขยายความช่วยเหลือประชาชนไปเรื่อย ๆ จนทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย ที่นี้ขั้นตอนก็คือ ราษฎรพอลืมความทุกข์ร้อนในที่ใด, บริเวณใด ถ้าทรงทราบก็จะทรงรีบเสด็จพระราชดำเนินไปที่นั่นในทันที ไม่ว่าที่นั่นจะอยู่ใกล้หรือไกลก็ตาม หรือ ภูมิภาคจะยากลำบากทุรกันดารเพียงใด ก็จะเสด็จพระราชดำเนินไปยังที่นั่นให้จงได้แน่ครับ และสิ่งนี้พระองค์ทรงยึดปฏิบัติดำเนินการอยู่ตลอดเวลาตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๔๙๕ และได้ทรงเริ่มดำเนินงานอย่างจริงจังในปีพุทธศักราช ๒๕๑๕ เป็นต้นมา ก็ถือเป็นกิจวัตรของพระองค์ก็ได้แน่ครับ ในการเสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานไปในที่ต่าง ๆ จนกระทั่งการที่ประทับแรมอยู่ที่กรุงเทพมหานครนี้ ก็รู้สึกว่าการประทับอยู่เท่า ๆ กับในขณะที่เสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานไปยังต่างจังหวัดนะครับ

ปราชญ์

คะ สำหรับหลักการที่พระองค์ทรงใช้ในการพัฒนาโครงการตามพระราชดำรินั้นทรงกำหนดไว้อย่างไรบ้างคะ

ดร. สุเมธ

สำหรับหลักการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงใช้ในการพัฒนาโครงการต่าง ๆ นั้น ผมขออัญเชิญพระราชกระแสรับสั่งของพระองค์ในเรื่องนี้มีต่อข้าราชการบริพาร และพสกนิกรโดยตรงเลยนะครับ ผมคิดว่าพระราชกระแสที่ผมจะอ่านให้ทุกท่านได้ฟังต่อไปนี้จะให้ความชัดเจนเลยนะครับ เกี่ยวกับแนวทางหรือหลักการในการพัฒนาประเทศของพระองค์ คือพระองค์ทรงมีพระราชกระแสดังนี้ครับ ทรงมีพระราชดำรัสว่า “การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐานคือ ความพอมีพอกินพอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอควร และปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นไปโดยลำดับต่อไป หากมุ่งแต่จะ

ทุ่มเทสร้างความสำเร็จ ยกเศรษฐกิจขึ้นให้รวดเร็วแต่ประการเดียว โดยไม่ให้แผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะของประเทศ และของประชาชนโดยสอดคล้องด้วย ก็จะเกิดความไม่สมดุลย์ในเรื่องต่าง ๆ ขึ้น ซึ่งอาจจะกลายเป็นความยุ่งยากล้มเหลวได้ในที่สุด ดังเห็นได้ที่อารยะประเทศหลายประเทศกำลังประสบกับปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงอยู่ในเวลานี้ การช่วยเหลือสนับสนุนประชาชนในการประกอบอาชีพ และตั้งตัวให้มีความพอกินพอใช้ก่อนอื่นเป็นพื้นฐานนั้นเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งยวด เพราะผู้มีอาชีพและมีฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเอง ย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าระดับที่สูงขั้นต่อไปได้ โดยแน่นอน ส่วนการถือหลักที่จะส่งเสริมความเจริญให้ค่อยเป็นไปตามลำดับด้วยความรอบคอบ, ระมัดระวังและประหยัดนั้น ก็เพื่อป้องกันความผิดพลาดล้มเหลว และเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จได้แน่นอนบริบูรณ์”

นี่ละครับคือ แนวทางหลัก ๆ ของการพัฒนาประเทศ จะเห็นได้ว่า พระองค์ท่านทรงมีพระราชประสงค์ที่จะให้ทุกสิ่งทุกอย่างนั้นค่อยเป็นค่อยไป และสอดคล้องกับสภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศที่เป็นอยู่ในขณะนี้ครับ

ปราชญ์

และเมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงวางหลักการในการที่จะพระราชทานโครงการต่าง ๆ ขึ้นมาแล้วนะค่ะ ทรงเน้นหนักโครงการด้านใดบ้าง และพระองค์ทรงวางเป้าหมายไว้อย่างไรบ้างคะ

ดร. สุเมธ

คือเนื่องจากประเทศของเรา อย่างที่เราทราบกันอยู่แล้วว่าเป็นประเทศเกษตรกรรมนะค่ะ เพราะฉะนั้นจำนวนราษฎรที่อยู่ในภาคเกษตรมีอยู่ถึง ๘๕% หรือมากกว่านั้นก็ได้ เพราะฉะนั้นเมื่อเราเอ่ยถึงเกษตรแล้ว ก็คงหนีไม่พ้นเรื่องน้ำเรื่องดิน โดยเฉพาะเรื่องน้ำเป็นหลัก พระองค์ท่านได้ทรงมีพระราชกระแสว่า “มีน้ำแล้วเราอยู่ได้ แต่ว่าขาดน้ำแล้ว ประชาชนก็อยู่ไม่ได้” จึงเห็นได้ว่าทรงมุ่งไปในเรื่องการพัฒนาแหล่งน้ำนี้เป็นส่วนใหญ่เลย กระผมกล่าวในตอนนี้นะค่ะว่า โครงการทั้งหมดที่มีอยู่นั้นประมาณเกือบ ๘๐% เป็นเรื่องการพัฒนาแหล่งน้ำทั้งสิ้นครับ คือหมายความว่า ได้ส่งผลประโยชน์ต่อเกษตรกรที่เป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ และก็ประชาชนที่ประสบกับปัญหาในเรื่องการดำรงชีวิตอยู่มากเลยครับ ผมคิดว่าเรื่องนี้คงจะเป็น

เรื่องหลักของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริครับ

เพลง

บรรเลง สายฝน

บรรยาย (ปราณี)

จากพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เกี่ยวกับการพัฒนาในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ต่าง ๆ นั้น ทรงมุ่งที่จะพัฒนาความกินดีอยู่ดี หรือพออยู่พอกิน ให้แก่ประชาชนในชนบทที่ห่างไกลความเจริญ และทຸກกันดาร อย่างแท้จริง รัฐบาลได้ตระหนักในเรื่องนี้เป็นอย่างดี และเพื่อที่จะทำให้การดำเนินสนองพระราชดำรินี้ในโครงการต่าง ๆ เกิด ประสิทธิภาพและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น จึงได้กำหนดให้มืองค์กร ระดับชาติ มีหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงานสนองโครงการ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เรียกว่า “คณะกรรมการพิเศษเพื่อ ประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” เรียกย่อ ๆ ว่า กปร. ซึ่ง ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล ได้เล่าให้ฟังเกี่ยวกับสำนักงาน กปร. นี้ว่า

ดร. สุเมธ

สำหรับสำนักงานที่เราเรียกย่อ ๆ ว่า สำนักงาน กปร. นั้นะครับ ก็เป็นสำนักงานกลางที่จะประสานงานเกี่ยวกับโครงการอัน เนื่องมาจากพระราชดำริทั้งหมดเลยนะครับ ความจริงก็ตั้งขึ้นมาได้ ไม่กี่ปีนี่เอง คือตั้งขึ้นเมื่อปลายปีพุทธศักราช ๒๕๒๔ นะครับ และเราได้มาเริ่มทำงานกันอย่างจริงจังนั้นก็ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๕ คือมาถึงปีพุทธศักราช ๒๕๒๕ ก็เป็นปีที่ ๔ เท่านั้นเอง นะครับ ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เราเจอ ก็คงไม่เป็นปัญหาปกติ นะครับ เป็นลักษณะของการบริหารโดยทั่ว ๆ ไป เพราะก่อนหน้านี้ ที่จะมีสำนักงาน กปร. นั้น เนื่องจากไม่มีหน่วยงานกลางใน การรับผิดชอบเลยนะครับ ก็เป็นเรื่องของการริเริ่มของหน่วย ราชการต่าง ๆ จะถวายงานสนองพระราชดำริโดยตรงนะครับ แต่ว่าเนื่องจากกิจกรรมในการพัฒนาต่าง ๆ ของประเทศใน ขณะนี้นั้น ต้องการลักษณะของการผสมผสานการปฏิบัติงาน ของหน่วยงานต่าง ๆ เพราะการให้น้ำอย่างเดียวนั้น ก็คงจะไม่มี ประโยชน์อะไร ถ้าหากไม่มีกรมวิชาการเกษตรไปชี้แนะว่า มีพืชอะไรบ้างสมควรปลูกหรือไม่สมควรปลูกนะครับ และการขยาย กิจกรรมต่อไปโดยกรมส่งเสริมการเกษตร หรือ กรมการพัฒนา ชุมชน หรือกรมต่าง ๆ เป็นส่วนประกอบ ถ้าไม่กระทำโดยสมบูรณ์

แล้ว ก็นับว่าอาจจะเป็นการสูญเสียเปล่าด้วยซ้ำไป เพราะฉะนั้น จะเห็นได้ว่า หน่วยงานกลางที่จะคอยประสานงานต่าง ๆ ของ ด้านการเป็นอยู่ของราษฎรนี้ จึงมีความจำเป็นที่จะมีหน่วยงานกลาง อย่างเช่น กปร. ขึ้นมา ซึ่งขณะนี้ ผมก็กล้าเรียนได้ว่า หลังจาก ได้ประสบกับปัญหาในการดำเนินงานในตอนต้น ๆ บัดนี้ทุกสิ่ง-ทุกอย่างก็เป็นระบบเข้าที่เรียบร้อยแล้วครับ เพราะเราในฐานะ ที่อยู่ที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินี้ เราก็จะดำเนินการโดยมีแผน, มีโครงการ และมีระบบต่าง ๆ ทำขึ้นอย่างปกติทุกประการ มีการวิเคราะห์วิจัยว่า ปัญหาไหน, โครงการใด หรือแผนไหนสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน หรือสอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจ หรือทางสังคมหรือไม่ ดูความเป็นไปได้ของโครงการก่อนที่จะอนุมัติการดำเนินงาน ต่อไป เพราะฉะนั้น ถือว่าทุกสิ่งทุกอย่างเป็นไปตามระบบของ วิชาการ และหลักการอย่างถูกต้องทุกประการเลยครับ

ปราชญ์

ในเรื่องของงบประมาณที่ใช้ในโครงการอันเนื่องมาจาก พระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนี้นะคะ ได้รับ มาจากใคร และทางสำนักงาน กปร. นี้ ได้จัดสรรเงินงบประมาณ ที่ได้รับให้กับโครงการต่าง ๆ ที่รับผิดชอบ โดยได้ยึดหลักอะไรบ้างคะ

ดร. สุเมธ

สำหรับที่มาของงบประมาณ ก็มาจากแหล่งต่าง ๆ ๓-๔ แหล่ง ด้วยกัน โดยในระยะแรก ๆ หรือตอนแรก ๆ จนถึงขณะนี้ งบ- ปรมาณก็มาจากส่วนพระองค์เอง คือเป็นพระราชทรัพย์ที่พระองค์ พระราชทานมา ซึ่งนำมาใช้เป็นจำนวนมากมาย แม้กระทั่งระยะนี้ ก็ตามก็มีส่วนที่พระองค์พระราชทานมาให้โดยตรงกับหน่วยงาน หรือกิจกรรมต่าง ๆ มากมายทีเดียว งบประมาณส่วนที่ ๒ นั้น จะมาจากงบประมาณปกติของหน่วยงานต่าง ๆ ถ้าหากหน่วยงาน นั้น ๆ สามารถที่จะสนองตอบได้ คือหมายความว่าสอดคล้องกับ แผน หรือแนวทางที่ตนเองวางไว้นะครับ สำหรับงบประมาณ ส่วนที่ ๓ นั้น ก็มาจากงบประมาณพิเศษซึ่งคณะรัฐบาลได้ตั้งขึ้น โดยให้ทางสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือ สำนักงาน กปร. นั้นะครับ ทำหน้าที่คล้าย ๆ กับเลขานุการดูแลเงินจำนวนนี้อยู่ ก็เป็นเงินที่ ทางรัฐบาลจัดสรรให้ เพราะฉะนั้น จะเห็นได้ว่าแหล่งเงินนั้น

ก็มาจากแหล่งใหญ่ ๆ ๓ แหล่งนี้นะครับ ในหลักการที่เราจะจัดสรรเงินงบประมาณนี้ เราจะใช้หลักการอะไร ผมอยากจะเรียนอย่างนี้ครับ คือ หลังจากที่ มีพระราชดำริแล้วนะครับ ก็ได้มีการประชุมหน่วยงานต่าง ๆ พบปะกัน พูดคุยกัน ทดสอบวิเคราะห์ วิจัยโครงการต่าง ๆ จนกระทั่งเห็นพ้องต้องกันแล้วว่า เป็นโครงการที่สามารถจะดำเนินการไปได้ เราก็จะจัดสรรงบประมาณให้เลย ในการจัดสรรนั้น เราก็จะทำเป็นแผนรวม ก็อย่างที่ผมได้เรียนไปแล้วว่า แผนเกือบทุกแผนในขณะนี้ มีใย่ว่าจะเริ่มมาจากน้ำก็ตาม ก็จะต้องมีแผนอื่น ๆ ประกอบด้วย เราก็จะจัดสรรให้ไปตามกิจกรรมที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานต่าง ๆ ให้ดำเนินการนะครับ แต่ว่าทุกหน่วยงานนี้จะอยู่ภายใต้แผนเดียวกัน ก็ถือว่าเป็นการแสดงถึงการประสานงานอย่างใกล้ชิดของหน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจนประชาชนด้วยนะครับ ประชาชนก็จะต้องมีบทบาทเข้ามาร่วมด้วยอย่างใกล้ชิด และเหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะแผนงานที่เราได้วางเอาไว้ครับ

ปราชญ์

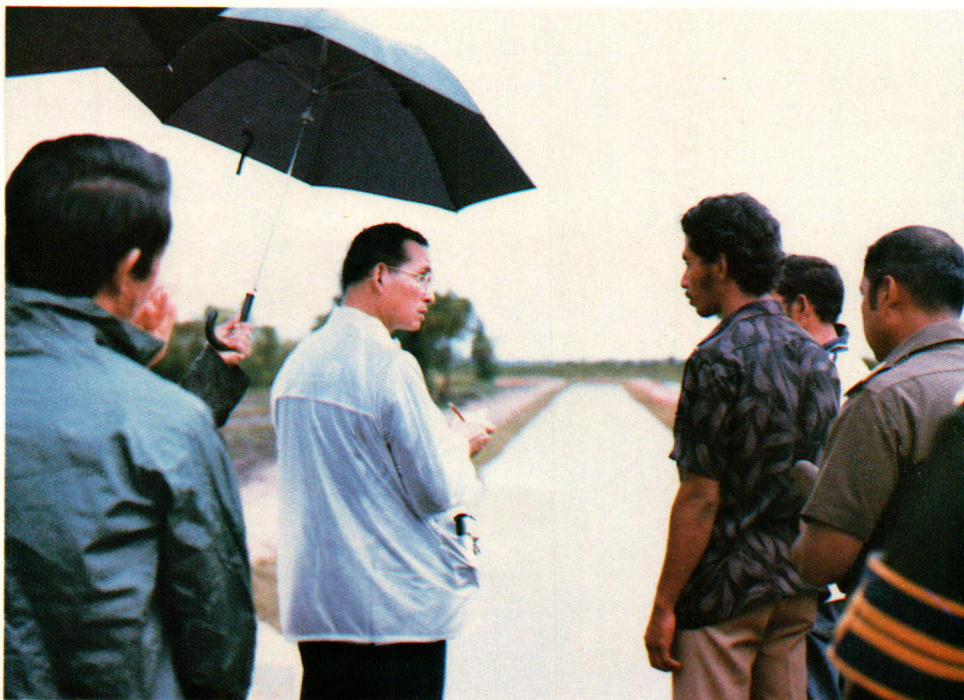
และเมื่อทางสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือ กปร. นี้ ได้จัดสรรเงินงบประมาณให้กับโครงการต่าง ๆ แล้วนะคะ ทาง กปร. ได้ติดตามประเมินผลของโครงการอย่างไรบ้างหรือไม่คะ

ดร. สุเมธ

ครับ พอโครงการได้ดำเนินการไปแล้วนั้น ทางสำนักงาน กปร. ได้มีการติดตามและประเมินผลอย่างใกล้ชิดครับ ทุก ๆ เดือน, ทุก ๆ ๒ เดือน หรือทุก ๆ ๓ เดือน เราก็จะมีแบบฟอร์มต่าง ๆ ให้หน่วยงานต่าง ๆ หรือบุคคลที่รับผิดชอบอยู่ในพื้นที่โครงการ ได้กรอกแบบฟอร์ม ทำรายงานขึ้นมา เราได้ใช้แม้กระทั่งเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทางด้านคอมพิวเตอร์ทำการบรรจุข้อความไว้เพื่อเป็นการติดตามผลการดำเนินงาน และประเมินผลด้วยในตัว นอกจากนั้นนะครับ ทางหน่วยงาน กปร. เอง เป็นระยะ ๆ เราจะส่งทีมเจ้าหน้าที่ของเรา ซึ่งบางครั้งก็มีเจ้าหน้าที่จากส่วนอื่นมาสมทบด้วยนะครับ ทำการประเมินผลเรื่องโครงการใหญ่ ๆ เลย อย่างเป็นทางการเป็นต้นว่า เมื่อเดือนที่แล้ว เราทำการประเมินผลโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนมา ได้ออกมาเขียนเป็นรูปเล่มแล้ว และเมื่ออาทิตย์ที่แล้ว ๒-๓ วันนี้เองก็มีทีมหนึ่งเพิ่งกลับมาจากโครงการศูนย์ศึกษา

ทรงปล่อยพันธุ์ปลาในอ่างเก็บน้ำ จ. ปราจีนบุรี

ทอดพระเนตรคลองส่งน้ำ จ. นครราชสีมา

พระราชทานแนวพระราชดำริแก่เจ้าหน้าที่

ทอดพระเนตรสภาพดินเปรี้ยวใน จ. ภูเก็ต

“พระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ด้านการพัฒนาต่าง ๆ”

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๐ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

ม.จ. ภิศเดช รัชนี้

นายสิทธิธาดา วสุวัต

นายปลอดประสพ สุรัสวดี

พ.อ.นพ. ชูฉัตร กำภู

ผู้จัดรายการ

พัชรินทร์ เขยกลิ่นเทศ

ไต่เต้า

จากฟ้า...สู่ดิน

บรรยาย (พัชรินทร์) ท่านผู้ฟังคะ ในบรรดาพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งทรงปฏิบัติเป็นประจำและทรงอุทิศเวลามากที่สุดคือการบำบัดทุกข์บำรุงสุขของราษฎรทั่วราชอาณาจักร การหาหนทางให้ราษฎรพ้นจากความอดอยากยากจน พ้นจากความเจ็บไข้ได้ป่วย และพ้นจากความไม่รู้ นอกจากนั้น ยังทรงศึกษารายละเอียดและพระราชทานพระราชดำริ หรือพระราชวินิจฉัยต่าง ๆ พร้อมทั้งพระราชทานคำแนะนำ ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องนำไปพิจารณาปรับปรุงแก้ไข เป็นการส่งเสริม สนับสนุน และแบ่งเบาภารกิจของรัฐบาลตลอดมา ทรงถือว่า ทุกข์สุขของราษฎรเป็นทุกข์สุขของพระองค์ท่านด้วย ปัญหาบางอย่างของราษฎร ทรงแก้ไขได้โดยทันที ด้วยพระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์

เพลงบรรเลง

ใกล้รุ่ง

บรรยาย (พัชรินทร์) ในจังหวัดทางภาคเหนือ ราษฎรชาวเขาตัดไม้ทำลายป่าเพื่อทำไร่เลื่อนลอยและปลูกฝิ่น เมื่อดินจืดก็โยกย้ายไปเรื่อย ๆ นอกจากทำลายป่าและทำลายต้นน้ำลำธารแล้ว ยังเป็นปัญหาเรื่องยาเสพติดให้โทษอีกด้วย ซึ่งเรื่องนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้า-

อยู่หัวทรงหาทางแก้ไขโดยได้มีพระราชดำริจัดตั้งโครงการหลวง พัฒนาชาวเขาขึ้น ให้ราษฎรชาวเขาเข้าใจถึงผลเสียในการทำลายป่า ดันน้ำลำธาร และให้เลิกปลูกฝิ่น และเพื่อจะได้อยู่กินเป็นหลักแหล่ง ไม่ต้องย้ายที่บ่อย ๆ ดังที่ มจ. ภิศเดช รัชนี้ องค์อำนวยการโครงการหลวง ได้เล่าให้ฟังถึงวัตถุประสงค์ และวิธีดำเนินการ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานมาว่า

มจ. ภิศเดช

“วัตถุประสงค์นี้มีอยู่สามข้อ ที่พระราชทานมานะครับ ข้อหนึ่ง ช่วยให้ชาวเขาอยู่ดีกินดี เพราะตอนนั้นเขายากจนมากเลย สกปรก น้ำท่าไม่มีอาบ อะไร ๆ ต่าง ๆ แล้วก็ยังมีพวกอีกฝ่ายหนึ่งมายุ่ง ทำให้เขาเป็นคอมมิวนิสต์ไป อะไรอย่างนั้นนะ ข้อหนึ่งนี้ เราก็คจะช่วยชาวเขาให้อยู่ดีกินดีขึ้น ข้อสอง เราจะรักษาทรัพยากร พระองค์ท่านตั้งโครงการนี้เพื่อจะให้ไปรักษาทรัพยากร และอีกข้อสุดท้าย ก็คือว่า จะต้องไปยุติการปลูกฝิ่น อันนี้เราเห็นว่ามันมี ๓ ข้อจริง แต่ว่าเมื่อเราคิดไปคิดมาแล้ว ข้อสุดท้ายคือยุติการปลูกฝิ่นนี้ เราไม่ค่อยเอาใจใส่มากเท่าไร เพราะว่าพืชที่เราจะให้เขาอยู่ดีกินดีขึ้นนั้นะครับ ก็แปลว่าเราจะต้องหาพืชอย่างอื่นมาแทนฝิ่น ที่นี้ฝิ่นนี้มันไม่ค่อยเอาไหน คือปลูกแล้วพวกนี้ก็ยังคงอยู่ เสื้อผ้าก็ไม่จะมีจะใส่ อะไรอะไรอยู่ ฝิ่นไม่เอาไหน เราก็คงต้องหาพืชดี ๆ มาปลูกแทน ที่นี้เมื่อเรามีพืชดี ๆ มาปลูกแทนแล้วนี้ ฝิ่นนี้เราไม่ต้องกังวลเลย ถ้าเราไปกังวล พวกชาวเขาก็อาจจะเห็นว่าเรานี่ไม่เป็นเพื่อนกับเขา เราจะพยายามคือเขาจะไม่เชื่อเรา ตกลงเราก็ทำ ๒ อย่าง หาพืชดี ๆ มาปลูกกับรักษาทรัพยากร คราวนี้วิธีที่ดำเนินการนี้เป็นวิธีที่พระราชทานมา ข้อแรกนี้พระองค์ท่านรับสั่งว่า ลดขั้นตอน คือแทนที่จะไปคนนั้น เสนอคนนี้ คนนี้เสนอคนนั้น แล้วมาถึงคนนั้นอะไรอย่างนี้ แล้วก็ตอบกลับไป พระองค์ท่านรับสั่งว่าไม่ให้ทำ พระองค์ท่านรับสั่งว่า แม้แต่งบประมาณไม่ให้ตั้ง รับสั่งว่างบประมาณถ้าตั้งไปแล้วนี้ บางทีมันมีอะไรซึ่งเกิดขึ้นมาซึ่งเรายังไม่ทราบนะ เพราะว่าบนดอยเรายังไม่รู้ด้วย ไม่รู้เรื่องอะไรเท่าไร คือถ้าเรามีงบประมาณแล้วมันก็จะพันแข้งพันขาเรา ก้าวหน้าไปไม่ได้ไกลพอ รับสั่งว่าไม่ให้ตั้งงบประมาณ แล้วข้อสอง พระองค์ท่านรับสั่งว่า เร็วเข้า คืออย่ามัวแต่อย่างว่า คือวิจัย ๒๐ ปี พอรู้ผลแน่นอนแล้วค่อยไปส่งเสริม นี่ไม่ได้ รับสั่งให้เร็ว ๆ แล้วก็ข้อที่สามพระองค์ท่าน

รับสั่งว่า ให้ช่วยชาวเขาให้เขาช่วยตัวเอง และอีกข้อสุดท้าย พระองค์ท่านรับสั่งว่า ให้ปิดทองหลังพระ เราก็อีกกฎ ๓ ข้อนี้”

บรรยาย (พัชรินทร์)

ส่วนทางภาคใต้ นั้น ก็มีปัญหาในเรื่องของดินพรุ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ทรงมีพระราชดำริเกี่ยวกับโครงการพัฒนาแหล่งน้ำ และพัฒนาดินพรุ เพื่อจะได้ให้ราษฎรในพื้นที่ได้มีพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ต่อไป และศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง จังหวัดนราธิวาส ก็เป็นที่ศึกษา เพื่อทดลอง วิจัย แล้วก็นำไปปฏิบัติในพื้นที่ทำกินของราษฎรในภาคใต้ต่อไป ซึ่งในเรื่องของศูนย์ศึกษาการพัฒนานั้น เราก็ทราบแล้วว่า มีทั้งภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ซึ่งเรื่องนี้ กรมพัฒนาที่ดินเป็นหน่วยงานหนึ่งที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นนายสิทธิธาดา วสุวัต รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน ได้เล่าให้ฟังว่า

นายสิทธิธาดา

“ตั้งแต่ ๓๐-๔๐ ปี มานี้นะครับ หลังจากคนบุกรุกเข้าไปในป่าแล้ว ไปเพาะปลูกพืช ทำให้เกิดการพังทลายมากขึ้น ๆ ทุกที่ ที่นี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนี่นะครับ ผมเชื่อว่าพระองค์ทรงเข้าพระทัยในเรื่องนี้นะครับ ในเรื่องการชะล้างของดิน เวลาเสด็จฯ ไปที่ พระองค์ท่านก็รับสั่งเสมอ ๆ เกี่ยวกับเรื่องการชะล้างพังทลายของดิน แล้วก็ให้ใครเกี่ยวข้องก็เอาไปทำต่อไปครับ พระองค์ท่านทรงเข้าพระทัย แล้วก็รับสั่งว่า ทรงวางโครงการโครงการที่พระองค์ท่านทรงวางนี่นะครับ ถ้าจะมาเข้าเรื่องนี่ ก็คงจะเป็นโครงการตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาขึ้นทุก ๆ ภาคของประเทศ แล้วก็แต่ละภาคปัญหาที่แตกต่างกันแล้วก็เป็นตัวอย่าง ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเป็นตัวอย่างในการแก้ไขปัญหา เกี่ยวกับการสร้างระบบนิเวศน์ที่สูญเสียไปให้กลับคืนมาอย่างเดิม ตัวอย่างอย่างโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ นะครับ พระองค์ท่านเลือกเอาลุ่มน้ำเล็ก ๆ ลุ่มน้ำหนึ่ง เสด็จแล้วลุ่มน้ำนั้นมีการบุกรุกทำลายป่าพอสมควร แล้วยังมีเหลือป่าดี ๆ ก็ยังมี เริ่มต้น พระองค์ท่านทรงสร้างทรัพยากรน้ำก่อน พระองค์ท่านทรงดึงน้ำจากทิศตะวันออกเฉียงใต้ของลุ่มน้ำ ดึงขึ้นไปข้างบน แล้วก็ไปทำอ่างเก็บน้ำ แล้วก็ปล่อยมาเป็นระบบ ๆ ลงมาเรื่อยจนกระทั่งถึงที่ต่ำสุด แล้วส่วนที่เหลือนั้นคือน้ำที่เหลือยังส่งไปที่โครงการสันกำแพงให้ได้อีกนะครับ อันนี้ก็เป็นเรื่องของการพัฒนาโครงการขั้นแรกนะครับ ในเวลาเดียวกันพระองค์ท่านก็โปรดเกล้าฯ

ให้มีการสำรวจและก๊ววางแผนการใช้ที่ดินของกลุ่มน้ำนั้นะครับ สำหรับในด้านการพัฒนาที่ดิน ก็มีการก่อสร้างเกี่ยวกับการป้องกันการชะล้างทำลายดิน จนกระทั่งพระองค์ท่านทอดพระเนตรไปถึงว่า บริเวณที่ส่งน้ำได้แล้วก็ดินดีเหมาะที่จะปลูกเป็นพืชเศรษฐกิจ พืชสวน ไม้ผล ที่พระองค์ท่านทรงกระทำอีกอันหนึ่งก็คือว่า ที่ไหนที่เป็นป่าดินไม่เหมาะสมส่งน้ำได้ ก็ทำเป็นป่า แต่ป่าแบบมีน้ำชลประทานด้วย อันนี้เป็นเรื่องมาก่อนข้างจะพิเศษไปจากที่อื่น บริเวณไหนเหมาะสมสำหรับเป็นทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ พระองค์ท่านก็โปรดเกล้าฯ ให้ทำเป็นทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ ทั้งหมดนี้ ก็สร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เพราะว่านอกจากจะเป็นการป้องกันไม่ให้ดินถูกชะล้างไป ยังป้องกันไม่ให้ตะกอนลงไป ในอ่างเก็บน้ำของพระองค์ท่านที่สร้างอยู่แล้วนะครับ สำหรับในภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสานนั้น ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานที่จังหวัดสกลนคร ก็มีพระราชดำริคล้าย ๆ กันกับห้วยฮ่องไคร้ นะครับ แต่จะต่างกันคือว่า ปัญหาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คนละอย่างกับทางภาคเหนือ พระองค์ท่านก็ใช้วิธีเดียวกัน โครงการอีกอันหนึ่งที่ผมอยากจะมาเรียนในที่นี้ คือ โครงการวัดญาณสังวรฯ ที่จังหวัดชลบุรี อันนี้พระองค์ท่านประยุกต์โครงการทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือมาครับ โครงการวัดญาณสังวรฯ นี่ะครับ เริ่มต้นพื้นที่บริเวณนั้นเคยปลูกมันสำปะหลังไว้แล้ว จนกระทั่งถูกชะล้างดิน จนทำอะไรไม่ได้ เนื่องจากเป็นดินทราย ก่อนหน้านั้นพระองค์ท่าน ทรงทำโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน ซึ่งที่ดินบริเวณนั้น ก็เป็นที่ดินทรายเหมือนกัน เป็นที่ถูกชะล้างเหมือนกัน แล้วก็ การเก็บน้ำในดินก็ไม่อุดมสมบูรณ์เหมือนกับวัดญาณสังวรฯ หลังจากที่หน่วยราชการทั้งหลายลงไปทำการทดลองพอสมควร พอได้ข้อมูลแล้ว พระองค์ท่านก็เอาผลงานจากเขาหินซ้อนนี้ไป ประยุกต์ใช้กับโครงการวัดญาณสังวรฯ จนกระทั่งเดี๋ยวนี้ได้ สร้างน้ำ ได้สร้างดิน ได้สร้างป่าขึ้นมาในโครงการวัดญาณฯ จนกระทั่งผมนึกว่าเป็นโครงการที่สำเร็จจุล่งไปโครงการหนึ่งในเรื่องฟื้นฟูที่ดินที่เสื่อมโทรม สำหรับโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายที่จังหวัดเพชรบุรีก็มีลักษณะเหมือนกัน คือดินค่อนข้างจะเลวจัด เลวกว่าทุก ๆ ศูนย์ศึกษาการพัฒนา

และนอกจากนั้นยังไปอยู่บริเวณอำเภอลำทะเมนชัยที่มีความแห้งแล้งมาก ที่ดินก็โดนราษฎรบุกรุกจนกระทั่งเหลือแต่ไม้หนาม เพราะฉะนั้น ก็เริ่มต้นจากการสร้างความชุ่มชื้น มีสร้างแหล่งน้ำแล้วก็ปลูกป่า ไปก่อน เพื่อรักษาความชุ่มชื้นของพื้นดิน จากนั้นก็คงจะดำเนินการ ทางอื่น ๆ ต่อไป อีกโครงการหนึ่งที่ผมอยากจะเรียนก็คือว่า ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองที่จังหวัดนราธิวาส มันมีปัญหาสำคัญ ที่เป็นที่ลุ่ม ที่ลุ่มในภาคใต้เขาเรียกกันว่าพรุ มีเนื้อที่ถึงเกือบ ๓ แสนไร่ แต่ว่าแต่ก่อนนั้นก็ไม่ใช่ไร ธรรมชาติอยู่อย่างนั้น หลังจากนั้นต่อ ๆ มา ที่ดินเริ่มไม่ดีสมเป็นนาสวน ราษฎรก็บุกรุก เข้าไป บุกรุกเข้าไปประกอบอาชีพในพรุ ที่นี้ปัญหาหลังจากนั้น คือว่าดินเกิดในพรุขึ้นมาขึ้นนั้นเกิดเป็นกรดขึ้นมา ผมอยากจะเรียน นิดหนึ่งนะเกี่ยวกับเรื่องดินพรุนี้เป็นที่ทับถมเป็นที่ลุ่ม ทับถม ของใบไม้กิ่งไม้ลงไปเป็นเวลาเป็นร้อยปีพันปี เพราะฉะนั้นข้างบนนี้ เขาเรียกว่าดินอินทรีย์ แต่ชั้นล่างหรือดินชั้นล่างที่ได้จากดินอินทรีย์ ลงไปนี่มันเป็นดินซึ่งเขาเรียกว่าเป็นดินตะกอนทะเล ซึ่งดินอันนี้ พอไต่ดินอันนี้ลงไปประมาณ ๑ เมตร ถึงเมตรสี่สิบนี้ จะมีสารอันหนึ่ง ซึ่งเป็นสารประกอบของเฟอร์รัสซัลเฟต พอน้ำแห้งเปิดโอกาสให้ ออกซิเจนลงไปได้ถึงสารอันนั้น มันก็เกิดกระบวนการออกซิเดชัน แล้วคายซัลเฟอร์ขึ้นมา พอซัลเฟอร์ผสมกับน้ำก็กลายเป็นโซลิด-ซัลเฟต กลายเป็นกรดซัลเฟอร์ิกขึ้นมา ซึ่งพอขึ้นมาเหนือดิน ได้โดยน้ำพาขึ้นมาข้างบนดินมันก็เกิดทำความเสียหายให้แก่พืช ปลูกอะไรไม่ได้ ราษฎรก็เกิดความเดือดร้อนขึ้นมา ก็หลังจาก ทรงทราบปัญหาดังกล่าวแล้ว พระองค์ท่านรับสั่งให้ทำแปลงทดลอง ทำเหมือนกันหมด เลือกที่ดินเหมือนกันหมด แต่ว่าแปลงทดลองนี้ ควบคุมน้ำได้ เอาน้ำใส่เข้าไป ๒ อาทิตย์ แล้วสูบน้ำออก แล้วทิ้ง ให้แห้ง ๘ อาทิตย์ ระหว่าง ๘ อาทิตย์นี้มันเกิดออกซิเดชันขึ้นมา แล้วก็เก็บตัวอย่างดินทดลองอะไรก็แล้วแต่ เอาน้ำใส่เข้าไปใหม่ ก็กลายเป็นว่าในแทนที่ว่าปีหนึ่งมีการออกซิเดชันหนหนึ่ง กลายเป็นว่าปีหนึ่งมีการออกซิเดชัน ๓-๔ หน พระองค์ท่านทรงรับสั่งว่า ทำไปเถอะ ทำไปจนกระทั่งเปรี้ยวสุดขีดเลย เพราะฉะนั้นตอนนี้ เราทำได้แล้ว ๓ ปีเรียว นี่เราก็เริ่มปลูกข้าวกับปลูกถั่วเขียว หลังจากที่เราเสร็จเรียบร้อยแล้วว่ามันเปรี้ยวสาหัสสากรรจ์

แล้วนี้ พระองค์ท่านก็จะเอาน้ำชลประทานนี้ลงไป ผมก็จะสรุปเสียเลยนะครับว่า พระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาที่ดิน พระองค์ท่านจะทรงดำเนิงานเป็นขั้นตอน คือ เริ่มจากศึกษาข้อมูลและปัญหาที่มีอยู่ก่อน จากนั้นนำข้อมูลมาวางแผนการใช้ที่ดินแล้ว เพื่อแก้ปัญหาที่มีอยู่ แล้วก็ดำเนินงานขั้นต่อไป ทรงดำเนินการแบบประยุกต์ พระองค์ปลูกใหม่แล้วดูว่าปลูกตรงไหน มีน้ำชลประทานเข้าไปได้ไหม พระองค์ท่านปลูกอันนี้ผมคิดว่าเป็นลักษณะประยุกต์ของพระองค์ท่าน แล้วก็อย่างที่โครงการพัฒนาพื้นที่พรุของจังหวัดนครราชสีมา นี่ก็ทรงศึกษาอย่างลึกซึ้งถึงสาเหตุถึงความเป็นกรดของดิน”

เพลงบรรเลง

แสงเทียน

บรรยาย (พัชรินทร์)

สำหรับโครงการเพื่อความอยู่ดีกินดีของราษฎรอีกโครงการหนึ่ง ได้แก่โครงการประมงพระราชทาน ทรงโปรดเกล้าฯ ให้กรมประมงใช้บ่อน้ำในบริเวณสวนจิตรลดาเป็นที่เพาะเลี้ยง เพื่อขยายพันธุ์ปลา ซึ่งมีทั้งปลาพื้นเมืองของไทยและจากต่างประเทศ ล้วนแต่เลี้ยงง่าย และเจริญเติบโตได้ดีในทุกภาค นายปลอดประสพ สุรัสวดี รองอธิบดีกรมประมง เป็นผู้หนึ่งที่รับสนองพระราชดำรินี้ด้านการประมง ได้เล่าให้ฟังถึงความประทับใจ ตลอดระยะเวลาที่ตามเสด็จ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

นายปลอดประสพ

“ตลอดระยะเวลาที่ได้มีโอกาสตามเสด็จพระราชดำเนิน ได้ฟังพระราชวินิจฉัยต่าง ๆ นานา เมื่อได้ยินได้ฟังแล้วนี้ หนึ่งตกใจ ึกไม่ถึง เพราะพระองค์ท่านเป็นพระมหากษัตริย์ควรจะเก่งในเรื่องรัฐประศาสนศาสตร์ ไม่ควรจะมาเก่งในเรื่องวิทยาศาสตร์ ฟังแล้วขั้นที่หนึ่ง ฟังแล้วตกใจก่อน ขั้นที่สอง พอคิดอีกสักชนิดหนึ่ง ที่ ึกไม่ถึงว่าจะเก่งขนาดนี้ ทั้งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ อันนี้เรียนด้วยความจริงใจ สาม เมื่อตกใจและฟังแล้วนี้ รู้สึกภูมิใจแทนพวกเราว่า เรามีพระมหากษัตริย์ มีสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่เก่งขนาดนี้ เป็นโชคดีของประเทศ ของพสกนิกรเหลือเกิน และที่สำคัญที่สุด มีพระเมตตา ท่านชื่อใหม่ครับว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไม่ทรงเสวยปลานิล เคยทูลถามพระองค์ท่าน แต่ไม่กล้าทูลถามตรง ๆ ก็พูดเรื่อย ๆ เคียง ๆ พระองค์ท่านรับสั่งว่า

ฉันนี้ส่งเสริมมานะ นึกเหมือนลูก เพราะฉะนั้น ไม่กินหрок แต่ชื่นชม”

เพลงบรรเลง

แสงเทียน

บรรยาย (พัชรินทร์)

และในการเสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมราษฎร ได้ทรงพบว่า ราษฎรจำนวนมากขาดการดูแลสุขภาพในเรื่องเจ็บไข้ได้ป่วย จึงทรงโปรดฯ ให้แพทย์หลวงที่ตามเสด็จ ตรวจรักษา และให้หน่วยแพทย์อาสาสมัครไปตรวจรักษาราษฎรที่เจ็บป่วยในท้องถิ่น ทูรกันดาร ดังที่ พ.อ.น.พ. ชูฉัตร กำภู จากโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ซึ่งเป็นแพทย์ที่ตามเสด็จ หรือที่เราเรียกกันว่า แพทย์หลวง ได้เล่าให้ฟังว่า

พอ.น.พ. ชูฉัตร

“ทั้งสองพระองค์นี้ทรงมีความห่วงใยในสุขภาพและพลานามัยของประชาชนเป็นอย่างยิ่ง ในการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎร ทรงได้พบว่าราษฎรเป็นจำนวนมากขาดการดูแลสุขภาพ เรื่องการเจ็บไข้ได้ป่วย อีกทั้งราษฎรจำนวนมากก็เป็นคนจน มีโรคภัยไข้เจ็บเบียดเบียนอยู่เสมอ การที่จะพัฒนาประเทศชาติ ย่อมทำได้ยาก อีกทั้งประชากรที่เจ็บป่วยเหล่านั้นก็อาจจะไม่มีเรี่ยวแรงที่จะประกอบกิจการงาน ยิ่งทำให้การทำงานของประเทศไทยทรุดโทรมลงไปอยู่เรื่อย ๆ ในด้านการแก้ปัญหาขั้นต้น ก็ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นายแพทย์ประจำพระองค์ และนายแพทย์ตามเสด็จ ที่ประจำอยู่ในขบวนเสด็จ นั้น ทำการรักษาคนไข้ เฉพาะรายไปที่เห็นว่าเจ็บป่วย ซึ่งการรักษาพยาบาลนั้นก็มิใช่จำกัด เพราะว่าจำกัดด้วยเวชภัณฑ์และเครื่องมือเครื่องใช้ ที่ทำการตรวจรักษา ในรายที่ทรงพบว่าเป็นมาก ก็ทรงโปรดเกล้าฯ ให้นำส่งโรงพยาบาลท้องถิ่น ให้หมอที่ประจำอยู่ในโรงพยาบาลท้องถิ่นนั้นรักษาต่อไป ต่อมาคนไข้เมื่อทราบข่าวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รักษาประชาชนถึงขนาดนี้ และมีแพทย์หลวงตามเสด็จ ทำการรักษาประชาชน คนไข้ก็เกิดความศรัทธามากขึ้น มีหลายรายที่เดียวแม้แต่ทราบว่าอยู่จังหวัดทรงพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎร ต่างจังหวัด ไม่ใช่จังหวัดที่ตัวเองอยู่ก็แห่กันไป หรือว่าให้ญาติแบกหามกันไป เพื่อขอเฝ้าและขอรับเป็นคนไข้หลวง ซึ่งเมื่อพระองค์ท่านทรงทราบหรือทอดพระเนตรเห็น ก็จะมีพระราชทานพระมหากรุณาธิคุณรับเป็นคนไข้หลวงตลอดมา ต่อมาทรงพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรนั้น มีการแยกขบวน พระบาท-

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จ ทางหนึ่ง สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเสด็จ ทางหนึ่ง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ หรือสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณฯ เสด็จ อีกทางหนึ่ง งานการเยี่ยมราษฎรจึงมากขึ้น คนไข้จึงมากขึ้นเป็นทวีคูณ จึงทรงพระราชดำริว่า น่าที่จะมีหน่วยงานในการนี้เพิ่มขึ้น เพื่อบำบัดรักษาโรคจะได้บริบูรณ์ขึ้นสมดังพระราชประสงค์ จึงได้เพิ่มหน่วยงานในการนี้เพิ่มขึ้น ซึ่งปัจจุบันนี้สามารถจำแนกออกได้เป็น ๘ โครงการ หรือ ๘ หน่วยงานด้วยกัน คือ หนึ่ง หน่วยแพทย์พระราชทานหรือแพทย์ประจำพระองค์ สอง โครงการแพทย์หลวงเคลื่อนที่ สาม โครงการแพทย์พิเศษตามพระราชประสงค์ สี่ โครงการศัลยแพทย์อาสาของราชวิทยาลัยศัลยแพทย์แห่งประเทศไทย ห้า โครงการแพทย์หู คอ จมูก และภูมิแพ้พระราชทาน หก หน่วยทันตกรรมเคลื่อนที่พระราชทาน เจ็ด โครงการอบรมหมอหมู่บ้านในพระราชประสงค์ และแปด หน่วยงานฝ่ายคนไข้ในกองราชเลขาของการของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ”

บรรยาย (พัชรินทร์) ท่านผู้ฟังคะ พระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในด้านการพัฒนาต่าง ๆ นั้น มีมากมายมากกว่านี้ เกินกว่าที่เราจะนำมาเล่าให้ฟัง ในระยะเวลาอันสั้นนี้ได้ นะคะ ไม่ว่าจะเป็นโครงการเพื่อชาวไร่และราษฎรที่ยากจนที่ไม่มีที่ทำการเพาะปลูก หรือมีที่ดินทำกินแต่ไม่พอเลี้ยงชีพ ก็ทรงจัดพัฒนาที่ดินตามพระราชประสงค์ให้ หรือว่าการส่งเสริมอาชีพต่าง ๆ ให้ราษฎรมีงานทำและมีรายได้เพิ่มพูนมากขึ้น ก็เป็นโครงการสำคัญที่ทรงริเริ่ม นอกจากนั้น โครงการช่วยบรรเทาการขาดแคลนสถานศึกษาสำหรับเยาวชนที่อยู่ในชนบทก็เป็นโครงการหนึ่งที่พระองค์ทรงมีพระราชดำริขึ้น เราจะเห็นได้ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงอุทิศพระองค์ พระอัจฉริยะ พระอุตสาหะ ทั้งมวลเพื่อราษฎรในทุกภูมิภาคและทุกสถานที่ จากพระปฐมบรมราชโองการที่พระราชทานแก่ประชาชนว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขของมหาชนชาวสยาม” นั้น พระองค์ได้ทรงปฏิบัติอย่างเคร่งครัดและบริบูรณ์ยิ่ง ดังนั้นพระองค์จึงทรงเป็นพระผู้ทรงพัฒนาอย่างแท้จริงค่ะ

“โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรม เขาชะงุ้ม จังหวัดราชบุรี ตามแนวพระราชดำริ”

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๓๐ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

พล.ต.ต. ทักษ์ ปัทมสิงห์ ณ อยุธยา

นายสุหะ ถนอมสิงห์

นายสิทธิลาภ วสุวัต

ผู้จัดทำรายการ

สิริพร ทองคำวงศ์

ไต่เตล

จากฟ้า...สู่ดิน

บรรยาย (สิริพร)

ตลอดช่วงฤดูกาลต่าง ๆ ของทุกปี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
จะเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรตามชนบท และทรง
ปฏิบัติราชการณกิจน้อยใหญ่เพื่อทรงบำบัดความเดือดร้อน
ของประชาชนที่เดินทางมาเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท กราบบังคมทูล
ขอรับพระราชทานพระมหากรุณาอยู่เป็นประจำ มหาชนชาวไทย
ต่างมีความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอันล้นเกล้าล้นกระหม่อม
สุดที่จะพรรณนาได้ เมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๒๘
ที่ผ่านมา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนิน
พร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์อัครราชกุมารี
เสด็จทอดพระเนตรความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานที่ โครงการ
ศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้ม ในท้องที่ตำบลเขาชะงุ้ม
อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ซึ่งโครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟู
ที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้
น้อมเกล้าฯน้อมกระหม่อมถวายเป็นโครงการเฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา

๕ รอบ ในปีพุทธศักราช ๒๕๓๐ นี้ ก่อนที่โครงการนี้จะเป็
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริพื้นที่โครงการนี้ เป็นของ
เอกชนคือ เป็นของพลตำรวจตรีทักษ์ บัณฑิตสิงห์ ณ อุทยาน ซึ่ง
ท่านจะได้เล่าถึงเหตุจูงใจที่ได้ให้น้อมเกล้าฯน้อมกระหม่อมถวายที่ดิน
แปลงนี้แด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า

พล.ต.ต. ทักษ์

คือว่าที่ดินแปลงนี้นะครับมันอยู่ต้นน้ำ ต้นที่จะลงไปให้ราษฎร
ใช้ข้างล่างนะครับ ผมหลังจากที่เลิกกิจการเลี้ยงสัตว์ ที่ทำทุ่ง
เลี้ยงสัตว์นะครับ และทำอ้อย ผมเห็นว่าที่ดินแปลงนี้สมควรที่จะ
พัฒนาเป็นแหล่งน้ำ ส่งให้ใช้ได้ตลอดปี เพราะว่าตอนที่ผมทำกิจการ
อยู่นะครับ ผมได้ขุดบ่อน้ำไว้หลายบ่อ เป็นอ่างเก็บน้ำ ราษฎร
แถวนี้ก็ได้อาศัยน้ำเอาน้ำที่นี้ไปใช้ครับ ตลอดปียานี้ทั้งย่าน
นะครับ ไม่มีแหล่งน้ำเลย ที่นี้เป็นต้นน้ำครับ ผมมาคิดว่าถ้าจะ
มีการสร้างเขื่อนทำฝายน้ำล้นและกักน้ำไว้ตลอดปี ราษฎรของเรา
จะมีใช้ แล้วก็จะได้พัฒนาที่ดินตรงนี้นะครับให้อุดมสมบูรณ์
มีน้ำพอตลอดปี ก็ปรึกษากับครอบครัวละครับ ก็เห็นว่าจะทำยังง
กันดีถึงจัดที่ดินแห่งนี้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดครับ ที่กำลัง
ที่จะทำนะครับก็ทำต่อไปไม่ไหวแล้ว ผมก็มีลูกชายคนเดียวแล้วก็
ยังเล็ก ก็คิดจะต้องเอาให้หน่วยงานหน่วยราชการไหนสักหน่วย
เข้าพัฒนาดินนี้นะครับ แต่ก็เห็นว่ามันคงลำบากก็ลองคิดดูกันว่า
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯรับไว้ในโครงการส่วน
พระองค์คงจะดีครับ เพราะว่าป็นคุณประโยชน์ต่อรัฐบาล ผมก็
ทำหนังสือกราบเรียน ให้ราชเลขาธิการไปถึงวัดฤๅษะประสงค์นี้
และที่ดินแปลงนี้เหมาะที่จะทำอย่างไร เพื่อว่าจะได้ให้มีพระ
บรมราชวินิจฉัย ท่านจะโปรดเกล้าฯ รับไว้ที่จะดำเนินการหรือเปล่า
และก็อยู่ต่อมาก็มีการสำรวจและท่านก็โปรดเกล้าฯโปรดกระหม่อม
รับไว้ และท่านก็ทำตามโครงการที่ท่านพระราชทานพระราชดำริ

บรรยาย (สิริพร)

เมื่อทรงรับที่ดินแปลงนี้จาก พลตำรวจตรีทักษ์ บัณฑิตสิงห์
ณ อุทยาน ไว้แล้วได้ทรงทราบสภาพของที่ดินจากรายงานการ
สำรวจและทำแผนที่ของกรมพัฒนาที่ดินแล้ว พระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชทานแนวพระราชดำริดังที่นายสิทธิลาภ
วสุวัต รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดินได้เล่าว่า

คุณสิทธิลาภ

เมื่อทรงรับแล้วนั้นะ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ท่านก็

มอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยมีท่านปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานในการดำเนินการในด้านนี้ นะครับ ทางกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มอบหมายหน้าที่ให้ส่วนราชการต่าง ๆ เช่น กรมป่าไม้ กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมชลประทาน แล้วก็มีเอกชน คือ บริษัทมาบุญครองที่แสดงความจำนงว่าจะไปทดลองปลูกมะม่วงหิมพานต์ในพื้นที่ พื้นที่ที่คุณภาพต่ำมากนะครับ ทั้งนี้ก็โดยที่ว่าให้กรมพัฒนาที่ดินเป็นเจ้าของเรื่องครับ

บรรยาย (ศิริพร)

นอกจากนี้ นายสุหะ วัฒนอนสังข์ อธิบดีกรมชลประทานก็ได้กล่าวถึง แนวพระราชดำริที่พระราชทานเป็นแนวทางให้ส่วนราชการต่าง ๆ รับผิดชอบปฏิบัติที่สำคัญ ๆ ว่ามีอย่างไรบ้าง

คุณสุหะ

พระราชดำริทั้งหมดที่พระราชทานให้ส่วนราชการต่าง ๆ ดำเนินการเกี่ยวกับการฟื้นฟูที่ดินแปลงนี้พอจะประมวลได้ว่า

๑. แนวทางฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมแห่งนี้ลำดับแรกให้พัฒนา จัดหาแหล่งน้ำในเขตพื้นที่นี้ก่อน เพื่อสำหรับไว้ใช้ในการปลูกเสริมต้นไม้ยืนต้น ให้มีความชุ่มชื้นร่มเย็นเท่าที่สามารถจะทำได้
๒. วิธีการฟื้นฟูที่ดินให้วางแผนดำเนินการไปตามขั้นตอนที่เห็นสมควรโดยเน้นให้ฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมลักษณะนี้ มีพระราชดำริให้เป็นโครงการตัวอย่างในการศึกษาหาวิธีปรับปรุงบริเวณพื้นที่ดินเสื่อมโทรมอย่างหนัก โดยเสริมสร้างแหล่งเก็บน้ำและปรับปรุงบ่อนดินลูกรังให้ใช้เป็นประโยชน์ในการเก็บกักน้ำไว้ใช้ตลอดจนการแก้ไขปัญหาดินลูกรัง และพัฒนาน้ำ พื้นที่มาใช้ประโยชน์ในด้านเกษตรกรรม และป่าไม้เป็นต้น
๓. การปลูกป่าในเขตพื้นที่โครงการมีความจำเป็นต้องศึกษาโดยทำ การปลูกต้นไม้ต่าง ๆ แบบไม่เป็นแถวเป็นแนวไม่เป็นระเบียบเพื่อจะได้มีลักษณะเป็นป่าโดยแท้จริง การปลูกต้นไม้โดยไม่ให้พิจารณาปลูกเป็นกลุ่มโดยมีต้นไม้โตเร็วล้อมด้วยต้นไม้โตช้า ตามความเหมาะสม และให้พิจารณาปลูกต้นไม้บำรุงดินต่าง ๆ สำหรับเขตที่ปลูกป่านั้นให้เป็นบริเวณที่สูงเชิงเขา และตามบริเวณที่เป็นขอบอ่างเก็บน้ำและสระเก็บน้ำก่อน
๔. สำหรับบริเวณที่ดินที่มีพื้นที่ประมาณ ๕๐ ไร่ รวมทั้งด้านทิศใต้ของพื้นที่ให้ปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น พืชไร่เป็นการสาธิตเป็นตัวอย่างให้แก่ราษฎร

เพลง

สายฝน

บรรยาย (สิริพร)

ท่านผู้ฟังคะ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระบรม-
ราชโบายที่จะให้โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรม
เขาชะงุ้มตามแนวพระราชดำรินี้เป็นสถานที่ทดสอบหาวิธีการ
ฟื้นฟูปรับปรุงดินเสื่อมโทรม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ดินลูกรัง
ไม่สามารถทำการเกษตรได้ดีเท่าที่ควร ต่อจากนั้นจึงจะนำวิธีการ
ที่ทดสอบแล้วได้ผลดี ไปเผยแพร่ให้กับราษฎรในท้องถิ่นใกล้เคียง
ซึ่งเป็นท้องที่เสื่อมโทรมนำไปปฏิบัติต่อไป และทางด้านการพัฒนา-
ที่ดินได้ดำเนินการอย่างไรบ้างนั้น ก็จะทราบได้จาก นายสิทธิลาภ
วสุวัต รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน

คุณสิทธิลาภ

เมื่อเราได้ไปสำรวจอย่างละเอียดว่าที่ดินพวกนั้นะครับ คือ
พุดง่าย ๆ คือว่าที่ดินที่นั่นจะเป็นลักษณะดินลูกรัง แต่เมื่อมาใช้
ประกอบการเกษตรแล้วนี้ หน้าดินถูกชะล้างไปหมดก็เหลือแต่
ดินตัวลูกรังจริง ๆ เพราะฉะนั้นวิธีการที่จะพัฒนาพื้นที่นี้ให้กลับมา
ใช้ประโยชน์ได้ภายหลังนี้ ก็ต้องดำเนินการค้นคว้าทดลองหลาย ๆ
วิธีอย่างเป็นต้นที่ผมเรียนแล้วว่า เราอาจจะต้องเจาะลูกรังลงไป
ทำหลุมทดลองขนาดกว้าง ๑ เมตร ยาว ๑ เมตร ลึก ๑ เมตร
เสร็จแล้วก็ผสมปุ๋ยหมักลงไปกับดินที่มีอยู่เดิมถึงจะใช้ปุ๋ยมะม่วง-
หิมพานต์อันนี้ก็เป็นส่วนหนึ่งในงานที่เราศึกษา และเราก็ศึกษาว่า
ที่ดินพวกนั้นะครับจะมีวิธีการปลูกพืช ปลูกหญ้าหรือว่าจะทดลอง
พันธุ์ไม้โตเร็วซึ่งปรับปรุงดินบำรุงดอนขึ้นเป็นต้นว่า จะเป็น
ต้นกระถินกิติ เป็นต้นอะไรกิติ ซึ่งพวกนี้เป็นพืชตระกูลถั่ว ซึ่ง
สามารถที่จะนำไฮโดรเจนจากในอากาศเอามาเก็บไว้ในโครงสร้างได้
ก็คิดว่างานค้นคว้าทดลองต่าง ๆ นั้นะครับ คงจะสนองพระราชดำริ
ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปได้ แต่ว่าการฟื้นฟูที่ดิน
ที่มีสภาพอย่างนี้ต้องใช้เวลานานมากผมคิดว่าถ้าทดลองไปแล้วนี้
ไม่ต่ำกว่า ๕ ปีนี้ถึงจะทราบว่า ผลการทดลองค้นคว้าทดลอง
ที่นั่นจะได้รับผลหรือเปล่านั้นครับ

สิริพร

ขณะนี้ได้ดำเนินการทดลองไปแล้วบ้างหรือยังคะ

คุณสิทธิลาภ

โครงการนั้นะครับ คือจะพูดว่าทดลองแล้วบ้างแล้วก็ทดลอง
ปลูกพืชไป หรือว่าปลูกมะม่วงหิมพานต์ไปนะครับ แต่จริง ๆ แล้ว
ปีที่ผ่านมาเราสร้างส่วนประกอบที่สำคัญของโครงการ คือ

สร้างแหล่งน้ำน่ะครับ คือ กรมชลประทานได้ไปสร้างอ่างเก็บน้ำ ขนาดความจุประมาณ ๖๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร ตรงบริเวณส่วนเหนือ ของพื้นที่และก็ปรับปรุงแหล่งนี้ที่มีอยู่เดิมแล้ว ๔ บ่อ และสร้าง บ่อน้ำบริเวณพื้นที่อีก ๑ บ่อ ทั้งนี้เพื่อให้ราษฎรบริเวณใกล้เคียง จะได้มาใช้น้ำ ปกติราษฎรบริเวณพื้นที่นั้นเขาเลี้ยงปศุสัตว์กันเยอะ เมื่อสมัยเรายังไม่ได้พัฒนานี้ ราษฎรก็ได้นำปศุสัตว์มาเลี้ยงบริเวณ โครงการ เพราะฉะนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท่านก็มี พระราชดำริว่า ถ้าเมื่อเราสร้างอ่างน้ำเพื่อให้ราษฎรเขาได้ใช้น้ำ แล้วก็นำสัตว์เลี้ยงมาใช้น้ำที่นี้ คือบริเวณอ่างนี้ ก็จะเป็นการ บรรเทาความเดือดร้อนของราษฎร

บรรยาย (สิริพร)

สำหรับทางด้านกรมชลประทานซึ่งเป็นหน่วยงานอีกหน่วยงาน หนึ่งที่ได้เข้าร่วมในการศึกษาวิธีฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้ม ตามแนวพระราชดำริในขณะนี้ได้เข้าไปดำเนินการอย่างไรแล้ว บ้างนั้น นายสุหะ ถนอมสิงห์ อธิบดีกรมชลประทานก็ได้กล่าวว่า

คุณสุหะ

ผมจะกล่าวถึงผลงานของกรมชลประทานที่ได้ดำเนินการ มาในเขตพื้นที่โครงการเหล่านี้นัก่อนว่า เราได้เริ่มเข้าดำเนินการ ตั้งแต่เริ่มแรกตั้งแต่ปี พุทธศักราช ๒๕๒๘ โดยก่อสร้างส่วนใหญ่ เป็นงานจัดหาน้ำ ปรับปรุงถนน และปรับถนนขึ้นใหม่ภายใน เขตบริเวณพื้นที่พร้อมกับก่อสร้างอาคารขึ้นตามความจำเป็น คือ ๑. ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก ชื่อว่าอ่างเก็บน้ำเขาเขียว มีความจุประมาณ ๖๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร พร้อมกับสร้างระบบ ท่อขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๔ นิ้ว จากอ่างเก็บน้ำให้กับพื้นที่ทำงาน ๑๖๐ ไร่ ๒. ปรับปรุงตกแต่งบ่อดินลูกรังให้เป็นสระเก็บน้ำ รวมทั้งหมด ๖ บ่อ รวมแล้วสามารถเก็บน้ำไว้ใช้ได้ประมาณ ๘๒,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร ๓. ปรับปรุงถนนและตัดถนนใหม่ภายใน บริเวณพื้นที่รวมยาวประมาณ ๔ กิโลเมตร พร้อมกับสร้างศาลา- เอนกประสงค์บนยอดเขาเขียวอีกหนึ่งหลังด้วย ส่วนผลงานของ ส่วนราชการอื่นที่เข้าร่วมดำเนินการในพื้นที่ ที่เขาทำได้แก่ ทำการสำรวจและวางแผนการใช้ที่ดิน มีการปลูกต้นไม้โตเร็ว และต้นไม้ยืนต้น ที่บริเวณเชิงเขาเขียวและบริเวณท้ายอ่างเก็บน้ำ สาธิตวิธีการปลูกพืชเศรษฐกิจในพื้นที่ประมาณ ๔๐ ไร่ เพื่อให้ ราษฎรบริเวณใกล้เคียงนำไปปฏิบัติ นอกจากนั้นยังทดลอง

ปลูกต้นไม้ผลที่บริเวณริมสระเก็บน้ำ บนพื้นที่ประมาณ ๕๐ ไร่
ปลูกมะม่วงหิมพานต์ ในพื้นที่ประมาณ ๕๐ ไร่ พร้อมกับจัด
ระบบการอนุรักษ์ดินและน้ำ และจัดทำปุ๋ยหมักประมาณ ๒๐๐ ตัน
เพื่อสนับสนุนการปลูกต้นไม้ต่าง ๆ เป็นต้น

เพลง

บรรยาย (สิริพร)

สายฝน

งานการศึกษาฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้ม ตามแนวพระ-
ราชดำริสำหรับส่วนราชการต่าง ๆ ก็ได้ร่วมกันสนองแนวพระ-
ราชดำริและได้ดำเนินงานก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ พร้อมด้วยระบบ
ส่งน้ำในเขตพื้นที่ประมาณ ๑๖๐ ไร่ ปรับปรุงสระเก็บน้ำที่มี
อยู่เดิมให้สามารถเก็บน้ำได้ สร้างสระเก็บน้ำเพิ่มเติมตามความ
เหมาะสม สำรวจและวางแผนการใช้ที่ดินปลูกต้นไม้โตเร็ว ไม่ยืนต้น
ที่บริเวณเชิงเขาเขียว และด้านเหนือของอ่างเก็บน้ำพร้อมทั้ง
สาธิตวิธีการปลูกพืชเศรษฐกิจในพื้นที่ประมาณ ๕๐ ไร่ เพื่อเป็น
ตัวอย่างให้ราษฎรใกล้เคียงนำไปปฏิบัติเพื่อการกินอยู่ดีของ
พวกเขาเหล่านั้น ซึ่งอยู่ในบริเวณพื้นที่ซึ่งเกือบจะใช้ประโยชน์
ไม่ได้อีกต่อไปแล้ว นอกจากนี้ก็ยังได้ทดลองปลูกไม้ผลที่บริเวณ
ริมสระเก็บน้ำในพื้นที่ ๕๐ กว่าไร่ และปลูกมะม่วงหิมพานต์
พร้อมกับจัดสร้างระบบการอนุรักษ์ดินและน้ำ ทำปุ๋ยหมัก เพื่อ
สนับสนุนการเพาะปลูกต้นไม้ต่าง ๆ ด้วย และนายสิทธิลาภ วสุวัต
รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน ก็ได้กล่าวถึงแนวพระราชดำริที่ทรง
เน้นในการดำเนินงานของพื้นที่ประเภทนี้ที่เพื่ออำนวยความสะดวก
แก่ราษฎร ที่มีพื้นที่ประเภทเดียวกัน มีลักษณะคล้ายคลึงกัน
เพื่อที่เขาเหล่านั้นจะสามารถปรับปรุงพื้นที่ให้สามารถมีรายได้
ต่อไปในอนาคตว่า

คุณสิทธิลาภ

ครับ ท่านทรงทราบนะครับว่าการพัฒนาพื้นที่ ที่ดินเสื่อมโทรม
อย่างมากมายอย่างนี้ มันต้องใช้เวลาและก็ไม่ใช่ว่าเรื่องง่าย ๆ รวมทั้ง
ต้องใช้งบประมาณด้วย แล้วได้ทรงทราบว่าพื้นที่ดินชนิดนี้นะครับ
ในจังหวัดราชบุรี มีพื้นที่แบบนี้ะครับรวมทั้งคล้ายคลึงกันนะครับ
ประมาณ ๒๕๐,๐๐๐ ไร่ แล้วก็ในจังหวัดกาญจนบุรีนี้ผมว่ามีอยู่
เป็นล้านไร่ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันนี้ ท่านได้รับสั่งว่าลองหาทาง
พัฒนาพื้นที่นี้แล้วก็พ้นจากการพัฒนาของโครงการนี้ ก็จะได้
นำไปใช้ในพื้นที่ที่เป็นในลักษณะคล้ายคลึงกันนี้นะครับ แล้วก็

รับสั่งว่าโครงการนี้ก็ให้ถือว่าเป็นลักษณะของศูนย์ศึกษาการพัฒนา
นครับหรืออย่างที่ท่านได้ทรงตั้งขึ้นมา ๖ แห่งทั่วประเทศ แต่ว่า
มีขนาดย่อมกว่านครับ

บรรยาย (สิริพร)

จากการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพร้อมด้วยสมเด็จพระ
เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และสมเด็จพระเจ้า-
ลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ ได้เสด็จพระราชดำเนิน เพื่อ
ทอดพระเนตรโครงการเขาชะงุ้ม เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๙
ที่ผ่านมาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทอดพระเนตรการ
ดำเนินงานของโครงการ และได้พระราชทานแนวพระราชดำริ
เพิ่มเติม เพื่อดำเนินงานโครงการนี้ซึ่งที่ นายสุหะ ถนอมสิงห์
ได้สรุปให้ฟังดังนี้

คุณสุหะ

ในการเสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรการดำเนินการ
ในโครงการนี้ เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๙ ที่ผ่านมาพระองค์
ทรงพอพระราชหฤทัยเป็นอย่างมากที่ได้ทอดพระเนตรสภาพพื้นที่
โครงการโดยทั่วไป และทอดพระเนตรกิจการที่ส่วนราชการต่าง ๆ
ได้ดำเนินไว้ ทรงพอพระราชหฤทัยว่า การที่พื้นดินที่เสื่อมโทรม
บริเวณเขาชะงุ้ม มีผู้ทางพัฒนาดำเนินการต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ
ได้ แนวพระราชดำริที่พระราชทานให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง
รับไปดำเนินการต่อไป ส่วนใหญ่เป็นเรื่องการอนุรักษ์ดินและน้ำ
และการปลูกที่สำคัญ คือ ๑. ให้ศึกษาหาวิธีการค้นคว้าทดลอง
ในด้านต่าง ๆ เพื่อที่จะพัฒนาดินเสื่อมโทรมเช่นนี้ให้นำมาใช้
เป็นประโยชน์ได้แล้วจะนำวิธีการมาใช้กับพื้นที่ดินที่เป็นดินลูกรัง
ที่มีมากในเขตจังหวัดราชบุรี และจังหวัดกาญจนบุรี ๒. พื้นที่ดิน
ที่สามารถปรับปรุงและสามารถเพาะปลูกได้ การปลูกต้นมะม่วง-
หิมพานต์ ต้นชะมดดำ ส่วนบริเวณที่ดินที่ถูกชะล้างให้ดำเนินการ
อนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อป้องกันชะล้างดิน ตลอดจนพื้นฟูบริเวณที่
ถูกชะล้างจนเป็นร่องน้ำ ให้ใช้ให้ได้ประโยชน์ ให้ทำการทดลอง
ทำทุ่งหญ้าหรือปลูกหญ้าที่สามารถสร้างหรือปกคลุมดินได้
๓. ในบริเวณพื้นที่ซึ่งมีสภาพดินดี ซึ่งมีอยู่ประมาณ ๕๐ ไร่ ให้
ทดลองปลูกพืชฤดูเดียว ส่วนบริเวณพืชที่สูงไม่สามารถรับน้ำ
จากระบบส่งน้ำได้ ให้ดำเนินการปลูกป่าโดยไม่ให้ตัดฟันไม้
ที่มีอยู่แล้วแต่ให้ใช้วิธีการปลูกแซมเป็นกลุ่ม ๆ ไป ส่วนเรื่อง

การจัดหาน้ำให้พื้นที่ของป่านั้น กรมชลประทานได้ดำเนินการ
ได้มาแล้วก็ทรงรับสั่งให้กรมชลประทานสร้างสระเก็บน้ำขนาดเล็ก
ความจุประมาณ ๑๐,๐๐๐—๒๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร ขึ้นอีก ๑ แห่ง
ตามความจำเป็นซึ่งทางกรมเรา ได้กำลังพิจารณาดำเนินการสนอง
พระราชดำริต่อไป

บรรยาย (สิริพร)

ท่านผู้ฟังคะโครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้ม
ตามแนวพระราชดำรินี้ เมื่อได้ศึกษาทดลองประสบผลสำเร็จแล้ว
ก็จะเอื้ออำนวยประโยชน์แก่ราษฎรที่อยู่ในบริเวณที่ดินเสื่อมโทรม
ลักษณะนี้ ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนเกือบหมื่นไร่ ให้ราษฎรเหล่านั้น
สามารถพลิกแผ่นดินของตนทำการเพาะปลูกได้ ทำให้เขามีอาชีพ
และไม่ละทิ้งผืนแผ่นดินของตนเร่ร่อนไปที่อื่นอีก ทั้งนี้ก็เพราะ
พระมหากรุณาธิคุณ แห่งองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของ
เราชาวไทยทุกคนนั่นเอง

ทอดพระเนตรโครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้ม อ. โพธาราม
จ. ราชบุรี

พล.ต.ต. ทักษ์ ปัทมสิงห์ ณ อยุธยา เข้าเผ้าน้อมเกล้าฯ น้อมกราบถวาย
ที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้ม

อ่างเก็บน้ำเขาชะงุ้มในบริเวณโครงการฯ

เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตร แปลงผักอ่างขาว อ. ฝาง จ. เชียงใหม่

ทอดพระเนตรผลผลิตของโครงการหลวง

“โครงการหลวงตามพระราชดำริของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว”

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๓๐ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

ม.จ. ภิศเดช รัชนี้

ร.ศ. ชูพงศ์ สุกุมลนันทน์

ดร. อรดี สหวัชรินทร์

ผู้จัดรายการ

ปราณี ลิ้มปวนิชพันธ์

ไต่เตล

จากฟ้า...สู่ดิน

บรรยาย (ปราณี)

ท่านผู้ฟังคะ จากการเสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานไปยังพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่อย่างสม่ำเสมอทุกปี ได้ทรงเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนทุกข์สุขของราษฎรในภูมิภาคนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงตระหนักถึงภัยที่เกิดขึ้นจากการตัดไม้ ทำลายป่า การทำไร่เลื่อนลอย ปลุกผีฝน โดยเฉพาะการขาดมาตรการที่ดีในการอนุรักษ์ดินและน้ำ ดังนั้นในปี ๒๕๑๒ จึงได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์เริ่มงาน “โครงการหลวง” เพื่อช่วยประสานงานกับรัฐบาล, หน่วยราชการ นักวิชาการ ข้าราชการ เร่งรัดดำเนินการแก้ปัญหาชาวเขาอย่างเร่งด่วน โดยมีหม่อมเจ้า ภิศเดช รัชนี้ เป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ ดำรงตำแหน่งองค์อำนวยการโครงการฯ ได้มีการเรียกชื่อโครงการนี้ในสมัยเริ่มงานครั้งแรกว่า “โครงการหลวงพัฒนาชาวเขา” หรือ “โครงการหลวงพัฒนาภาคเหนือ” และต่อมาในปี ๒๕๒๓ ได้มีการเปลี่ยนชื่อให้เหมาะสมอีกครั้งหนึ่งเป็น “โครงการหลวง” สำหรับที่มาของโครงการหลวงตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนี้ หม่อมเจ้า ภิศเดช รัชนี้ องค์อำนวยการโครงการทรงเล่าว่า

หม่อมเจ้าภีศเดช

โครงการนี้เป็นโครงการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 นะครับ ท่านทรงมีความคิด และทรงเริ่มต้นขึ้นมา และท่านก็
 พระราชทานพระราชทรัพย์ให้ด้วย และเราก็ขึ้นตรงกับท่าน
 สาเหตุที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงริเริ่มโครงการนี้ ก็รู้สึก
 จะเป็นเพราะว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนิน
 ไปเยี่ยมเยียนคนยากจน ขณะที่พระองค์เสด็จพระราชดำเนินมา
 ที่จังหวัดเชียงใหม่ ได้ทรงพบเห็นพวกชาวเขาเผ่าแม้ว ไกล ๆ กับ
 ญิงคัรราชนิเวศน์ ซึ่งเสื้อผ้าก็ขาดรุ่งริ่ง, สกปรก และหน้าตา
 เหมือนคนไม่ค่อยจะสบาย ข้าวปลาก็ไม่ค่อยจะมีกินนะครับ เป็น
 พวกยากจน พระองค์ท่านก็มีพระราชประสงค์จะพระราชทาน
 ความช่วยเหลือคนเหล่านี้ให้จนน้อยลง จึงได้เสด็จพระราชดำเนิน
 ไปทรงพบ และตรัสถามชาวเขาเหล่านี้ โดยประทับบนพื้นดิน
 เพื่อตรัสถามทุกข์สุขของเขา ทรงถามว่ารายได้ของเขาเท่าไร
 พวกนั้นก็บอกพระองค์นะครับ จากนั้นพระองค์ตรัสถามว่า
 ท้อพื้นที่ลักษณะลูกเล็ก ๆ ที่พวกเขาปลูกเป็นอาชีพนั้น
 สามารถทำรายได้ให้กับพวกเขาเท่าไร ในที่สุดก็ทรงได้ทราบ
 ความจริงว่า ท้อกับฝิ่นนั้น รายได้พอ ๆ กัน พระองค์จึงทรง
 แนะนำว่า ฝิ่นนั้นสามารถที่จะนำพืชอื่น ๆ มาปลูกแทนได้ แล้ว
 พระองค์ก็พระราชทานพระราชทรัพย์ให้กับทางมหาวิทยาลัย
 เกษตรศาสตร์ ๒ แส่นบาท เพื่อนำไปซื้อสวนที่อยู่ใกล้ ๆ กับ
 ดอยญิงคัรฯ พวกเราก็เริ่มต้นทำการวิจัย ซึ่งการวิจัยนั้นหมายความว่า
 การไปนำพืชหรือผลไม้อื่น ๆ มาปลูก เพื่อศึกษาว่าอะไร
 จะสามารถปลูกในประเทศไทยบนภูเขาได้บ้าง และนี่ก็เป็นการ
 เริ่มต้นของโครงการหลวงครับ ผมพูดได้ว่าเมืองไทยนี้โครงการหลวง
 เป็นโครงการแรกของโลกที่จะหาพืชมาปลูกแทนฝิ่นเป็นอันแรก
 ของโลก และตอนหลังนี้ สหประชาชาติมาเอาอย่าง เขาก็มาตั้ง
 โครงการในประเทศไทย พยายามจะหาพืชที่เราทำนี้ แต่ต่อมา
 เราก็ได้วิจัยพืชหลายอย่าง ปรากฏว่ามีพืชประมาณ ๒๐ ตัวอย่าง
 ที่ทำรายได้ให้กับชาวเขาได้ดีกว่าฝิ่นมาก และอันนี้เป็นเรื่องที่
 คนเขาไม่ค่อยเข้าใจกันนะครับว่า ของอื่นดีกว่าฝิ่นสำหรับชาวบ้าน
 นะครับ อย่างเช่น ดอกไม้ หรือสตอร์เบอร์รี่ สำหรับสตอร์เบอร์รี่
 ที่นี้เมื่อปีก่อนนี้ ทำรายได้ให้กับชาวบ้าน ๑.๖ ล้านบาท ซึ่งก็

มากพอดู และมีผลไม้ต่าง ๆ เยอะแยะ มีดอกไม้ มีผัก สำหรับผักนี้ ส่วนมากเราจะปลูกผักนอกฤดูนะครับ คืออะไรที่ข้างล่างเขาปลูกได้ เราจะไม่ปลูก นอกจากจะเป็นผักนอกฤดู อย่างเช่น ปวยเล้งนี่นะครับ ตอนนี้ราคากิโลกรัมละ ๒-๓ บาท แต่เราปลูกปวยเล้งฤดูฝน เราก็ขายได้กิโลกรัมละ ๓๐ บาท แต่มันก็ปลูกยากกว่านะครับ คือว่ามันจะมีปัญหาอะไร ๆ เยอะเลย ซึ่งเราก็พยายามแก้ไขปัญหามา โดยเรามีทีมทำงานอยู่หลายฝ่ายที่ทำงานในโครงการหลวงนี้ และเรามีนักวิชาการสาขาต่าง ๆ ทางการเกษตรอยู่พร้อมนะครับ อย่างเช่น เรามีหน่วยป้องกันและกำจัดศัตรูพืช คือเรามีทุกฝ่ายเลยครับ อย่างเช่น พวกการค้า เราก็มีพวกขนส่ง และเรามีผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ เช่น สตอร์เบอร์รี่ เราก็มีอาจารย์ชูพงศ์ กุศลสมลันท์ และ ดร. อดิ สหวัชรินทร์ ก็เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านดอกไม้เนะครับ และเราก็มีจำพวกผลไม้มากมาย เรามีปัญหาใหญ่อยู่เรื่องหนึ่งก็คือว่า ทำอย่างไรพืชผลนี้ จะเสียหายน้อยที่สุดเท่าที่จะน้อยได้ คือ ความจริงเราทราบว่าจะต้องทำอย่างไร แต่มันอาจจะแพงเกินไป อย่างเช่นว่า เมื่อเก็บผักแล้วควรจะต้องนำเข้าห้องเย็นทันทีเลยนะครับ แล้วนำไปใส่รถห้องเย็นไปยังเชียงใหม่ และจากเชียงใหม่ก็ใส่รถห้องเย็นไปยังกรุงเทพฯ อย่างนี้เป็นต้น ซึ่งเราจะทำอย่างนี้ทั้งหมดก็ไม่ได้ หรือว่า กล่องบรรจุผักผลไม้เนี่ย อย่างที่ในต่างประเทศ ผักสลัดนั้นเขาจะต้องนำเข้ากล่องใหญ่มาก และหนา ซึ่งราคาแพงมากเกินไปสำหรับเรา เราก็ต้องพยายามดัดแปลงอะไรที่เรามีในเมืองไทยได้ ให้ราคามันถูกลง คือถ้าคนมาที่นี้ แล้วไปเที่ยวพูดกับชาวบ้าน ก็จะเข้าใจดีว่า ที่นี้เขาไม่ปลูกฝิ่นเพื่อจำหน่ายแล้ว นอกจากปลูกไว้สูบเองนะครับ เพราะว่าปลูกดอกไม้, ผลไม้เมืองหนาวอย่างที่ผมพูดไปแล้วนั้น รายได้มันดีกว่า เขาจึงไม่มีเวลาที่จะไปปลูกฝิ่นแล้วครับ

เพลง

บรรเลง สายฝน

บรรยาย (ปราณี)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแนวความคิดในโครงการหลวงนี้ ทรงเน้นหนักในเรื่องการวิจัยหลายด้าน โดยใช้พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ และเงินทุนสนับสนุนบางส่วนจากรัฐบาล และองค์การระหว่างประเทศ เพื่อนำผลจากการวิจัยนี้ไปปรับสภาพให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมของชุมชนชาวเขาตามพื้นที่

ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดรายได้และใช้บริโภคในครัวเรือน อันจะทำให้ชาวเขามีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และลดพื้นที่การปลูกยาง จะช่วยให้พื้นที่การปลูกฝิ่นและการทำลายป่าลดน้อยลงไปด้วย ปัจจุบันมีราษฎรชาวเขาที่เข้าร่วมในโครงการหลวง ๒๖๕ หมู่บ้าน จำนวน ๓๐,๐๐๐ กว่าคน ในการวิจัยนั้นเน้นหนักทางพืชผัก ผลไม้ ไม้ดอกไม้ประดับ ซึ่งสามารถทำรายได้เดือนละประมาณ ๒ ล้านบาท โดยเฉพาะสตอร์เบอร์รี่ เป็นผลไม้ที่ทำรายได้ให้แก่ชาวเขาอย่างมาก ทำให้ลดการปลูกฝิ่นลงด้วย ตลาดส่งออกที่สำคัญก็มีประเทศสิงคโปร์ ฮองกง และอังกฤษ รองศาสตราจารย์ ชูพงศ์ สุขุมลันนท์ อาจารย์ประจำภาควิชาพืชสวน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้เล่าถึงการปลูกและการจำหน่ายสตอร์เบอร์รี่ของโครงการหลวงนี้ว่า

รศ. ชูพงศ์

คือสตอร์เบอร์รี่ เราเริ่มออกจำหน่ายในเดือนพฤศจิกายน และไปสิ้นสุดในเดือนเมษายนครับ เพราะฉะนั้นช่วงที่จะส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศนั้น เป็นช่วงที่ตลาดทางประเทศที่มีอากาศหนาว เขาไม่มี เพราะฉะนั้น ในเดือนพฤศจิกายน เดือนธันวาคม และเดือนมกราคม ทั้ง ๓ เดือนนี้ จะมีโอกาสจำหน่ายได้มากที่สุด ดังนั้นใน ๓ เดือนแรกนี้ ซึ่งสตอร์เบอร์รี่ดีมาก อย่างที่เรียนให้ทราบ ว่า ในปี ๒๕๒๗, ๒๕๒๘ เราส่งสตอร์เบอร์รี่ไปขายที่ ฮองกง, สิงคโปร์ และในปี ๒๕๒๘, ๒๕๒๙ ก็เนื่องจากปีการผลิตจะข้ามกันระหว่างเดือนพฤศจิกายน จนถึงเดือนเมษายน เพราะฉะนั้น ปี ๒๕๒๘, ๒๕๒๙ เราก็จำหน่ายให้กับญี่ปุ่น จากญี่ปุ่นก็ส่งออกไปยังสิงคโปร์, ฮองกง สำหรับปี ๒๕๒๙-๒๕๓๐ ที่กำลังจะผลิตเพื่อส่งออกอยู่ขณะนี้ ก็ได้ส่งไปยังฮองกงแล้ว คือก็ทำอยู่แล้วในขณะนี้ และเรามีตัวอย่างส่งไปขายยังเดนมาร์กด้วยนะครับ ไปเยอรมันและอีกหลายประเทศก็ได้ให้ความสนใจครับ เมื่อเร็ว ๆ นี้ทางประเทศสวีเดน เขาก็มาเพื่ออยากทราบว่า เรามีมั้ย ถ้าเราจะมีจะเป็นไปได้ที่จะส่งไปยังสวีเดนช่วงนี้ เพราะที่สวีเดนเขาไม่มีในช่วงนี้นะครับ อย่างญี่ปุ่นนี่ อยากเรียนให้ทราบว่า เขาต้องการสตอร์เบอร์รี่มากนะครับ เพราะตอนคริสต์มาส เขานำไปใส่หน้าเค้กนะครับ จะทำให้ราคาแพง เพราะฉะนั้น ถ้าเรามีมาก ๆ ก็เป็นเรื่องที่ดีมากครับ

บรรยาย (ปราณี)

ส่วนการวิจัยไม้ดอกไม้ประดับในโครงการหลวงเพื่อการส่งออกนั้น ดร. อรดี สหวัชรินทร์ อาจารย์ประจำภาควิชาพืชสวน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในฐานะที่ท่านเข้าไปช่วยเหลือการวิจัยไม้ดอกไม้ประดับในโครงการหลวง ได้เล่าให้ฟังว่า

ดร. อรดี สหวัชรินทร์ สำหรับไม้ดอกไม้ประดับ ปัจจุบันมีมูลค่าการนำเข้าไม้ตัดดอกเมืองหนาวประมาณปีละ ๘ กว่าล้านบาทนะคะ ปัจจุบันเราได้วิจัยไม้ตัดดอกเมืองหนาวทั้งระดับต่าง ๆ กัน ทดลอง และวิจัย ผลจากการวิจัยนั้น อันไหนได้ผล ก็ทำการส่งเสริมให้ชาวเขาปลูก และพยายามที่จะให้ผลิตได้ตลอดปีนะคะ ปัจจุบันนี้ ดอกไม้ที่ส่งเสริมไปแล้วก็คือ คาร์เนชั่น, เบญจมาศ, แคนดิโอลัส ที่ผลิตออกมาเป็นการค้า แต่ว่าขณะนี้เรายังส่งจำหน่ายในตลาดเชียงใหม่, ตลาดกรุงเทพฯ เท่านั้น ยังไม่ส่งถึงต่างประเทศนะคะ สำหรับพืชอื่น ๆ ที่มีแนวโน้มจะส่งเสริมต่อไปได้นี้ ก็ยังอยู่ในขั้นวิจัยนะคะ ก็มีพวกจิบซีฟิลล่า, เยอบีร่าพันธุ์ยุโรป มีแดลโซมิเลีย, มีแซติส คาดว่าปีนี้ก็คงจะให้ชาวเขาได้ปลูกเองนะคะ ในการส่งเสริมให้ชาวเขาปลูกนี้ เรามีหน่วยวิจัยและส่งเสริมหลายคอยของโครงการหลวง ช่วยกันผลิตกล้าพันธุ์ให้เขา แต่เท่าที่ผ่านมาเนี่ย ผลิตโดยวิธีธรรมชาติ คือ ผลิตจากต้นที่อยู่ในแปลง ปัจจุบันนี้เราใช้เทคโนโลยีที่สูงขึ้น เพื่อที่จะเพิ่มคุณภาพของไม้ดอกไม้ประดับให้ดีขึ้น คือผลิตต้นปลอดโรค เราได้ทำห้องปฏิบัติการขยายพันธุ์พืชให้ต้นปลอดโรคภาคสนามขึ้น ที่ดอยอินทนนท์เป็นแห่งแรกนะคะ เป็นแบบง่าย ๆ ไม่ต้องใช้ห้องแอร์ เพื่อจะลดต้นทุนการผลิตกล้าให้เกษตรกรได้ปลูก อีกอย่างหนึ่งก็คือ จะทำให้ต้นที่เกษตรกรชาวเขาจะนำไปปลูก จะได้ปลอดโรค ดังนั้น เราก็คิดว่าผลผลิตที่เขาปลูกก็ควรจะเพิ่มขึ้น คุณภาพของดอกที่ผลิตออกมาก็จะดีขึ้น เพราะฉะนั้นจุดมุ่งหมายในตอนนั้นก็คือ แทนการนำเข้าไม้ตัดดอกจากต่างประเทศมูลค่า ๘ ล้านบาท นี่เสียก่อนนะคะ และในอนาคตก็อยากจะส่งออกตามกล้วยไม้ไป ซึ่งก็ทราบกันดีแล้วว่า ปีหนึ่ง ๆ เราส่งออกกล้วยไม้ประมาณ ๕๐๐ ล้านบาทไปอยู่แล้วนะคะ คือเราควรผลิตไม้ตัดดอกอื่น ๆ ให้คุณภาพดีขึ้น, ปริมาณมากขึ้น ก็เชื่อแน่ว่า คงจะตามไปด้วยกันได้ง่ายค่ะ

บรรยาย (ปราณี)

ในปัจจุบันนี้ งานวิจัยของโครงการหลวงมีสถานีวิจัยโดยตรง ๔ แห่งคือ ที่ดอยอ่างขาง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ มีการวิจัยไม้ผลเมืองหนาว ไม้ดอกพืชพันธุ์ต่าง ๆ, ที่ปางดะ อำเภอสะเมิง เป็นสถานีวิจัยเกี่ยวกับธัญพืชเมืองหนาว, ที่ขุนวาง อำเภอสันป่าตอง เป็นสถานีวิจัยและขยายพันธุ์ไม้ผลเมืองหนาว รวมทั้งพืชที่เหมาะสมที่จะขยายพันธุ์บนที่สูงได้ และสถานีวิจัยที่ดอยอินทนนท์ อำเภอจอมทอง เป็นสถานีส่งเสริมและวิจัยที่มีงานทดลองทางไม้ผลเมืองหนาว งานวิจัยไม้ผลและผัก รวมทั้งงานทดลองเลี้ยงปลาบนที่สูงด้วย และเมื่อการวิจัยพืชผลต่าง ๆ ในสถานีวิจัย ๔ แห่งนั้นได้ผลดีแล้ว ก็จะนำมาส่งเสริมให้แก่เกษตรกรชาวเขาต่อไป นอกจากนี้ยังต้องมีการหาตลาดส่งออกพืชผลที่ได้จากเกษตรกรชาวเขานอีกด้วย ปัญหาที่ตามมาก็คือ การขนส่งที่ต้องบรรทุกสินค้าจากไร่นาในที่ราบสูง ซึ่งต้องใช้วิธีการและเวลาที่เหมาะสม จึงจะทำให้สินค้านั้นอยู่ในสภาพที่ดี ทนต่อการบริโภค ในเรื่องนี้ หม่อมเจ้าภีศเดช รัชนี ได้ทรงเล็งถึงวิธีการขนส่ง และตลาดรองรับสินค้าพืชผล พันธุ์ไม้ต่าง ๆ จากโครงการหลวงดังนี้

หม่อมเจ้าภีศเดช

ตอนนี้ เรามีรถห้องเย็นขนส่งผักไปกรุงเทพฯ คันหนึ่ง ราคา ๘ แสนบาท ก็แพงนะครับ แต่ก็คุ้มค่า ความจริงเราต้องการรถห้องเย็นอีก ๒ คัน ซึ่งเร็ว ๆ นี้เราคิดว่าคงจะต้องซื้อแน่ ๆ ก็มีโรงแรมใหญ่ ๆ ตามซูเปอร์มาร์เก็ต, การบินไทย ก็เป็นลูกค้าประจำ คือการบินไทย เขามีห้องครัวอยู่ที่สนามบินดอนเมือง และรับทำอาหารให้กับสายการบินอื่น ๆ ด้วย คือเรามีเครื่องหมายการค้า “ดอยคำ” ซึ่งเราจดทะเบียนด้วยความจริงตามที่ทราบกันว่าโครงการหลวงนี้เป็นของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เราจะนำไปโฆษณามาก ๆ ก็ไม่ได้ครับ ถ้าเราจะโฆษณา เราก็โฆษณาว่าดอยคำเสีย อะไรอย่างนั้นะครับ สินค้าที่ออกจำหน่ายชนิดแรกก็เห็นจะเป็น สตอร์เบอร์รี่นะครับ คืออย่างสตอร์เบอร์รี่ ทราบมั้ยว่าทางจังหวัดเชียงใหม่เมื่อก่อนเขามีสตอร์เบอร์รี่พันธุ์ลูกเล็ก ๆ และสีซีด ๆ แต่อร่อยนะครับ แต่ว่าขนส่งไปกรุงเทพฯ ไม่ได้ หรือว่าซื้อหัวขึ้นเครื่องบินไป พอถึงกรุงเทพฯ มันก็เลอะหมดแล้ว และสตอร์เบอร์รี่พันธุ์สีแดง ๆ ที่ค้าขายอยู่ได้ขณะนี้ก็คือสตอร์เบอร์รี่พันธุ์ของโครงการหลวง ถ้าเป็นชาวบ้าน เขาเรียกว่าพันธุ์พระ-

ราชทาน คือความจริงสตอร์เบอร์รี่นี้ ต้องพูดอย่างนี้ก่อนว่า
 เริ่มต้นสตอร์เบอร์รี่ เราไม่พอขายหรือจนกระทั่งในประเทศไทย
 ราคาของสตอร์เบอร์รี่เมืองไทยนี้แพงกว่า สตอร์เบอร์รี่ของ
 ต่างประเทศ คือเราก็พยายามที่จะขายในเมืองไทยให้พอ หมายถึง
 ผลิตให้พอที่จะขายในเมืองไทย เราขายในเมืองไทยราคาก็ดี
 แต่ถ้าภายนอก ผลิตสตอร์เบอร์รี่ได้มาก ก็อาจจะล้นตลาดเมืองไทย
 เราก็ต้องดูว่า มีประเทศไหนที่จะส่งไปขายได้ คือ ผลผลิตอันแรก
 ของโครงการที่จะขายออกไปได้ก็เป็นสตอร์เบอร์รี่ ซึ่งส่งออก
 ย่างกุ้ง, ญี่ปุ่น ทางด้านอุตสาหกรรมก็มีการทำซอสมะเขือเทศ
 ที่นำไปทำปลากระป๋อง, และคิดว่าอย่างดอกไม้ก็ควรจะส่งออกได้
 เช่น ดอกไม้แห้ง ก็ส่งออกไปได้วันภายในเร็ว ๆ นี้ เราคิดว่า
 ดอกไม้, พืชผักเมืองหนาวของโครงการหลวง เราจะส่งออกได้
 ในโครงการหลวงนี้ มีหลายหน่วยงานที่ประสงค์จะมาช่วยศึกษา
 วิจัย ซึ่งคงจะต้องเริ่มต้นจากการสำรวจเสียก่อน โดยการใช้
 เครื่องบินถ่ายรูป เพื่อจะรู้ว่าพื้นที่ตรงไหนควรปลูกอะไร พอ
 ทราบแล้ว เรื่องแรกที่เราควรทำก่อนคือ การพัฒนาที่ดินว่า ทำอย่างไร
 จึงจะเพาะปลูกได้ทุก ๆ วัน ทุก ๆ ปี โดยความอุดมสมบูรณ์ในดิน
 ไม่สูญเสียไป ดินไม่พังทลายไปในแม่น้ำอะไรอย่างนั้นะครับ
 แปลว่า จะต้องปรับพื้นดินแบบขั้นบันได หรือว่า ทำที่ระบายน้ำ
 นอกจากนี้ เราก็มีชลประทาน, ที่ไหนมีแหล่งน้ำ ก็นำน้ำมาให้ใช้
 และสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งก็คือ โรคพืชหรือศัตรูพืช ซึ่งเป็นตัวสำคัญ
 ที่บนดอยนี้ เวลาฝนตกหรืออากาศชื้น มักจะเกิดโรคพืชต่าง ๆ
 มากมาย ถ้าไม่มีคนคอยเดินตรวจดูอยู่ หรือว่ามีปัญหาอะไร
 ก็ส่งไปที่แล็บของเราก็ได้เลยครับ ศัตรูพืช หรือโรคพืชก็จะ
 ไม่สามารถทำลายพืชผลได้สำเร็จ เราก็ทำของเราอยู่แค่นี้ เรา
 ไม่พยายามที่จะขยายไปในเนื้อที่อื่น เพราะว่า ถ้าเราขยายไปใน
 เนื้อที่อื่น เราจะต้องใช้เงินปีละก็ล้านบาทก็ไม่ทราบได้ อีกอย่างหนึ่ง
 ก็ไม่ใช่หน้าที่ของเรา เท่า ๆ ที่เราทำการศึกษาวิจัย และทดลอง
 ปลูกพืชผัก ผลไม้ ดอกไม้มาได้หลายอย่างแล้ว และเราคิดว่า
 วันหนึ่งจะมีหน่วยงานที่สามารถมารับงานของโครงการได้ รับเอา
 โครงการหลวงนี้ไปทำต่อไปครับ

บรรยาย (ประวัติ)

ท่านผู้ฟังคะ พระมหากษัตริย์คุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่มีต่อกลุ่มชาวเขาในการพระราชทานโครงการหลวง เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ที่ดี โดยการส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตร ให้พวกชาวเขาเหล่านั้น ให้มีอาชีพการเกษตรที่มีรายได้ดี และเป็นอาชีพที่มั่นคงถาวร สามารถเลี้ยงครอบครัวของเขาได้ รวมไปถึงการพัฒนาด้านสุขภาพอนามัย การศึกษา และการพัฒนาทางสังคมของเขาด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อความมั่นคงของประเทศไทย ไม่ให้พวกชาวเขาปลุกผีเป็นอาชัพ และไม่ทำอะไรเลือนลอย โยกย้าย ที่อยู่ไปเรื่อย ๆ เวลาถ้าไปดูความเป็นอยู่ของชาวเขาในพื้นที่ต่าง ๆ ของโครงการฯ จะเห็นว่าพวกชาวเขาได้ปลูกบ้านอย่างถาวร แสดงว่าเขาตั้งถิ่นฐานแล้ว และจะไม่เคลื่อนย้ายที่อยู่อีกต่อไป ดังนั้น โครงการหลวงตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้อำนวยประโยชน์ให้กับทั้งชาวเขาและประเทศชาติ ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากพระมหากษัตริย์คุณขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ได้ทรงห่วงใยประชาชนอย่างแท้จริง และทรงมีพระเมตตาธรรมเป็นเลิศโดยทั่วถึงทุกชุมชน ไม่ว่าจะเป็นชาวไทยเอง หรือผู้ที่เข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นแผ่นดินไทยนี้ ชุมชนใดที่ทางราชการยังเข้าไปพัฒนาไม่ถึง พระองค์ก็ได้ทรงช่วยเหลือให้มีการพัฒนาทั่วถึงกัน โดยเฉพาะกลุ่มชาวเขาที่อาศัยอยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย ก็ยังได้รับพระเมตตาจากพระองค์ในโครงการหลวงนี้ ซึ่งนับเป็นพระราชดำริที่เปี่ยมไปด้วยคุณค่าอย่างมหาศาล แก่พสกนิกรชาวเขาเหล่านั้นอย่างหาที่สุดมิได้

“โครงการแพทย์อันเนื่องมาจากพระราชดำริของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว”

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๐ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

พ.อ.น.พ. ชูฉัตร กำภู

ผู้จัดรายการ

พัชรินทร์ เขยกลิ่นเทศ

ไต่เต้า

จากฟ้า...สู่ดิน

บรรยาย (พัชรินทร์)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชปณิธานมุ่งมั่นที่จะแก้ปัญหาทางการเกษตร หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร พระองค์ได้ทรงทุ่มเทกำลังพระวรกาย พระปรีชาญาณ และพระราชทรัพย์ ให้กับพระราชกรณียกิจทางด้านนี้อย่างมาก และจริงจัง จึงทรงศึกษาในด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ พื้นที่เพาะปลูกอย่างหนัก จนเป็นที่ทราบกันว่า ทรงเชี่ยวชาญด้านแผนที่ยิ่งนัก ประกอบทั้งได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรในที่ต่าง ๆ และทรงทราบถึงปัญหาการทำมาหากินอย่างต่อเนื่อง จึงทรงตั้งพระราชหฤทัยที่จะให้ประชาชนมีปัจจัยที่เอื้ออำนวยในการประกอบอาชีพอย่างพร้อมมูล จึงได้พระราชทานพระราชดำริให้จัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือราษฎร ให้สามารถพึ่งตนเองได้ มีการศึกษา กินดีอยู่ดีและมีสุขภาพดี ดังนั้นโครงการของพระองค์ท่านจึงมีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน เช่น โครงการตามพระราชดำริ โครงการหลวง หรือโครงการตามพระราชประสงค์ ซึ่งในที่สุด พระองค์ท่านก็มีรับสั่งให้เรียกทั้งหมดว่า “โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ”

เพลง

บรรเลง ใกล้เคียง....

บรรยาย (พัชรินทร์) นอกจากโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพ หรือโครงการเพื่อความอยู่ดีกินดี เพื่ออาณาประชาราษฎร์ของพระองค์แล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวยังทรงมีพระราชดำริเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ด้านการพัฒนาสุขภาพพลานามัยของประชาชนอีกด้วย ดังจะเห็นได้จากการเสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐาน หรือเสด็จ เยี่ยมราษฎรทุกครั้ง จะทรงได้ถามทุกข์สุขของราษฎร ตลอดจนเอาพระทัยใส่ในราษฎรผู้เจ็บป่วย โดยจะทรงซักถามถึงอาการ รวมถึงการรักษาพยาบาล แล้วให้แพทย์ที่ตามเสด็จ ทำการตรวจรักษา ถ้าเป็นผู้ป่วยที่มีอาการซึ่งไม่สามารถทำการรักษาในที่นั้นได้ ก็จะมีรับสั่งให้นำตัวไปรักษายังโรงพยาบาลหรือรับไว้เป็นคนไข้ในพระบรมราชานุเคราะห์ และเมื่อทำการรักษาแล้ว ก็ได้ทรงติดตามสอบถามความเป็นไปอยู่เป็นประจำ

เพลง

บรรเลง แสงเทียน....

บรรยาย (พัชรินทร์) พระราชกรณียกิจเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ด้านการพัฒนาสุขภาพอนามัยอย่างหนึ่งคือ โครงการแพทย์ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่ง พ.อ.น.พ. ชูฉัตร กำภู นายแพทย์จากโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า และเป็นแพทย์ที่ตามเสด็จ ได้เล่าให้ฟังถึงความเป็นมา และหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในโครงการแพทย์ อันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ค่ะ

พ.อ.น.พ. ชูฉัตร

“กระผมเป็นแพทย์ที่ตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ มาตั้งแต่ปี ๒๕๑๗ ตอนนั้นครั้งแรกตามเสด็จไปที่ภูฝักราชนิเวศน์ขณะที่แปรพระราชฐานไปนครเชียงใหม่ และนับตั้งแต่นั้นมาก็ได้ตามเสด็จมาทุกปี จึงขอกราบเรียนพอจะประเมินได้ว่า พระองค์ท่านทั้งสองพระองค์นี้ ทรงมีความห่วงใยในสุขภาพและพลานามัยของประชาชนเป็นอย่างยิ่ง ในการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎร ทรงได้พบว่า ราษฎรเป็นจำนวนมากขาดการดูแลสุขภาพเรื่องการเจ็บไข้ได้ป่วย อีกทั้งราษฎรจำนวนมากใหญ่ก็เป็นคนจน มีโรคภัยไข้เจ็บเบียดเบียนอยู่เสมอ การที่จะพัฒนาประเทศชาติย่อมทำได้ยาก อีกทั้งประชากรที่เจ็บป่วยเหล่านั้น ก็คงจะไม่มีเรี่ยวแรงที่จะประกอบการทำงาน ยิ่งทำให้การทำงานของประเทศไทยทรุดโทรมลงไปอยู่เรื่อย ๆ

ในด้านการแก้ปัญหาขั้นต้น ก็ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้
 นายแพทย์ประจำพระองค์และนายแพทย์ที่ตามเสด็จ ที่ประจำอยู่
 ในขบวนเสด็จ นั้น ทำการรักษาคนไข้เฉพาะรายไปที่เห็นว่า
 เจ็บป่วย ซึ่งการรักษาพยาบาลนั้นก็มิขัดจำกัด เพราะว่าจำกัด
 ด้วยเวชภัณฑ์และเครื่องมือเครื่องใช้ที่จะทำการตรวจรักษา
 ในรายที่ทรงพบว่าเป็นมากก็โปรดเกล้าฯ ให้นำส่งโรงพยาบาล
 ท้องถิ่น ให้หมอที่ประจำอยู่ในโรงพยาบาลท้องถิ่นนั้นรักษาต่อไป
 ต่อมาคนไข้เมื่อทราบวาทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รักษาประชาชน
 ถึงขนาดนี้ และมีแพทย์หลวงตามเสด็จ ทำการรักษาประชาชน
 คนไข้ก็เกิดความศรัทธามากขึ้น มีหลายรายทีเดียวที่แม้แต่ทราบว่า
 อยู่จังหวัดอื่น ทรงพระราชดำเนิรเยี่ยมราษฎรต่างจังหวัดไม่ใช่
 จังหวัดที่ตัวเองอยู่ ก็แห่กันไปหรือให้ญาติแบกหามกันไป เพื่อ
 ขอเฝ้าและก็ขอรับเป็นคนไข้หลวง ซึ่งก็เมื่อทรงทราบหรือทอด-
 พระเนตรเห็น ก็จะมีพระราชทานพระมหากรุณาธิคุณรับเป็น
 คนไข้หลวงตลอดมา ต่อมาทรงพระราชดำเนิรเยี่ยมราษฎรนั้น
 มีการแยกขบวน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จทางหนึ่ง
 สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จ ทางหนึ่ง สมเด็จ-
 พระเทพรัตนราชสุดาฯ หรือทูลกระหม่อมจุฬาภรณ์ฯ เสด็จ
 อีกทางหนึ่ง งานการเยี่ยมราษฎรจึงมากขึ้น คนไข้จึงมากขึ้น
 เป็นทวีคูณ จึงทรงพระราชดำริว่า น่าที่จะมีหน่วยงานในการนี้
 เพิ่มขึ้น เพื่อบำบัดรักษาโรคจะได้บริบูรณ์ขึ้นสมดังพระราช-
 ประสงค์ จึงได้ทรงเพิ่มหน่วยงานในการนี้ ซึ่งปัจจุบันนี้สามารถ
 จำแนกออกได้เป็น ๘ โครงการ หรือ ๘ หน่วยงานด้วยกัน คือ
 ๑. หน่วยแพทย์พระราชทานหรือแพทย์ประจำพระองค์ ๒. โครงการ
 แพทย์หลวงเคลื่อนที่ ๓. โครงการแพทย์พิเศษตามพระราชประสงค์
 ๔. โครงการศัลยแพทย์อาสาของราชวิทยาลัยศัลยแพทย์แห่งประเทศไทย
 ๕. โครงการแพทย์หู คอ จมูก และภูมิแพ้พระราชทาน ๖. หน่วย
 หันตกรรมเคลื่อนที่พระราชทาน ๗. โครงการอบรมหมอหมู่บ้านใน
 พระราชประสงค์ และ ๘. หน่วยงานฝ่ายคนไข้ในกองราชเลขาของการ
 ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ”

เพลง

บรรเลง สายฝน....

บรรยาย (พัชรินทร์)

หน่วยงานด้านการแพทย์ ในโครงการแพทย์อันเนื่องมาจาก

พระราชดำริ ทั้ง ๘ หน่วยงาน หรือ ๘ โครงการ ได้ปฏิบัติหน้าที่ไปตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายเป็นประจำและสม่ำเสมอตลอดมา เราจะเห็นได้จากการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนิน ณ ที่ใด แห่งหนตำบลไหน จะทูลกันดารแห่งแล้งเพียงใด โครงการแพทย์ต่าง ๆ ก็ได้ร่วมไปเพื่อทำการตรวจรักษาราษฎรที่มาเฝ้ารับเสด็จ และราษฎรในท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วย สำหรับเรื่องราวรายละเอียดของหน่วยแพทย์หรือโครงการแพทย์ต่าง ๆ อันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ จะมีความเป็นมาหรือรายละเอียดของการจัดตั้งของแต่ละหน่วยงานอย่างไรนั้น พ.อ.น.พ. ชูฉัตร กำภู ได้เล่าให้ฟังต่อไปว่า

พ.อ.น.พ. ชูฉัตร

“หน่วยแพทย์พระราชทานนะครับ โดยปกติแล้วหน่วยแพทย์ประจำพระองค์นี้จะต้องตามเสด็จ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ไปทุกแห่ง และคอยดูแลสุขภาพพลาณามัยของทุกคนที่ประจำอยู่ในขบวนเสด็จด้วย ในเดือนมกราคม ปี ๒๕๑๒ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จฯ ไปเยี่ยมโครงการชาวเขาในโครงการหลวงของ ม.จ. ภิศเดช รัชนี้ เป็นองค์อำนวยการเพื่อพระราชทานหมู ๓ ตัว และเมล็ดพืชทดแทน เครื่องมือเครื่องใช้เกี่ยวกับชาวเขา ณ ที่นั้นได้ทอดพระเนตรเห็นชาวเขาจำนวนมากที่มาเฝ้ารับเสด็จ นั้น เจ็บป่วยกันมาก เลยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นายแพทย์ประจำพระองค์และนายแพทย์ที่ตามขบวนเสด็จ นั้น คือ อาจารย์दनัย สนิทวงศ์ ทำการตรวจรักษาคนไข้เฉพาะหน้าไป นั่นเป็นการเปิดศักราชโฉมหน้าของการที่แพทย์หลวงหรือว่าแพทย์พระราชทานนี้ทำการตรวจรักษาคนไข้ และในปีนั้น ม.จ. ภิศเดชฯ ได้กราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า ควรที่จะมีแพทย์ออกไปทำการตรวจรักษาราษฎรทางภาคเหนือที่อยู่ในเขตที่ผู้ก่อการร้ายคุกคามหรือที่พวกเราเรียกกันว่าพื้นที่สีแดงนั้นแหละครับหรือพื้นที่สีชมพู ก็พระราชทานพระบรมราชานุญาต จึงได้เริ่มงานของหน่วยแพทย์พระราชทานขึ้นมา พระราชทานชื่อเลยครับว่า หน่วยแพทย์พระราชทาน มีศาสตราจารย์นายแพทย์दनัย สนิทวงศ์ เป็นนายแพทย์คนแรกที่ยกปฏิบัติหน้าที่นี้ เริ่มต้นที่จังหวัดเชียงราย ภูมิประเทศก็ทูลกันดารอันตราย การ

เดินทางก็ส่วนใหญ่ก็หนักไปทางเฮลิคอปเตอร์ใน ๒-๓ ปีแรกนั้น หน่วยแพทย์พระราชทานปฏิบัติการก็อยู่ที่ภาคเหนือส่วนใหญ่ คือที่นครเชียงใหม่ เชียงราย น่าน แม่ฮ่องสอน ซึ่งการปฏิบัติงานนั้น เป็นชนิดที่ว่าเข้าไปถึงคนไข้ ถึงบ้านรักษาคนไข้กันเลยทีเดียว ที่อยู่ของ คนป่วยเลย ต่อมาหน่วยแพทย์พระราชทานก็ได้รับความช่วยเหลือ จากแพทย์ที่อยู่ในจังหวัดนั้น ๆ อำเภอ นั้น ๆ อาสาออกปฏิบัติงาน ด้วย ต่อมาหน่วยงานนี้ได้ขยายงานออกอย่างกว้างขวาง มีการ ตั้งหน่วยปฏิบัติงานตรวจรักษาคนไข้อยู่ที่หน้าพระตำหนัก ณ พระตำหนักที่เสด็จแปรพระราชฐานไปประทับแรมทุกแห่ง และ เมื่อเสด็จฯ ไปเยี่ยมราษฎร ณ ที่อำเภอหรือจุดที่ไกลจากที่แปร- พระราชฐานนั้น คณะหน่วยแพทย์พระราชทานนี้ก็ต้องออกไป ปฏิบัติหน้าที่ ณ ที่จุดทรงเยี่ยมราษฎรนั้นด้วยนะครับ การปฏิบัติงาน นี้มีนายแพทย์ประจำพระองค์ คือ ศจ.น.พ.คณีย สนิทวงศ์ ณ อยุธยา เป็นหัวหน้าคณะ โดยมีแพทย์ผู้ช่วยหรือเป็นผู้ช่วยนายแพทย์ ประจำพระองค์ ซึ่งก็มีทั้งสัลยแพทย์ทั่วไป สัลยแพทย์ประสาท นายแพทย์หัวใจประจำพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และมีแพทย์ อายุรแพทย์ทั่วไป มีแพทย์โรคผิวหนัง มีแพทย์โรคประสาท ติดตามในขบวนนั้นไปด้วย เพื่อที่จะทำการตรวจรักษาคนไข้ที่ มาเฝ้ารอรับเสด็จ และได้มีการประกาศทางวิทยุกระจายเสียง นะครับ ให้คนป่วยทั้งหลายที่อยู่ในบริเวณนั้นให้เข้ามารับการ รักษา จากคณะนายแพทย์นี้ ไม่ว่าจะเสด็จฯ ไปเยี่ยมราษฎรที่จุดเสด็จฯ ไปเยี่ยม หรือถ้าคนไข้สะดวก ก็ให้คนไข้มาได้รับการรักษาที่หน้าวัง ได้เลยนะครับ เพราะฉะนั้นคนป่วยถึงมากันเยอะแยะไปหมด คนป่วยมากขึ้นทุกที ๆ ที่นี้ผมจะกล่าวว่า หน้าวังนี้นะครับ ก็มี หน่วยแพทย์ของเรานี้ออกไป และหน่วยแพทย์นี้ทำการตรวจรักษา คนไข้โดยเฉลี่ยแล้ว ที่พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ ที่พระตำหนัก ทักษิณราชนิเวศน์ ไม่ต่ำกว่า ๕๐๐ รายขึ้นไปนะครับ ผู้ป่วยคนไหน ที่สมควรจะรับการรักษาในโรงพยาบาล ก็จะต้องพระกรุณา- โปรดเกล้าฯ ส่งเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลทุกรายไป โครงการ ที่ ๒ คือ โครงการแพทย์หลวงพระราชทาน แพทย์หลวงนี้เป็น ข้าราชการที่ประจำสำนักพระราชวัง เมื่อแปรพระราชฐาน ไปที่แห่งหนึ่งแห่งใด แพทย์หลวงจะต้องตามเสด็จฯ ไปด้วย แล้ว

อย่างดีเยี่ยม สำเร็จลุล่วงไปตามพระราชประสงค์ทุกประการ”
 “สถิตยในหทัยราษฎร์”

เพลง

บรรยาย (พัชรินทร์)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระองค์ผู้ทรงสถิตยอยู่ในดวงใจ
 ของประชาชนชาวไทยทุกคน ที่ใดแห่งแล้งกันดาร น้ำไม่มี ดินไม่ดี
 การทำมาหากินไม่ได้ผล พระองค์จะเสด็จพระราชดำเนินไปถึง
 เพื่อทรงช่วยเหลือและวางแผนพระราชดำริในการพัฒนา จน
 กลายเป็นพื้นที่เขียวชอุ่ม น้ำท่าบริบูรณ์ ไม่เฉพาะแต่ในเรื่อง
 การทำมาหากินหรือความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นเท่านั้น ในเรื่องเกี่ยวกับ
 สุขภาพอนามัย ก็เป็นสิ่งที่สำคัญที่พระองค์ทรงรับสั่งอยู่เสมอ
 พระองค์ทรงเอาพระทัยใส่ในทุกข์สุขและสุขภาพอนามัยของ
 ประชาอาณาจักรราษฎร์เสมอมา

พระราชทานยาแก่เจ้าหน้าที่โครงการฯ เพื่อช่วยเหลือนราษฎร

ทอดพระเนตรเด็กชายผู้เป็นคนไข้หลวง

บริเวณพื้นที่วัดญาณสังวราราม อ. บางละมุง จ. ชลบุรี

การปรับปรุงพื้นที่สร้างวัดญาณสังวราราม ชลบุรี

“โครงการพัฒนาพื้นที่วัดญาณสังวราราม อันเนื่องมาจากพระราชดำริ”

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๕ มีนาคม ๒๕๓๐ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

สมเด็จพระญาณสังวร

นายกิจจา ผลภาณี

ดร. กล้า สมตระกูล

นายสุรสิทธิ์ ราชกรม

ผู้จัดรายการ

สิริพร ทองคำวงศ์

ไต่เตล

เพลง

บรรยาย (สิริพร)

“จากฟ้า...สู่ดิน”

ร่มอาราม ดังขึ้นแล้วค่อย ๆ หริ่ง

วัดญาณสังวรารามได้รับอนุญาตให้สร้างเป็นสำนักสงฆ์-
ญาณสังวรารามเมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๒๐ โดยนายแพทย์ขจร
และคุณหญิงนิรวัติ อันตระการ พร้อมบุตรธิดาได้ถวายที่ดิน
แต่สมเด็จพระญาณสังวร เจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศน์วิหารที่ ตำบล
ห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ประมาณ ๓๐๐ ไร่เศษ
ต่อมาคณะผู้ริเริ่มสร้างวัดได้ร่วมกันจัดซื้อที่ดินติดต่อเขตวัด
ถวายเพิ่มเติมอีก รวมเป็นเนื้อที่ดินทั้งหมด ๓๖๖ ไร่ ใช้ชื่อวัดว่า
วัดญาณสังวราราม และเสร็จสมบูรณ์เมื่อ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๐
วัดญาณสังวราราม มีเนื้อที่ทั้งหมด ๓๖๖ ไร่ และพื้นที่ตามโครงการ
พระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ประมาณ ๒,๕๐๐ ไร่
ในช่วงแรกมีภิกษุจำพรรษา ๔๗ รูป สามเณร ๑๐ รูป อุบาสก
อุบาสิกา ๑๕ คน โดยมีพระอรรถจิตโกศล ผู้ช่วยเจ้าอาวาส
วัดบวรนิเวศน์วิหารเป็นเจ้าอาวาส การสร้างวัดญาณสังวราราม
มีจุดมุ่งหมายดังที่สมเด็จพระญาณสังวรท่านได้กรุณาอธิบายว่า

สมเด็จพระญาณสังวร วัดญาณสังวรารามนั้นคณะผู้สร้างได้มีความเห็นพ้องกันตั้งแต่เบื้องต้นว่าให้สร้างเป็นวัดปฏิบัติตามพระพุทธศาสนาและประสงค์ให้พระเถระที่อยู่ ให้ปฏิบัติตามแบบพระเถรวาททั้งหลาย มุ่งอบรมทางด้านศึกษาพระธรรมวินัย และอบรมทางด้านจิตใจตลอดถึงอบรมประชาชนผู้ต้องการปฏิบัติ อีกวัตถุประสงค์หนึ่งในการสร้างวัดนี้ คือ เป็นอนุสรณ์เกื้อหนุนพระมหากษัตริย์ ผู้ทรงปกครองรักษาประเทศไทยมาตั้งแต่ในอดีต อาทิ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ในพระมหากษัตริย์บรมราชวงศ์ทุกพระองค์พร้อมทั้งราชวงศ์ และผู้ทำประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชนโดยลำดับมาเพื่อเป็นเครื่องเตือนให้ประชาชนทุกคนให้ระลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ที่ได้ทรงบำเพ็ญประโยชน์อย่างยิ่งให้ประเทศชาติและพระพุทธศาสนา และโดยเฉพาะเพื่อให้ระลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณแห่งพระราชวงศ์จักรีในปัจจุบันเป็นความกตัญญูรู้คุณ ท่านผู้มีความดีให้พากันปฏิบัติ ตอบแทนพระคุณด้วยการประกอบคุณงามความดีต่าง ๆ ให้ร่วมใจเป็นจุดแห่งความกตัญญูตกเวทิจึงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพื่อคนไทยทั้งหมดได้ร่วมกันปฏิบัติในทางที่ถูกที่ชอบเพื่อรักษาสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ประชาชาติไทย แผ่นดินไทยทั้งหมดนี้ ไว้ให้สถิตยสถาพรนิรันดร์กาล

เพลง

“วัดเป็น.....ในศาลาแหล่งพักพิงใจ”

บรรยาย (สิริพร)

การวางแผนผังที่รูปแบบในการสร้างวัดนั้นได้กำหนดเขตพื้นที่เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยออกเป็น ๔ เขต คือ เขตพุทธาวาส เป็นสถานที่ก่อสร้างปูชนียสถาน โบราณวัตถุ มีพระอุโบสถ พระบรมธาตุเจดีย์ มหาจักรีศรีพิพัฒน์ มหามณฑลพระพุทธบาท ปร. สก. ศาลาอเนกประสงค์ สวท. และ มวก. เขตสังฆาวาส แบ่งเป็นพื้นที่ส่วนล่างและพื้นที่ส่วนบน ประกอบด้วยพื้นที่เขาชีโอน และเขาชีจรรย์ และทั้งสองพื้นที่ใช้เป็นสถานที่ก่อสร้างเสนาสนะ ภูมิโน้ยใหญ่เป็นที่อยู่ของพระภิกษุ สามเณร เขตราชาวาส เป็นสถานที่ตั้ง เรืองรับรองอ่างเก็บน้ำเพื่อการเกษตรกรรม โรงพยาบาล ศูนย์การศึกษาอบรมพิเศษ วนอุทยาน การอนุรักษ์สัตว์ป่า และป่าไม้ เขตที่ ๔ เป็นเขตอุบาสก อุบาสิกาวาส เป็นสถานที่

ก่อสร้างศาลาโรงธรรม ที่พักอาศัยของบรรดาพุทธศาสนิกชน ผู้มาประพฤติปฏิบัติธรรม รักษาศีล พังธรรม ปฏิบัติจิตภาวนา นอกจากนั้นมีศาลานานาชาติ ซึ่งเป็นศาลาที่มีลักษณะทางสถาปัตยกรรมประจำชาติของแต่ละชาติ ซึ่งต่างได้จัดสรรงบประมาณ ก่อสร้างศาลานานาชาติ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่าศาลามังกรเล่นน้ำ เป็นสัญลักษณ์ประจำศาลาแต่ละชาติ ซึ่งมีความหมายถึงน้ำพระราชหฤทัยอันเปลี่ยนด้วยพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงมีต่อพสกนิกรทุกหมู่เหล่า ศาลาเหล่านี้ คือ ศาลาไทยล้านนา และศาลาไทยภาคกลาง ศาลาจีนนอกของสิงคโปร์ ศาลาจีนใน ศาลาญี่ปุ่น ศาลาฝรั่งของสวิสเซอร์แลนด์ และศาลาอินเดีย รวมทั้งสร้างศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอันเป็นโครงการสืบเนื่องมาจากพระราชดำริส่วนหนึ่ง ในจำนวนหลายโครงการของวัดญาณสังวราราม

ต่อเมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๒๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินทรงตัดลูกนิมิต ในอุโบสถทรงบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ และทรงวางศิลาฤกษ์สร้างพระบรมธาตุเจดีย์มหาจักรีพิพัฒน์ เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทราบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพพื้นที่ และการทำมาหากินของราษฎร และทอดพระเนตรเห็นสภาพความเป็นจริงของภูมิประเทศรอบ ๆ บริเวณของวัดญาณสังวราราม ซึ่งเป็นพื้นที่แห้งแล้งขาดแคลนน้ำ อุบโภคบริโภค และการเพาะปลูกของประชาชนในพื้นที่นั้นได้อาศัยน้ำฝนจากธรรมชาติเท่านั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริแต่งตั้งหน่วยราชการต่าง ๆ ให้มีการพัฒนาที่ดินบริเวณที่ติดต่อกับวัดญาณสังวราราม เพื่อให้เป็นแหล่งพัฒนาการเกษตร ประกอบด้วยแหล่งน้ำวนอุทยานเพื่อรักษาป่าไม้ และสัตว์ป่า เพื่อให้ราษฎรในเขตพื้นที่สามารถประกอบอาชีพเกษตรได้ดีขึ้นกว่าปัจจุบันซึ่งขาดแคลนทั้งแหล่งน้ำและเส้นทางคมนาคม และหลังจากปีพุทธศักราช ๒๕๒๕ เป็นต้นมา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพระราชดำเนินเป็นประจำทุกปี ทรงมีพระราชดำริเพิ่มเติม เพื่อการพัฒนาพื้นที่ทั้งวัดญาณสังวราราม และใกล้เคียง ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพิเศษ

เพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ กรมชลประทาน และกรมป่าไม้ กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงสาธารณสุข กรมโยธาธิการ จังหวัดชลบุรี ได้สนองพระราชดำริไปดำเนินการ พระราชดำริเกี่ยวกับโครงการนี้มีอยู่หลายประการด้วยกัน ประการสำคัญได้แก่ การพัฒนาแหล่งน้ำ พัฒนาหน้าดิน และฟื้นฟูสภาพของป่าธรรมชาติ สำหรับการพัฒนาแหล่งน้ำของกรมชลประทาน ได้ดำเนินการสนองพระราชดำริอย่างไรรั้น นายกิจจา ผลภาษี ผู้อำนวยการสำนักงานชลประทานเขต ๙ ได้กล่าวว่า

คุณกิจจา

คือโครงการพระราชดำริเกี่ยวกับงานของกรมชลประทานนะครับ คือจะต้องรับผิดชอบในการจัดหาให้กับพื้นที่นี้ นะครับ ไม่ใช่พื้นที่บริเวณวัดญาณสังวรารามอย่างเดียว นะครับ ได้ทรงมีพระราชดำริเกี่ยวกับพื้นที่ใกล้เคียง เราเรียกโครงการนี้ว่า “โครงการพัฒนาคุ่มน้ำคลองบ้านอำเภอ” ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวได้ขาดแคลนน้ำจัดอย่างมาก มีความต้องการน้ำสำหรับอุปโภคบริโภค สำหรับการเกษตรกรรมในบางพื้นที่ ก็ได้ทรงมีพระราชดำริเอาไว้เป็นข้อ ๆ นะครับ เพื่อที่จะให้กรมชลประทานได้พิจารณาทางช่วยเหลือโดยการจัดสร้างอ่างเก็บน้ำ เป็นระยะ ๆ เท่าที่กรมชลประทานจะสามารถดำเนินการได้ครับ

สิริพร

ขณะนี้ทางกรมชลประทานได้ดำเนินการไปอย่างไรบ้างแล้วคะ

คุณกิจจา

กรมชลประทานนะครับได้เข้ามาดำเนินการสร้างอ่างเก็บน้ำในเขตพื้นที่ดังกล่าว ตั้งแต่ปี ๒๕๒๔ ปัจจุบัน ๒๕๒๙ นั้นะครับ ที่ผ่านมานะครับ นอกจากนี้ปี ๒๕๓๐ เราก็จะได้สืบเนื่องต่อไปจากพระราชดำริโดยการสร้างอ่างเก็บน้ำเพิ่มขึ้นอีก ๑ อ่าง อ่างเก็บน้ำทั้งหมดที่กระผมได้กล่าวมาข้างต้นนี้นะครับ ปัจจุบันนี้นะครับ พื้นที่ในบริเวณมาบพิททอง ๒ นะครับ ประมาณ ๑๕๐ ครอบคลุม มีพื้นที่ประมาณ ๑,๐๐๐ ไร่ นั้นะครับ ปัจจุบันได้ใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่เกี่ยวกับอ่างเก็บน้ำมาบพิททอง ๒ นะครับ ซึ่งเป็นโครงการพระราชดำริ และกรมชลประทานโดยสำนักงานชลประทานที่ ๙ ได้ดำเนินการก่อสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเมื่อปี ๒๕๒๘ และได้ดำเนินการก่อสร้างระบบส่งน้ำเพื่อจะนำน้ำจากอ่างเก็บน้ำ

ตัวนี้ ส่งให้กับราษฎรถึงพื้นที่ เสร็จสิ้นในปี ๒๕๒๙ ปัจจุบันนี้ ราษฎรเองก็ได้จัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำที่จะนำน้ำจากอ่างเก็บน้ำตัวนี้ ไปใช้ประโยชน์อย่างสูงสุดเท่าที่จะทำได้ พระราชดำริที่ได้ทรง วางไว้นั้นะครับ เราจะทำสืบเนื่องไปจนกระทั่งถึงปี ๒๕๓๑ นะครับ แต่ในช่วงนี้นะครับกระผมเชื่อว่า ก็คงจะมีโอกาสนะครับที่ราษฎร ในบริเวณนี้จะได้เข้าเฝ้ารับเสด็จนะครับในตอนช่วงกลาง ๆ ปีนี้นะครับ ท่านเสด็จมาแต่ละปีก็จะมาสอบถามความก้าวหน้า สอบถามถึงผลที่ราษฎรได้รับโดยตรง และผลที่กรมชลประทาน ได้ก่อสร้างไว้และก็หลังจากนั้นท่านก็ได้ให้ข้อทรงแนะนำให้ ข้อคิดเห็นต่าง ๆ พร้อมกันจะทรงวางพระราชดำริเพิ่มเติมให้

สิริพร

ได้ทราบว่ามีโครงการหนึ่งในโครงการพระราชดำริคือ อบรมยุทธเกษตรกรณะคะ ทางกรมชลประทานได้เข้าไปร่วมมือ ในด้านใดบ้างคะ

คุณกิจจา

ครับ โครงการนี้ได้ทรงมีพระราชดำริเอาไว้ว่า อยากจะ ให้อุเกษตรกรซึ่งมาจากหมู่บ้านรอบ ๆ บริเวณนี้ซึ่งยากจน และก็ไม่มีโอกาสได้เข้าไปเล่าเรียนในระดับวิทยาลัย หรือระดับ อาชีวศึกษา ได้ทรงมีพระราชดำริให้ทางสำนักงานชลประทานที่ ๙ จัดพื้นที่ท้ายบ่อเก็บน้ำที่ ๖ นะครับ ซึ่งเป็นเขตพื้นที่เขตบริเวณวัด ประมาณ ๗๒ ไร่ โดยให้สำนักงานชลประทานที่ ๙ ออกแบบ ระบบส่งน้ำทุกระบบเท่าที่กรมชลประทานเป็นของจริงลงตาม เขตพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อให้ยุทธเกษตรกรที่ได้รับการอบรมจากโครงการ ศึกษาออกโรงเรียน แล้วก็จะได้มาฝึกหัดมาปฏิบัติที่แท้จริงในพื้นที่ โดยที่เขาจะได้รับทราบวิธีนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ วิธีการ ชลประทานมีอะไรบ้าง ใช้น้ำได้อย่างไรนะครับ จะนำความรู้ ต่าง ๆ เหล่านี้ กลับไปใช้ในหมู่บ้านของเขา ก็คงจะไปเผยแพร่ ในครอบครัว ในหมู่ญาติพี่น้อง เพื่อนร่วมเคียงบ้านทั่ว ๆ ไป ครับ

เพลง

เพลงบรรเลงเบา ๆ เพื่อให้ถึงภาพทุ่งหญ้าเขียวขจี และเสียง นกร้อง

บรรยาย (สิริพร)

นอกจากการพัฒนาแหล่งทำกินทางด้านเกษตร ทั้งแหล่งน้ำ พื้นดินพืชไร่ต่าง ๆ แล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรง พระราชดำริที่จะให้ลูกหลานเกษตรกรในบริเวณวัดญาณสังวราราม

ที่ยากจนไม่สามารถที่จะเข้าเรียนโรงเรียนตามระบบได้ ได้เข้ารับการอบรมวิชาชีพ และเทคนิคใหม่ ๆ ในด้านการเกษตร โดยกรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้รับสนองพระราชดำรินี้ ดังที่ ดร. กล้า สมตระกูล ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนไทย จังหวัดปราจีนบุรี กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการได้เล่าว่า

ดร. กล้า

อันสืบเนื่องมาจากพระราชดำริที่ว่า พื้นที่ในบริเวณของอำเภอบางละมุง และอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี เป็นพื้นที่ที่ค่อนข้างแห้งแล้ง ส่วนใหญ่เป็นดินทราย และชาวบ้านมีอาชีพเดิมคือปลูกมันกับทำไร่อ้อย หรือผลไม้ประเภทมะม่วง มะพร้าว บ้างเล็ก ๆ น้อย ๆ มีรายได้ค่อนข้างต่ำมาก และก็แหล่งน้ำที่จะมาใช้ทางการเกษตรก็ไม่มี ดังนั้นก็พอมีพระราชดำริที่จะสร้างอ่างเก็บน้ำขึ้นมานั้นะครับ ประชาชนแถวนี้ก็ไม่มีความรู้ทางการเกษตรสมัยใหม่ และเรื่องการใช้น้ำให้ได้ประโยชน์อย่างเต็มที่ก็ยังไม่ทราบ และก็โดยเฉพาะพืชผักต่าง ๆ ที่จะเป็นแบบที่พันธุ์ใหม่ เขาก็ไม่เคยปลูกมาก่อนอันนี้เป็นสิ่งที่คล้าย ๆ กับว่าเป็นความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องให้เยาวชนหรือชาวบ้านแถบนี้รู้จักกันก็เลยได้พิจารณาเห็นว่ากรมการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งมีหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้กับคนหรือเยาวชนหรือว่าผู้ใหญ่ ที่จบการศึกษามาคณะบังคับหรือไม่ได้อยู่ในโรงเรียนหรือวิทยาลัย แล้วนั้นะครับให้มาให้ความรู้ในด้านเกี่ยวกับการเกษตรซึ่งทางศูนย์ฝึกและพัฒนาที่ผมรับผิดชอบอยู่นั้นะครับก็มีเขตพื้นที่ปฏิบัติงานในภาคตะวันออกแถบนี้ และก็ทางกรมก็เห็นว่าเป็นหน่วยงานที่พอมีขีดความสามารถในการที่จะช่วยในการฝึกอบรมเยาวชนตามโครงการนี้ได้ก็เลยให้ทางศูนย์ฯ มาร่วมจัดดำเนินการกับหน่วยงานของกรมปศุสัตว์ด้วยก็เป็นการผสมผสานกับหลายหน่วยงานครับ

สิริพร

สำหรับการคัดเลือกเด็กหรือเยาวชนนั้นะจะมีการคัดเลือกกันอย่างไร และก็มีการสอนอย่างไรบ้างจะเป็นรุ่นหรือว่าปีหนึ่งสอนกันกี่ครั้งคะ

ดร. กล้า

ครับ สำหรับโครงการนี้นะครับก็ได้ทำการคัดเลือกในชั้นแรกนี้นะครับก็ได้คัดเลือกเอาเยาวชนบริเวณใกล้ ๆ วัดญาณสังวรารามนี้

ก่อนจะมารับเพื่อจะให้มาเป็นตัวอย่างโดยจัดการอบรมเป็นรุ่น ๆ รุ่นหนึ่งก็ไม่มากนักครับ จำนวนประมาณ ๗ คน รุ่นที่กำลังอบรมอยู่ปัจจุบันก็เป็นรุ่นที่ ๒ เป็นชายล้วนนะครับ รุ่นแรกก็เป็นผู้หญิงล้วน ๆ ตอนนั้นก็จบการอบรมในวันที่ ๕ นั้นะครับ และก็การคัดเลือกก็ทางวัด และทางประชาชนในพื้นที่แถบนั้นก็เป็นผู้ที่พิจารณาคัดเลือกเอาครอบครัวที่มีฐานะยากจนหรือว่าเป็นส่วนหนึ่งที่เคยทำงานในวัดนี้มาแล้ว เพื่อที่จะเอาประโยชน์มาช่วยในกิจกรรมของวัดด้วย

สิริพร

และตอนนี้เด็กที่กำลังอบรมนั้นะคะได้อบรมไปในด้านใดบ้าง มีพืชผักใดบ้างที่แนะนำเขาคะ

ดร. กล้า

ในรุ่นที่ ๒ นี้ก็จะเน้นหนักไปในเรื่องของปลูกแต่งแคนตาลูปกับการปลูกแต่งโมพันธุ์ต่างประเทศเป็นหลัก เพราะเนื่องจากว่าแต่งโมหรือแต่งแคนตาลูป ชอบพื้นที่ดินทรายซึ่งพื้นที่แถบนี้ค่อนข้างมีความเหมาะสมมากและอีกอย่างหนึ่งเห็นว่าเป็นพืชที่หารายได้สูงมาก ไร่หนึ่งบางครั้งตกเกือบแสนบาท ถ้าหากว่าดูแลให้ดี ๆ และก็คิดว่าด้านของทางตลาด เนื่องจากจังหวัดชลบุรี โดยเฉพาะพัทยาเป็นแหล่งมีนักท่องเที่ยวหรือคนที่มีฐานะเศรษฐกิจดีพอสมควร เพราะฉะนั้นก็อาจจะส่งขายตลาดพัทยาได้เลย อันนี้ก็เป้าหมายที่คิดว่าจะลองให้เยาวชนที่เราฝึกอบรมรุ่นแรกลองทำประเภทนี้ซึ่งก็จะเริ่มลงมือปลูกกันจริง ๆ ที่นี้เลยสำหรับรุ่นที่แล้วนั้นเราไปทดลองปลูกที่อำเภอสระแก้ว จังหวัดปราจีนบุรี เป็นที่ตั้งของศูนย์ก็รู้สึกได้ผลเป็นอย่างดี และนักศึกษาทุกคนก็ตั้งใจ ผลผลิตออกมาก็ได้ผลพอสมควร เป็นที่น่าพอใจ

บรรยาย (สิริพร)

ทางด้านกรมป่าไม้ นอกจากบำรุงรักษาป่าไม้ให้อุดมสมบูรณ์ ไม่ถูกทำลายแล้วยังได้สนองพระราชดำริในการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าด้วย ดังที่นายสุรสิทธิ์ ราชกรม รองหัวหน้าศูนย์เพาะเลี้ยงขยายพันธุ์สัตว์ป่าบางละมุงได้กล่าวว่า

คุณสุรสิทธิ์

คือทางเรานะครับจะเพาะเลี้ยงขยายพันธุ์สัตว์ป่าที่เป็นพันธุ์ไทยพันธุ์ไทยแท้ และเมื่อขยายแล้วคือ เป็นโครงการพระราชดำรินะครับ คือ ขยายพันธุ์พวกไก่อฟ้า ไก่อฟ้าหลังขาว ไก่อฟ้าหลังขาว จันทบูรณพวกนี้ แล้วก็พวกไก่อฟ้าหลังเทา มีพวกนี้เป็นสำคัญพอเราขยายพันธุ์ ได้ลูกขยายพันธุ์ออกมาแล้ว เราก็จะทำการ

แลกเปลี่ยนกับศูนย์อื่น สัตว์ที่สวนนี้ก็มี กวาง กวางป่า และกิ้ง
เนื้อทรายนะครับ

สิริพร

และสัตว์พวกนี้ถ้าเราเพาะเลี้ยงไว้เยอะ ๆ แล้วจะคะนอกจากว่า
จะแลกเปลี่ยนกับศูนย์อื่น ๆ แล้วนี่เราจะปล่อยมันเข้าป่าหรือ
อะไรแบบนี้บ้างหรือเปล่าคะ

คุณสุรสิทธิ์

ครับ คือมีโครงการเหมือนกัน ปล่อยเข้าป่าเป็นตามธรรมชาติ
ครับ

บรรยาย (สิริพร)

ขณะนี้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น สำนักงานเลขาธิการ
คณะกรรมการพิเศษ เพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจาก
พระราชดำริ กรมชลประทาน กรมป่าไม้ กรมที่ดิน กรมพัฒนา
ที่ดิน กรมโยธาธิการ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และหน่วยราชการ
อื่นที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเมืองพัทยา และผู้ว่าราชการ จังหวัด
ชลบุรี ได้รับสนองงานตามโครงการพระราชดำริโดยพร้อมเพรียง
กันเพื่อพัฒนาพื้นที่ วัดญาณสังวราราม และบริเวณใกล้เคียงให้
พัฒนาตลอดไป

“โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว”

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๓๐ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล

พ.ต.อ. ธีระเดช รอดโพธิ์ทอง

คุณชบ นาคอนุเคราะห์

คุณพา สมี่หวัง

คุณมาน สมี่หวัง

ผู้จัดรายการ

ปราณี ลิ้มปวนิชพันธ์

ไต่เตล

บรรยาย (ปราณี)

จากฟ้า...สู่ดิน

ท่านผู้ฟังคะ การพัฒนาประเทศไทยในช่วง ๒๐ ปีที่ผ่านมา ทำให้การประกอบอาชีพการเกษตรทางภาคกลางของประเทศ เปลี่ยนไปจากระบบดั้งเดิมที่พึ่งพาธรรมชาติมาสู่ระบบเกษตรกรรม แผนใหม่ที่มุ่งเพื่อการค้า แต่ก็ยังคงมีประชาชนที่ยากจนอยู่ ซึ่งเกิดจากสาเหตุหลัก ๆ ก็คือ ปัญหาการไร้ที่ทำกิน, ปัญหาการเช่าที่ดิน และปัญหาเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ที่ดิน จากปัญหาเหล่านี้ก่อให้เกิดการบุกรุกทำลายป่าสงวน ทั้งนี้เพื่อหาประโยชน์จากป่าไม้ และการขยายพื้นที่เพาะปลูก รวมทั้งเพื่อให้เพียงพอกับจำนวนผู้ไร้ที่ทำกิน และนับวัน ปัญหาการบุกรุกเพื่อขยายพื้นที่เพาะปลูก ได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น ได้ขยายขอบเขตมาทางภาคตะวันตกของประเทศ และครอบคลุมเข้าไปในเขตพระราชินวศน์มฤตทายวัน สถานที่ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงมี

พระบรมราชโองการให้ประกาศไว้เป็นที่ยกย่องแก่สัตว์นานาชนิด ตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๔๖๗ ปัจจุบันพื้นที่ดังกล่าวนี้ได้ถูกผู้ไร่ทำกิน บุกรุกทำลายป่าไม้ เพื่อขยายพื้นที่เพาะปลูกและตั้งบ้านเรือน เกือบเต็มพื้นที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงเข้าพระราชหฤทัยถึงความรุนแรงของปัญหานี้เป็นอย่างดี จึงได้มีพระราชดำริที่จะพัฒนาป่าไม้ โดยหาวิธีการให้ราษฎรเข้ามามีส่วนร่วมในการปลูกป่า และสามารถทำการเกษตรของตนเองควบคู่ไปด้วย โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จึงได้เกิดขึ้นในพื้นที่พระราชนิเวศน์มฤตทายวัน ตำบลห้วยทราย อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๑๖,๐๐๐ ไร่ โดยมีกองกำกับการ ๑ กองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เป็นหน่วยงานหลักในการบริหารงานในพื้นที่โครงการฯ ในเรื่องนี้ ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการ คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือ กปร. ได้กล่าวถึงความเป็นมา และลักษณะการดำเนินงานของโครงการว่า

ดร. สุเมธ

“พื้นที่ในบริเวณดังกล่าวนี้ มีปัญหาด้านกฎหมายและจะต้องเวนคืนที่ดินโดยทางสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทราบเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ ก็ทรงห่วงใยราษฎรที่จะต้องถูกขับไล่ออกจากพื้นที่ดังกล่าว เพราะว่าการที่ได้มาหรือได้อาศัยอยู่ในลักษณะที่ผิดกฎหมายด้วยเหตุนี้ จึงทรงมีพระราชดำริให้ทำการจัดตั้งคล้าย ๆ กับศูนย์ศึกษาการพัฒนาขึ้น สำหรับศูนย์ศึกษาการพัฒนาขึ้น เนื้อหาใจความใหญ่ ๆ ก็หมายความว่า มีการศึกษาพื้นที่ดูจะคิดว่ามีปัญหาอะไรในพื้นที่ดังกล่าว ก็อย่างที่เราทราบกันอยู่ขณะนี้ว่า พื้นที่ดังกล่าวนี้มีความแห้งแล้งมาก และฝนก็ไม่ได้ตกมาเป็นเวลานานพอสมควรทีเดียว พื้นที่แห้งแล้ง ต้นไม้ก็ถูกตัดทำลายไปเนือง ๆ มีการเผาถ่านกันอย่างมากมายในบริเวณดังกล่าว ถ้าขึ้นเราปล่อยให้อยู่ในสภาพเช่นนี้ต่อไปถึงขั้นลูกชั้นหลานของเราของพวกเกษตรกรพวกนี้ ก็จะมีปัญหาเกี่ยวกับความเป็นอยู่ในอนาคตของพวกเขาแน่ ๆ ด้วยเหตุนี้แหละครับ จึงทรงมีพระราชดำริให้ทำการจัดสรรศูนย์ขึ้น เพื่อช่วยเหลือราษฎรไปพร้อม ๆ กัน

ทำการศึกษาช่วยเหลือราษฎร ส่วนหนึ่งของพื้นที่ก็จะถูกกันเอาไว้สำหรับทำการศึกษาว่า พืชพันธุ์อะไรบ้างที่จะทำการเพาะปลูกในบริเวณนั้นได้ มีผลที่น่าพอใจ หรือให้ศึกษาในชั้นที่มีลักษณะมูลค่าที่สูงเพียงพอที่จะให้ชาวบ้านอยู่ได้ อะไรทำนองนั้นนะครับ แล้วเราก็จะนำผลอันนี้ไปขยายให้กับชาวบ้าน พื้นที่อีกส่วนหนึ่งนั้น ก็คงจะจัดสรรให้ชาวบ้านนะครับ โดยขณะที่ในแง่กฎหมาย จะต้องถูกเวนคืนพื้นที่ไป แต่ว่าเราจะจัดสรรคืนให้ไปในสัดส่วนที่เหมาะสม และพออยู่ได้สำหรับราษฎรในพื้นที่นี้ พื้นที่อีกส่วนหนึ่งนั้น โดยเฉพาะพื้นที่ที่เป็นเชิงเขาหรือภูเขา ซึ่งในแง่กฎหมาย ชาวบ้านก็ไม่สามารถจะนำไปใช้ทำประโยชน์ได้ หรือ ครอบครองสิทธิ์ได้อยู่แล้ว เราก็จะทำการปลูกต้นไม้ ทำการอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพป่าซึ่งอยู่ในลักษณะที่เสื่อมโทรมมากเลย เพราะฉะนั้น จะเห็นได้ว่า พื้นที่ทั้ง ๓ ส่วนนี้นะครับ เป็นพื้นที่ที่เราพยายามจะจัดสรร และทั้งนี้ทั้งนั้นก็ได้อำนาจโครงสร้างทางด้านบริการเอาไว้ให้ด้วยนะครับ จะเห็นได้ว่าพื้นที่ในบริเวณดังกล่าวนี้มีอ่างเก็บน้ำ, มีแหล่งน้ำที่กำลังสร้างขึ้นมาอยู่หลายแห่งด้วยกัน และทางภาครัฐบาลเองนั้นก็ได้มีการลงทุนไปหลายสิบล้านบาททีเดียว ซึ่งลำพังพวกชาวบ้าน หรือแม้กระทั่งพวกที่ลงทุนในบริเวณนั้น ก็คงจะไม่อยู่ในขีดความสามารถที่จะลงทุนได้ครับ”

บรรยาย (ปราณี)

จากการดำเนินงานในโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายของหน่วยงานต่าง ๆ ตั้งแต่ปลายปี ๒๕๒๗ จนถึงปัจจุบันนี้ ประมาณ ๓ ปีแล้ว แต่ละหน่วยงานจะได้ปฏิบัติหน้าที่มีผลคืบหน้าอย่างไรนั้น พันตำรวจเอก ชีระเดช รอดโพธิ์ทอง ผู้กำกับการ ๑ กองบังคับการฝึกพิเศษ ค่ายพระรามหก อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ได้เล่าให้ฟังดังนี้

พ.ต.อ. ชีระเดช

หน่วยงานที่เข้าร่วมในโครงการนี้ก็จะมาจาก ๔ กระทรวงหลัก และมีหน่วยงานพิเศษบ้าง เช่น จากการพลังงานแห่งชาติ สำหรับผลงานที่ดำเนินการมาตั้งแต่ปี ๒๕๒๗ จนถึงปัจจุบันนี้ ในด้านแหล่งน้ำ ซึ่งกรมชลประทานเป็นผู้ดำเนินงานนั้น ก็สามารถสร้างอ่างเก็บน้ำได้ทั้งหมด ๔ ตัว ในด้านการพัฒนาป่าไม้นะครับ กรมป่าไม้เป็นผู้รับผิดชอบ ก็สามารถปลูกป่าจนถึงปัจจุบัน

ประมาณ ๑,๗๐๐ ไร่เศษ งานศึกษาทดลองและการพัฒนาด้านการเกษตร อันนี้ก็กรมวิชาการเกษตรและกรมส่งเสริมการเกษตรรับผิดชอบอยู่ ก็สามารถทำการศึกษาทดลองในบางเรื่องได้หลายอย่าง เช่น สามารถที่จะปรับปรุงสวนผลไม้เดิม ๔๐ ไร่ มีงานเกี่ยวกับด้านไม้ดอกไม้ประดับ ขณะนี้กำลังจะจัดทำแปลงผลไม้เพื่อเป็นแปลงสาธิตอีก ๓๐ ไร่แน่ครับ และจะจัดครอบครัวของเกษตรกรตัวอย่างในหมู่บ้าน โดยจัดทำเป็นระบบการทำฟาร์มแบบผสมผสานในพื้นที่ใกล้ ๆ นะครับ อันนี้เพื่อทำเป็นตัวอย่างส่วนทางด้านปศุสัตว์นั้น ก็ได้เริ่มมาดำเนินงานในโครงการเมื่อปี ๒๕๒๙ ในหมู่บ้านเกษตรกรตัวอย่างของเรา ก็มีการสาธิตการเลี้ยงโคขุนนะครับ การเลี้ยงไก่พื้นเมือง และมีการฝึกอบรมเกษตรกรในการเลี้ยงไก่, เลี้ยงโค นอกจากนี้ ก็มีการส่งเสริมให้เลี้ยงแกะด้วย โดยให้ยืมแกะไปทดลองเลี้ยง เมื่อได้ผลผลิตออกมา ก็จะต้องส่งกลับให้กับโครงการ ส่วนทางด้านการจัดปฏิรูปที่ดินนั้น กรมที่ดิน เป็นผู้รับผิดชอบก็สามารถทำหมู่บ้านตัวอย่าง หรือที่เรียกว่า หมู่บ้านชาวไทยมุสลิม ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่ให้ความร่วมมือกับโครงการได้ ๑ หมู่บ้าน มีการตัดถนน มีการทำพื้นที่ทำกิน ขณะนี้ก็จบจนจะแล้วเสร็จ ในหมู่บ้านตัวอย่าง หรือหมู่บ้านชาวไทยมุสลิมนี้ ส่วนในการพัฒนาดินนั้น กรมพัฒนาที่ดิน ก็เป็นผู้รับผิดชอบ ก็ได้มาศึกษาและจำแนกสภาพดินทั้งโครงการ ๑๖,๐๐๐ ไร่นะครับ และได้มีการให้คำแนะนำในการปรับปรุงดินเป็นรายย่อย ๆ ซึ่งจะดำเนินการต่อเนื่องกันในปีนี้ และอีกประการหนึ่ง ในด้านการประชาสัมพันธ์ และการปฏิบัติการจิตวิทยานั้น ทางตำรวจตระเวนชายแดนเป็นผู้รับผิดชอบ ก็ได้ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานโครงการ และการศึกษาทดลองเกี่ยวกับด้านองค์กรประชาชน การรวมกลุ่มของประชาชน อย่างไรก็ตาม ในช่วง ๓ ปีนี้ เราสามารถทำงานได้เป็นเพียงบางส่วนในเรื่องการทำงานของโครงการครับ

ปราชญ์

“ก็นับว่า เนื้อที่ทั้งหมดของโครงการ ๑๖,๐๐๐ ไร่นี้นะคะ ได้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามารับผิดชอบ, มีการทำกิจกรรมต่าง ๆ มีผลสืบหน้าไปอย่างมากทีเดียว ดิฉันคิดว่า คงจะต้องพบกับปัญหาอุปสรรคอะไรบ้างใช่ไหมคะ”

พ.ต.อ. ชีระเดช

“สำหรับปัญหาของโครงการนี้ ผมอาจจะทราบเรียนได้ว่า เป็นโครงการเดียวที่ค่อนข้างจะมีปัญหาமாகสักหน่อยนะครับ ก็อาจจะจำแนกลักษณะออกมาได้ว่า ในกลุ่มที่คัดค้านโครงการนั้น ก็สามารถที่จะแยกแยะให้เห็นว่า สาเหตุก็มาจากผู้ที่มีที่ดินมาก และพวกที่ ๒ ก็เป็นผู้ที่ทำงานเป็นนายหน้าขายที่ดินและเอาที่ดิน ในโครงการนี้ไปขาย ซึ่งเขาอาจจะรู้ว่าเป็นที่ดินของหลวง หรือ ไม่รู้ว่าเป็นที่ดินของหลวงก็ตาม ลักษณะการขายที่ดินก็เป็นไปในลักษณะที่ขายโดยไม่มีเอกสารอะไรเป็นสำคัญกันเลย หรือ เป็นหลักฐานกันเลย และอีกพวกหนึ่งก็เป็นพวกที่ผูกขาดการรับซื้อ สับปะรด เนื่องจากพื้นที่นี้เดิมปลูกสับปะรดกันมาก และค่อนข้าง จะได้ผลกันสักหน่อย ก็มีพวกผูกขาดการรับซื้อสับปะรดอยู่ กลุ่มนี้ก็เป็นกลุ่มที่คัดค้านการดำเนินงานของโครงการมาตั้งแต่ เริ่มต้น, กลุ่มที่ ๒ คือกลุ่มที่เป็นกลาง หรือไม่ค่อยจะศรัทธาใน โครงการนัก ก็อาจจะเนื่องจากเห็นการทำงานของหน่วยราชการ หรือว่าเห็นความล้มเหลวในบางโครงการ ซึ่งก็เป็นธรรมดา ที่อาจจะมีความไม่สัมฤทธิ์ผลบ้างในบางโครงการนี้ กลุ่มนี้เป็น กลุ่มที่ประกอบด้วยคนจำนวนมากครับ แต่ก็ไม่ได้แสดงปฏิกิริยา ในการคัดค้านมากเท่าไรนัก และก็ยังวางเฉยอยู่ ส่วนกลุ่มที่ ๓ เป็นกลุ่มที่ให้ความร่วมมือ ซึ่งก็มีค่อนข้างจะน้อยสักหน่อยนะครับ แต่ก็มีความคล้ายกันอยู่เหมือนกัน คือมีทัศนคติในการที่จะทำพิธีไ้ ประเภทสับปะรดมากกว่าที่จะเปลี่ยนแบบปฏิบัติในการทำงาน แบบใหม่ ซึ่งมีน้ำ ; มีการชลประทานที่สมบูรณ์นี่นะครับ หรือว่า เขาไม่คุ้นเคยในการปลูกพืชระยะสั้น อันนี้ก็มีความในการที่จะ พยายามจูงใจ หรือพยายามที่จะแสดงตัวอย่างให้ดูนะครับ ส่วนปัญหา อีกประการหนึ่งก็มาจากระบบราชการของเราเอง หรือหน่วย ราชการนะครับ มีปัญหาเรื่องใหญ่ก็คือ ความไม่เข้าใจในเจตนารมณ์ ของศูนย์ศึกษาฯ หรือการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมี พระราชประสงค์ในการจัดตั้งศูนย์ศึกษา ก็ต้องมีหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เข้ามาร่วมกันร่วมงานกัน, มาปรึกษาหารือกัน และมาศึกษาค้นคว้า หาแนวทางที่ดีในการมาพัฒนา ก็จะทำให้ บางหน่วยงานนั้นไม่ได้ส่งคนเข้ามาร่วมงานในลักษณะร่วมกัน- ร่วมงาน ร่วมทำงานนะครับ นี่ก็เป็นปัญหาประการหนึ่ง, ประการ

ที่สองคือ ความไม่สอดคล้องกันในการทำงานนะครับ อันนี้ก็มาจากระบบงบประมาณเป็นหลัก เพราะว่าเห็นแต่ละหน่วยงานจะได้รับงบประมาณไม่พร้อมกัน กว่าจะตกมาถึงหน่วยปฏิบัตินี้ก็ไม่สามารถที่จะทำงานไปได้พร้อมกันครับ อีกประการหนึ่งก็มีหน่วยงานบางหน่วย มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบน้อยนะครับ แต่ทำงานหลายจุด หรือว่าหลายแห่ง ก็ทำให้ไม่มีโอกาสปรึกษาทำงานพร้อมเพรียงกันได้ครับ”

ปราชญ์

“จากปัญหาที่ผู้กำกับได้กล่าวมาทั้งหมดนั้นนะคะ ท่านคิดว่ามีแนวทางที่พอจะแก้ไขให้ลุล่วงไปหรือไม่คะ”

พ.ต.อ. ชีระเดช

“ก็ในส่วน of ประชาชนนั้นนะครับ ขณะนี้เราก็พยายามที่จะให้กลุ่มที่คัดค้านโครงการมีโอกาสที่จะได้เห็นตัวอย่างของงานในโครงการนะครับ เพื่อที่จะชี้ให้เขาเห็นว่า ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นนั้นมันเป็นรายได้ของผลผลิตมากกว่าเรื่องของที่ดินนะครับ เพราะฉะนั้นถ้าเมื่อว่าเขามองในเรื่องนี้ออกและเข้าใจได้แล้ว เขาจะไม่เสียขายที่ดินที่เขาครอบครองอยู่ครับ อีกประการหนึ่ง เราก็พยายามที่จะเจรจาประนีประนอมในการที่จะยอมทำตามข้อเรียกร้องของเขาเท่าที่ทำได้นะครับ หรือในส่วนที่ไม่ขัดต่อพระราชดำริเกินไปนักนะครับ ก็จะพยายามที่จะผ่อนตามไป ส่วนในกลุ่มที่เป็นกลางก็มีย่อยๆ เดียว คือการที่เราต้องพยายามสร้างศรัทธาให้ได้ครับ ถ้าหากสามารถสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นได้แล้ว เขาก็จะหันมาให้ความร่วมมืออย่างแน่นนอนครับ สำหรับกลุ่มที่ให้ความร่วมมือกับเราอยู่แล้วนั้น ผมจะใช้เวลาอีกสักหน่อยที่จะให้เขาเห็นถึงผลของการทำงานในระบบใหม่ที่เป็นการทำงานแบบผสมผสานกัน มีพืชหลายชนิด แทนที่จะผูกไว้กับพืชชนิดเดียว นะครับ ซึ่งในกลุ่มที่ ๓ นี้ผมคิดว่า เป็นกลุ่มที่ไม่ค่อยจะมีปัญหาอะไรมากนัก ส่วนในเรื่องของทางราชการนั้น ทางกองอำนวยการเองก็พยายามที่จะกำหนดแนวทางในการปฏิบัติออกมาเป็นแผน และขอรับความเห็นชอบจากคณะกรรมการระดับต่าง ๆ เพื่อที่จะให้การทำงานนั้นรวดเร็วขึ้นนะครับ”

เพลง

บรรเลง

บรรยาย (ปราชญ์)

ในการพระราชทานพระราชดำริในโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายขึ้นมานั้น ทรงมีพระราชประสงค์จะให้ศึกษา

การพัฒนาเกษตรกรรมในรูปแบบที่สามารถใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่ต้องทำลายป่าไม้เพิ่มขึ้นตลอดจนศึกษาหาวิธีในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมควบคู่ไปกับการป่าไม้ด้วย ปัจจุบัน ราษฎรในพื้นที่ของโครงการจะได้รับพระมหากรุณาธิคุณในด้านใดบ้าง และอย่างน้อยแค่ไหน ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล ซึ่งได้ไปตรวจเยี่ยมโครงการเป็นประจำ และ พ.ต.อ. ชีระเดช รอดโพธิ์ทอง ผู้รับสนองพระราชดำริในการบริหารงานโครงการฯ ได้ให้ความคิดเห็นและเล่าถึงความ เป็นอยู่ที่ดีขึ้นของราษฎรในพื้นที่โครงการฯ ว่า

ดร. สุเมธ

“ในสี่กัศวันตกของประเทศนี้นะครับ เราไม่มีโครงการในลักษณะใหญ่ ๆ เลย ทั้ง ๆ ที่ทางสี่กัศวันตกของประเทศ โดยเฉพาะ แถบจังหวัดราชบุรี ตั้งแต่อำเภอจอมบึงลงไปจนถึงจังหวัดเพชรบุรี หรือต่ำไปกว่านั้นนั้น ปัญหาของความแห้งแล้ง, ปัญหาของเกษตรกร หรืออะไรต่าง ๆ นั้น มีไม่น้อยกว่าทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือเลย ด้วยซ้ำไป เพราะฉะนั้น ผมเห็นว่าเป็นการดีอย่างยิ่ง และส่งผลประโยชน์ต่อประเทศชาติ โดยเฉพาะกับประชาชนเป็นอย่างมากเลย ในการที่มีพระราชดำริจัดทำศูนย์ศึกษาการพัฒนาขึ้นในภูมิภาคนี้ เพราะว่าผลใด ๆ ก็ตามที่เกิดขึ้นในศูนย์ศึกษาการพัฒนา ห้วยทรายนี้ ก็จะนำประโยชน์ไปสู่พื้นที่อาณาบริเวณดังกล่าวนี้ได้ อย่างกว้างขวางที่สุดนะครับ และผมคิดว่าประชาชนตั้งแต่ จังหวัดกาญจนบุรี, จังหวัดราชบุรี, จังหวัดเพชรบุรี จนถึงจังหวัดประจวบคีรีขันธ์นั้น ก็เป็นเกษตรกรที่กำลังรอคอยความช่วยเหลือ และลักษณะธรรมชาติก็มีลักษณะคล้าย ๆ กัน และประสบความสำเร็จที่ไม่แตกต่างกันจากที่อื่นนะครับ เพราะฉะนั้น ผมคิดว่าศูนย์นี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากเลยนะครับ เกี่ยวกับเศรษฐกิจในส่วนรวมของภูมิภาคนี้แน่นอนที่สุดครับ”

พ.ต.อ. ชีระเดช

“กลุ่มราษฎรที่เข้าร่วมในโครงการนั้น จะมีความแตกต่างที่เห็นได้ชัดเลยครับ ประการแรกคือ มีความมั่นคงในการที่จะเข้าทำกิน หรือ การที่จะเข้าอยู่อาศัยในพื้นที่นี้ เพราะว่าโครงการนี้ไม่มีเจตนาที่จะขับไล่ราษฎรนะครับ ต้องการที่จะให้อยู่และให้ทำกินชั่วคราวชั่วคราวเลยนะครับ ที่ดินก็จะไม่ถูกนายทุนฮุบ หรือ

ไม่ถูกนำเอาไปขายอีกต่อไป และทำให้เกิดความไม่มั่นคงขึ้นนะครับ เพราะฉะนั้น ประเด็นนี้ชัดเจนนะครับ ในประเด็นที่สองนั้น ก็ได้มีการจัดระเบียบที่ดิน และนำเอาวิธีการใหม่ ๆ มาทดลองใช้ เช่น มีน้ำให้ใช้ มีน้ำชลประทานใช้นั้นะครับ, บ้านเรือนก็อยู่กันอย่างถาวรและอยู่กันแบบเป็นปึกแผ่น ทำให้มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เพราะเมื่ออยู่กันเป็นกลุ่มเป็นก้อนแล้วการดูแลก็สะดวก นอกจากนั้นแล้ว ในด้านสุขภาพอนามัย ก็มีสถานีกาชาดมาตั้งอยู่ และอีกประการหนึ่งที่สำคัญก็คือ มีเสรีภาพในการจำหน่ายผลผลิตนะครับ เพราะเมื่อก่อนกลุ่มราษฎรกลุ่มใหญ่ต้องจำหน่ายผลผลิตให้แก่นายทุนแบบผูกขาดอยู่ ปัจจุบัน เมื่อโครงการลงไปแล้ว ก็ทำให้มีพ่อค้าหลาย ๆ คนเกิดขึ้นใหม่ ทั้ง ๆ ที่เป็นพ่อค้าจากภายนอก, พ่อค้าจากภายในเอง ก็ทำให้มีเสรีภาพในการที่จะจำหน่ายได้ และประการสุดท้าย ประโยชน์ที่เห็นทันทีก็คือ เมื่อมีโครงการแล้ว ก็ต้องมีการจ้างแรงงานขึ้น ชาวบ้านก็ได้รับการจ้างแรงงานในโครงการนี้มาเป็นเวลานานถึง ๓ ปีแล้วครับ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน ทรงทราบปัญหาของพื้นที่นี้เป็นอย่างดี สภาพการทำกินก็ดี หรือ สภาพของแหล่งน้ำ สภาพของป่าไม้ในพื้นที่ ซึ่งเป็นปัญหาสำหรับชาวบ้านที่อยู่ในพื้นที่นี้มาโดยตลอด พระองค์ทรงมีพระเมตตาในการที่จะพัฒนาพื้นที่นี้ให้กลับสู่สภาพเดิม คือ มีป่าไม้เกิดขึ้นตามแนวขอบเขาประมาณ ๔,๐๐๐ ไร่ และมีแหล่งน้ำที่ได้สร้างไปแล้วนี้ ซึ่งพระองค์ทรงยืนยันว่า สภาพของชาวบ้านที่เป็นอยู่ในปัจจุบันที่ได้รับการพัฒนาแล้ว จะดีกว่ากันอย่างมากมาย และในประการที่สำคัญที่สุดก็คือ ชาวบ้านจะมีความมั่นคงในการที่จะอยู่ในพื้นที่นี้ตลอดไปชั่วลูกชั่วหลานของเขานะครับ”

บรรยาย (ปราชญ์)

และเพื่อยืนยันถึงผลดีหรือประโยชน์ที่ราษฎรในพื้นที่โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายได้รับไปนั้น เรามารับฟังคำบอกเล่าของราษฎรในหมู่บ้านชาวไทยมุสลิม พื้นที่ท้ายอ่างเก็บน้ำห้วยทราย ๓ ท่านคือ คุณชบ นาคอนุเคราะห์, คุณเพา และคุณมาน สมิหวัง ที่ได้เล่าให้ฟังในความรู้สึกที่ได้เข้าร่วมในโครงการตามลำดับดังนี้

คุณชบ

“ผมดีใจมากที่สุดครับ ดีใจที่พระเจ้าแผ่นดินท่านได้มีพระราชดำริในเรื่องนี้ ผมดีใจมากและปลื้มใจมากที่สุดครับ ตั้งแต่แรกมาแล้ว

ผมว่าต่อไปจะสบายครับ ดีมากทีเดียว ผมขอขึ้นยันเลยครับ จะหา
ที่ไหนไม่ได้อีกแล้วในโครงการพระราชดำริที่มีอยู่น้อย ที่สะดวก
มากทุกอย่าง ไฟ น้ำบริบูรณ์ และยังมีโครงการอะไร ๆ มาเสริมอีก
เช่น มาสอนให้ปั้นโอ่ง มาทำแก้อี้ ทำอะไร ๆ หลาย ๆ ด้านครับ
เราไม่มีทุน ท่านก็นำสัตว์มาให้เลี้ยงไปก่อน ยืมมาก่อน อะไรอย่างนี้
ล่ะครับ ดีมากครับสำหรับพวกผม”

คุณเพา

“ในเขตที่จัดสรร จัดสรรให้ดี, สบาย ไม่ยากเย็น สะดวก
กว่าเก่ามาก มีน้ำใช้แล้ว ในหลวงท่านปลูกบ้านให้ มาแนะนำ
อาชีพให้ เดียวนี้สบายแล้ว เมื่อก่อนมาอยู่ยากก็ไม่มีใช้ แต่เดี๋ยวนี้
น้ำมาถึงที่แล้ว สบายแล้วละ”

คุณมาน

“ในหลวงท่านทรงมาสร้างเขื่อนน้ำไว้ให้, ขุดคลองชลประทาน,
ปลูกบ้านให้อยู่กันเป็นหลักแหล่งดี มีน้ำมีไฟใช้ สบายขึ้นมากครับ
โครงการพระราชดำริมีอยู่ทุก ๆ ที่ และคนที่อยู่ในโครงการ
อันเนื่องมาจากพระราชดำริสบายทุก ๆ คน เท่าที่ผมเคยเห็นมา
ชั่วลูกชั่วหลานผม ผมไม่คิดจะย้ายไปไหนอีกแล้วครับ ผมคิดว่า
ต่อไปข้างหน้าจะดียิ่งขึ้นกว่านี้มากเลยครับ”

เพลง

กษัตริย์—เกษตร

เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย
อ. ชะอำ จ. เพชรบุรี

ทรงปลูกต้นมะม่วงในสวนสมเด็จพระเจ้าศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย

ทอดพระเนตรแพะที่เลี้ยงไว้ในโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน จ. นราธิวาส

ทรงส ธิวิธีปรุงอาหารในระหว่างเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมโครงการอาหาร-
กลางวันตามพระราชดำริ จ. สงขลา

“โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน”

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๒ เมษายน ๒๕๓๐ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

พล.ต.ท. วิภาส วิบุลากร

คุณหญิงกัลยา โสภณพานิช

คุณนงลักษณ์ ศรีวิไล

คุณไพเราะ ประดิษฐ์พร

ผู้จัดรายการ

สิริพร ทองคำวงศ์

ไต่เตล

บรรยาย (สิริพร)

“จากฟ้า...สู่ดิน”

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้โดยเสด็จพระราชดำเนิน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ไปทรงเยี่ยมเยียนราษฎรในท้องถิ่นทุรกันดาร และทอดพระเนตรเห็นเด็กขาดอาหาร มีร่างกายไม่แข็งแรงเท่าที่ควร และได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมตามโรงเรียนต่าง ๆ ทรงพบว่า มีนักเรียนเป็นจำนวนมากที่มาโรงเรียนแล้วไม่ได้รับประทานอาหารกลางวัน โดยปกติแล้วเวลาที่เสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมโรงเรียนต่าง ๆ ก็มักจะพระราชทานพวกเครื่องมือการเกษตร เช่น จอบ บัวรดน้ำ เมล็ดพันธุ์พืชต่าง ๆ ให้แก่โรงเรียน และทรงแนะนำให้โรงเรียนทำการเกษตรอยู่แล้ว แต่ทว่าเกษตรกรรมส่วนใหญ่ในท้องถิ่นทุรกันดารยังขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการเกษตรแผนใหม่ และขาดแคลนอาหารด้วย โดยเฉพาะเด็ก ๆ ซึ่งอยู่ในวัยเติบโต สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเล็งเห็นว่า ถ้าเด็ก ๆ ได้อาหารไม่เพียงพอก็จะทำให้พลานามัยไม่สมบูรณ์ ยิ่งถ้าขาดอาหารพวกโปรตีนในวัยเด็กแล้วเมื่อเป็นผู้ใหญ่ ความสามารถทางสมองก็จะต้องด้อยไปด้วย จึงทรงหาแนวทางที่จะให้

เด็กได้อาหาร และเป็นอาหารที่ถูกหลักอนามัย รวมทั้งหาแนวทาง
ปูพื้นฐานด้านการเกษตรให้แก่ราษฎรพร้อมกันไปด้วย พระองค์
จึงทรงดำริให้มีโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันขึ้นในโรงเรียน
ตำรวจตระเวนชายแดนก่อนเมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๒๓ โดยมี
หน่วยงานหลายหน่วยงานได้ร่วมมือกัน อาทิเช่น กองบังคับการ
ตำรวจตระเวนชายแดน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รวมทั้ง
หน่วยงานอื่น ๆ อีกหลายหน่วยงาน ปัจจุบันโครงการเกษตรเพื่อ
อาหารกลางวันได้ขยายโครงการออกไปในท้องถิ่นต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น
ดังที่ พลตำรวจโท วิภาส วิบุลยกร ผู้บัญชาการตำรวจตระเวน
ชายแดนจะได้เล่าถึงความก้าวหน้าในปัจจุบันนี้ให้ท่านผู้ฟังได้ทราบ

พล.ต.ท. วิภาส

“กระผมอยากจะกราบเรียนในขั้นต้นก่อนนะครับว่า กอง-
บัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนนี้ได้มีโครงการอยู่โครงการหนึ่ง
ก็คือ “โครงการโรงเรียนไกลคมนาคม” ซึ่งดำเนินการมาตั้งแต่ปี
พุทธศักราช ๒๕๔๘ ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน โดยที่เราจะตั้ง
โรงเรียนไกลคมนาคมในพื้นที่ซึ่งทางกระทรวงศึกษาธิการยัง
ไม่สามารถจะเข้าไปดำเนินการได้แล้วประชาชนมีความต้องการ
แล้วก็ทางฝ่ายปกครองเห็นด้วยแล้วก็ได้ตั้งโรงเรียนนี้ขึ้นมา
ตั้งแต่ พุทธศักราช ๒๕๔๘ จนถึงบัดนี้ประมาณ ๕๐๐ กว่าโรงเรียน
และเราก็ได้มอบโอนโรงเรียนที่เจริญแล้วให้กระทรวงศึกษาธิการ
ของเราไป คงเหลือในปัจจุบัน ๑๕๕ โรงเรียน โครงการโรงเรียน
ไกลคมนาคมนี้อยู่ในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบ-
รมราชชนนีในเรื่องการก่อสร้างอาคารเรียน การดูแล ครู
อุปกรณ์การเรียนการสอนอะไรต่าง ๆ เหล่านั้น แต่ต่อมาในปี
พุทธศักราช ๒๕๒๓ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราช-
กุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมโรงเรียนไกลคมนาคมต่าง ๆ
เหล่านี้ในพื้นที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่จังหวัดราชบุรีที่กิ่งอำเภอ
สวนผึ้งนะครับ พระองค์ทรงมีดำริว่า “ถ้านักเรียนเหล่านี้ได้มี
อาหารกลางวันได้รับประทานแล้ว ก็คงจะทำให้สุขภาพอนามัยดี
และสามารถจะเรียนรู้ได้อย่างดี” ดังนั้นพระองค์ท่านจึงมอบหมายให้
กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๗ สมัยนั้นเป็นผู้รับผิดชอบ
รับสนองพระราชดำริดำเนินการเรื่อง “โครงการเกษตรเพื่ออาหาร-
กลางวัน” ที่โรงเรียนวัดทุ่งศาลาเนะครับ ในปี ๒๕๒๓ โดยมี

วัตถุประสงค์หลัก ๆ อยู่ ๕ ประการ ประการแรก ก็คือเป็นการแก้ปัญหาความขาดแคลนอาหารกลางวัน สำหรับนักเรียนนั้น ประการที่ ๒ ก็คือให้นักเรียนในโรงเรียนนั้นรู้จักทำการเกษตร แผนใหม่ ผมต้องย่ำว่าเกษตรแผนใหม่ ที่ใช้เมล็ดพันธุ์พืชอย่างดี ใช้ดินใช้ปุ๋ยอย่างถูกต้อง ใช้ยาปราบศัตรูพืชที่เหมาะสม ให้มีความรู้ทางด้านการเกษตร เพื่อให้นักเรียนเหล่านี้ได้ทำผลผลิตทางด้านการเกษตรขึ้นมาเพื่อประกอบอาหารกลางวันส่วนหนึ่ง และได้ นำความรู้เหล่านี้ไปใช้ส่วนตัวอีกส่วนหนึ่ง ประการที่ ๓ ก็คือ ต้องการให้มีการประกอบเลี้ยงทุกวันนะครับ ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์ โดยในชั้นต้นจะเลี้ยงได้สักกี่วันก็ยังไม่คำนึงถึง แต่ว่าเท่าที่ผลผลิตจะอำนวยในการประกอบเลี้ยงนั้นก็มิวัตถุประสงค์ว่าให้ทุกคนรู้เรื่องหลักโภชนาการ ว่าร่างกายต้องการอาหารที่ประเภท และเราควรปรุงอาหารอย่างไรถึงจะครบทุกประเภทในแต่ละมื้อ แต่ละครั้ง ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีสุขภาพอนามัยดี นอกจากนั้นแล้ว เรายังรู้จักการถนอมอาหาร เพราะบางครั้งเก็บผักไว้มากเกินไป ก็อาจจะเน่าเสียถ้าไม่รู้จักการถนอมอาหาร นอกจากนั้นเรายัง รู้จักการแปรรูปอาหารจากสิ่งหนึ่งไปเป็นสิ่งหนึ่งให้มันเกิดประโยชน์มากขึ้น แล้วก็ต้องการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม ตั้งแต่ในการสนับสนุนให้นักเรียนได้มาโรงเรียน ได้ทำกิจกรรม เรื่องการเกษตร แล้วก็มีส่วนร่วมในการประกอบอาหารเลี้ยง ลูกหลานของตัวเอง เพื่อให้เห็นว่าโรงเรียนเป็นของเรา นักเรียน เป็นของเขา เราเป็นผู้ให้บริการ ในส่วนสุดท้ายก็คือว่าต้องการ ให้โรงเรียนเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนในเรื่องการเกษตร ฉะนั้น เมื่อตำรวจตระเวนชายแดนได้เริ่มขึ้นที่วัดทุ่งศาลาในปีพุทธศักราช ๒๕๒๓ แล้วประสบความสำเร็จ พระองค์ท่านก็ได้เสด็จพระราชดำเนินไปดูครั้งหนึ่งแล้วก็มี ความมั่นใจว่า ตำรวจตระเวนชายแดน นี้ น่าจะทำได้ จึงมอบโครงการนี้ให้กับตำรวจตระเวนชายแดน ทั่วประเทศ ซึ่งขณะนี้เราดำเนินการอยู่ ๑๕๙ โรงเรียนครับ”

สิริพร

“สำหรับผลความก้าวหน้าของโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันนะคะ ในจำนวน ๑๕๙ โรงเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบของตำรวจตระเวนชายแดนนั้น ในขณะนี้ได้ตรงกับพระราชดำริของพระองค์อย่างไรบ้างหรือไม่คะ”

“ครับในแต่ละภาคนะครับ ใน ๑๕๙ โรงเรียนก็แบ่งภาค-
 ตะวันออก ภาคตะวันตก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ
 ภาคใต้ นะครับ รวมกันก็บริหารจัดการอยู่ตามแนวชายแดน
 แทบจะพูดได้ว่าทุกโรงเรียนได้ดำเนินการตามโครงการเกษตร
 เพื่ออาหารกลางวันมาอย่างต่อเนื่อง เริ่มกันตั้งแต่ปีพุทธศักราช
 ๒๕๒๓ แต่ว่ามาสมบูรณ์จริง ๆ สักประมาณปีพุทธศักราช ๒๕๒๘
 ในเรื่องจำนวนโรงเรียนที่ทำโครงการนี้นะครับ แต่ว่าความสมบูรณ์
 ของแต่ละโรงเรียนต่อโครงการนี้มันยังมีหลายขั้นตอน เช่นว่า
 ในขั้นที่ ๑ แต่ละโรงเรียนได้มีการทำแปลงพืชผัก ไม้ยืนต้น เลี้ยงสัตว์
 หรือว่าเลี้ยงปลา หรือว่าในเรื่องการที่จะทำผลผลิตนี้ได้มากน้อย
 แค่นั้น ประการที่ ๒ หลังจากที่ได้ทำผลผลิตมากน้อยแค่ไหนแล้ว
 สามารถนำผลผลิตมาประกอบอาหารกลางวันให้กับนักเรียน
 แต่ละสัปดาห์ได้ก็วันละครับ ฉะนั้นบางโรงเรียนนี้สามารถทำผลผลิต
 ได้มากเกินพอจนมีผลผลิตล่อออกจำหน่าย และก็ได้นำผลประโยชน์
 นั้นเองมาช่วยเหลือในการเสริมโครงการเกษตรอาหารกลางวัน
 ช่วยในการประกอบอาหารกลางวัน ในเรื่องการประกอบอาหาร-
 กลางวันส่วนหนึ่งอีกด้วย แต่บางโรงเรียนก็ยังไม่สามารถทำ
 ผลผลิตได้เพียงพอก็ไม่สามารถประกอบเลี้ยงได้ทุกวันในแต่ละ
 สัปดาห์ เพราะฉะนั้นเราก็อาจจะจัดได้ว่า โรงเรียนใดที่มีความ
 สำเร็จมากน้อยแค่ไหนก็ดูว่า ๑. เขาสามารถทำผลผลิตได้พอ
 ประกอบเลี้ยงตลอด เลี้ยง ๕ วันหรือไม่ ประการที่ ๒ เขาสามารถ
 ประกอบเลี้ยงทั้ง ๕ วันได้หรือไม่ครับ ซึ่งในขณะนี้ผมได้
 กราบเรียนมาแล้วว่ามากกว่า ๓๐% ที่สามารถประกอบเลี้ยงได้
 ทุกมื้อทุกสัปดาห์ และก็โดยเฉลี่ยทั่วไปแต่ละโรงเรียนจะไม่ต่ำกว่า
 ๓ มื้อนะครับ ก็นับว่าสามารถที่จะทำให้มีความก้าวหน้ามาถึง
 ปัจจุบันนี้ นอกจากนั้นแล้ว สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยาม-
 บรมราชกุมารีก็ยังพระราชทานเงินให้แก่ทุกโรงเรียนเป็นประจำ
 ใน ๒ ส่วน ส่วนหนึ่งก็คือในการจัดหาจัดซื้อ จอบ เสียม ถาดหลุม
 หม้อข้าว เตาหุงข้าว อะไหล่เหล่านี้ ซึ่งเป็นของใช้ประจำโรงเรียน
 ส่วนหนึ่ง ซึ่งก็พระราชทานครั้งเดียวก็สามารถใช้ได้ต่อเนื่องต่อไป
 ประการที่ ๒ ก็พระราชทานเพื่อช่วยเหลือในการประกอบอาหาร-
 กลางวัน เพราะว่ากรณีที่ไม้แต่ผัก ก็จะต้องมีน้ำปลา มีน้ำมันพืช

ที่ช่วยในการผัดผัก ท่านก็พระราชทานไว้ทุกโรงเรียน โดยให้เป็นค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวัน ต่อคนต่อวัน มื้อละ ๑ บาท หมายความว่าโรงเรียนเหล่านี้ถ้าประกอบเลี้ยงคน ๔๐ คน ๑ มื้อ ท่านก็พระราชทาน ๔๐ บาท ถ้าประกอบเลี้ยง ๒ มื้อก็ ๘๐ บาท ต่อสัปดาห์ ๓ มื้อก็ ๑๒๐ บาท เป็นต้น แต่ก็เป็นการพระราชทานโดยเฉลี่ยปีละ ๑ ครั้งนั้นก็ถือว่าความก้าวหน้า ในขณะนี้แทบจะพูดได้ว่า ทุกโรงเรียนมีความเข้าใจในโครงการนี้ได้ดำเนินการตามโครงการนี้แล้ว มีผลตอบแทนในโครงการนี้ ก็คือ สามารถประกอบเลี้ยงได้ตามพระราชประสงค์ทุกโรงเรียน”

บรรยาย (สิริพร)

ท่านผู้ฟังคะ ปัจจุบันนี้จากพระราชดำริเพื่ออาหารกลางวัน และการพระราชทานความช่วยเหลือด้านกำลังทรัพย์กับกำลังคน จากสวนจิตรลดา และผู้เข้าร่วมโครงการทำให้โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียนยากจนประสบผลสำเร็จอย่างยิ่ง เด็กนักเรียนที่ยากจนได้พ้นจากความหิวโหย พระราชดำริและวิธีการในโครงการดังกล่าวได้มีผู้มีจิตศรัทธาและสถาบันการศึกษา เกือบทั่วประเทศนำไปใช้ หน่วยงานเอกชนหน่วยหนึ่งซึ่งได้สนองพระราชดำรินำโครงการนี้ไปสู่โรงเรียนชนบท คือมูลนิธิแม่บ้านอาสา ได้นำเอาโครงการนี้ไปทดลองที่โรงเรียนบ้านอ่างหิน อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบุรี โดยได้ร่วมมือกับกองกำกับการฝึกพิเศษค่ายพระรามหก กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ดังที่คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช ประธานมูลนิธิ แม่บ้านอาสา ได้เล่าถึงเหตุจูงใจที่ได้มาสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันว่า

คุณหญิงกัลยา

“มูลนิธิแม่บ้านอาสาที่นี่คะ มีมติที่จะทำอะไรให้กับโรงเรียนหรือครอบครัวของผู้ปกครองของโรงเรียนที่ยากไร้ในชนบทก็เลยกำหนดโครงการกว้าง ๆ ขึ้นมาว่า เราจะพยายามทำอะไรก็ตามเพื่อเป็นสวัสดิการให้กับ ครู นักเรียน และกับผู้ปกครองของโรงเรียนต่าง ๆ ในถิ่นทุรกันดาร หรือยากไร้ แล้วก็โครงการอาหารกลางวันหรือว่าโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันนี้เป็นหนึ่งในโครงการย่อย เพราะฉะนั้น เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๒๗ เราก็ได้เริ่มที่จะศึกษาว่า ทางความสามารถจากกำลังเงินจาก

กำลังคนของมูลนิธิจะสามารถทำอะไรได้บ้าง ก็ได้เริ่มศึกษา โดยดูตัวอย่างจากโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งได้ดำเนินการในโรงเรียนต่าง ๆ ของตำรวจตระเวนชายแดนอยู่ทั่วประเทศนะคะ แล้วก็ได้รับความร่วมมือจากสภาพัฒน์ฯ เป็นหน่วยงานที่คัดเลือกโรงเรียนให้มูลนิธิแม่บ้านอาสาเพื่อจะทำอาหารกลางวัน เพราะเราก็ขอให้ครูใหญ่โรงเรียน ๒ โรงเรียนนะคะ ไปชมกิจกรรมของโครงการเพื่ออาหารกลางวันของตำรวจตระเวนชายแดนร่วมกับเรา โดยได้รับความร่วมมือจากตำรวจตระเวนชายแดนพาไปดู ประมาณ ๓ โรงเรียน ก็ดูหาข้อมูลจากโรงเรียนต่าง ๆ ก็ถามครูใหญ่ว่าอยากจะทำไหม สู้ไหม เขาก็อยากจะทำนะคะ ก็เลยทดลองเป็นโครงการแรกที่โรงเรียนบ้านอ่างหินนะคะ”

สิริพร

“จากปี ๒๕๒๗ นะคะ แล้วก็ปีนี้ก็เป็นเวลา ๑๒ ปีกว่าค่ะ จะเห็นความเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้างคะ ของโรงเรียนบ้านอ่างหิน”

คุณหญิงกัลยา

“การเปลี่ยนแปลงทางด้านพื้นที่ของโรงเรียนก็ไม่มีอะไร นอกจากต้นไม้ใหญ่บางต้น ก็จะเป็นแปลงผัก เล้าไก่ เป็นที่เพาะเห็ด แล้วหน้าโรงเรียนแทนที่จะปลูกดอกไม้อย่างเดียวก็จะปลูกผักไปด้วยนะคะ ก็จะประดับให้มีความเขียวและก็สามารถรับประทานได้ อันนั้นเป็นสิ่งที่มองเห็น สิ่งที่ ๒ ที่ตามมาทำให้โรงเรียนมีระเบียบมากขึ้นในลักษณะของถนนหนทาง หรือว่าพื้นที่ในโรงเรียน ความเป็นระเบียบของนักเรียนที่เปลี่ยนแปลง โดยเป็นจุดประสงค์หลักก็คือว่า เด็กนักเรียนทุกคนประมาณ ๑๑๐ คน รวมครูแล้วประมาณ ๑๒๐-๑๒๕ คนนะคะ จะได้รับประทานอาหารกลางวันอย่างถูกสุขลักษณะ หรือทางด้านโภชนาการ ได้ทุกวัน นอกจากนั้นโครงการของเรายังสามารถหรืออำนวยความสะดวกให้นักเรียนของหวานอาทิตย์ละครึ่ง และกินนมถั่วเหลืองอาทิตย์ละครึ่งหรือ ๒ ครั้ง โดยเป้าประสงค์อย่างนี้ และก็เด็กได้รับประทานอาหารอย่างนี้รวมทั้งครูด้วยนะคะ ในเดือนแรกที่เราทำโครงการได้ทุกวัน คือ ขอย้อนไปพูดว่าตอนเริ่มโครงการใหม่นี้ก็ไม่สามารถทำได้ทุกวัน เนื่องจากว่ายังไม่คุ้นเคย เมื่อทำได้ทุกวันแล้วนี่นะคะ น้ำหนักขึ้น หน้าตาสดใสขึ้น”

บรรยาย (สิริพร)

ด้วยพระราชหฤทัยที่ทรงมุ่งมั่นที่จะให้ประชาชนชาวไทย

กินต้อยที่มีสุขโดยเฉพาะเด็ก ๆ โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน จึงก้าวหน้าไปเป็นลำดับ และได้รับความร่วมมือกับทุกฝ่าย เพราะโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันนี้ต้องร่วมกันทั้งครู ผู้ปกครอง และตัวเด็กรวมทั้งเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่จะเข้ามา ร่วมมือกันด้วย อย่างเช่นคุณไพเราะ ประดิษฐ์พร เกษตรกร ท่านหนึ่งจากห้วยทรายซึ่งได้มาช่วยโครงการเกษตรเพื่ออาหาร- กลางวันของโรงเรียนบ้านอ่างหิน อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ได้กล่าวว่า

คุณไพเราะ

“ดิฉันเห็นว่าดีมากที่สุดเลยคะ เพราะปกติเนะคะแม่บ้านจะ ไม่ค่อยได้เจอเจอกัน พอมาทำอย่างนี้ มีการได้มาทำ ได้มาเจอ แสดงความคิด บางทีไม่ได้มาเจอไม่ได้คุยกันมานาน ๆ พอมา ทำกับข้าว ก็ได้แสดงความคิดของแต่ละคนออกมา และทางด้าน นักเรียนเนะคะรู้สึกว่าคุณภาพดีมากเลยตั้งแต่ได้มีโครงการอาหาร- กลางวัน และทำให้เขามีการทำสวนผักและได้รู้จักการทำสวนผัก ตั้งแต่เล็ก ๆ ตั้งแต่อายุเขายังน้อย และพอเขาโตไปข้างหน้าในด้าน ทำสวนทำอะไร เขาจะได้มีประสบการณ์ มีความรู้ช่วยตัวเอง ได้ดีกว่า แล้วได้ฝึกไปในตัวด้วยด้านประกอบอาหาร ถ้าทาง ผู้ปกครองไม่มา นักเรียนก็ได้มาช่วยกัน ได้รู้ได้เห็นอะไรหลาย ๆ อย่าง มีความรู้รอบตัวไวด้วย ซึ่งทางด้านสุขภาพก็ดีขึ้นด้วยนะคะ”

บรรยาย (สิริพร)

ทางด้านหน่วยงานเอกชนที่ได้สนองพระราชดำริโครงการ เกษตรเพื่ออาหารกลางวันของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ก็ได้รับความร่วมมือจากทั้งครู ผู้ปกครอง และเด็ก และได้รับผลสำเร็จเป็นอย่างดี ก้าวหน้าไปเป็นลำดับ ทางด้านโรงเรียนของตำรวจตระเวนชายแดนทางภาคเหนือ ครูใหญ่ ของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ ๒ บ้านแม่ระนอง อำเภอพร้าวจังหวัดเชียงใหม่ ก็ได้เล่าให้ฟังถึง ความเปลี่ยนแปลงของเด็ก ๆ ก่อนที่จะมีโครงการเกษตรเพื่อ อาหารกลางวันและเมื่อมีโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันแล้ว

ครูใหญ่

“ก่อนที่จะมีโครงการยังไม่ได้เริ่ม ผมสังเกตเห็นว่าเด็กจะเป็น โรคขาดอาหารเป็นส่วนมาก เช่น พุงโร ผอมแดง และก็ปากเป็นแผล เป็นปากนกกระจอก หลังจากที่เราประกอบอาหารเลี้ยงกันมาครบ ๕ วัน ระยะหลังมา เราสังเกตเห็นว่าเด็กจะไม่เป็นโรคพวกที่ว่า

นี้เลย และก็ทำให้เด็กมีสุขภาพอนามัยดีขึ้น และก็สามารถเรียนหนังสือได้เร็ว เก่งขึ้นครับ”

บรรยาย (สิริพร)

และคุณนงลักษณ์ ศรีวิไล ครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ก็ได้กล่าวเสริมว่า

คุณนงลักษณ์

“โครงการระยะแรกมันก็ขลุกขลักเล็กน้อย เพราะว่าแต่ก่อนเราก็ไม่ค่อยได้ส่งเสริมการปลูกผักเท่าไร พอโครงการนี้เข้ามาครูก็ได้รับการอบรม และก็มาปรับปรุง ตอนนั้นก็ได้ผลเป็นดิดดีขึ้น สามารถเอามาประกอบเลี้ยงนักเรียนได้ การมีโครงการนี้เข้ามาเด็กก็ได้มาทานที่โรงเรียน ทำให้เด็กทุกคนได้ทานอาหาร อีกสำคัญอันหนึ่ง เมื่อก่อนนักเรียนไม่ชอบมาโรงเรียน พอมีโครงการนี้ให้เด็กเห็นได้ทานทุกวัน ๆ ตอนนี้อยู่ปกครองก็เริ่มเอาเด็กเข้าโรงเรียนมาฝากครูไว้เลย”

บรรยาย (สิริพร)

เรามาฟังเด็ก ๆ ทั้งจากโรงเรียนบ้านอ่างหิน อำเภอชะอำ และเด็ก ๆ ชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จากภาคเหนือ กล่าวถึงโครงการนี้หลังจากที่พวกเขามีอาหารกลางวันรับประทาน เนื่องจากโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

เด็ก ๑

ดีใจมากครับ ดีใจที่พระเทพเสด็จมาครับ

เด็ก ๒

เราได้กินผักจากโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันของพระเทพแล้ว เราดีใจครับ

บรรยาย (สิริพร)

โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันของตามพระราชดำรินในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชดำริของพระองค์ท่านนั้นทำให้เด็กมีอาหารกลางวัน ทำให้เด็กอยากไปโรงเรียน เรียนดีขึ้น มีความรู้เรื่องเกษตรเบื้องต้น นำไปใช้ในอนาคต และเด็ก ๆ มีสุขภาพอนามัยดีขึ้น ท่านผู้ฟังก็จะได้ตระหนักถึงพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงห่วงใย อนาคตต่อความเป็นอยู่สุขภาพอนามัยของเด็ก เยาวชนของชาติ จึงทรงพระราชดำริให้มีโครงการนี้ขึ้นเพื่อให้เยาวชนของชาติ ที่พระองค์ทรงรักและห่วงใย ไม่ว่าเขาจะอยู่ที่ใดก็ตาม

เพลง

สมเด็จพระเทพ.....ประชาชนพี่ดีถวายสยใจไทย

“โรงเรียนผู้ใหญ่พระตำหนักสวนกุหลาบ ตาม พระราชประสงค์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี”

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๓๐ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

คุณเพ็ญศรี เจียวมีส่วน

คุณบุญสม เสริฐสายบัว

คุณชุมสาย สวนศิริ

คุณดรุณี ศรีไทรรัตน์

คุณจารึก เพิ่มพูน

คุณสายใจ บุญพิทักษ์

ผู้จัดรายการ

ปราณี ลิ้มปวณิชพันธุ์

ไต่เตล

บรรยาย (ปราณี)

“จากฟ้า...สู่ดิน”

ท่านผู้ฟังคะ พระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ปรากฏให้พวกเราประชาชนชาวไทยทุกคนได้รู้ได้เห็นได้ทราบมาเป็นเวลานานแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการพระราชทานพระราชดำริโครงการต่าง ๆ ขึ้นมามากมาย ก็เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน หรือการที่พระองค์ทรงมีพระราชกรณียกิจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย ตลอดมา ไม่ว่าจะเป็นการแสดงนาฏศิลป์ การละเล่นพื้นบ้าน วรรณกรรม ประเพณี โบราณสถาน โบราณวัตถุ หรือแม้แต่ วิชาการทางด้านช่างฝีมือของไทยโบราณ ก็ทรงเล็งเห็นความสำคัญและคุณค่าที่สมควรจะอนุรักษ์เอาไว้ต่อไป นั่นก็คือ วิชาช่างปักสะดึง, วิชาช่างดอกไม้สด, วิชาการทำอาหารและขนมไทย

ดังนั้น โรงเรียนผู้ใหญ่วังพระตำหนักสวนกุหลาบ หรือเรียกกันทั่วไปว่า วิทยาลัยในวัง ตามพระราชประสงค์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จึงได้จัดตั้งขึ้นภายในเขตพระราชฐานชั้นในพระบรมมหาราชวัง และเริ่มเปิดดำเนินการสอนตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๒๙ เมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๒๙ โดยขึ้นตรงกับกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ คุณเพ็ญศรี เขียวมีส่วน หัวหน้าแผนกพระราชฐานชั้นใน ในฐานะครูใหญ่โรงเรียนผู้ใหญ่วังพระตำหนักสวนกุหลาบ หรือวิทยาลัยในวัง ได้กล่าวถึงความเป็นมาและการดำเนินงานของวิทยาลัยในวังดังนี้

คุณเพ็ญศรี

“วิทยาลัยในวังนี้จัดขึ้นตามพระราชประสงค์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ท่านทรงเกรงว่าวิชาช่างสตรีในปัจจุบันนี้บางวิชาจะสูญไป จึงทรงมีพระราชดำริให้จัดตั้งวิทยาลัยในวังขึ้น เพื่ออนุรักษ์การช่างของสตรี ได้เปิดเรียนครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๒๙ เป็นปีแรก อาคารของวิทยาลัยในวังนี้เดิมเป็นห้องเครื่องของสมเด็จพระศรีสวรินทราบรมราชเทวี พระพันวัสสา อัยยิกาเจ้า ตั้งอยู่ที่กลางพระบรมมหาราชวัง ในเขตพระราชฐานชั้นในขณะนั้นมีครูผู้สอนทั้งหมด ๓๒ คน เป็นข้าราชการแผนกพระราชฐานชั้นใน และข้าราชการเบียดหัวัด ซึ่งอยู่ในพระบรมมหาราชวัง ผลัดเปลี่ยนกันมาสอน และก็มีวิทยากรนอกบ้าง ไม่ได้เก็บค่าเล่าเรียนใด ๆ ทั้งสิ้น แต่นักเรียนจะต้องเสียค่าวัสดุฝึกเองในแต่ละวัน โดยเฉลี่ยแต่ละวันจะเสียประมาณ ๒๐ บาทนะคะ เราจะแบ่งการเรียนออกเป็น ๒ ภาคคือ ชั้นต้น ๔๐๐ ชั่วโมง และชั้นสูง ๔๐๐ ชั่วโมง โดยจะมีการสอบด้วย ในชั้นต้นจะสอบภาคปฏิบัติคือ เราจะสอนภาคปฏิบัติไปแล้วให้นักเรียนจดตามความเข้าใจของตนเอง เพราะว่าจะได้ไม่ลืมค่ะ”

ปราณี

“อาจารย์ใหญ่คะ นักเรียนของวิทยาลัยในวัง จะต้องแต่งเครื่องแบบหรือไม่คะ”

คุณเพ็ญศรี

“เครื่องแบบของโรงเรียนมีคะ เราให้ใส่เสื้อขาว, กระโปรงสีน้ำเงิน และมีเข็มของโรงเรียนด้วยคะ”

ปราณี

“หลังจากนักเรียนได้เรียนจนจบหลักสูตรของวิทยาลัยในวัง

“ไปแล้ว คิดว่าจะได้ให้ประโยชน์ต่อนักเรียนในแง่ใดบ้าง กับตัวเด็กนักเรียนเอง หรือกับการที่จะนำวิชาที่เรียนไปใช้ประโยชน์นะคะ”

คุณเพ็ญศรี

“อย่างเช่น วิชาช่างดอกไม้สดนี้ เด็กก็สามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพส่วนตัวได้ อย่างการร้อยมาลัย ปัจจุบันสามารถใช้ได้ตั้งแต่งานเกิดจนถึงงานตายเลย ที่มีรายได้ก็อย่างเช่น อาหารขนม เขาก็สามารถทำอาหาร, ทำขนมขายส่งตามร้านค้าได้ อย่างวิชาปักสะตึง ก็เป็นวิชาเอกลักษณ์ของไทยเราอย่างหนึ่ง เป็นฝีมือที่ชาวต่างประเทศยกย่องและหาใครเปรียบเทียบกับของเราได้ยากนะคะ เด็กนักเรียนจะปักสะตึงแล้วนำไปใส่กรอบรูป และมีแหล่งที่จะจำหน่ายได้ สามารถนำไปทำเป็นกรอบรูป ทำเป็นกระเป๋าค่ะ เดี่ยวนี้ชาวต่างประเทศก็นิยมกันมาก คืออย่างการปักผ้า, ปักผ้าข้าราชการ ซึ่งเราก็ต้องใช้กันอยู่เป็นประจำ เด็กเขาก็ปักขายได้นะคะ ดิฉันคิดว่า วิชาช่างทุกอย่างเราสามารถทำได้เอง จะทำเมื่อไหร่ก็ได้ ประการสำคัญก็คือ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชประสงค์ที่จะอนุรักษ์วิชาช่างของไทยเราไม่ให้สูญไปคะ”

บรรยาย (ปราณี)

ปัจจุบันโรงเรียนผู้ใหญ่พระตำหนักสวนกุหลาบ มีครูผู้สอน ๓๒ คน ส่วนใหญ่เป็นผู้ชำนาญการที่ปฏิบัติราชการอยู่ในสำนักพระราชวัง และเป็นข้าราชการฝ่ายในผลัดเปลี่ยนกันมาสอน ไม่มีการเก็บค่าเล่าเรียนและค่าบำรุงใดๆ ทั้งสิ้น ทั้งนี้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์จัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอน และครุภัณฑ์ทุกชิ้นให้โรงเรียน แต่นักเรียนจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจัดหาวัสดุมาเรียนด้วยตนเอง วิชาที่สอนมี ๓ แผนกคือ วิชาช่างปักสะตึง, วิชาช่างดอกไม้สด, วิชาอาหารและขนม ใช้เวลาเรียนทั้งหมด ๘๐๐ ชั่วโมง แบ่งเป็นระดับประกาศนียบัตรชั้นต้น ๔๐๐ ชั่วโมง และประกาศนียบัตรชั้นสูง ๔๐๐ ชั่วโมง เปิดเรียนวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ระหว่างเวลา ๐๘.๐๐-๑๒.๐๐ น. จะเปิดรับสมัครนักเรียนเพียงแผนกละ ๑๕ คนเท่านั้น สำหรับวิชาช่างปักสะตึง ปัจจุบันนอกจากในวังหลวงแล้ว จะหาครูแทบไม่พบเลย เนื่องจากการปักด้วยจักรได้เข้ามาครอบครองการ

ปักสะดึงไปจนหมด จึงเป็นพระราชประสงค์ที่พระองค์จะอนุรักษ์ไว้ไม่ให้สูญไปเสียหมด คุณบุญสม เสริฐสายบัว ข้าราชการแผนกพระราชฐานชั้นใน ซึ่งเป็นครูสอนวิชาปักสะดึง ได้เล่าถึงวิธีการสอนว่า

คุณบุญสม

“สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชประสงค์ที่จะต้องอนุรักษ์วิชาปักสะดึงไว้มาก ๆ ก็เลยต้องสอนตั้งแต่การต่อขาสะดึง และแม่สะดึงค่ะ แล้วก็มาพับผ้า แล้วชิงสะดึง และปักวางลาย จากนั้นก็เริ่มปัก ถ้าลายง่าย ๆ ก็ปักอาทิตย์หนึ่งคະ แต่ถ้าเป็นลายยาก ๆ ก็ใช้เวลาปักประมาณสองอาทิตย์คະ”

ปราณี

“ลายแรกที่คุณบุญสมสอน เป็นลายที่เกี่ยวกับอะไรคະ”

คุณบุญสม

“เป็นลายช่อดอกไม้ และสอนปักไหมคະ”

ปราณี

“สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเน้นที่จะให้ปักสะดึงเป็นลายแบบไทย ๆ บ้างหรือเปล่าคະ”

คุณบุญสม

“ใช่คະ ทรงเน้นให้ปักสะดึงเป็นลายแบบไทย ๆ เช่น ลายกนก, ลายกนกต่าง ๆ ที่เป็นไทย ๆ คະ ใช้ไหมปักเป็นลายระฆังคະ”

ปราณี

“การเรียนการสอนปักสะดึงของวิทยาลัยในวังก็ผ่านมา ๑ ปีแล้วนะคະ นักเรียนสามารถปักสะดึงลายยาก ๆ ได้ไหมคະ”

คุณบุญสม

“ได้คະ พอปักจากไหม ก็เป็นดิน, เป็นเลื่อมคະ ก็ปักได้ทุก ๆ คน และปักได้ดีด้วยคະ”

ปราณี

“ส่วนใหญ่เขาปักสะดึงได้แล้ว เขานำไปใช้ทำอะไรได้บ้างคະ”

คุณบุญสม

“ถ้าปักด้วยไหม ก็นำไปทำหมอนคະ ถ้าเป็นการปักด้วยเลื่อม, แล่ง, ดิ้น ก็นำไปทำป้าข้าราชการคະ และนำไปทำประกอบอะไรก็ได้คະ แล้วแต่เขาจะคิดของเขานะคະ”

ปราณี

“เขาจะต้องลงทุนเท่าไร ต่อการปักสะดึงได้ ๑ ผืนคະ”

คุณบุญสม

“ก็ไม่มากนักคະ ถ้าเป็นดิน ก็ประมาณ ๒๐๐-๓๐๐ บาท, ถ้าเป็นการปักไหมก็ลงทุนประมาณ ๑๐๐ กว่าบาท”

ปราณี

“แล้วลงทุนไปแล้วเท่าที่คุณครูบุญสมกล่าวไปแล้วนั้น เขาจะขายได้เท่าไรคະ”

คุณบุญสม

“อย่างหมอนสามเหลี่ยมลายไทย ขายใบละ ๕๐๐ บาทคະ ถ้าเป็นป้าข้าราชการก็ประมาณ ๕๐๐-๗๐๐ บาท แล้วแต่เป็นการปักป้าชั้นเอก, ชั้นโท, ชั้นตรี ก็ได้ไล่ ๆ ขึ้นไปคະ”

- ปราณี** “มีความรู้สึกอย่างไรที่คุณบุญสมได้มาทำงานรับใช้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในวิทยาลัยในวังนี้คะ”
- คุณบุญสม** “ก็รู้สึกดีใจและภูมิใจค่ะ และนักเรียนก็ทำได้ดีทุกคน ตามพระราชประสงค์ของพระองค์ค่ะ งานทำออกมาใช้ได้ทุกชิ้น ทำที่ละชิ้นผ่านไปเลย ไม่กลับมาซ้ำค่ะ ฝีมือก็ดีค่ะ”
- เพลง** *บรรเลง ๓๐ วินาที*
- บรรยาย (ปราณี)** ทางด้านวิชาช่างดอกไม้สด ก็เป็นศิลปอีกแขนงหนึ่งที่นับวันจะหาครูได้ยาก เนื่องจากมีดอกไม้แห้งหรือดอกไม้พลาสติกมาแทนที่คุณชุมสาย สวนศิริ ครูสอนวิชาช่างดอกไม้สดในโรงเรียนผู้ใหญ่-พระตำหนักสวนกุหลาบ ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเริ่มต้นสอนวิชาช่างดอกไม้สดดังนี้ค่ะ
- คุณชุมสาย** “เมื่อแรกเริ่มก็ร้อยมาลัย แล้วก็มาสอนปักช่อ紐เก้ แล้วก็เครื่องแขวน มีพวงกลาง พู่กลั่น และพวงแก้วค่ะ”
- ปราณี** “ฟัง ๆ คุณจะสวยงามมากนะคะ ทั้งนี้เด็กนักเรียนที่สนใจจะมาเรียนวิชาช่างดอกไม้สดนี้ เขาควรจะต้องมีพื้นฐานอะไรมาก่อนไหมคะ”
- คุณชุมสาย** “ก็ควรจะมีใจชอบนะคะ แล้วก็ส่วนมากเด็กที่มาเรียนที่นี่จะเคยเรียนมาจากโรงเรียนแล้ว โดยมากจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ แล้วทั้งนั้น แก่ก็เข้าใจ เวลาพูดเวลาสอนเขาก็รู้เรื่องค่ะ ถ้าเรียนร้อยมาลัย ก็เรียนทั้งอาทิตย์เลยคะ ตั้งแต่วันจันทร์-วันศุกร์ ต้องเรียนอย่างนั้นคะ เพราะว่าถ้าวันจันทร์สอนอย่างหนึ่ง วันอังคารสอนอย่างหนึ่ง เขาจะไม่เข้าใจคะ ต้องใช้เวลาเป็นอาทิตย์นะคะ”
- ปราณี** “ที่คุณครูว่า เรียนร้อยมาลัยทั้งอาทิตย์เลยนั้น เริ่มเรียนตั้งแต่กี่โมงถึงกี่โมงคะ”
- คุณชุมสาย** “ก็เรียนตั้งแต่ ๐๘.๐๐ แล้วเลิกเที่ยง เวลา ๑๒.๐๐ น. ค่ะ”
- ปราณี** “ตั้งแต่ที่คุณชุมสายสอนร้อยมาลัย หรือวิชาช่างดอกไม้สดไปแล้ว ตั้งแต่เปิดเรียนจนปิดเรียนในช่วงนี้ สอนนักเรียนไปได้แค่ไหนแล้วคะ”
- คุณชุมสาย** “ก็ร้อยมาลัย ร้อยอุบะ ประดิษฐ์กุหลาบเป็นตัวกระแต เย็บกุหลาบเป็นกลีบดอกไม้, เป็นดอกบัว ของแห้งก็ทำอย่างพวกวิมานหน้าช้าง ถักตาข่าย แล้วก็จัดพานรับน้ำสังข์ ร้อยมาลัยแต่งงาน มาลัยข้อมือ มาลัยแจกแขกแขกเวลางานแต่งงาน”

ปราณี

“คุณครูซุ่มสายคิดว่า เด็กนักเรียนที่มาเรียนทางด้านวิชาช่างดอกไม้สดที่นี่ ถ้าเขาเรียนจบหลักสูตรไปแล้วนะคะ เขาสามารถนำไปประกอบเป็นอาชีพได้ไหม”

คุณซุ่มสาย

“ถ้าเมื่อเด็กสนใจ ได้ค่ะ ใช้ได้เลยค่ะ อย่างเช่น มาลัยแต่งงาน, มาลัยรับน้ำสังข์ ทำได้แน่เลย”

ปราณี

“ในส่วนตัวของคุณซุ่มสายเองล่ะคะ มีความคิดเห็นอย่างไร จึงได้เข้ามาช่วยงานของวิทยาลัยในวังคะ”

คุณซุ่มสาย

“คืออย่างนี้ค่ะ เป็นพระราชประสงค์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ท่านรับสั่งบอกว่า ช่างของเราเยอะแยะ ไม่ต้องเอาคนอื่นมาสอนหรอก ท่านบอกว่าช่างในวังมีเยอะแยะ ให้มาช่วยกันสอน แล้วก็มาค่ะ ก็ปลื้มใจนะค่ะที่ได้มาก็ต้องเรียกว่า เป็นเกียรติที่ได้มาเป็นครูสอนที่นี่ค่ะ”

บรรยาย (ปราณี)

การทำอาหารและขนมไทยแบบโบราณ ในปัจจุบันนี้จะหารับประทาน หรือหาดูไม่ได้อีกแล้ว นอกจากจะเป็นในวังหลวงเท่านั้น ซึ่งก็เป็นสาเหตุอีกประการหนึ่งที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชประสงค์ที่จะให้อนุรักษ์เอาไว้ให้เยาวชนรุ่นหลังได้รู้จัก คุณครูณี ศรีไตรรัตน์ ครูสอนวิชาอาหารและขนม ได้เล่าให้ฟังในขั้นตอนการสอนอาหารและขนมว่า

คุณครูณี

“ควรเลือกอาหาร ชนิดของอาหาร เวลาจะจัดปรุงอะไรอย่างนี้นะค่ะ ต้องรู้จักเลือกดูก่อนว่า ต้องเลือกซื้อของที่ดี ๆ เวลาจะปรุงอาหาร คือแยกสอนเป็น ๒ กลุ่ม ๆ ละ ๗ คน เราเรียนราสอนทั้งอาหารและขนมด้วยกัน เวลาเรียนแล้ว ก็ให้นำกลับไปรับประทานได้ด้วยค่ะ”

ปราณี

“คุณครูคิดว่า เด็กนักเรียนที่เขามาเรียนวิชาทำอาหารและขนมที่นี่ ในอนาคตที่เขาเรียนจบหลักสูตรไปแล้ว เขานำไปใช้ประกอบอาชีพได้หรือเปล่าคะ”

คุณครูณี

“ได้ค่ะ คือว่าเขาสนใจนะค่ะ สอนให้เขาไปแล้ว เขาก็ทำได้ค่ะ”

ปราณี

“แล้วคุณครูมีความรู้สึกอย่างไรที่ได้มารับใช้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโครงการนี้คะ”

คุณครูณี

“รู้สึกดีใจและภูมิใจมากที่ได้มีโอกาสมารับใช้พระองค์ท่านที่นี่ และจะพยายามทำหน้าที่นี้ให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ค่ะ”

เพลง

บรรเลง อาทิตยอัปแสง ๓๐ วินาที

บรรยาย (ปราณี)

สำหรับคุณวุฒิของผู้สมัครเข้าเรียนวิชาช่างงานฝีมือในโรงเรียนผู้ใหญ่พระตำหนักสวนกุหลาบ หรือวิทยาลัยในวังนี้ จะต้องเป็นสตรีที่จบการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ ๓ และมีอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป การสมัครเข้าเรียน ใช้วิธีการสอบสัมภาษณ์เท่านั้น เพราะงานฝีมืออาชีพเหล่านี้เหมาะสำหรับผู้ที่มิไจรักเป็นสำคัญ และการเรียนการสอนก็จะมีแต่ภาคปฏิบัติเพียงอย่างเดียว ใครสมัครใจเรียนวิชาช่างประเภทใด ก็จะต้องเรียนแต่วิชานั้นไปตลอดทั้งปีเลย โรงเรียนผู้ใหญ่พระตำหนักสวนกุหลาบนี้ ได้เริ่มเปิดเรียนตั้งแต่ปี ๒๕๒๙ จนถึงขณะนี้ครบ ๑ ปีแล้ว นักเรียนแต่ละคนจะได้รับประโยชน์จากการเรียนที่โรงเรียนนี้หรือไม่อย่างไรบ้างนั้น เราไปรับฟังความคิดเห็นจากนักเรียน ๒ ท่าน โดยเริ่มที่คุณจาริกเพิ่มพูน นักเรียนในแผนกวิชาช่างปักสะดึง ได้เล่าถึงสาเหตุที่มาสสมัครเรียนวิชาปักสะดึง

คุณจาริก

“ก็คิดว่าไจรักด้วย แล้วก็อยากจะทำชาววัฒนธรรมแบบไทย ๆ ไว้ไม่ให้สูญไปคะ และที่เรียนวิชาปักสะดึงนี้ก็เพราะไจรัก และจะนำไปประกอบอาชีพส่วนตัวต่อไปคะ”

ปราณี

“เริ่มเรียนปักสะดึงจนถึงบัดนี้ คุณจาริกสามารถปักสะดึงลายอะไรได้บ้างคะ”

คุณจาริก

“ก็ได้หลายลายนะคะ ไม่ว่าจะเป็นไหมหรือดิน พวกปักด้วยดินก็มีการปักผ้าชำระราชการ และปักเป็นลายต่าง ๆ ทำเป็นกรอบรูปหรืออาจจะดัดแปลงทำเป็นกระเป๋าอะไรที่สวยงาม ๆ ได้เยอะคะ”

ปราณี

“คุณจาริกคิดว่า การปักสะดึงนี้ยากมากไหมคะ”

คุณจาริก

“ตอนแรกก็คิดว่ายาก แต่พอมาเรียนแล้วก็เป็นการทำด้วยฝีมือทำไป ๆ ก็เกิดความชำนาญ ค่อยดีขึ้นคะ”

ปราณี

“มีความรู้สึกละอย่างไรคะ ต่อพระเมตตาของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ในโครงการนี้คะ”

คุณจาริก

“เป็นพระมหากรุณาธิคุณอย่างยิ่งที่ท่านได้โปรดให้เปิดวิทยาลัยในวังขึ้นมา และได้มีโอกาสเข้ามาเรียน และปลื้มใจว่า น้องคนนะคะที่ได้เข้ามาเรียนที่นี่คะ”

บรรยาย (ปราณี)

และคุณสายใจ บุญพิทักษ์ นักเรียนในแผนกวิชาอาหารและขนม ได้กล่าวถึงความซาบซึ้งในพระเมตตาของสมเด็จพระเทพรัตน-

คุณสายใจ

ราชสุตยาฯ สยามบรมราชกุมารีว่า

“ทรงจัดให้ทุกอย่างเลยละ ตั้งแต่ถ้วยชาม เครื่องทำอาหาร เตา อะไร ๆ ก็ทรงจัดให้หมดเลย รู้สึกว่าภาคภูมิใจมากเลยละที่ได้เข้ามาเรียนที่นี่ คือว่าพระกรุณาของท่านมีมากเป็นล้นพ้นเลยละ ก็คิดว่า จะสนองตอบพระเมตตาของท่านโดย ถ้ามีโอกาสนะละ ก็จะทำทุกสิ่งทุกอย่างเท่าที่จะทำได้เลย และจะประชาสัมพันธ์ โรงเรียนของเราว่าดีที่สุดเลยละ รวมทั้งจะรักษาชื่อเสียงโรงเรียนของเราให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้เลยละ”

เพลง

บรรยาย (ปราณี)

บรรเลง อาทิตยอัปแสง ๓๐ วินาที

ท่านผู้ฟังคะ โรงเรียนผู้ใหญ่พระตำหนักสวนกุหลาบ หรือ วิทยาลัยในวัง ได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชประสงค์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุตยาฯ สยามบรมราชกุมารี ด้วยทรงเล็งเห็นว่า กุลสตรี ในปัจจุบันนี้ ควรจะรักษาความรู้ความสามารถในการประกอบ วิชาช่างต่าง ๆ ไว้มิให้สูญไป เพื่อวิชาช่างต่าง ๆ เหล่านี้ จะดำรงอยู่ต่อไปจนชั่วลูกชั่วหลาน วิทยาลัยในวังแห่งนี้ ได้เปิดทำการสอน วิชาช่าง ๓ แผนก คือ ช่างปักสะดึง ช่างดอกไม้สด ช่างอาหาร และขนม จนถึงเวลานี้เป็นเวลา ๑ ปี ได้มีนักเรียนจบการศึกษา ไปแล้วรวม ๔๑ คน เป็นช่างดอกไม้สด ๑๓ คน ช่างปักสะดึง ๑๔ คน ช่างอาหารและขนม ๑๔ คน ผู้ที่จบการศึกษาจากวิทยาลัย ในวังทั้ง ๔๑ คนนี้ จะสามารถนำวิชาช่างที่ตนเรียนมา นำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ หรือเป็นการเสริมรายได้ให้แก่ ครอบครัวอีกทางหนึ่งด้วย จึงนับได้ว่า สมเด็จพระเทพรัตนราชสุตยาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชประสงค์ และทรงเล็งเห็น การณ์ไกลที่จะช่วยอนุรักษ์วิชาช่างของไทยโบราณเอาไว้ เพื่อให้เยาวชนรุ่นหลังจะได้สืบทอดมรดกชิ้นนี้ และเกิดความรัก ความหวงแหน ความรู้สึกภาคภูมิใจในการเป็นเจ้าของ ตลอดจน ร่วมรับผิดชอบดูแล และรักษางานช่างของไทยโบราณนี้ให้คงอยู่ คู่ชาติไทยตลอดไปค่ะ

เพลง

สมเด็จพระเทพฯ

เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรผลงานของนักเรียนโรงเรียนผู้ใหญ่
พระตำหนักสวนกุหลาบ ในพระราชประสงค์ของสมเด็จพระรัตนราชสุตา

พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ เข้าเฝ้ารับพระราชทานแนวพระราชดำริ โครงการ
น้ำพระทัยจากในหลวง

๒๘ มีนาคม ๒๕๓๐ สามวันนับแต่ผู้บัญชาการทหารบก
ได้รับพระราชกระแสใส่เกล้าฯ รถบรรทุกน้ำติดป้ายผ้าขนาดใหญ่
ข้างรถด้วยข้อความ “น้ำพระทัยจากในหลวง” นับร้อยคันจาก
กรุงเทพฯ ได้มุ่งสู่ภาคอีสานตรงไปยังพื้นที่ในจังหวัดที่ขาดแคลน
น้ำถึงขั้นวิกฤต และเริ่มปฏิบัติงานตามแผน ที่มีการสำรวจตรวจ-
สอบไว้แล้วอย่างรัดกุม เป้าหมายมุ่งไปสู่การจัดหาน้ำดื่ม น้ำใช้ให้
พี่น้องชาวอีสานเพื่อนร่วมชาติของเราเหล่านั้น

ราษฎรเริ่มมีน้ำใช้เมื่อมีโครงการ
น้ำพระทัยจากในหลวง

“โครงการนำพระทัยจากในหลวง”

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๓๐ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

นายอัคนิต สุวรรณสิงห์

พล.ท. อรุณ ปรีวัชรธรรม

ผู้จัดรายการ

สิริพร ทองคำวงศ์

ไต่เตล

เพลง

บรรยาย (สิริพร)

“จากฟ้า...สู่ดิน”

เสียงน้ำไหล.....เสียงแคน.....

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสานประกอบไปด้วยพื้นที่อันกว้างใหญ่ มีเนื้อที่เพื่อการเกษตรประมาณ ๖๐,๐๐๐,๐๐๐ ไร่ หรือเกือบครึ่งหนึ่งของเนื้อที่เพื่อการเกษตรของประเทศ แต่น่าเสียดายที่เราจะไม่ได้เห็นไรนาที่กว้างไกลสุดลูกหูลูกตาอย่างในภาคอื่น ๆ เนื่องด้วยสภาพแทบทั้งสิ้นของภาคอีสานไม่สามารถอำนวยความสะดวกให้กับพื้นดินอันไพศาลแห่งนี้ได้ แม่น้ำสำคัญที่ไหลหล่อเลี้ยงผู้คนในภาคอีสานมีหลายสายไม่น้อยหน้าภูมิภาคอื่น แต่กลับมีลักษณะทางกายภาพที่ผิดออกไป คือเป็นลำขวงตัน ส่งผลทำให้ฝนไม่ตก ตรงที่ลุ่มที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูก และสภาพพื้นดินเก็บน้ำไว้ไม่ได้ ทั้งนี้ก็เพราะสภาพทางธรรมชาติทางธรณีวิทยาไม่เอื้ออำนวย ดังที่นายอัคนิต สุวรรณสิงห์ ผู้อำนวยการกองเศรษฐกิจและเผยแพร่กรมทรัพยากรธรณีได้อธิบายดังนี้

นายอัคนิต

“ในพื้นที่ทางภาคอีสานของเราที่ส่วนใหญ่มันจะเป็นดินร่วนปนทราย ลักษณะมันก็กักเก็บน้ำไม่ได้เหมือนกับแผ่นทรายเหมือนกันนะครับ ฉะนั้นเวลาน้ำเก็บไว้ในอ่างหรือเวลาน้ำไหลผ่านส่วนใหญ่ก็จะไหลลงไปผ่านชั้นดินทรายข้างบนและก็จะไปถึงหินทรายที่อยู่ชั้นล่างและก็ยังผ่านหินทรายลงไปอีกก็จะไหลลง

ไปจนถึงชั้นแอ่ง หรือว่าชั้นที่จะเก็บกักน้ำได้แล้วก็จะอยู่ในนั้น ก็กลายเป็นแอ่งน้ำบาดาลอยู่ใต้ดิน ในบางบริเวณเวลาชั้นน้ำ ถูกตัดผ่านเป็นแม่น้ำ หรือโดยลำน้ำต่าง ๆ มันก็ไหลออกไปสู่ ลำน้ำใหญ่ ๆ อยู่ ๒ แห่ง คือ แม่น้ำมูลกับแม่น้ำชี น้ำจากแหล่งน้ำ บาดาลพวกนี้ก็ถูกนำออกไปหรือไหลออกไปยังแม่น้ำใหญ่คือ แม่น้ำโขงต่อไป แต่ในบางบริเวณนั้นแอ่งน้ำบาดาลพวกนี้ไม่มี ทางน้ำหรือว่าไม่ถูกร่องรอยอะไรต่าง ๆ ที่ถูกตัดผ่านเข้าไป น้ำก็ยังคงถูกเก็บกักอยู่ใต้ดิน เมื่อเราเจาะน้ำบาดาลออกไปเราก็ จะได้นำน้ำพวกนี้ขึ้นมาใช้ แต่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของเรานี้ ในชั้นบนลงไปที่เราเห็นว่าเป็นดินทรายและก็เป็นดินทรายนั่น แต่ส่วนล่างลงไปนั้นจะมีแอ่งที่มีเกลือหินอยู่มากมหาศาลทีเดียว เวลานี้ทางด้านธรณีวิทยาคำนวณดูว่ามีปริมาณมากที่สุดในโลก ก็มีอยู่ ๒ แห่งใหญ่ ๆ คือแอ่งบน คือแอ่งสกลนครกับแอ่งล่าง คือแอ่งโคราช นี่เป็นแอ่งเกลือที่ใหญ่ที่สุดในบริเวณนี้ ฉะนั้น เมื่อน้ำที่กล้ำแล้วว่น้ำเป็นน้ำฝนที่น้ำจากบนผิวดินไหลผ่านลงไป ได้ดินผ่านชั้นดินทรายลงไปและก็ไปถึงแอ่งที่เป็นเกลือหิน แล้ว ก็ไปละลายเกลือและก็เมื่อละลายไปมาก ๆ แล้ว เมื่อมีช่องทางที่ จะให้ไหลผ่านขึ้นมาบนพื้นดินได้ เมื่อไรมันก็จะไหลซึมขึ้นมา มันทำให้เกิดพื้นดินตรงบริเวณนั้นเป็นดินเค็ม และก็น้ำในบางบริเวณ ซึ่งเจาะลงไปโดยไม่ได้ใช้ความรู้ทางด้านธรณีวิทยา สำนวรจดู เสียก่อนว่าบริเวณนั้นเป็นน้ำเค็มก็จะได้แต่น้ำเค็มขึ้นมาครับ”

บรรยาย (สิริพร)

ด้วยเหตุนี้วิถีชีวิตของพี่น้องชาวอีสานจึงต้องผูกไว้กับธรรมชาติ และการวิงวอนต่อเทพยดาฟ้าดินเป็นสำคัญ หากปีใดดินฟ้าอากาศ ไม่เอื้ออาทร ข้าวปลาอาหารก็จะหายไปจากพื้นดิน ในช่วง ๒-๓ ปี ที่ผ่านมามีภาคอีสานต้องประสบกับสภาวะฝนแล้งอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในปี ๒๕๓๐ นี้ ความแห้งแล้งต้องประสบความแห้งแล้ง ยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้นถึงขั้นขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้ไปทั่วพื้นที่ ทุกจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือก่อให้เกิดความทุกข์ยาก แก่ประชาชนโดยตรง การทำนาและพืชไร่ล้มเหลวไม่ได้ผล แต่ ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรง ห่วงใยต่อปัญหาความเดือดร้อนของพสกนิกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่กำลังประสบอยู่ จึงทรงรับสั่งให้ทุกส่วนราชการ

รวมทั้งภาคเอกชนได้ระดมกันช่วยเหลือแก้ไขทุกข์ยากปัญหา
ดังกล่าวเป็นการเร่งด่วน ดังนั้นเพื่อเป็นการสนองพระราชดำริ
ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเพื่อคลี่คลายความทุกข์ยาก
ของประชาชนในภาคอีสาน กองทัพบกซึ่งถือว่าเป็นส่วนราชการ
ที่มีกำลังพลและเครื่องมือเครื่องใช้เป็นของตนเองจึงได้จัดตั้ง
ศูนย์อำนวยความสะดวกช่วยเหลือประชาชนตามพระราชดำริขึ้นเพื่อ
ช่วยเหลือประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยตรง พร้อมทั้ง
ขอความร่วมมือจากทุกส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจและภาคเอกชน
เข้าร่วมกันแก้ปัญหาดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่พลโทอรุณ
ปรีวดีธรรม ผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบก ฝ่ายกิจการพลเรือน
ได้เล่าว่า

พล.ท. อรุณ

“น้ำพระทัยจากในหลวงนั้นเป็นพระราชดำริเป็นพระราชปรารภ
ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งได้รับสั่งกับท่านผู้บัญชาการ
ทหารบกเมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๓๐ ซึ่งเป็นวันที่
พระราชทานเพลิงศพของวีรชนที่วัดพระศรีมหาธาตุวันนั้นต่อท่าน
ผู้บัญชาการทหารบก ท่านผู้บัญชาการทหารบกท่านได้รับใส่เกล้า
ในการรับสั่งของพระองค์ท่านในครั้งนั้นแล้วได้สั่งการให้บรรดา
พวกกระผมทั้งหลายให้จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือราษฎรภาคอีสาน
ของกองทัพบกขึ้นโดยให้ปฏิบัติให้ทันที่ทันใด จากวันที่ ๒๕ ที่
ท่านได้รับใส่เกล้ามาในวันนั้น ให้ปฏิบัติแล้วเสร็จและก่อนที่จะ
ออกไปทำงานได้ภายในวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๓๐ นั้นครับ แล้ว
เราก็ได้ขมิ้มขม้นกันจริง ๆ จัง ๆ จากที่ได้มีการสั่งการท่านผู้
บัญชาการทหารบก ท่านผู้บัญชาการทหารท่านได้เน้นอีกว่า
การไปทำงานของกองทัพบกในครั้งนี้นั้นจะกระทำในรูปของ
การไปช่วยเหลือบรรดาผู้ว่าราชการจังหวัดต่าง ๆ ที่ได้รับความ
เดือดร้อนตามที่ได้มีกระแสรับสั่งมาคือ จังหวัดนครราชสีมา
จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดร้อยเอ็ด ๔ จังหวัด
ด้วยกันนะครับเพราะใน ๔๐ ปีหรือ ๓๐ ปีมานี้ะครับไม่เคยมีปีใด
ที่แห้งแล้งเท่าปีนี้นะครับ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท่านมี
ความห่วงใยพสกนิกรใน ๔ จังหวัดนี้เป็นอย่างยิ่งจึงได้ปรารภ
เรื่องนี้ขึ้นนะครับ อันนี้ว่าเริ่มต้นตั้งแต่วันที่ ๒๙ กองทัพบกก็ได้
จัดรถบรรทุกทุกแห่งค้ำน้ำหนัก ๔๐๐ แกลลอนนี้ไปบนรถยี่เอ็มซี

เรานี้แหละครับ พุดให้เข้าใจง่ายนะครับ แล้วก็ถึงน้ำขนาด ๒๐ ลิตร พลาสติกนี้ขึ้นไปไว้อีกนะครับเพื่อไปช่วยบริการให้กับชาวบ้าน ในอำเภอต่าง ๆ ของ ๔ จังหวัดนั้นโดยตรงนะครับ เราได้จัดรถไปหมดตั้งแต่วันที่ ๒๙ ถึงปัจจุบันนี้เกือบ ๒๐๐ คัน ทั้งรถน้ำจริง ๆ และรถบรรทุกทุกแห่งคันน้ำและมีถังพลาสติกอยู่บนนั้นด้วย การที่เราไปช่วยนี้เมื่อหมดภารกิจแล้วแห่งน้ำ ๔๐๐ แกลลอน และแห่งน้ำที่เป็นพลาสติก ๒๐ ลิตรนั้นเราก็จะมอบให้กับท้องถิ่น หรือประชาชนในท้องถิ่นไปเลยนะครับ นี่คือโครงการที่เราได้จัดทำขึ้น นอกจากนั้นเรายังได้รับการสนับสนุนจากหลายหน่วยงาน ครับ เช่น กรป. กลางนะครับ ได้จัดชุดบ่อชุดเจาะบ่อน้ำตื้น น้ำลึก อะไรทำนองนั้น และเราได้ให้โครงการทหารช่างจัดชุดน้ำประปา ขึ้นไป กรมการขนส่งจัดรถขึ้นไปบริการอีก กรมวิทยาศาสตร์ ทหารบกเป็นหน่วยงานหนึ่งที่เราเพิ่งเล็ง ของเราเองนะครับให้ ไปร่วมกับโครงการฝนหลวง ที่จะจัดทำฝนหลวงขึ้นในภาคอีสาน เพื่อให้ฝนตกชุ่มฉ่ำตลอดเวลา เพื่อจะได้ให้น้ำมากกักขังอยู่ช่วย ประชาชนที่แห้งแล้งนั้นจริง ๆ สารเคมีต่าง ๆ ก็จะมีผลจากกรม- วิทยาศาสตร์ทหารบกของเรานะครับ อันนี้มีปัญหาอยู่นิดหนึ่ง นะครับ คือทางด้านฝนหลวง เครื่องบินไม่มีพอนะครับ อันนี้ ทางกองทัพบกก็ได้ติดต่อกับกองทัพอากาศ ตำรวจ กรมตำรวจ นะครับ และกองทัพเรือ ของความกรุณาในเรื่องเครื่องบินนะครับ ที่จะมาดัดแปลง ที่จะมาทำฝนหลวงให้ได้ ๒ ชุด เราก็ได้ความร่วมมือ กับหน่วยงานดังกล่าวนี้เป็นอย่างยิ่ง เราได้จัดชุดฝนหลวงขึ้นไป ๒ ชุดแล้วขณะนี้ได้เคลื่อนย้ายจากกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๓๐ นี่เป็นต้นมา และได้ไปประจำอยู่ที่สนามบิน ในจังหวัดนครราชสีมา ๑ แห่ง และที่สนามบินของจังหวัดขอนแก่น อีก ๑ แห่งนะครับ รวม ๒ แห่งด้วยกัน ที่นี้การจะทำฝนหลวงนั้น จะกระทำได้ประการใดนั้นต้องรอความชื้นของอากาศ ต้องมีการ สร้างเมฆขึ้นในทางเทคนิคนะครับ และมีการเข้าโจมตีเมฆอะไร ต่าง ๆ เป็นเทคนิคของฝ่ายฝนหลวงที่จะกระทำในการคิดทำนั้น ผมก็คิดทำนี้ผมก็คิดทำต่าง ๆ ผมก็พุดมาจนเกินมาถึงตรงนี้แล้ว ผมก็ขอย้อนไปตรงน้ำที่ต้องการสักเล็กน้อยก่อนครับ ปัญหาเฉพาะ- หน้าครับเป็นส่วนสำคัญในการช่วยเหลือของหน่วยงานต่าง ๆ

ที่มาพร้อมกับเราในขั้นแรกนี้ เพื่อให้ตรงกับพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คือช่วยถึงตัวประชาชน ในทันทีทันใด และนับพลันด้วย เราเรียกว่าการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ในเรื่องของน้ำกินและน้ำใช้นั้นเราก็ได้ทำได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีทั้ง ๔ จังหวัด และทุกอำเภอที่เดือดร้อนในขณะนี้ได้บรรเทาลงไปเยอะแล้ว แต่การช่วยเหลือนี้เรามีได้หยุดยั้งอยู่แต่เพียงเท่านั้นะครับ เราไม่ได้ทำเป็นเพียง ๒-๓ วัน แล้วเราก็จะเลิกหาไม่ได้ครับ เรากลับจะทำต่อไปเพื่อให้ประชาชนหายจากความเดือดร้อนเรื่องนี้จริง ๆ และมีแผนการระยะกลางและระยะยาวสืบต่อไปอีกนะครับ”

สิริพร

“นอกจากหน่วยงานในกองทัพบกและก็ความร่วมมือจากกองทัพเรือ กองทัพอากาศ กรมตำรวจนะคะ และก็ฝนหลวงแล้วนะคะ ยังมีหน่วยงานราชการอื่น ๆ ได้มาร่วมโครงการนี้ด้วยหรือเปล่าคะ”

พล.ท. อรุณ

“ครับผมขอเรียนให้ทราบว่า มีทุกหน่วยงานนะครับ เพราะว่าทุกจังหวัดก็มีหน่วยงานต่าง ๆ อยู่เรียบร้อยแล้ว เช่นว่าของกรมชลประทาน กรมทรัพยากรธรณี กรมเกษตรอะไรต่าง ๆ นี่มีอยู่หลายอันที่อยู่ในหน่วยงานของจังหวัดได้ช่วยอยู่แล้ว แต่ในส่วนกลางนี้ก็จะเพิ่มเติมมากก็เช่น การประสานครหลวง ได้จัดรถให้เราไปร่วมเข้าโครงการน้ำพระทัยจากในหลวงโดยไม่คิดเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ การประสานครหลวงก็จัดการทั้งสิ้นและขอเข้าโครงการด้วยอย่างนี้เป็นต้น ตำรวจดับเพลิงนั้นะครับ จัดรถไปจำนวนมากมายหลายสิบคันทีเดียว ส่งไปทางศูนย์ช่วยเหลือของกองทัพภาคที่สองที่เราได้จัดตั้งขึ้น รอมมาจากศูนย์ช่วยเหลือกองทัพบกนะครับ และก็ไปรวมอยู่ที่นั่น และก็ส่งกระจายไปตามพื้นที่ หรือพื้นที่หรืออำเภอที่แห้งแล้งจริง ๆ นะครับ ก็มีหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้ามาดังที่ผมได้กราบเรียนให้ทราบแล้ว”

บรรยาย (สิริพร)

และสำหรับทางสำนักงานปฏิบัติการฝนหลวง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้เข้าไปดำเนินการอย่างไรบ้างในขณะนั้นนั้น นายเมธา รัชตะปิติ ผู้อำนวยการสำนักงานปฏิบัติการฝนหลวงได้เล่าว่า

นายเมธา

“ในส่วนของหน่วยปฏิบัติการฝนหลวงพิเศษตามพระราชดำริ มีกองทัพบกเป็นแกนนำอยู่ในขณะนี้ เราได้รับความสนับสนุน

เครื่องบินที่ไม่ใช้การปฏิบัติการมาช่วยเหลือภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างเร่งด่วนในขณะนั้นะครับ กองทัพอากาศเครื่องบิน ดาโกต้า ๓ เครื่อง กองทัพเรือเครื่องบินดาโกต้า ๑ เครื่อง และกองบินตำรวจเครื่องบิน पोสเตอร์ อีก ๒ เครื่อง โดยเราจัดออกเป็น ๒ ชุดปฏิบัติการครับ ชุดปฏิบัติการที่หนึ่งตั้งฐานปฏิบัติการที่สนามบินจังหวัดขอนแก่น ก็มุ่งปฏิบัติการช่วยเหลือภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ส่วนชุดปฏิบัติการที่สอง ก็ไปตั้งฐานปฏิบัติการที่สนามบินจังหวัดนครราชสีมา เพื่อปฏิบัติการช่วยเหลือจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง อย่างไรก็ตามทั้งสองคณะปฏิบัติการก็ทำงานประสานงานกัน เครื่องบินสามารถสนับสนุนซึ่งกันและกันได้ แล้วในเบื้องต้นได้กำหนดเป็นเป้าหมายที่วิกฤตที่สุด และเริ่มปฏิบัติให้เป็นอันดับแรก ส่วนมากจังหวัดที่เป็นข่าวอยู่นะครับ อย่างเช่น จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดชัยภูมิ เป็นต้นนะครับ แล้วก็เน้น ๔-๕ จังหวัดนี้ก่อน อย่างไรก็ตามก็จังหวัดใกล้เคียงที่อยู่พื้นที่ได้ลม ก็ได้รับลมฝนกระจายเป็นบริเวณกว้าง เพราะความแห้งแล้งก็มีกระจายทั่วทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ก็เริ่มลงมาปฏิบัติการมาตั้งแต่วันที่ ๒๒ เป็นต้นมานะครับ เท่าที่ได้รับรายงานมานี้ ปรากฏว่ามีฝนกระจายเป็นบริเวณกว้าง พื้นที่มากบ้างหรือบริเวณกว้างมากบ้าง สุดแล้วแต่สภาพความชื้นในอากาศนะครับ คิดว่าพอบรรเทาภาวะขาดแคลนน้ำบริโภคได้ในหลายพื้นที่แล้วครับ”

เพลง

บรรยาย (ศิริพร)

เสียงน้ำไหล มีเพลงแทรก

ด้วยพระมหากรุณาธิคุณด้วยน้ำพระทัยจากในหลวง ขณะนี้สายฝนได้เริ่มโปรยความชุ่มชื้นให้แก่แผ่นดินอีสานแล้ว แต่นี้เป็นการแก้ปัญหาระยะสั้นที่หน่วยงานต่าง ๆ กำลังดำเนินการอยู่ ถ้าจะแก้ปัญหานี้จริงจังก็ต้องวางแผนระยะยาวด้วย แผนระยะยาวจะดำเนินการอย่างไรนั้น พลโทอรุณ ปรีวีธรรม ผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบกฝ่ายกิจการพลเรือนได้ชี้แจงว่า

พล.ท. อรุณ

“โครงการต่อไปซึ่งทางผู้บัญชาการทหารบก ท่านก็ขอพูดเป็นทำนองว่าทางกองทัพบกไม่ใช่ต้องการเอาหน้าเอาตาในการมาทำงานครั้งนี้ะครับ ต้องการจะเป็นส่วนหนึ่งมีเครื่องมือพอใช้ของกองทัพบกกว่ามีอยู่พอสมควรนะครับ มีกำลังพลจำนวนมาก

พอที่จะไปช่วยหน่วยงานอื่นได้ ก็จะพยายามจัดทำให้ดีที่สุด
 นี่เป็นนโยบายหลักของผู้บัญชาการทหารบก เพราะฉะนั้นแนวทาง
 ทางการช่วยเหลือประชาชนทางภาคอีสานต่าง ๆ ในการทำให้
 ฝนแล้งหรือจะทำในระยะยาวในปีต่อ ๆ ไป ก็ขอให้ดีขึ้น เป็น
 ลำดับนั้นจะต้องไม่เดือดร้อนไปเรื่อย ๆ นั้น ก็มีแผนงานอยู่เหมือนกัน
 ครับ อาทิเช่น ฝนหลวงนี้ครับ เราเคยทำกันเป็นครั้งเป็นคราว
 แล้วหยุดนะครับ ผมได้เรียนถามไปทางด้านผู้อำนวยการฝนหลวง
 ต่าง ๆ บอกว่าถ้าเมื่อเราได้ทำติดต่อกันไปเรื่อย ๆ นะครับ ในตลอด
 ทั้งปีในช่วงปีที่จะทำให้แผ่นดินที่ได้รับน้ำฝนตกไปตลอดทำให้
 แผ่นดินชุ่มฉ่ำไปเรื่อย เมื่อชุ่มฉ่ำไปเรื่อย ๆ ก็จะเป็นการเรียกน้ำ
 ได้ประการหนึ่งเหมือนกันนะครับ อันนี้ทางที่เราได้จัดเป็นแกนนำ
 ที่จะทำให้ฝนหลวงนั้นก็พยายามที่จะหาเงินมาทุ่มเป็นฝนหลวงนี้
 นะครับ ให้อยู่ตลอดไป ระยะนี้นะครับก็เป็นระยะกลางและระยะยาว
 พอสมควรด้วย ปานกลางและก็เกินปานกลางนะครับ นี่ก็ขอเรียน
 ระยะอย่างนี้ และก็นอกจากนั้นการขุดเจาะบ่อน้ำบาดาลอะไรต่าง ๆ
 นั้น จากผู้มีจิตศรัทธาบริจาคให้จากหน่วย กรป. กลาง ของเรา
 ที่ไปทำงานอยู่แล้วที่ได้มาร่วมโครงการนี้ทำงานกับเรานี้ได้ผลมาก
 พอสมควรอันนี้ก็ขอเรียนให้ทราบอีก และนอกจากนั้นในระยะ
 ปานกลางต่อ ๆ ไปนั้นเราจะมีการประชุมทางด้านกองทัพบกที่ ๒
 หรือจากหน่วยงานของจังหวัดต่าง ๆ ใน ๑๗ จังหวัดภาคอีสานว่า
 เราจะมี การเก็บน้ำ มีการกักน้ำจากที่ฝนตกลงมานี้จะทำได้
 อย่างไรบ้าง เราจะมี การทำเขื่อนหรือจะทำอะไรต่าง ๆ เพิ่มเติม
 ในระยะกลางหรือในระยะยาวเพิ่มขึ้น อันนี้เราจะต้องมาปรับแผน
 กันใหม่ และก็โครงการของจังหวัดนั้นมีอะไรบ้าง ที่ได้งบประมาณ
 กันมากก็เพื่อที่จะได้แนะนำช่วยกันทำแบ่งงานกันทำ ตรงนี้ถ้าเมื่อ
 ทำไม่พอ กองทัพบกก็จะไปช่วยตรงที่ขาดแคลนนี้ก็จะไปช่วยเสริม
 ทำให้อย่างนี้เป็นต้น ไม่ใช่แบ่งงานคนอื่นนะครับ เห็นว่าตรงนี้
 งบประมาณหมดไม่พอ กองทัพบกจะไปช่วยเสริมให้ ถ้าเมื่อว่า
 ทำแล้วจะเกิดผลดีแก่ประชาชนในภาคอีสาน ตรงตามจังหวัดต่าง ๆ
 ดังที่กล่าวมานี้เราก็จะจัดทำ นี่เป็นแผนงานตามระยะปานกลาง
 ระยะยาวนั้นจะต้องพูดถึงการทำเขื่อนใหญ่ ๆ จากแม่น้ำชีและ
 แม่น้ำมูลนั้นเป็นหลักที่กักน้ำไว้ดูตามระดับของพื้นดินไปแต่ละ

ระดับน้ะครับและจะกันไปเป็นเชิง ๆ เพื่อกักน้ำไว้ใช้อย่างไร และส่งน้ำไปตามพื้นที่ที่แห้งแล้งได้ประการใด นี่ต้องประชุมกัน และจะต้องใช้เงินเป็นจำนวนมากอีกด้วย อันนี้ก็ต้องมีการปรับ และการประชุมกันขนานใหญ่พอสมควรน้ะครับ เป็นโครงการ ระยะยาว และที่สำคัญที่สุดการปลูกป่านะครับ เป็นปัจจัยอันหนึ่ง ที่จะทำให้หน้าชุ่มอยู่ในพื้นดินอยู่ได้นานต่าง ๆ นี่ พื้นดินของภาคอีสาน นี่จะเห็นว่าป่าแทบจะหมดไปหมดแล้วน้ะครับ เป็นพื้นที่แห้งแล้ง กันดาร ถ้าเมื่อเรามีการรณรงค์ตั้งแต่บัดนี้ต่อไปน้ะครับ อีก ๖-๗-๘ ปีข้างหน้าน้ะครับ แผ่นดินตรงนั้นก็จะเขียวชุ่มชื้นขึ้นประกอบกัน จัดทำฝนเทียม ประกอบกันเรามีน้ำที่กักไว้ต่าง ๆ นี่แล้วปลูกป่า ไปด้วยก็จะเป็นแผนระยะยาว นี่เป็นความคิดอ่านของผู้บัญชาการ ทหารบก และความคิดอ่านของคณะกรรมการที่จะกำลังจะร่วมกัน คิดน้ะครับ คือยังไม่ประสบผลสำเร็จแต่เราจะต้องมีการประชุมกัน ระดับสูงต่อไป ผมขอกราบเรียนเพียงขั้นต้นไว้เพียงแค่นี้ครับ”

เพลง

บรรยาย (สิริพร)

จากน้ำพระทัยกลายมาเป็นพลังของใต้เบื้องพระยุคลบาทที่ รวมกันเพื่อสนองพระราชดำริเพื่อจัดสร้างศูนย์อำนวยการช่วยเหลือ ประชาชนตามพระราชดำริโดยมีกองทัพบกเป็นแกนหลักและ หน่วยงานอื่น ๆ ทั้งหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชน ได้ร่วมกันแก้ไขปัญหาขาดแคลนน้ำของพี่น้องชาวอีสาน น้ำ แต่ละหยดที่มุ่งแก้ปัญหาคความเดือดร้อน และขาดแคลนน้ำของ พี่น้องชาวอีสานเปรียบเสมือนน้ำพระทัยที่ไม่เคยขาดสายของ องค์พระประมุขของชาติที่หลังไหลหล่อเลี้ยงเอื้ออาทรต่อพสกนิกร ของพระองค์ตลอดมา นอกจากเต็มไปด้วยความชุ่มชื้นแล้ว ยัง เปรียบเสมือนประกายแห่งความหวังของพวกเราพี่น้องเพื่อนร่วมชาติ ชาวอีสานเหล่านั้นว่า “พระองค์ไม่เคยทรงทอดทิ้งประชาชน ของพระองค์เลย”

เพลง

“โครงการส่งเสริมสนับสนุนการเกษตรสมาชิกฟิการ ของมูลนิธิสายใจไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์”

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๓๐ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

ดร. วินิจ วินิจนัยภาค

นายพิศิษฐ์ ศติผลิน

นายณรงค์ มินะนันท์

ผู้จัดรายการ

ปราณี ลิ้มปวนิชพันธุ์

ไต่เตล

บรรยาย (ปราณี)

จากฟ้า...สู่ดิน

ท่านผู้ฟังคะ จากการที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้โดยเสด็จพระราชดำเนนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงเยี่ยมเยียนราษฎรผู้ยากไร้ ตลอดจนทหาร ตำรวจ ข้าราชการ และราษฎรอาสาสมัครทั่วทุกภาคของประเทศไทยนั้น พระองค์ได้ทอดพระเนตรเห็นความทุกข์ยากของบุคคลกลุ่มนี้ที่ต้องต่อสู้ด้วยความยากลำบาก เหน็ดเหนื่อยทั้งกายและใจในการปกป้องอธิปไตยของชาติ เพื่อแผ่นดินอันเป็นที่รักและหวงแหนของชาวไทยทุกคน แต่เมื่อทหาร ตำรวจและอาสาสมัครได้รับบาดเจ็บ บางครั้งร่างกายต้องพิการไปในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่นั้น พวกเขาที่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ หรือแม้กระทั่งจะไปประกอบอาชีพด้านอื่น ๆ ได้อีกต่อไป แล้วพวกเขาจะมีชีวิตอยู่ในสังคมนี้ได้อย่างไร ในเรื่องนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงทราบและทรงห่วงใยเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๑๘ อันเป็นวันคล้ายวันพระราชสมภพของพระองค์ ได้ทรงรวบรวมพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ รวมทั้งที่ทรงได้รับพระราชทานจากสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ อีก

จำนวนหนึ่ง ก่อตั้งเป็น “มูลนิธิสายใจไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์” ขึ้น โดยพระองค์ทรงเป็นองค์ประธานกรรมการมูลนิธิฯ ทั้งนี้ เพื่อนำเงินที่ได้รับจากการบริจาคไปเป็นเงินเดือนที่จ่ายให้กับ ทหาร ตำรวจ และอาสาสมัครที่พิการเนื่องจากปฏิบัติหน้าที่ ป้องกันประเทศชาตินั่นเอง ตามที่ ดร. วินิจ วินิจนัยภาค เลขาธิการ มูลนิธิสายใจไทยฯ ได้เล่าให้ฟังเกี่ยวกับความเป็นมาและวัตถุประสงค์ ของมูลนิธิฯ ว่า

ดร. วินิจ

“ในช่วงระหว่างปีพุทธศักราช ๒๕๑๖-๒๕๑๘ ท่านผู้ฟัง คงจำได้ว่า ประเทศไทยของเราได้ถูกรุกรานจากพวกผู้ก่อการร้าย คอมมิวนิสต์ทั่วทุกภาคของประเทศ และมีการสูญเสียกันอย่างหนัก สำหรับทหาร ตำรวจ และพลเรือนอาสาสมัคร สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จึงทรงมีพระราชปรารภว่า เขาเหล่านั้นต้อง ไปต่อสู้ เสียสละความสุขสวดกสบายต่าง ๆ จนกระทั่งได้รับ บาดเจ็บ, ร่างกายทุพพลภาพพิการและบางคนก็ต้องเสียชีวิตไป เพราะฉะนั้น บุคคลในชาติก็ควรจะรักสามัคคีเห็นใจกัน ก็ควรจะ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน วันที่ ๒ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๑๘ อัน เป็นวันคล้ายวันพระราชสมภพของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระองค์จึงทรงสนองพระราชปรารภ ของสมเด็จพระชนนี โดยถือเอาวันที่ ๒ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๑๘ เป็นวันก่อตั้งมูลนิธิพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระ- ราชทานชื่อ “มูลนิธิสายใจไทย” และทรงรับไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา มูลนิธิสายใจไทยก็ถือกำเนิดขึ้น สำหรับ มูลนิธิสายใจไทยนั้นะครับมีวัตถุประสงค์อันเดียวเท่านั้นเองคือ ช่วยเหลือทหาร ตำรวจ ข้าราชการ และราษฎรอาสาสมัครที่ บาดเจ็บพิการ และครอบครัวผู้เสียชีวิตจากการปฏิบัติหน้าที่ ป้องกันประเทศชาติ เช่น จากการต่อสู้กับพวกผู้ก่อการร้าย คอมมิวนิสต์ จนกระทั่งในปัจจุบันนี้ก็ต่อสู้กับผู้รุกรานจากต่าง ชาติแดน คือจากชายแดนเขมรนั้นะครับ เขาเหล่านั้นจะได้รับเงิน เยี่ยมขณะเข้าพักรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาล ๑,๕๐๐ บาท และ เมื่อถึงพิการก็จะได้รับเงินเดือน ๆ ละ ๙๕๐ บาท ถึง ๑,๔๕๐ บาท ไปจนตลอดชีวิตนะครับ กับถ้าเผื่อว่าเขาเสียชีวิตครอบครัวของ ผู้ที่เสียชีวิต ก็จะได้รับความช่วยเหลือครอบครัวละ ๑๐,๐๐๐ บาท

ซึ่งในปัจจุบันก็จ่ายไปแล้วปีหนึ่งก็ประมาณ ๔๓ ล้านบาท ก็อยากให้ท่านคิดดูเถอะนะครับว่า เพียงแต่เฉพาะผู้ที่รับเงินเดือนในกรณีที่พักการนั้น มีจำนวนสูงถึง ๓,๐๔๐ กว่าราย เป็นรายจ่ายประจำเดือนละ ๓ ล้าน ๓ แสนบาทเศษ เพราะฉะนั้น เมื่อรวมกับผู้ที่เสียชีวิตและบาดเจ็บ รวมทั้งเรายังมีการฝึกอาชีพและต้องจ่ายค่าเครื่องมือเวชภัณฑ์, เครื่องมือแพทย์อีกเดือน ๆ หนึ่ง มูลนิธิสายใจไทยจ่ายถึง ๓ ล้าน ๖ แสน ๕ หมื่นบาท ก็เป็นรายจ่ายที่สูงที่จะต้องขอให้ท่านผู้ฟังช่วยกันคิดว่า จะทำอย่างไรที่จะได้ช่วยกันบ้างในเรื่องนี้ครับ”

เพลง

บรรเลง ภิรมย์รัก ๓๐ วินาที

บรรยาย (ปราชญ์)

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงดูแลช่วยเหลือให้ความอบอุ่นแก่ทหาร ตำรวจ และอาสาสมัครผู้เสียสละเหล่านั้นด้วยความเต็มพระทัย และห่วงใยอย่างแท้จริง เพื่อให้พวกเขาบังเกิดความรู้สึกว่า เรามีได้ถูกทอดทิ้งให้ต้องรับชะตากรรมเพียงลำพัง พระองค์ทรงมีความห่วงใยในเรื่องอาชีพ และความ เป็นอยู่ของผู้ที่ได้รับความอนุเคราะห์จากมูลนิธิสายใจไทยฯ จึงได้ทรงเริ่มโครงการฝึกอาชีพให้แก่สมาชิกพิการที่ประสงค์จะมีอาชีพ โดยโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ตั้งหน่วยฝึกอาชีพ เครื่องหนัง และเจียรไนแก้ว ที่อาคารมูลนิธิสายใจไทยฯ ถนนศรีอยุธยา กรุงเทพมหานคร พระราชทานทั้งที่พักและอาหารให้ด้วย นอกจากนั้น พระองค์ได้ทรงทราบว่ายังมีสมาชิกพิการของมูลนิธิจำนวนหนึ่ง ที่มีความประสงค์จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม จึงได้โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินการให้ความช่วยเหลือจัดทำเป็น “โครงการส่งเสริมสนับสนุน การเกษตรสมาชิกพิการของมูลนิธิสายใจไทย” ขึ้น เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๙ ซึ่งคุณพิศิษฐ์ ศศิผลิน ที่ปรึกษาโครงการ อันเนื่องมาจากพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เล่าถึงที่มาของโครงการฯ ว่า

คุณพิศิษฐ์

“เนื่องจากว่า ทางทหาร, ตำรวจ, ข้าราชการ ตลอดจนราษฎรอาสาสมัคร อย่างเช่น อาสารักษาดินแดนหรือทหารพราน ที่พิการจากการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันประเทศ และปัจจุบันได้รับเงินเดือนจากมูลนิธิสายใจไทยเป็นประจำอยู่นั้นครับ ซึ่งท่าน

ทั้งหลายเหล่านี้ได้มีหนังสือมาทูลเกล้าทูลกระหม่อมขอพระราชทาน
 สิ่งของต่าง ๆ มา หรือว่าเล่าให้ฟังถึงความเดือดร้อนต่าง ๆ เพราะฉะนั้น
 พระองค์ก็ทรงทราบ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วมักจะเป็นความต้องการ
 เกี่ยวกับการเกษตร เป็นต้นว่า ขอพระราชทานเกี่ยวกับพันธุ์สัตว์,
 พันธุ์พืช เพื่อนำไปประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัว ซึ่ง
 ทูลกระหม่อมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เอง ท่านก็ได้พระ-
 ราชทานให้ไปทั้งพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ แต่ว่าก็ยังขาดการติดตาม
 คือว่า เมื่อพระราชทานไปแล้วนี่นะครับ พระองค์เองก็ยังเป็นห่วง
 อยู่ว่า ที่เขารับไปนั้น เขาสามารถที่จะดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง
 หรือสำเร็จมากน้อยเพียงใดหรือไม่ คือเป็นประโยชน์ต่อครอบครัว
 ของเขา หรือต่อตัวเขาเองมากแค่ไหน พระองค์จึงได้ทรงมีพระ-
 ราชปรารภกับปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในขณะนั้นคือ
 ดร. เถลิง ชำรงนาวาสวัสดิ์ ซึ่งปัจจุบันท่านก็เป็นที่ปรึกษาของ
 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์นะครับว่า ทางกระทรวงเกษตร
 และสหกรณ์จะมีทางหนึ่งทางใดที่จะให้ความร่วมมือในการที่
 จะช่วยเหลือได้บ้าง ท่านปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้
 รับพระราชดำริไปแล้ว ก็ได้กลับไปปรึกษากับทางอธิบดีหลายคน
 ที่สังกัดอยู่ในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์นะครับ ก็มีความ
 เห็นชอบด้วยกันเกือบจะทั้งหมดว่า เป็นหน้าที่ของกระทรวง-
 เกษตรและสหกรณ์อยู่แล้วที่จะต้องช่วยเหลือพวกเกษตรกร
 หรือว่าผู้ที่มีอาชีพเกี่ยวกับการทำเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
 ท่านที่ได้เสียสละให้แก่ประเทศชาติอย่างนี้แล้ว ก็สมควรอย่างยิ่ง
 ที่จะต้องให้ความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด คืออย่างน้อยที่สุดก็จะได้
 ให้พวกท่านทั้งหลายเหล่านั้นได้นึกว่า ทางราชการไม่ทอดทิ้ง
 หรือนึกว่าอย่างน้อยที่สุดพวกเราก็ไม่ได้ทอดทิ้งพวกที่เสียสละ
 เหล่านั้น ตามรอยพระยุคลบาทซึ่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
 สยามบรมราชกุมารีเอง ท่านก็ไม่ได้ทรงทอดทิ้ง ท่านจึงได้ทรง
 ก่อตั้ง “มูลนิธิสายใจไทย” ขึ้นมา ทางกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
 จึงได้จัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมา และก็ตั้งเป็นโครงการขึ้น เรา
 เรียกว่า คณะกรรมการของโครงการส่งเสริมสนับสนุนการเกษตร
 สมาชิกฟิการของมูลนิธิสายใจไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ และ
 วางหลักการขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ ๔ ข้อด้วยกัน คืออันแรก

เพื่อช่วยให้สมาชิกมีอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ ในวัตถุประสงค์ประการที่สองก็คือ เพื่อให้สมาชิกมีความรู้ด้านการเกษตรที่ถูกต้องเหมาะสม อันจะช่วยให้เกิดความหวังในอนาคตที่จะดำเนินชีวิตเหมือนพลเมืองทั่วไปได้ ส่วนประการที่สามก็เพื่อช่วยเป็นกำลังใจให้แก่ผู้พิการ ผู้ได้ทำประโยชน์แก่ประเทศชาติสำหรับประการสุดท้ายก็คือ เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของมูลนิธิสายใจไทย เพราะว่าทางมูลนิธิสายใจไทยนั้นก็พระราชทานเฉพาะเงินเดือนให้ไปเท่านั้น ซึ่งเรารู้อยู่แล้วว่าเป็นเงินจำนวนน้อยนะครับ เพราะฉะนั้นถ้าเผื่อว่า ทางกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยคณะกรรมการนี้จะสามารถช่วยเหลือทางด้านวัสดุอุปกรณ์บ้าง, ด้านการให้ความรู้บ้าง และคอยติดตามผลงานบ้าง พอที่จะให้เขาพอมีกินมีใช้ขึ้นมาบ้าง ก็จะเป็นการสนับสนุนและแบ่งเบาภาระของมูลนิธิสายใจไทยไปได้บ้างนะครับ”

ปราชญ์

“สำหรับหลักเกณฑ์และคุณสมบัติของสมาชิกมูลนิธิสายใจไทย ในการพระราชทานที่จะเข้าร่วมโครงการส่งเสริมสนับสนุนการเกษตรสมาชิกพิการของมูลนิธิสายใจไทยนี้ ได้มีการกำหนดไว้อย่างไรบ้างคะ”

คุณพิศิษฐ์

“ผู้ที่ได้รับความช่วยเหลือจากโครงการนี้นะครับ เราได้กำหนดว่า จะต้องเป็นทหาร, เป็นตำรวจ หรือว่าเป็นข้าราชการ, เป็นราษฎรอาสาสมัครที่พิการจากการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันประเทศ และปัจจุบันได้รับเงินเดือนจากมูลนิธิสายใจไทย เราต้องการที่จะจำกัดลงไปให้ชัดเจนนะครับ เพราะถ้าไม่เช่นนั้น อาจจะมีปัญหาเกิดขึ้นมาภายหลังได้ หลักเกณฑ์ประการต่อไปก็คือ จะต้องเป็นผู้ที่ต้องการหรือประสงค์จะทำการเกษตรเพื่อเป็นอาชีพ หมายความว่า พวกที่ได้ร้องขอมา ประการต่อไปคือ จะต้องเป็นผู้ที่ทางมูลนิธิสายใจไทยได้พิจารณาเห็นควรให้ความช่วยเหลือ และแจ้งมายังโครงการฯ เพราะฉะนั้น ผู้ที่จะร้องขอให้ช่วยเหลือทางด้านเกี่ยวกับการเกษตร ก็ต้องทำหนังสือผ่านมายังมูลนิธิสายใจไทยฯ ก่อนนะครับ และทางมูลนิธิสายใจไทยนี้ก็จะผ่านเรื่องเหล่านั้นไปยังคณะกรรมการโครงการฯ ทางกระทรวงเกษตรและสหกรณ์นะครับ สำหรับข้อต่อไปนั้น เมื่อผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้รับแจ้งรายชื่อ ที่อยู่ รวมทั้ง

ความต้องการของสมาชิกแล้ว ก็จะวางแผนเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือ ถ้าสมาชิกมีความสามารถพอ, พร้อมทั้งจะทำอย่างหนึ่ง-อย่างใดแล้ว คณะกรรมการฯ ของโครงการ ก็จะสนับสนุน เรียกว่า อยู่ในขั้นที่จะผลิตเพื่อจำหน่าย หรือทำรายได้ในขนาดใหญ่ได้ทีเดียวครับ”

บรรยาย (ปราชญ์)

จากหลักเกณฑ์และคุณสมบัติของผู้ที่จะสามารถเข้าร่วมในโครงการส่งเสริมสนับสนุนการเกษตรสมาชิกฟิการของมูลนิธิสายใจไทยได้นั้น จนถึงขณะนี้จะมีสมาชิกในโครงการมากน้อยแค่ไหน และได้ดำเนินโครงการไปในลักษณะใดบ้างแล้ว คุณณรงค์ มีะนันท์ รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร ในฐานะกรรมการและเลขานุการโครงการฯ ได้กล่าวว่า

คุณณรงค์

“ในขณะนี้ เรามีสมาชิกในโครงการอยู่ประมาณ ๓,๐๑๕ ราย นะครับ การดำเนินงานนั้นได้แบ่งออกเป็น ๒ ระดับ คือ ส่วนกลาง และระดับจังหวัด ในส่วนกลางจะมีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า คณะกรรมการดำเนินงานโครงการส่งเสริมสนับสนุนการเกษตรสมาชิกฟิการของมูลนิธิสายใจไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ของหน่วยราชการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, เลขานุการมูลนิธิสายใจไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ และผู้แทนสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ คณะกรรมการนี้จะทำหน้าที่พิจารณาให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตรแก่สมาชิกฟิการของมูลนิธิ และในระดับจังหวัด จัดดำเนินการโดยผู้แทนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประจำจังหวัด ได้แก่ เกษตร-จังหวัด, ประมงจังหวัด, ปศุสัตว์, ป่าไม้จังหวัด, ปฏิรูปที่ดินจังหวัด, ชลประทานจังหวัด, สหกรณ์จังหวัด, สถานีทดลอง, สถานีพัฒนาที่ดิน และหน่วยราชการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ก็เพื่อสำรวจข้อมูลรายละเอียดและความต้องการของสมาชิก เพื่อช่วยวางแผนการผลิตการเกษตรและให้การสนับสนุนด้านคำแนะนำ และวัสดุอุปกรณ์การเกษตรต่าง ๆ ตามความจำเป็นครับ”

ปราชญ์

“เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือสมาชิกฟิการของมูลนิธิสายใจไทยในโครงการนี้ จนถึงขณะนี้ได้ดำเนินการไปได้มากน้อยแค่ไหนแล้วคะ”

คุณณรงค์

“ครับ จากการดำเนินงานเท่าที่ผ่านมา พอสรุปได้ดังนี้ครับ คือในปี ๒๕๒๙ ที่ผ่านมา สามารถให้ความช่วยเหลือสมาชิกฟิการ ทั้งสิ้นจำนวน ๒๖ ราย โดยให้การสนับสนุนด้านเมล็ดพันธุ์ข้าว, พืชไร่, พันธุ์ไม้ผล, พันธุ์พืชผัก, ปุ๋ยเคมี, สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช, ที่ดินทำกิน, บ่อเลี้ยงปลาและพันธุ์ปลา, พันธุ์สัตว์เลี้ยง, การขุดลอกคลองส่งน้ำ และอื่น ๆ ครับ ซึ่งนอกจากนี้ ยังมีสมาชิก ขอความช่วยเหลือเพิ่มเติมอีกจำนวน ๔๐ ราย ซึ่งทางจังหวัด กำลังดำเนินการให้ความช่วยเหลืออยู่ครับ”

ปราณี

“ท่านรองอธิบดีได้กล่าวว่า ได้ให้ความช่วยเหลือสมาชิกฟิการ ทั้งสิ้นจำนวน ๒๖ รายนั้นะคะ ในจำนวน ๒๖ รายนั้น ท่านได้ เคยไปตรวจเยี่ยมโครงการว่า เขาได้มีผลคืบหน้าได้ให้ผลสำเร็จ กับการเกษตรของเขายังไงบ้างหรือไม่คะ”

คุณณรงค์

“ก็มีหลายแห่งนะครับที่ได้ไปเยี่ยมชมมา อย่างที่ของ อส. บัวบาน ชาวดอน อยู่ที่บ้านเลขที่ ๑๖ หมู่ ๔ บ้านฝาง ตำบลน้ำโม อำเภอ ท่าบ่อ จังหวัดหนองคายนะครับ ของแกทำนาอยู่ ก็เดือดร้อนมาก เพราะวานาสวนใหญ่ประสบกับฝนแล้ง ไม่ค่อยได้ผล ปรากฏว่า ข้าวพันธุ์ก็ไม่มีนะครับ ในขณะที่ผมไปตรวจเยี่ยม ก็เลยพิจารณา ที่จะทดแทนการทำนาให้ โดยการให้ข้าวพันธุ์ใหม่ไป ขณะเดียวกัน ก็เห็นว่า น่าที่จะมีอาชีพเสริมอย่างอื่นด้วย ดังนั้นทางเกษตรจังหวัด ก็ได้จัดการไปแล้วในเรื่องของการให้ยืมพันธุ์ข้าว กข. ๖ ไป ๕๐ กิโลกรัม เพื่อไปทำนา เป็นการทดแทนที่เสียหายไป และ ขณะเดียวกันก็ให้มีการปลูกพืชผักพวกอายุสั้นด้วย เอาไว้เพื่อ เป็นอาหารและที่เหลือก็นำไปขายได้ อันนี้เขาก็ทำได้ผลดีพอสมควร นอกจากนั้น เราก็ช่วยในเรื่องของเปิดพันธุ์ไข่ไป ๕๐ ตัว ให้ไปเลี้ยง โดยมีทางปศุสัตว์จังหวัดไปดูแลให้ในเรื่องของการรักษาโรค และให้คำแนะนำในเรื่องของการเลี้ยงเปิด ปรากฏว่า เปิดที่แก เลี้ยงไว้ก็เจริญเติบโตดี ให้ไข่แล้วนะครับ ซึ่งจากรายได้เสริม หลาย ๆ อย่างที่เราไปแนะนำให้ นั้น ก็ทำให้ฐานะความเป็นอยู่ ของแกดีขึ้น มีความสุขสบายขึ้น นอกจากรายได้ที่แกได้จาก มูลนิธิสายใจไทยฯ เดือนละ ๑,๐๐๐ บาท ซึ่งรับเป็นปกติอยู่แล้ว อันนี้ก็ป็นรายได้เสริมที่มาเพิ่มเข้าไป ก็คงจะเป็นการปลดเปลื้อง ความลำบากใจที่จะให้มีใครไปดูแล รวมทั้งแบ่งเบาภาระของ

ปราชญ์

มูลนิธิสายใจไทยไปด้วยในตัวครับ”

“และในขณะที่ท่านรองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร คุณณรงค์ มีนะนันท์ ได้ไปเยี่ยมพวกสมาชิกฟิการเหล่านี้ะคะ พวกเขาได้กล่าวแสดงความคิดเห็น หรือว่าแสดงความรู้สึกต่อพระมหากษัตริย์คุณของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ อย่างไรบ้างหรือไม่คะ”

คุณณรงค์

“เขาเหล่านั้นเกิดทุนพระเกียรติของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เป็นอย่างยิ่ง เพราะว่า เขามีชีวิตอยู่ทุกวันนี้ก็ด้วยพระมหากษัตริย์คุณของพระองค์ท่าน โดยเฉพาะการได้รับเงินเดือนประจำจากมูลนิธิสายใจไทย เพื่อยังชีพอยู่ไปวันหนึ่ง ๆ ทุกวันนี้ นะครับ ถ้าเผื่อว่า เขาไม่ได้รับเงินเดือนจากมูลนิธิสายใจไทย ซึ่งเป็นพระมหากษัตริย์คุณของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ แล้ว เขาก็จะไม่รู้ว่าจะมีชีวิตอยู่ได้อย่างไร หรือว่าจะมีการครองชีพอยู่ได้อย่างไร อันนี้ก็เป็นพื้นฐานที่ทำให้เขามีชีวิตอยู่ได้ตามอัตภาพในปัจจุบันนี้ ซึ่งเขาก็ได้เกิดทุนพระเกียรติของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเป็นอย่างสูง ที่ทรงชุบชีวิตเขาอยู่ทุกวันนี้ครับ”

เพลง

(ร่วมเกล้า) “คงไม่สิ้นหวัง เราไม่สิ้นหวังในครั้งนี้.....
ต่างมุ่งมั่นจงรักภักดีไพบ”

บรรยาย (ปราชญ์)

ท่านผู้ฟังคะ โครงการส่งเสริมสนับสนุนการเกษตรสมาชิกฟิการของมูลนิธิสายใจไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ แม้จะเพิ่งดำเนินการไปได้ในระยะเวลาเพียง ๑ ปีเท่านั้น แต่ก็เป็โครงการหนึ่งที่เป็นความหวังที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์ให้แก่สมาชิกฟิการของมูลนิธิสายใจไทยโดยทั่วถึงกัน ทั้งนี้เพื่อกำลังใจให้กับทหาร ตำรวจ ข้าราชการ และอาสาสมัครที่ฟิการในระหว่างปฏิบัติหน้าที่เพื่อชาติบ้านเมือง จะได้มีหนทางทำมาหาเลี้ยงชีพ, เลี้ยงครอบครัว จะได้ทำให้พวกเขามีความหวังในชีวิตเหมือนพลเมืองไทยโดยทั่วไป ตามพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่พระราชทานไว้ว่า แม้สมาชิกฟิการของมูลนิธิสายใจไทยฯ จะไม่สามารถช่วยเหลือป้องกันชาติบ้านเมืองได้เช่นเดิมก็ตาม แต่พวกเขาก็ยังสามารถมีวิชาติดตัวไปประกอบอาชีพที่สุจริตโดยไม่สิ้นหวัง, ไม่เป็นภาระของสังคม

และสามารถมีชีวิตอยู่ในโลกนี้อย่างเป็นสุขได้

เพลง

(ร่ำเกล้า) “.....”

เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมและพระราชทานถุงของขวัญแก่ทหารที่ได้รับบาดเจ็บ ณ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า

การบรรจุน้ำผลไม้ในโรงงานผลไม้คั้น โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา

ทำความสะอาดขวดก่อนบรรจุน้ำผลไม้

โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา น้ำผลไม้กัน

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๓๐ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

นายทวี นิสสาริกา

นายล้วน ใจแสวง

ผู้จัดรายการ

สิริพร ทองคำวงศ์

ไต่เตล

“จากฟ้า...สู่ดิน”

บรรยาย (สิริพร)

ท่านผู้ฟังคะถึงแม้ประเทศไทยจะเป็นประเทศกสิกรรม เนื่องจากสภาพดินฟ้าอากาศเอื้ออำนวยที่จะปลูกพืชเศรษฐกิจนานาชนิด เลี้ยงปากเลี้ยงท้องประชาชน โดยเฉพาะในประเทศเท่านั้น แต่ยังคงส่งไปจำหน่ายได้ทั่วโลก แต่กระนั้นก็ตามเราก็ต้องศึกษาค้นคว้าทดลองและนำเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้ในการเกษตรกรรมเพื่อให้ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้น ปลูกพืชให้เหมาะกับสภาพดินฟ้าอากาศของแต่ละภาค แต่ละท้องที่ ถ้าปลูกพืชตามอย่างกันโดยเห็นว่า แหล่งอื่นจังหวัดอื่นเขาทำได้ผลดี ก็อาจทำให้ประสบความล้มเหลวได้เพราะสภาพดินฟ้าอากาศของแต่ละภาคย่อมไม่เหมือนกัน นอกจากการพัฒนาทางด้านเกษตรแล้ว ทางด้านการตลาดการขายของเกษตรกรก็สำคัญ เพราะมักจะถูกพ่อค้าคนกลางเอาเปรียบอยู่เสมอ ทำให้ชาวไร่ชาวนาต้องขายผลผลิตในราคาต่ำ ตั้งตัวกันไม่ค่อยได้ ดังที่เราได้ยินได้ฟังกันเป็นประจำ แต่นับได้ว่าเป็นความโชคดีของเกษตรกรชาวไทยอย่างประมาณมิได้ เพราะจากการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้เสด็จเยี่ยมเยียนราษฎรภาคต่าง ๆ อยู่เป็นเนืองนิจ ทรงห่วงใยและเอาพระราชหฤทัยใส่ในความเป็นอยู่ของประชาชน ทรงตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับชาวไร่ชาวนา ไม่ว่าจะด้านการเกษตร หรือการตลาด ทรงเล็งเห็นว่าวิธีที่จะช่วยนั้นต้องเริ่มทั้ง ๒ ด้าน คือพัฒนาด้านการเกษตรให้ความรู้แก่เกษตรกรด้านการตลาดโดยเสนอให้ผู้ผลิตใกล้ชิดกับผู้ซื้อ คือนำระบบสหกรณ์

มาใช้ โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดาเป็นโครงการที่มีพระราชดำริจัดทำขึ้นเพื่อเป็นโครงการทดลองเป็นโครงการตัวอย่าง เพื่อให้เกษตรกรได้นำตัวอย่างไปปรับปรุงใช้ให้เหมาะกับท้องถิ่นของตน โครงการน้ำผลไม้คั้นเป็นหนึ่งในหลายโครงการของโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริให้ทดลองเป็นตัวอย่างแนะนำชาวไร่ส้มและไร่อ้อยเพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ของตลาด ส้มและอ้อย ดังที่คุณทวีนิลสาริกา หัวหน้าหมวดศูนย์รวมนม รับผิดชอบโครงการน้ำผลไม้คั้น ได้เล่าให้ฟังดังนี้

คุณทวีนิล

“จุดประสงค์ของโครงการน้ำผลไม้คั้นนี้ ชั้นแรกก็เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรเปลี่ยนอาชีพการทำนามาเป็นการปลูกพืชอื่นทดแทนช่วงที่สองก็เพื่อให้เยาวชนและประชาชนได้ดื่มน้ำผลไม้ที่มีคุณภาพสูงขึ้นเพื่อทดแทนน้ำดื่มที่ไม่มีคุณค่าพอ”

สิริพร

“เรียนถามคุณทวีนิลถึงแนวพระราชดำริที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานมายังโครงการน้ำผลไม้สวนจิตรลดา นะคะ”

คุณทวีนิล

“คือท่านต้องการให้โครงการน้ำผลไม้คั้นนี้เป็นโครงการทดลองว่าเราจะทำน้ำผลไม้คั้นเพื่อให้มีคุณค่าของอาหารให้ดีขึ้นเราควรจะทำอย่างไรและกระบวนการขั้นแรก คือระบบการพาสเจอร์ไรซ์ แต่เดิมเรามีเครื่องพาสเจอร์ไรซ์นี้เรามีอยู่เครื่องหนึ่งเป็นเครื่องแอคตินี้ แต่เครื่องนี้เราใช้มาประมาณ ๑๐ กว่าปีแล้ว เราเอามาใช้ในการผลิตนม แต่ปรากฏว่าปี ๒๕๒๖ ได้เปลี่ยนเป็นเครื่อง เพลท และเครื่องพาสเจอร์ไรซ์ของแอคตินี้ นี้ยังมีประสิทธิภาพดีอยู่ก็เลยนำเอามาทำน้ำผลไม้และทดลองว่าเราจะทำน้ำผลไม้แล้วจะมีประชาชนนิยมดื่มไหม ปรากฏว่าขั้นแรกก็ทำน้ำส้ม น้ำอ้อย และก็น้ำกระเจียบ น้ำทั้ง ๓ ชนิดนี้ได้รับความนิยมจากประชาชนมาก และหลังจากที่ทำเสร็จแล้วน้ำส้ม น้ำอ้อยนี้ท่านก็มีพระราชประสงค์จะให้เกษตรกรตั้งเป็นกลุ่มสหกรณ์ขึ้นเพื่อจัดเป็นโรงงานแปรรูป และสามารถที่จะขายผลิตผลได้เพิ่มขึ้น ตอนโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดาได้ร่วมมือกับกรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้จัดตั้งสหกรณ์อ้อยคั้นลาดบัวหลวงขึ้น ที่ ตำบลหลักชัย อำเภอลาดบัวหลวง หรือว่า เขตอุทุมพร ซึ่งสหกรณ์อ้อยคั้น

นี้จัดตั้งขึ้นเพราะว่าเกษตรกรที่นี้เขารวมกลุ่มกันและก็สามารถที่จะระดมทุนจากเกษตรกรเองเพื่อมาตั้งโรงงานเป็นรูปของฟาสเจอร์ไรซ์ และอีกอย่างถ้าเราตั้งโรงงานแปรรูปขึ้น ประชาชนที่ปลูกข้าว และล้มเหลวมามาก จะมาทำอ้อยซึ่งเป็นรายได้ดีขึ้นและอีกอย่าง พื้นที่เขตอำเภอลาดบัวหลวง หรือว่าเขตอยุธยาหรือนครปฐมนี้ พื้นที่ที่ราบลุ่มที่ทำนาสามารถปลูกอ้อยได้ดีและก็มีรสหวาน คือเกษตรกรจะได้หันมาทำอาชีพอ้อยเพิ่มขึ้นและมีรายได้ที่ดีขึ้น”

สิริพร

“สำหรับการดำเนินงานส่วนพระองค์น้ำผลไม้คั้นนั้นจะเมื่อมาแนะนำกลุ่มเกษตรกรแถบนี้แล้วคิดว่าจะแนะนำในส่วนอื่นไหมคะ อย่างตามภาคต่าง ๆ แล้วแต่ว่าภาคไหนจะมีผลไม้อะไรประจำภาคคะ”

คุณทวี

“นี่เป็นนโยบายที่เราจะต้องแนะนำต่อไป เพราะว่าน้ำผลไม้ในประเทศไทยมีผลไม้อยู่มากมาย ซึ่งเราสามารถทำเป็นน้ำผลไม้ได้ ซึ่งผู้ดื่มจะสามารถดื่มได้มากและเป็นวิธีการถนอมอาหารที่สามารถขนส่งได้มากและได้ไกลและก็จะทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ขายผลิตผลในราคาที่สามารรถดำเนินการอยู่ได้ ผู้บริโภคบริโภคผลิตผลต่าง ๆ น้ำผลไม้ต่าง ๆ ในราคาที่ไม่แพงมากจะช่วยให้เกษตรกรมีสุขภาพดีขึ้นและฐานะทางเศรษฐกิจของเกษตรกรดีขึ้น”

สิริพร

“สำหรับการดำเนินงานส่วนพระองค์สวนจิตรลดาผลไม้คะตอนนี้มีการดำเนินงานอย่างไรบ้างคะ”

คุณทวี

“ตอนนี้เราได้ทดลองและได้แนะนำให้เขาจัดตั้งเป็นกลุ่มสหกรณ์ขึ้นและอีกอย่างแนะนำในการที่ให้เขาจัดตั้งเป็นรูปโรงงานและแปรรูป ทางเราก็พยายามที่สุดที่จะระดมหานักวิชาการที่เก่ง ๆ เอามาช่วย เช่น อย่างสถาบันวิทยาศาสตร์หรือว่าอาจารย์ตามมหาวิทยาลัยเอามาช่วยแนะนำเกษตรกรและเกษตรกรที่เอามาแนะนำนี้ส่วนมากความรู้ ป.๔ ก็เยอะ คือความเข้าใจในระบบงานระบบตลาดก็ยังมี เราต้องเอาเจ้าหน้าที่ตามนักวิชาการต่าง ๆ มาช่วย ซึ่งทางฝ่ายโครงการของพระองค์เป็นฝ่ายประสานงานและหลังจากที่เขาสามารถดำเนินการไปได้แล้วเราก็จะไม่ไปยุ่ง คือช่วยเขาให้ไปได้ตลอดรอดฝั่ง”

สิริพร

“ระบบการทำน้ำผลไม้ฟาสเจอร์ไรซ์นั้นจะมีขั้นตอนหรือวิธีที่

คุณทวี

ยุ่งยากอะไรหรือไม่คะ”

“การทำน้ำผลไม้พาสเจอร์ไรซ์นี้มีขั้นตอนและวิธีการที่ง่าย ไม่ยุ่งยากอะไร แต่เป็นวิธีที่สามารถรักษาคุณค่าของอาหารที่ดี นะครับ อ้อยนี้เป็นโครงการส่วนพระองค์ได้ทดลองทำ เราเอามาปอก แล้วก็คั้นน้ำ ต่อจากนั้นเราก็กวนเครื่อง ที่สวนจิตรลดาใช้นี้เป็น เครื่องอัตโนมัติ แต่ว่าถ้าเราส่งเสริมให้เกษตรกรสร้างโรงงาน แปรรูปเราจะใช้ผลิตผลในเมืองไทย คือหมายความว่าเราจะใช้ บอยเลอร์แล้วต้มน้ำสำหรับเอาไปอุ่นให้อ้อยร้อนประมาณ ๙๐ องศา ต่อจากนั้นก็จะนำไปผ่านในเพลทที่จะทำให้เย็นเป็นการ พาสเจอร์ไรซ์เท่านั้นเองแล้วตอนที่ร้อน ๙๐ องศาแล้วผ่านให้เย็น ใช้ความเย็นไม่เกิน ๑๐ องศา ใช้เวลาประมาณ ๑๕ วินาที ทำให้ เชื้อโรคพวกอินคอนลาย ซึ่งเป็นเชื้อโรคที่ทำให้ท้องเสียถูกฆ่าตายหมด แล้วผู้บริโภคจะสามารถบริโภคด้วยความปลอดภัย”

ศิริพร

“สำหรับน้ำผลไม้ที่ทำในระบบพาสเจอร์ไรซ์นี้จะเก็บไว้ได้นานสักแค่ไหนคะ”

คุณทวี

“อ้อยนี้เก็บในห้องเย็นได้ประมาณไม่ต่ำกว่า ๑๕ วัน สัมนี่ไม่ต่ำกว่า ๗ วัน ถ้ากระเจี๊ยบนี้อยู่ได้เป็นเดือนครับ แล้วนี่เราทดลอง อยู่ ๓ อย่าง คือ อ้อย ส้ม แล้วก็น้ำกระเจี๊ยบและอนาคตเราก็จะทดลอง ทำน้ำสับปะรด”

บรรยาย (ศิริพร)

จากแนวพระราชดำริที่จะช่วยเหลือราษฎรที่ประสบปัญหาที่ ว่า ถ้าปลูกพืชชนิดใดไม่ได้ผลในพื้นที่ของตน ก็ทดลองปลูกชนิดอื่น และพยายามรวมตัวกันเป็นสหกรณ์นั้น เกษตรกรของอำเภอ ลาดบัวหลวง ของจังหวัดอยุธยา ซึ่งทำนาล้มเหลวมาตลอดได้ เปลี่ยนมาทำไร่อ้อย ทั้งนี้โดยที่ทางโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา ได้เล็งเห็นว่าอ้อยเหลือเป็นพืชเศรษฐกิจที่จะปลูกแทนข้าวได้ จึง ได้ร่วมกันกับกรมส่งเสริมสหกรณ์การเกษตรและเกษตรกรไร่อ้อย อำเภอลาดบัวหลวง ชื่อสหกรณ์อ้อยคั่นลาดบัวหลวง ซึ่งนาย ล้วน ใจแสวง ผู้นำกลุ่มเกษตรกรสหกรณ์อ้อยคั่นที่อำเภอ ลาดบัวหลวง ได้เล่าถึงการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อสร้างเป็น สหกรณ์และโรงงานน้ำอ้อยคั่นพาสเจอร์ไรซ์โดยยึดแนวพระราช- ดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงแนะนำไว้ คุณล้วน ได้เริ่มต้นว่า

คุณล้วน

“เดิมผมก็ทำนา ทำนาปรังมาประมาณ ๒๐ ปี การทำนาก็พอกินบ้างไม่พอกินบ้าง ต่อมาช่วงปี ๒๕๒๑ ถึง ๒๕๒๓ ก็มีการล้มเหลวมามาก ขาดทุนอย่างมากมายเลยเพราะว่าต้นทุนการผลิตสูงแต่เราขายผลผลิตออกไปราคาต่ำ ต่อมาเพื่อผมมีหนี้สินมากขึ้นก็ได้เปลี่ยนแปลงมาปลูกพืชไร่บางอย่างหลาย ๆ อย่าง เรียกว่า เป็นพืชล้มลุกแล้วก็ปลูกไม้ยืนต้นขึ้นมาอีกแล้วก็ทำอ้อยไปด้วยเล็ก ๆ น้อย ๆ แซมขึ้นมาก็รู้สึกว่าคุณจะค่อยดีขึ้น หลังจากนั้นก็ลดนาลงไปเรื่อย ๆ จนมาปัจจุบันนี้ก็หยุดการทำนา ก็ปลูกอ้อยเป็นอาชีพหลักเลยที่นี้พอปลูกอ้อยเป็นอาชีพแล้วก็การขายอ้อยก็บางครั้งก็ถูกบางครั้งก็แพง บางครั้งก็ขายได้ไม่หมด ก็เลยคิดรวมกันที่จะหาตลาดที่กว้างขวางขึ้น จึงคิดตั้งเป็นสหกรณ์เพื่อรวมกันขายหรือเรียกว่ารวมซื้อรวมขาย จากนั้นก็ได้พบคุณทวีซึ่งเป็นหัวหน้าฝ่ายน้ำผลไม้ ของสวนจิตรลดา ได้พบคุณทวีแล้วคุณทวีก็ได้พูดคุยกันรู้เรื่องแล้วก็รู้ว่าเมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๒๗ โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา จากนั้นก็ได้รับแจ้งว่าได้รับความนิยมนจากผู้บริโภคมาก และได้มาแนะนำให้เกษตรกรที่หลักชัยนี้ จัดตั้งเป็นสหกรณ์ขึ้นเพื่อจัดทำเป็นน้ำอ้อยพาสเจอร์ไรซ์ออกขายในท้องตลาด เพื่อให้ผู้บริโภคได้ดื่มน้ำอ้อยกันทั่ว ๆ และเป็นวิธีหนึ่งที่จะได้ช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำนาแล้วไม่สำเร็จ คือหมายความว่าทำนาแล้วขาดทุนตลอด เมื่อเราทำน้ำอ้อยพาสเจอร์ไรซ์ออกสู่ตลาดได้กว้างขวางแล้วเกษตรกรที่ทำนา ก็จะเปลี่ยนอาชีพเป็นปลูกอ้อย เพื่อจะได้มีรายได้ที่ดีขึ้น จะได้มีโอกาสได้ใช้หนี้ใช้สินที่เป็นหนี้มาจากการทำนาเมื่อปีก่อน ๆ”

สิริพร

“สหกรณ์น้ำอ้อยคั้นอำเภอลาดบัวหลวงของคุณล้วนนั้นมีจุดมุ่งหมายอย่างไรคะ”

คุณล้วน

จุดมุ่งหมายของการตั้งสหกรณ์จุดมุ่งหมายของเราก็คือ เราจะรวมกันซื้อแล้วก็รวมกันขาย เมื่อมีการรวมแล้วก็จะมีการต่อรอง ต่อรอง เช่นว่าเมื่อมีผลผลิตออกมาแล้ว เราก็จะตั้งราคาได้เองถ้าไม่รวมแล้วต่างคนต่างซื้อต่างคนต่างขายก็เป็นการแย่งกันซื้อแย่งกันขาย ใช้ผลผลิตที่ผลิตออกมาได้แล้วก็จะเป็นของถูก เพราะคนกลางเป็นผู้ตีราคา

สิริพร

“และมีสมาชิกหรือมีเกษตรกรแถวนี้เข้ามาร่วมกันจัดทำมาก

ไหมคะตอนนี้คะ”

คุณฉ้วน

“ตอนนี้ที่มาร่วมกันแล้วก็มี ๑๙ รายและกำลังจะเข้ามาอีกเป็นร้อย ๆ ราย ตอนนี้เรากำลังพิจารณาเห็นว่าเขามีความตั้งใจจริงแค่ไหนอย่างไร”

สิริพร

“ผลผลิตออกมาแล้วนี้มีตลาดที่จะรับอย่างเต็มที่หรือเปล่าคะ”

คุณฉ้วน

“เริ่มต้นนี้ก็มี ๑๐,๐๐๐ กว่าถุงนะครับ เราวางตลาดไว้แล้วต้องใช้วันหนึ่งประมาณ ๑๐,๐๐๐ กว่าถุง”

สิริพร

“แล้วตอนนี้มีตลาดพร้อมที่จะรับน้ำอ้อยได้จากโรงงานที่ทางสหกรณ์ผลิตขึ้นไหมคะ”

คุณฉ้วน

“ก็มีนะครับ คือในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดอีกหลายจังหวัด”

สิริพร

“พวกที่มาสร้างอาคารของสหกรณ์นี้คะเป็นช่างหรือพวกที่มาจากไหนคะ”

คุณฉ้วน

“คือสมาชิกของสหกรณ์ทั้งสิ้นเราไม่ได้จ้างใครเลยเราทำกันเอง เพราะเรามีทุนน้อย จะจ้างเขาก็สิ้นเปลืองเงินมากแล้วก็พอดีสมาชิกของที่นี่เป็นช่างก็มีอยู่เราก็เลยรวมตัวกันมาทำ ถ้าวันไหนงานไม่มากนักหรือวันไหนมีงานไม่รีบด่วนเราก็จะผลัดเวรกันมาเป็น ๒ ผลัด ถ้าวันไหนงานเราเร่งด่วนเราก็จะมาพร้อมกันเลย สมาชิกทั้งหมดมาพร้อมกันเลย”

บรรยาย (สิริพร)

ขณะนี้โรงงานน้ำอ้อยคันพาสเจอร์ไรซ์ของชาวสหกรณ์อ้อยคันลาดบัวหลวงซึ่งก่อสร้างด้วยแรงกายแรงใจของเขาเหล่าสมาชิกได้ลงมือก่อสร้างและเปิดดำเนินการ ส่วนการติดตั้งเครื่องระบบพาสเจอร์ไรซ์ก็ใช้ความรู้ความสามารถของวิศวกรชาวไทยซึ่งทำให้เสียค่าใช้จ่ายน้อยและมีประสิทธิภาพเท่าเทียมต่างประเทศ วัตถุดิบบางชนิดยังต้องใช้จากต่างประเทศแต่ประกอบเครื่องหรือสร้างเครื่อง ใช้ฝีมือคนไทยทำตลอด ต้นทุนการสร้างเครื่องถ้าเมืองนอกหนึ่งล้านบาทแต่จากวิศวกรไทยใช้งบประมาณเพียงหนึ่งแสนบาท จะไม่เกิดปัญหาเลยสำหรับประสิทธิภาพของเครื่องจักรใช้ได้ผลเหมือนกัน เพราะไม่ได้เป็นเทคโนโลยีที่สูงมากเป็นเทคโนโลยีพื้นฐาน คนไทยทำได้ เพราะถ้าต่างชาติทำเขาไม่เข้าใจผลผลิตของประเทศเรา การดีไซด์เครื่องออกมาก็เพื่อจะใช้กับผลผลิตเกษตรของประเทศเขา เมื่อมาใช้กับผลผลิตพืช ผัก ผลไม้ต่าง ๆ ของเราก็คงจะเกิดปัญหาได้ เพราะฉะนั้น โครงการนี้จึงประกอบ

เครื่องด้วยฝีมือคนไทยทั้งหมด

บรรยาย (สิริพร)

เมื่อท่านผู้ฟังได้ทราบถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา โดยเฉพาะโครงการน้ำผลไม้คั้น ท่านย่อมทราบดีว่าเกษตรกรสามารถที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นจากอ้อย หลังจากประสบกับภาวะล้มเหลวหลังจากการทำนา ที่ทำให้เกษตรกรหลายครัวเรือนเกือบจะต้องปล่อยที่ดินให้รกร้างว่างเปล่าเป็นร้อย ๆ ไร่ อพยพเข้ามาเสี่ยงโชคในเมืองหลวง สร้างความแออัดให้เป็นปัญหาสังคม กลับได้มีอาชีพใหม่ ชีวิตใหม่ สามารถที่จะรวมตัวกันก่อตั้งเป็นสหกรณ์ปลูกเอง ผลิตเอง ขายเอง และบริโภคเอง เป็นการสร้างฐานเศรษฐกิจให้มั่นคงสืบไปชั่วลูกหลาน สิ่งเหล่านี้เกิดจากน้ำพระทัยที่เปี่ยมไปด้วยพระมหากรุณาธิคุณที่มีต่อประชาชนชาวไทยทุกคนไม่เลือกชั้นวรรณะของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเราที่ทรงมีพระเมตตาแก่ราษฎรเสมอ

ฝนหลวงเพื่อปวงประชา

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๓๐ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

นายเมธา รัชตะปิติ

พล.ต. ศาคร เทียงแก้ว

ผู้จัดรายการ

ปราณี ลิ้มปวนิชพันธ์

ไต่เตล

บรรยาย

จากฟ้า...สู่ดิน

ท่านผู้ฟังคะ นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จขึ้นเถลิงถวัลยราชสมบัติจนถึงปัจจุบัน พระองค์ทรงสัมผัสต่อทุกข์สุขและความเป็นอยู่ของพสกนิกรในทุกพื้นที่ของประเทศอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ดังจะเห็นได้จากพระราชกรณียกิจที่ทรงบำเพ็ญตลอดมา ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นการแก้ไขปัญหาพระราชทานแก่พสกนิกรทั้งสิ้น ปัญหาหนึ่งที่ทรงห่วงใยยิ่ง คือการที่ราษฎรในท้องถิ่นทุรกันดารห่างไกลจากแหล่งน้ำ ขาดแคลนน้ำสำหรับบริโภคอุปโภคและการเกษตรกรรม โดยมีแนวโน้มที่จะเกิดสภาวะแห้งแล้งในอัตราที่เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในช่วงฤดูการเพาะปลูกที่มีสภาวะฝนทิ้งช่วงนานเกินไปทุกปี สาเหตุหนึ่งเกิดจากการทำลายป่าไม้ นั่นเอง และก่อนที่สภาพดังกล่าวจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นในอนาคตที่ยากเกินกว่าจะแก้ไขได้นั้น พระองค์จึงได้พระราชทานแนวความคิดว่า น่าจะมีการค้นคว้าทดลองเพื่อใช้เทคโนโลยีการนำฝนมาบรรเทา และป้องกันสภาวะแห้งแล้งได้ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ หม่อมราชวงศ์เทพฤทธิ์ เทวกุล ผู้เชี่ยวชาญด้านเกษตรวิศวกรรม ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นผู้รับผิดชอบพระราชประสงค์ ทำการศึกษาแนวทางที่จะให้เกิดการค้นคว้าทดลองขึ้นมากระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้น้อมรับพระราชดำริมาจัดตั้งเป็น “โครงการค้นคว้าทดลองการทำฝนเทียม” และได้จัดตั้งคณะปฏิบัติการขึ้น ๑ คณะ ทำการค้นคว้าทดลอง

ปฏิบัติการครั้งแรกในปี ๒๕๑๒ และได้เริ่มปฏิบัติการช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายฎีการ้องเรียนเป็นครั้งแรกในปี ๒๕๑๔ นับแต่นั้นมา การปฏิบัติการช่วยเหลือเกษตรกรจึงจำเป็นต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการวิจัยค้นคว้าทดลองตลอดมา และในปี ๒๕๑๕ ถึงปี ๒๕๑๗ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้จัดตั้งคณะปฏิบัติการฝนหลวงพิเศษขึ้นอีก ๑ คณะ ทำให้สามารถปฏิบัติการช่วยเหลือได้ทั่วถึงยิ่งขึ้น จนกระทั่งในปี ๒๕๑๘ ได้มีพระราชกฤษฎีกาก่อตั้งสำนักงานปฏิบัติการฝนหลวงขึ้นในสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กำหนดเป้าหมายให้จัดตั้งคณะปฏิบัติการ ๕ คณะ เพื่อให้สามารถปฏิบัติการช่วยเหลือเกษตรกรทั่วประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และนอกจากการพระราชทานคณะปฏิบัติการฝนหลวงพิเศษเพื่อช่วยเหลือประชาชนแล้วนั้น ยังได้ทรงคิดค้นกรรมวิธีการปฏิบัติการฝนหลวงพระราชทานให้เป็นแนวทางใช้ในการปฏิบัติการฝนหลวงช่วยเหลือประชาชนตลอดมาจนถึงทุกวันนี้ ตามที่ คุณเมธา รัชตะปิติ ผู้อำนวยการสำนักงานปฏิบัติการฝนหลวง ได้เล่าให้ฟังดังนี้

คุณเมธา

“กรรมวิธีที่พัฒนาขึ้นมานั้นะครับ ก็เป็นกรรมวิธีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพัฒนาขึ้นมาด้วยพระองค์เอง ทรงร่วมปรึกษากับหม่อมราชวงศ์ เทพฤทธิ์ เทวกุล กรรมวิธีต่าง ๆ ก็กำหนดมาตามลำดับ เป็นกรรมวิธีที่แตกต่างไปจากประเทศอื่น ๆ ที่มีกิจกรรมในการทำฝนอย่างแน่นอน เรียกได้ว่าเป็นกรรมวิธีของประเทศไทยโดยเฉพาะ จนกระทั่งถึงปีพุทธศักราช ๒๕๑๖ เมื่อได้ผลการวิเคราะห์วิจัย, การประเมินผลที่พอสมควรแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ทรงสรุปกรรมวิธีการทำฝนหลวงครับ และก็พระราชทานให้เป็นแนวทาง หรือเป็นหลักการในการปฏิบัติการฝนหลวงช่วยเหลือราษฎร ที่เราคงใช้แนวทางนี้มาจนถึงปัจจุบันนี้ครับ กรรมวิธีดังกล่าวนี้แบ่งออกเป็น ๓ ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ ๑ เรียกว่า ก่อทวน, ขั้นตอนที่ ๒ เรียกว่าเลี้ยงให้อ้วน และขั้นตอนที่ ๓ คือ ขึ้นใจมีต้นละครับ กรรมวิธีดังกล่าวนี้ก็คือ การจัดแปรสภาพอากาศ หรือก่อเมฆในขณะนั้นในขั้นตอนต่าง ๆ กัน เป็นการก่อทวนเพื่อให้เกิดเมฆ, ขั้นตอนที่ ๒ คือ การเลี้ยงให้อ้วน คือ

การดัดแปรสภาพอากาศในขณะนั้น และสภาพเมฆ เพื่อให้เมฆเจริญขึ้นจนเป็นขนาดใหญ่ขึ้น, หนาแน่นขึ้นจนใกล้จะแก่ตัว พร้อมทั้งจะตกเป็นฝนนะครับ และขั้นตอนสุดท้ายก็เป็นขั้นโจมตี ก็เป็นการดัดแปรสภาพอากาศ บรรยากาศโดยรอบของก้อนเมฆ และในก้อนเมฆเอง เพื่อเร่งให้ฝนตกลงสู่พื้นที่เป้าหมายที่เราต้องการสรุปแล้วก็คือ กรรมวิธีการทำฝนนี้ ก็เป็นการนำเอาวิทยาการทางด้านการดัดแปรสภาพอากาศมาช่วยขั้นตอนการเกิดเมฆ เกิดฝนของธรรมชาติให้สามารถเกิดฝนตกลงสู่พื้นที่เป้าหมายได้อย่างแม่นยำ หรือค่อนข้างจะแม่นยำครับ”

ปราชญ์

“ท่านผู้อำนวยการจะกล่าวถึงผลงานที่เคยปฏิบัติมาได้หรือไม่ว่าได้ดำเนินการในพื้นที่ใดบ้าง และได้ผลอย่างไรต่อประชาชนคะ”

คุณเมธา

“พื้นที่ของประเทศไทยแทบจะเรียกได้ว่า ไม่มีจังหวัดใดที่ไม่เคยร้องเรียนขอฝนหลวงมา แม้จังหวัดที่เคยมีน้ำฝนมากที่สุด และไม่เคยประสบภาวะแห้งแล้ง เช่น จังหวัดแม่ฮ่องสอน, จังหวัดเลย, จังหวัดระนอง และจังหวัดตราด ซึ่งมีฝนตกตามธรรมชาติอยู่แล้ว ก็เคยร้องเรียนขอฝนหลวงมาแล้วทั้งนั้น แต่ว่าไม่ได้ร้องเรียนมาพร้อม ๆ ทุกปีทั่วประเทศ โดยเฉพาะในปีที่มีความแห้งแล้งไม่รุนแรงนัก จะมีการร้องเรียนเข้ามาประมาณ ๒๔-๒๕ จังหวัด แต่ว่าถ้าเกิดสภาวะฝนทิ้งช่วงขนาดไม่รุนแรงนัก ก็จะมีการร้องเรียนเข้ามาประมาณ ๓๐-๔๐ จังหวัด แต่ถ้าปีนี้ เกิดสภาวะแห้งแล้งจัดผิดปกติก็จะร้องเรียนขอฝนหลวงมา ๕๐-๖๐ จังหวัด เพราะฉะนั้นพื้นที่ที่เราปฏิบัติการก็เรียกได้ว่าทั่วประเทศครับ และภารกิจที่เราปฏิบัติการมากที่สุดที่ถูกร้องเรียนมากที่สุด ก็คือการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภคช่วงฤดูร้อน และก็การขาดแคลนน้ำสำหรับไม่ย่นดัน โดยเฉพาะสวนผลไม้ในช่วงเดือนมีนาคม, เมษายน ก็จะมีการร้องเรียนเข้ามามาก และจะเห็นได้ว่า สิ่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงห่วงใยมากที่สุด คือ ราษฎรทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีพื้นที่กว้างขวาง และมีแหล่งน้ำธรรมชาติน้อย และระบบชลประทานก็ไม่ค่อยดี เพราะฉะนั้น การเกิดโครงการตามพระราชดำริฝนหลวงขึ้นมานั้น สาเหตุหนึ่งก็คือทรงห่วงใยราษฎรทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุดนะครับ เท่าที่ปฏิบัติการมาแล้วนะครับ ในภารกิจที่เราแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำบริโภค-

อุปโลกก็ดี หรือว่าช่วยเหลือการเพาะปลูกก็ดี สำหรับในแง่ของประชาชน เราถือว่า เราได้รับความสำเร็จ เพราะว่าเราได้ปฏิบัติตามการจนพวกเขาได้รอดพ้นจากความเสียหาย แล้วเราจึงได้เลิกปฏิบัติการ และการร้องเรียนของประชาชนมิใช่ว่า ทางรัฐบาลให้บริการฟรี ก็จจะร้องเรียนขอกันใหญ่ ครั้นมักมีการกล่าววว่า ราษฎรขอมาเพราะรัฐบาลให้บริการฟรี แต่ไม่ใช่เป็นเพราะว่า ถ้าเราได้สัมผัสความทุกข์ยากในภาวะแห่งแล้งของราษฎรจริง ๆ แล้ว จะเห็นว่าพวกเขาเดือดร้อนกันจริง ๆ เมื่อไม่มีทางอื่นที่จะสนับสนุนพวกเขาได้เพียงพอ เช่น ส่งรถบรรทุกน้ำไปให้ก็มีจำนวนจำกัดไม่ทั่วถึงกัน ราษฎรเห็นว่าโครงการฝนหลวงตามพระราชดำรินี้ เป็นทางหนึ่งที่เขาจะพึ่งพาได้ เขาก็ต้องขอมาครับ และอีกอย่างหนึ่ง การปฏิบัติการฝนหลวงนี้ เป็นการปฏิบัติการให้แก่ราษฎรทั่วไป ไม่ใช่ว่าเลือกทำให้แต่เกษตรกรกลุ่มนั้นกลุ่มนี้ หรือ จะทำฝนให้เฉพาะแก่เกษตรกรเท่านั้น การทำฝนหลวงนี้เป็นการโปรยน้ำฝนลงไปให้แก่ประชาชนทุกหมู่เหล่าของประเทศ ไม่ว่าฐานะยากจน, รวย หรือมีความเชื่อในลัทธิที่แตกต่างกัน หรือว่า ศาสนาที่แตกต่างกัน ก็จะได้รับผลจากน้ำฝนจากฟ้านี้อย่างทั่วถึงกันนะครับ การร้องเรียนของราษฎรไม่ใช่เป็นการร้องเรียนตามแพชั่น เมื่อใครขอฝนหลวงได้ ก็ขอบ้าง หรือ คิดว่าเป็นการบริการฟรีของรัฐบาล แต่เป็นการขอเพราะพวกเขาเดือดร้อนเลือดตาแทบกระเด็นจริง ๆ ครับ”

ปราชญ์

“นอกจากนี้แล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริในการพัฒนากรรมวิธีในการทำฝนหลวงในรูปแบบอื่น ๆ บ้างหรือไม่คะ”

คุณเมธา

“ครับ จากกรรมวิธีการทำฝนหลวงโดยเครื่องบินนี้ บางทีเราก็มักมีปัญหาอุปสรรคที่เป็นข้อจำกัด อย่างเช่น ในขณะที่เรากำลังก่อให้เกิดเมฆแล้ว เลี้ยงเมฆให้อ้วน หรือ แก่ตัวพร้อมที่จะบังคับให้เกิดฝนตกลงไปสู่พื้นที่ที่เราต้องการ บางโอกาสเราไม่สามารถบินขึ้นไปได้ เพราะสนามบินอยู่คนละที่กับพื้นที่ที่เราต้องการทำให้เกิดฝนตก บางครั้งอาจเกิดฝนตกที่สนามบิน เกิดกระแสพายุรุนแรงขึ้น ซึ่งเวลาจะเกิดฝนนี้ มักจะมีกรณีอย่างนั้นเกิดขึ้น เครื่องบินก็ไม่สามารถที่จะบินขึ้นไปปฏิบัติการได้ อาจจะเสียโอกาส

ทำให้กลุ่มเมฆนั้นเคลื่อนพันพันที่วิกฤติที่เราต้องการจะทำให้ฝนตกได้ นอกจากนั้น สมรรถนะของเครื่องบินไม่เอื้ออำนวยที่จะให้ฝ้ายอันตรายไปอย่างนั้น และสภาพภูมิประเทศบางพื้นที่อาจจะไม่เอื้ออำนวย บนบริเวณพื้นที่ที่เราต้องการให้ฝนตกเมฆเมื่อใกล้จะฝนตก ฐานเมฆก็จะลดต่ำลงมา และแถบนั้นอาจจะเป็นพื้นที่ภูเขาสูง ซึ่งจะเป็นอันตรายในการที่จะเสี่ยงบินขึ้นไปโปรยสารเคมีที่ได้ฐานเมฆ หรือ เสี่ยงบินขึ้นไปให้ทะลุยอดเมฆเพื่อโปรยสารเคมีบนยอดเมฆ และบางครั้งก็ทำให้เสียโอกาสจะรับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็พระราชทานแนวความคิดว่าทำอย่างไรที่จะแก้ปัญหาที่จะทำให้กรรมวิธีการทำฝนนี้สมบูรณ์ครบทั้ง ๓ ขั้นตอน คือ ในขั้นโจมตี ก็สามารถทำได้ ก็พระราชทานแนวความคิดว่า ทำอย่างไรจึงจะยิงสารเคมีจากภาคพื้นดินเข้าไปสู่เมฆได้เร็ว เกิดสภาพปัญหาเช่นนั้นขึ้นมา หรือว่าถ้าเครื่องบินบินขึ้นไปได้ การที่จะบินทะลุเมฆขึ้นไปบนยอดเมฆ หรือ เข้าไปในฐานเมฆ จะอันตรายมาก เครื่องบินที่เราใช้ไม่ได้ปรับอากาศ และส่วนมากเป็นเครื่องบินเล็ก โครงสร้างไม่แข็งแรง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแนวคิดว่า จะทำอย่างไรจะยิงสารเคมีจากเครื่องบินเข้าไปในก้อนเมฆในระยะห่างที่จะไม่เกิดอันตราย ในขณะนั้นก็ได้มีการทดลองค้นคว้าพัฒนาสร้างจรวดเพื่อบรรจุสารเคมี ยิงเข้าไปในเมฆขึ้นมานะครับ หม่อมราชวงศ์ เทพฤทธิ์ เทวกุล ก็มีแนวคิดที่จะพัฒนาจรวดที่จะยิงจากเครื่องบินเข้าไปในเมฆด้วย แต่การสร้างจรวดจำเป็นต้องหยุดยั้งลง ด้วยเหตุผลทางด้านค่าใช้จ่าย, เหตุผลจากภารกิจของกองทัพบก ซึ่งขณะนั้นได้ร่วมในการพัฒนาจรวดนี้ มีภารกิจทางด้านการทหาร ก็เลยชะงักไประยะหนึ่ง แต่ใน ๓-๔ ปีที่ผ่านมา สภาวิจัยแห่งชาติได้นำแนวคิดนี้มาร่วมกับผู้เชี่ยวชาญในด้านจรวดมาทำการวิจัยและพัฒนาจรวดเพื่อทำฝนเทียมขึ้นมา โดยได้เชิญสำนักงานปฏิบัติการฝนหลวงไปร่วมดำเนินการด้วย ก็เรียกว่าเป็นโครงการร่วมพัฒนาจรวดเพื่อทำฝนเทียม ก็เป็นที่น่ายินดีที่ผมนจะเรียนให้ทราบว่า ได้พัฒนาถึงขั้นประดิษฐ์จรวดขึ้นมาถึงระดับหนึ่งแล้ว พร้อมทั้งจะบรรจุสารเคมีเข้าไปในจรวด และได้ทำการทดลองปฏิบัติการ หรือ จะทำการปฏิบัติการทดลองจริง

กับก่อนเมฆในปีนั้นะครับ ก็คิดว่า กรรมวิธีก็จะเป็นอีกกรรมวิธีหนึ่ง ที่เกิดจากแนวพระราชดำริที่พระราชทานมา และในปีนี้ได้เกิด ภาวะแห้งแล้งอย่างผิดปกติ โดยเฉพาะทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ราษฎรขาดแคลนน้ำบริโภคอย่างหนัก พื้นที่บางพื้นที่ก็มีที่ ๆ ราษฎรพอจะไปตักน้ำที่จะรับประทานได้นะครับ ก็ยังไม่เดือดร้อน รุนแรงนัก จนกระทั่งเดือนเมษายน จึงได้เกิดภาวะแห้งแล้งอย่าง รุนแรง ขนาดที่ราษฎรต้องอพยพถิ่นฐาน หรือว่า ต้องไปหาน้ำ ในที่ไกล ๆ เกือบจะไม่จำเป็น หรือมีเวลาที่จะทำมาหากินอย่างอื่น เพียงแต่หาน้ำอย่างเดียวนี้ะครับ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ก็ไม่สามารถจัดคณะปฏิบัติการไปช่วยเหลือได้ตามคำร้องเรียน ถึงภาวะนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงทรงมีพระราชกระแส รับสั่งกับกองทัพบก ให้หาทางที่จะช่วยเหลือราษฎรในภาค- ตะวันออกเฉียงเหนือโดยเฉพาะอย่างเร่งด่วนนะครับ

เพลง

บรรยาย (ปราณี)

บรรเลง สายฝน ๓๐ วินาที

สำหรับในปี ๒๕๓๐ นี้ ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของ ประเทศไทยเกิดภาวะแห้งแล้งอย่างรุนแรง ทำให้ประชาชน ประสบความทุกข์ยาก ทั้งในด้านอาชีพการเกษตรและการบริโภค- อุปโภค พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงห่วงใย จึงทรงมี พระราชกระแสรับสั่งให้กองทัพบกเป็นแกนนำในการประสานงาน ระดมทรัพยากรจากเหล่าทัพต่าง ๆ ทั้งกองทัพเรือ กองทัพอากาศ และกรมตำรวจ ร่วมมือกับสำนักงานปฏิบัติการฝนหลวงดำเนินการ ช่วยเหลือประชาชน จัดทำโครงการฝนหลวงพิเศษตามพระราชดำริ ขึ้น ดังที่ พลตรี สาคร เทียงแก้ว เจ้ากรมวิทยาศาสตร์ทหารบก ได้กล่าวถึงการที่กรมวิทยาศาสตร์ทหารบก ได้เข้าไปมีส่วน ดำเนินการในโครงการฝนหลวงพิเศษตามพระราชดำริว่า

พลตรี สาคร

“ท่านผู้บัญชาการทหารบกได้รับพระราชดำรัสจากพระบาท- สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่จะทรงให้ช่วยบรรเทาความเดือดร้อน ของพี่น้องประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งมีความแห้งแล้ง มาก ท่านผู้บัญชาการทหารบกก็สั่งการมายังกรมวิทยาศาสตร์ ทหารบกนี้พิจารณาพร้อมกับสำนักงานปฏิบัติการฝนหลวง จัดทำ “โครงการฝนหลวงพิเศษตามพระราชดำริ” เพื่อช่วยเหลือประชาชน ในขั้นตอนที่ ๓ หลังจากที่ได้ทำการส่งยานพาหนะบรรทุกน้ำ

ไปช่วยเหลือประชาชน และได้จัดหาแหล่งน้ำให้แล้ว กรมวิทยาศาสตร์ทหารบกได้พิจารณาเรื่องนี้ โดยจัดฝึกอบรมกำลังพลขึ้นมา ๕๐ นาย โดยได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่สำนักงานปฏิบัติการฝนหลวงอบรมให้ หลังจากที่เราได้ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของกรมวิทยาศาสตร์ทหารบกแล้ว เราก็วางแผนในการที่จะทำงานในพื้นที่ทางภาคอีสาน ซึ่งพื้นที่ภาคอีสานที่เราจะไปดำเนินการช่วยเหลือนั้น เดิมทีเดียวเรากำหนดในพื้นที่ทางด้านจังหวัดนครราชสีมาตอนเหนือ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดร้อยเอ็ด เราเตรียมงานกัน โดยในขั้นแรกเราก็กังขาดแคลนเรื่องเครื่องมืออยู่นะครับ เป็นเครื่องมือเกี่ยวกับเครื่องบิน เราก็ประสานงานกับกองทัพเรือ กองทัพอากาศ และกรมตำรวจก็ได้รับการสนับสนุนเครื่องบินจากเหล่าทัพต่าง ๆ มา โดยกองทัพอากาศมอบเครื่องบินดาโกต้ามา ๓ เครื่อง, กองทัพเรือมอบเครื่องบินดาโกต้ามาให้ ๑ เครื่อง, กรมตำรวจมอบปอดเตอร์มาให้ ๒ เครื่อง พร้อมทั้งเจ้าหน้าที่นักบิน และเจ้าหน้าที่ช่างเครื่องบินด้วย เมื่อเราได้เครื่องบินมาแล้ว พร้อมกับทางสำนักงานปฏิบัติการฝนหลวงได้มอบพวกสารเคมีของทางสำนักงานปฏิบัติการฝนหลวงพร้อมกับเจ้าหน้าที่มาแล้ว เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๓๐ เราก็ก่อปฏิบัติการโดยไปตั้งกองอำนวยการอยู่ที่จังหวัดขอนแก่น ๑ แห่ง และไปตั้งกองอำนวยการอีกแห่งหนึ่งที่จังหวัดนครราชสีมา หลังจากที่เราไปตั้งกองอำนวยการแล้ว เจ้าหน้าที่ของกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก ร่วมกับเจ้าหน้าที่สำนักงานปฏิบัติการฝนหลวงพิเศษก็ได้เริ่มปฏิบัติการเป็นต้นมา”

ปราชญ์

“จากวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๓๐ นั้น ทางกรมวิทยาศาสตร์ทหารบกได้ใช้งบประมาณเท่าไรในการสนับสนุนโครงการคะ”

พลตรี ศาสตร

“ทางกองทัพบกได้มอบงบประมาณให้กรมวิทยาศาสตร์ทหารบกมา ๑ ล้าน ๗ แสนบาท เพื่อดำเนินการปฏิบัติเรื่อง “โครงการฝนหลวงพิเศษในครั้งนี้” ซึ่งใช้ระยะเวลา ๔๕ วัน สำหรับเงินที่ได้รับมานั้นเป็นเงินเกี่ยวกับค่าเบี้ยเลี้ยง, ค่ายานพาหนะ, ค่าน้ำมันของยานพาหนะของกองทัพบก ส่วนค่าน้ำมันเครื่องบินนั้น ก็ยังไม่ได้คิดในรายละเอียดนะครับ แต่ทางกองทัพเรือ กองทัพอากาศ และกรมตำรวจ ก็ได้สำรองจ่ายให้ไปก่อน โดยเฉพาะ

อย่างยิ่ง ทางด้านค่าสารเคมีนั้น ทางสำนักงานปฏิบัติการฝนหลวง ก็ได้ใช้จ่ายออกให้ กองทัพบกเองก็จ่ายไปทั้งหมด ๑ ล้าน ๗ แสนบาทครับ”

ปราณี

“ท่านเจ้ากรมวิทยาศาสตร์ทหารบกคิดว่า งบประมาณที่ใช้จ่ายในโครงการนี้ตั้งแต่เริ่มต้น คือตั้งแต่วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๓๐ จนถึงเวลา ๔๕ วันนั้นะคะ ผลประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากโครงการนี้ จะคุ้มค่า หรือ เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนมากน้อยเพียงไรคะ”

พลตรี ศาคร

“ผมคิดว่า งบประมาณที่กองทัพบกให้มา ๑ ล้าน ๗ แสนบาท ที่ไปปฏิบัติงานในครั้งนั้นะครับ ผมว่าคุ้มค่ามากครับ เพราะว่าสามารถทำให้ฝนตกในพื้นที่ที่เป็นเป้าหมาย และทำให้ประชาชนมีน้ำกินน้ำใช้ คือน้ำสำหรับบริโภคอุปโภคเพียงพอในช่วงนั้นะครับ และทำให้พื้นดินของภาคอีสานในจังหวัดต่าง ๆ ที่เราไปทำงานนั้นะครับเขียวชอุ่มขึ้นมาอย่างมากมานะครับ สำหรับประชาชนทั่วไปในพื้นที่นั้นะครับก็ซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณอย่างล้นพ้นที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีน้ำพระทัยห่วงใยประชาชนในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากที่ผมได้สอบถามประชาชนในพื้นที่ทั่วไป เขาก็รู้สึกซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์อย่างมาก และทำให้ความเป็นอยู่ของประชาชนในภาคอีสานนั้นดีขึ้น ทั้งในการเกษตรกรรม และการมีน้ำกินน้ำใช้ครับ”

เพลง

บรรเลง สายฝน ๓๐ วินาที

บรรยาย (ปราณี)

ท่านผู้ฟังคะ นอกจากความห่วงใยในพสกนิกรของประเทศที่ประสบกับภาวะแห้งแล้ง ทูรกันดาร ขาดแคลนน้ำสำหรับบริโภคอุปโภค และใช้ในการเกษตรกรรม โดยพระราชทานโครงการฝนหลวงแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงศึกษาหาวิธีการใหม่ ๆ มาปรับปรุงโครงการฝนหลวงตลอดเวลา และทรงคอยติดตามผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อยู่เสมอ เมื่อประสบปัญหาอะไร ก็จะทรงศึกษาหาทางแก้ไขอย่างเร่งด่วน ทั้งนี้พระราชประสงค์ที่สำคัญก็คือ “ความอยู่ดีกินดีมีความสุขของพสกนิกรไทยทุกคนนั่นเองค่ะ”

การเตรียมสารเคมี เพื่อทำฝนเทียม

เครื่องบินโปรยสารเคมีเพื่อรวบรวมเมฆ

ทอดพระเนตรพื้นที่บริเวณโครงการบึงมวกะสัน

ทอดพระเนตรสภาพน้ำในบึงมวกะสัน

โครงการปรับปรุงบึงมักกะสัน

อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๓๐ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

พล.ต. จำลอง ศรีเมือง

ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล

ผู้จัดรายการ

สิริพร ทองคำวงศ์

ไต่เตล

บรรยาย (สิริพร)

จากฟ้า...สู่ดิน

คงไม่มีใครในแผ่นดินนี้ปฏิเสธได้ว่าพระราชจริยวัตรพระ-
ราชกรณียกิจและพระมหากรุณาธิคุณแห่งองค์พระบาทสมเด็จพระ-
พระเจ้าอยู่หัว นั้นงดงามกว้างไกลไพศาล จนไม่อาจประมวล
มากล่าวได้อย่างถูกต้องครบถ้วน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ทรงห่วงใยในทุกซอกซอญของราษฎรของพระองค์โดยไม่เลือกเพศ
วัย ชั้น วรรณะ ไม่ว่าในชนบทห่างไกล หรือในกรุง พระองค์ท่าน
ทรงเสด็จอาหารโดยถ้วนหน้า ชนบทอาจจะประสบปัญหาในด้าน
การทำกินขาดน้ำขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาอาชีพ
ในขณะที่ชาวกรุงกลับประสบปัญหาของมลภาวะ เพราะความ
แออัด ทั้งของผู้คนและตึกกรามบ้านช่อง ทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วม
และมลภาวะ ด้วยเหตุนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงทรงมี
พระราชดำริให้หน่วยงานต่าง ๆ ร่วมกันปรับปรุงบึงมักกะสัน
ซึ่งอยู่ใจกลางของกรุงเทพมหานคร เป็นแหล่งกรองน้ำและป้องกัน
น้ำท่วม ดังที่พลตรีจำลอง ศรีเมือง ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
จะได้ถ่ายทอดพระราชกระแสรับสั่งบางตอนของพระบาทสมเด็จพระ-
พระเจ้าอยู่หัว มาให้เราได้ทราบ

พล.ต. จำลอง

“ขณะนี้กรุงเทพมหานครนับว่าจะมีภาวะแวดล้อมที่ลำบาก

ยากยิ่งขึ้นไป พระองค์ท่านทรงจับได้ ถ้ากรุงเทพฯ เอาแต่ถมดิน เอาแต่ปลูกตึกสูง ๆ อีกหน่อยกรุงเทพฯ ก็ตาย อีกหน่อยน้ำก็ท่วมหมด เพราะฉะนั้นเราก็ต้องรักษาที่บางแห่งไว้สำหรับเป็น ไตให้กรุงเทพฯ อย่างเช่นบึงมักกะสันเป็นต้น”

บรรยาย (สิริพร)

สำหรับรายละเอียดการดำเนินงานโครงการปรับปรุงบึงมักกะสันอันเนื่องมาจากพระราชดำรินั้น ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริได้ชี้แจงดังนี้

ดร. สุเมธ

“บึงมักกะสัน ถ้าพูดไปแล้วก็คงจะเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหามลพิษ สำหรับกรุงเทพมหานครก็อย่างที่พวกเราทราบกันแล้ว มีปัญหาเรื่องน้ำท่วม เรื่องน้ำเสียอะไรต่ออะไรนี้ นะครับรู้สึกว่ามีปัญหาเป็นอย่างมากเลย แล้วก็แสดงให้เห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้นมีได้ทรงสนพระทัยในเรื่องชนบทเท่าที่นั้นนะครับ แต่ว่าความเป็นอยู่ของประชาชนทั่วไปเลยไม่ว่าจะเป็นในชนบทหรือคนในกรุงนั้น ความทุกข์สุขของราษฎรทั่วประเทศนั้นนะครับเป็นที่สนพระทัยของพระองค์เป็นอย่างมาก สำหรับเรื่องบึงมักกะสันนี้พระราชดำริครั้งแรก ถ้ากระผมจำไม่ผิดนักคือ เดือนกันยายน พุทธศักราช ๒๕๒๘ นั้นนะครับ รู้สึกว่าจะเป็นที่หัวหิน ทรงมีความสนพระทัยในเรื่องเกี่ยวกับการปรับปรุงบึงมักกะสัน ก็อย่างที่เรียนไว้ในตอนต้นนะครับ ปัญหาเรื่องน้ำท่วม น้ำเสียในกรุงเทพฯ นั้นเป็นปัญหาที่หนักอย่างยิ่ง ทรงเล็งเห็นว่าบึงมักกะสันน่าที่จะมีบทบาทในการที่จะเข้ามาช่วยในการขจัดของเสียของเน่า หรือว่าน้ำท่วมที่มีเกิดอยู่ในกรุงเทพมหานครอยู่ตลอดเวลา ตั้งแต่ระยะนั้นเป็นต้นมาพระองค์ก็เลยมีพระราชกระแสว่า น่าจะทำอะไรที่บึงมักกะสันเพื่อให้บึงมักกะสันนั้นมีบทบาทในการแก้ไขซึ่งผมก็เรียนเสียเลยนะครับว่าพื้นที่บึงมักกะสันมีเกือบร้อยไร่ ก็ประมาณ ๘๒ ไร่ ถ้าผมจำไม่ผิด”

สิริพร

“สำหรับในการใช้แนวความคิดในการใช้ประโยชน์จากบึงนี้จะมีประโยชน์อย่างไรบ้างคะ”

ดร. สุเมธ

“แนวความคิดนี้รู้สึกว่าเป็นแนวความคิดที่ดีมากเลยแล้วก็ธรรมชาติที่สุดเลย เท่าที่เป็นลักษณะของโครงการอันเนื่องมาจาก

พระราชดำริ ความเรียบง่ายนะครับ แต่มีความหมายลึกซึ้งเหลือเกิน จะเห็นได้ว่าการทรงงานของพระองค์นั้นครับไม่ว่าจะโครงการอะไรก็ตาม จะมีปรัชญาแนวความคิดต่าง ๆ ลึกซึ้งอยู่เบื้องหลังของแนวความคิดอยู่ตลอดเวลา สำหรับบึงมวกะสันนี้ก็เช่นเดียวกันนะครับ ก็ทรงคิดว่่าก็จริงนะครับในบึงนี้ก็เต็มไปด้วยน้ำใสพร้อม ๆ กับที่ในบึงที่เป็นน้ำเน่าก็มีผักตบชวาทั้งสองอย่างเราก็ไม่ได้ต้องการเลยเราต้องการที่จะขจัดทั้งน้ำเน่าเสีย และผักตบชวาแต่ปรัชญาที่พระองค์นำมาใช้นะครับ ว่าจะทำอย่างไรในการศึกษาและการวิเคราะห์วิจัยในการดำเนินการเรียบง่ายนะครับ ทำให้ของเสียหรือของไม่ดีกลายมาเป็นของดีได้ เปรียบเสมือนกับธรรมกับธรรมนี่ละครับ อาจจะเป็นธรรมะเกิดขึ้นมาได้ นี่ก็เป็นปรัชญาอยู่เบื้องหลัง ทรงมีแนวพระราชดำริเป็นลักษณะอย่างนี้นะครับว่า พื้นที่รับน้ำในกรุงเทพมหานครนี้ส่วนมากเราก็หายากอยู่แล้ว เราคงทราบนะครับว่ามีหมู่บ้านจัดสรรมีการก่อสร้าง ถมดินอะไรต่ออะไรกันอยู่อย่างมากมายเลยทีเดียวครับ ก็บังเอิญเลยก็เกือบกลางเมืองเลยก็ว่าได้เนะครับมีบึงมวกะสันคือหลังที่ซ่อมรถไฟของการรถไฟนะครับ มีพื้นที่ซึ่งเป็นบึงใหญ่พอสมควรถึง ๙๒ ไร่เนะครับเกือบร้อยไร่ ก็ควรจะนำมาใช้ประโยชน์ ในวันที่เสด็จพระราชดำเนินในโครงการบึงมวกะสันในวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๓๐ ก็มีเป็นแถลงการรู้สึกว่่าทรงพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์นะครับ นำมาให้พวกเรา ในแถลงการได้มีแนวพระราชดำริอยู่ ๒-๓ ประการด้วยกันซึ่งเรียบง่ายมาก พระองค์ท่านเขียนแบ่งออกเป็นภารกิจหลักและภารกิจรองสำหรับภารกิจหลักนั้นทรงเขียนเป็นแถลงการหน้าแล้งกำจัดน้ำใสโครกด้วยผักตบชวา น้ำน้ำเก็บกักและระบายน้ำ อันนี้เป็นภารกิจหลักของบึงมวกะสัน ส่วนภารกิจรองนั้นพระองค์ทรงเขียนไว้ว่า ทำปุ๋ยหมักอันนี้เป็นภารกิจที่เข้าใจว่่าเป็นผักตบชวานะครับ ทำปุ๋ยหมัก เชื้อเพลิง เยื่อสารจากผักตบชวา ปลุกผักน้ำอื่น ๆ ผักบุ้ง เป็นต้น เลี้ยงปลาสำหรับแนวความคิดของ กทม. เกี่ยวกับเรื่องสวนสาธารณะนั้นไม่ทรงเห็นด้วยเพราะว่่าทรงรับสั่งว่่าน้ำอาจจะเน่าเกินไปที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยว ควรจะเป็นแหล่งที่แก้ไขของประเทศชาติมากกว่า ผมจะเรียนขยายความ

นะครับว่าภาระกิจหลักนี้หน้าแล้งกำจัดน้ำโสโครกด้วยผักตบชวา นั้นจะทรงมีแนวความคิดอย่างไรบ้าง คือทรงคิดว่า ในสองสิ่ง อย่างที่ผมเรียนให้ทราบทั้งน้ำเน่าก็ตามหรือผักตบชวานั้น เรา ไม่ต้องการทั้งคู่ นะครับ เราพยายามจะกำจัดแต่ทรงมองไปอีก แนวหนึ่งว่า สำหรับน้ำเสียที่ต้องมีการระบายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นะครับ ในกรุงเทพฯ พระองค์ท่านรับสั่ง คือมีแต่รับประทาน ๑ เข้าไปแล้วก็ถ่ายออกมาแล้ว เพราะฉะนั้น วงจรของชีวิตมันไม่ครบ อย่างที่ต่างจังหวัดหรือในชนบทนั้น รับประทานเข้าไปแล้วถ่าย ออกมาแล้วก็เป็นปุ๋ยเป็นอะไรไปแต่ก็ผลิออกมา รับประทาน เข้าไปแล้วก็ถ่ายออกมาอีก แต่สำหรับคนกรุงเทพฯ นั้นพระองค์ท่าน รับสั่งโดยตรงเลยว่า รับประทานเข้าไปแล้วก็ถ่ายออกมาแล้วก็ ซึ่ของเข้ามารับประทาน แล้วก็ถ่ายออกเพราะฉะนั้นความเน่าเสีย มันก็หมักหมมเอาไว้ นะครับ เพราะฉะนั้น บทบาทของบึงมักจะสั่นนั้น ก็จะเป็นแหล่งรับน้ำ ซึ่งส่วนมากก็จะเป็นน้ำเสียอย่างที่ผมเรียน ให้ทราบแล้ว ตัวผักตบชวานั้นก็เป็นพืชชนิดหนึ่งที่น่าจะมีบทบาท โดยพระองค์ท่านรับสั่งว่าให้ทำการวิจัยดูซิว่า บทบาทของผักตบชวา นั้นจะสามารถฟอกน้ำได้หรือเปล่า เพราะว่าเรื่องผักแล้วก็ควร จะมีการดูเอาแร่ธาตุเอาแก๊สอะไรต่ออะไรบางอย่างที่เน่าเสีย นี่นะครับขึ้นมาเพื่อความเจริญเติบโตเองด้วยนะครับ เพราะฉะนั้น พระองค์ท่านจึงให้มีการศึกษาวิจัยว่าถ้าผักตบชวถ้าหากมี การกั้นเขตเป็นระยะ ๑ ในบึงระยะยาวนี้ที่ประมาณ ๒ กิโลเมตรกว่า ก็จะต้องดูว่าบทบาทของผักตบชวาในการกั้นกรองความเน่าเสีย ของน้ำนั้นจะทำได้หรือไม่ และก็ทำการศึกษาให้ลึกซึ้งไปอีกว่า สำหรับผักตบชวานั้นเมื่อมีการเติบโตขึ้นแล้วนี้ นะครับก็พยายาม ดึงต้นแก่ ๆ ขึ้นมาให้ต้นอ่อนทำการเติบโตขึ้นไปอีก โดยมีการ วิเคราะห์วิจัยศึกษาคำนวณอย่างแน่ชัดเลยว่าวันหนึ่งควรจะดึงมา เท่าไร เพื่อให้วงจรของการเติบโตของผักตบชวามันเป็นไปได้อ อย่างไม่สะดวก สำหรับการศึกษาขั้นแรกเรามีหน่วยวิจัยลงไปทำ ก็พิสูจน์ให้เห็นว่าเป็นแนวความคิดที่ได้ผลนะครับ น้ำที่เน่าธาตุ บางอย่างลดลงไป วัตถุหนักบางอย่างก็ลดน้อยลงไปด้วยซึ่ง ขนาดที่แล้วมานี้ผมได้เรียนให้ทราบว่ายังไม่เป็นระบบไม่เป็น อะไรเท่าไรนัก เราได้เอาน้ำขึ้นมาวัดอยู่ตลอดเวลาเพราะฉะนั้น

จะเป็นได้ว่า ผักน้ำต่าง ๆ โดยเฉพาะผักตบชวานั้นตามแนวพระราชดำริก็คงจะมีหน้าที่ที่กำจัดน้ำโสโครกบริเวณนั้นให้สะอาดขึ้นนะครับ พระองค์ท่านทรงระบุต่อไปว่า สำหรับหน้าน้ำนั้นก็เก็บกักและระบายน้ำด้วย หน้าน้ำนั้นะครับพระองค์ทรงรับสั่งว่าควรจะยกกันกันน้ำนั้นะครับตามบริเวณรอบบึงให้สูง ๘๐ เซนติเมตร และบริเวณคลองแสนแสบซึ่งเป็นบริเวณต่อเนื่องกันนั้นให้ยกขึ้นเป็น ๕๐ เซนติเมตร ฉะนั้นเมื่อยกขึ้นมาแล้วนั้นะครับปริมาณพื้นที่ที่จะเก็บรับน้ำนั้นก็มากขึ้น และเมื่อมากขึ้นแล้วนั้นหลังจากทำวิธีการการกั้นกรองโดยวิธีธรรมชาติก็สามารถปล่อยน้ำออกไประบายเนื่องจากน้ำมีระดับสูงก็จะไหลไปตามคลองเล็กคลองน้อยอะไรต่าง ๆ ให้เกิดความเคลื่อนไหวของน้ำแล้วก็ออกไปสู่ทะเลในที่สุดนะครับ เพราะฉะนั้นจะเห็นว่าวิธีการของพระองค์ท่านนั้นจะใช้วิธีการทางธรรมชาติ จะเป็นพืชพันธุ์อะไรต่าง ๆ เข้ามาแก้ไขด้วยตัวธรรมชาติเองและน้ำที่ได้จากน้ำฝนหรือการระบายน้ำก็ให้มีการระบบระบายตัวของมันเองออกไปด้วยนะครับพระองค์ท่านรับสั่งว่าถ้าหากทำน้ำให้บริสุทธิ์ในบึงมักกะสันนั้นะครับโดยวิธีการสมัยใหม่ คือมีโรงกำจัดน้ำเสียหรืออะไรต่ออะไรต่าง ๆ ต้องใช้เงินถึง ๒๐๐ ล้านบาท แต่วิธีการของพระองค์นะครับที่ทรงคำนวณมาเบื้องต้นนั้นในราว ๘-๙ แสนบาทเท่านั้นเอง เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่าแนวความคิดของพระองค์ท่านนั้นประหยัด ธรรมดาเรียบง่าย และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมโดยใช้หลักของธรรมชาติเป็นหลัก ซึ่งดูผิวเผินแล้วง่ายนะครับแต่ว่าต้องการสติปัญญาในการเข้าไปแก้ไขปัญหานั้นอย่างง่ายเลย เพราะว่าเราจะมองข้ามอยู่เสมอ ผมได้เรียนแล้วสำหรับภารกิจหลัก เพราะฉะนั้นในส่วนที่สองนี้ะครับภารกิจรองก็รับสั่งว่า ผักตบชวาที่ตื้นขึ้นมาแล้วนั้นก็สามารถทำประโยชน์ได้อีกไม่ใช่ไปทิ้ง ประการแรกก็คือทำปุ๋ยหมัก ก็รับสั่งให้ขุดเป็นบ่อใหญ่ ๆ ไว้แล้วก็เอาปุ๋ยหมักทิ้งลงไปพอแปรสภาพเป็นปุ๋ยแล้วก็ขายไปหรือว่าทำบุญ คือทำประโยชน์ให้ประชาชนชนไปถมที่ หรือเอาไปใส่ผักต้นไม้ใบหญ้าที่ตนเองปลูกก็ได้ แนนอนครับมีวัสดุหนักหรืออะไรต่ออะไรอยู่ในปุ๋ยดังกล่าวแต่ก็ควรจะต้องการวิเคราะห้วิจัยกันต่อไปว่าปุ๋ยหมักที่จะทำขึ้นมาในลักษณะนั้นจะเหมาะสมกับพืชผักต้นไม้อะไรอย่างไรบ้าง

และไม่ทำผลเสียอย่างไร แต่อย่างไรก็ตามมีประโยชน์แน่ อีกเรื่องหนึ่งพระองค์ก็รับสั่งว่าสำหรับผักตบชวา เมื่อทำให้มันแห้งแล้วนี้หรือที่เสียเมื่อตอนต้นนะครับ ปรากฏว่าทางรถไฟก็มีสิ่งโสโครกใส่ไปมากพอสมควรเป็นน้ำมันเครื่องอะไรต่ออะไรต่าง ๆ ก็ทรงบอกว่าควรจะแปรสภาพเป็นเชื้อเพลิง เรียกว่าเชื้อเพลิงอัด มีเครื่องอัดวัสดุ พืชพันธุ์ที่เหลือใช้ต่าง ๆ นั้นะครับสามารถถัดออกมาเป็นถ่านวิทยาศาสตร์หรืออะไรในทำนองนั้นซึ่งจริง ๆ แล้วไม่ใช่วิทยาศาสตร์นะครับเพราะว่าวัสดุก็เอามาทางธรรมชาตินี้เอง ซึ่งเวลานี้ในสวนจิตรฯ เขาทำอยู่นะครับ เรื่องของเหลือที่เราเอามาทำ ในกรณีนี้เราก็เอาผักตบชวานะครับขึ้นมาทำ และนอกเหนือไปจากนั้นะครับเราก็มาทำเป็นหัตถกรรมก็ได้ สำหรับผักตบชวาก็เอาเยื่อมาซึ่งเวลานี้ก็คงเคยเห็นแล้วว่า มีเสื้อ มีกระเป๋ามีเครื่องใช้หลาย ๆ อย่างนะครับที่เราเอามาใช้ซึ่งผลิตจากผักตบชวามาขึ้นมาก็ให้ชาวบ้านแถวนั้นจัดเป็นกลุ่มขึ้น มีการฝึกอบรมและก็มีสร้างรายได้ขึ้นมาจากส่วนซึ่งปกติจะต้องทิ้งไปเสียไป หรือสร้างปัญหาให้พวกเรานั้นกลับมาสร้างประโยชน์ขึ้นมาได้อีกนะครับ และนอกเหนือไปจากนั้นก็ยังสามารถปลูกผักน้ำขึ้นมาได้อีกนะครับ เช่น ผักบุ้ง เวลานี้บ่อ คลอง บึงในเมืองก็ลดน้อยลงไปทุกที ชาวบ้านก็ต้องไปปลูกข้างนอกกว่าจะขนเข้ามาในเมืองก็แพง ผักบุ้งพระองค์ก็รับสั่งว่าเป็นผักที่มีประโยชน์มาก ก็ให้ชาวบ้านที่อยู่รอบ ๆ ก็ปลูกผักอะไร ผักบุ้งไปนะครับก็เป็นการหารายได้เลี้ยงชีพไปนะครับ และถ้าน้ำสะอาดเพียงพอในขั้นสุดท้ายนั้นเราก็อาจเลี้ยงปลาขึ้นมาก็ได้ะครับ อันนี้เป็นภาระกิจหลักภาระกิจรองในตามแนวพระราชดำริที่พระราชทานมาให้ในวันเสด็จวันนั้นครับ”

บรรยาย (ศิริพร)

โครงการปรับปรุงบึงมักกะสันอันเนื่องมาจากพระราชดำรินั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จทรงวางแนวพระราชดำริไว้ในภาระกิจหลักและภาระกิจรอง ซึ่งแบ่งออกเป็นสี่กลุ่มคือ โครงสร้างพื้นฐาน งานวิชาการทางด้านการศึกษาวิจัย การใช้ประโยชน์จากการศึกษาวิจัย และงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมซึ่งงานหลักทั้งสี่นั้นเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงานกับทั้งกรุงเทพมหานคร การรถไฟ กรมประมง กรมชลประทาน กรมวิชาการเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอีกหลายหน่วยงานด้วยกัน โดยเฉพาะทางด้านกรุงเทพมหานครได้ดำเนินการไปแล้วเพียงใดในขณะนี้โดยเฉพาะการป้องกันน้ำท่วมและการกำจัดน้ำเสีย พลตรี จำลอง ศรีเมือง ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ชี้แจงในเรื่องนี้ว่า

พล.ต. จำลอง

“เรื่องนี้เป็นเรื่องจำเป็นนะครับ ถ้าบ้านเมืองเราเต็มไปด้วยตึกอย่างที่เราองค์ท่านตรัสเอาไว้ก็เราจะเสียหายมาก รวมทั้งเรื่องน้ำท่วมนี้ด้วย เพราะฉะนั้นจะต้องมีพื้นที่สำหรับหนองเหี่ยวหรือกักเก็บน้ำ ชะลอน้ำก่อนที่จะปล่อยลงไปในคลอง และในแม่น้ำ ฉะนั้นเราก็ใช้บึงมักกะสันซึ่งเป็นแหล่งกักเก็บน้ำที่มีเนื้อที่ถึง ๙๒ ไร่ ขณะนี้ได้เจาะช่องรับน้ำจากคลองสามเสนมาลงที่บึงมักกะสันอยู่แล้ว ๘ ช่อง จากบึงมักกะสันก็เจาะช่องระบายน้ำไปลงคลองแสนแสบนี่คือ เรื่องที่เราทำอยู่ในขณะนี้ พระองค์ได้ตรัสเอาไว้ว่าจะต้องยกคันรอบบึงให้สูงขึ้น ๘๐ เซนติเมตร และกึ่งคันของคลองสามเสน ๕๐ เซนติเมตร นี่คือโครงการที่เราต้องทำต่อไป ส่วนภาระกิจหลักภาระกิจรองก็เสร็จก่อนวันที่ ๕ ธันวาคมนี้แน่นอน คือบึงจะทำหน้าที่เป็นโตอย่างแท้จริง ฟอกน้ำเสียให้เป็นน้ำที่มีคุณภาพดีขึ้นแล้วก็นำเอาผลพลอยได้จะเป็นผักตบชวาก็ตาม เป็นผักอื่น ๆ ก็ตามเอานำขึ้นมาใช้ ผักตบชวาก็ใช้ทำสองอย่างคือ อีกอย่างก็ใช้ทำเชื้อเพลิงอีกอย่างหนึ่งใช้ทำปุ๋ยนะครับ แล้วก็อีกอย่างจะต้องมีศาลาวิชาการนะครับ ซึ่งพระองค์ได้ตรัสไว้ว่าต้องมีเพื่อให้คนที่เขาสนใจในการกำจัดน้ำเสียทำน้ำเสียให้เป็นน้ำที่มีคุณภาพดีขึ้นนั้นก็จะได้มาศึกษา รวมทั้งศึกษาด้วยว่าผักตบชวามีอัตราการขยายตัวอาทิตย์ละเท่าไรเสร็จแล้วแต่ละต้นแต่ละกอ นั้นมันกินน้ำเสียไปเท่าไร ทั้งหมดนี้เป็นเรื่องวิชาการทั้งสิ้น”

สิริพร

“ในเรื่องของการระบายน้ำเสียเราก็ได้ทราบกันแล้วนะคะ จากที่ท่านผู้ว่าได้กรุณาแจ้งให้ทราบ ที่นี้ภาระกิจหลักอีกอันหนึ่งคือการกำจัดน้ำเสียนี มีกรรมวิธีอย่างไรคะ”

พล.ต. จำลอง

“เรื่องวิธีการกำจัดน้ำเสียนั้นพระองค์ท่านก็ทรงแนะวิธีง่าย ๆ ซึ่งเราจะไม่ค่อยคิดกัน พอพูดถึงการกำจัดน้ำเสียที่ไร เราก็มักจะนึกถึงโรงงานใหญ่ ๆ ซึ่งต้องใช้เงินเป็นร้อย ๆ ล้านบาท ซึ่ง

วิธีที่พระองค์ท่านได้ทรงแนะนำไว้ว่า เราเอาน้ำเสียจากบึงสามเสน ผ่านเข้ามาในบึงมักกะสันซึ่งมีเนื้อที่ ๙๒ ไร่ นั้นโดยใช้ฝักตบขวา โดยใช้ฝักบุงซึ่งทั้งสองอย่างนั้นก็อยู่ในปริมาณที่พอเหมาะไม่ว่า ลงไปจนเต็มจนกระทั่งแสงแดดส่องไม่ถึง และทั้งฝักบุงและฝักตบขวานี้ก็จะกำจัดน้ำเสียโดยวิธีธรรมชาติ รวมทั้งแสงอาทิตย์ที่สาดส่อง ลงไปด้วย น้ำที่มีคุณภาพดีขึ้นแล้ว ใส่ขึ้น สะอาดขึ้นก็จะผ่านไป ลงอีกคลองหนึ่งคือ คลองแสนแสบ นี่คือวิธีการกำจัดน้ำเสียวิธีหนึ่ง โดยธรรมชาติและใช้เงินถูกมากครับ ข้อสำคัญคือเราจะต้องขยัน เอาเรือลงไปลอยอยู่เป็นประจำและก็เอาฝักตบที่กำลังจะแก่ขึ้นมาเสีย เอาส่วนหนึ่งไปทำปุ๋ยและก็เอาส่วนหนึ่งไปทำเชื้อเพลิง นะครับ”

สิริพร

“นั่นก็เป็นภาระกิจหลักในเรื่องของการกำจัดน้ำเสียและก็ เรื่องระบายน้ำโสโครกนะคะ นี่ทางด้านภาระกิจรองตอนนี้ทางด้าน กรุงเทพมหานครได้เข้าไปดำเนินการอย่างไรแล้วบ้างคะ”

พล.ต. จำลอง

“ตอนนี้เรามีเจ้าหน้าที่ประจำบึงอยู่ตลอดเวลาและก็มีเรือ ล่องอยู่ในบึงนั้น เรากำลังเก็บฝักตบขวาขึ้นมาเพื่อทำเป็นปุ๋ยหมัก และอีกส่วนหนึ่งก็จะนำไปทำเชื้อเพลิง ส่วนที่ทำปุ๋ยหมักนั้นคือ ส่วนที่ไม่มีคราบน้ำมันลอยอยู่ที่ผิวน้ำ ส่วนอีกส่วนหนึ่งนั้นที่มี คราบน้ำมันก็นำไปทำเชื้อเพลิงโดยจะต้องทำเป็นโรงงานที่จะมาบด บดแล้วก็อัด เป็นแท่ง โรงงานนี้พระองค์ท่านก็ทรงรับสั่งว่าให้ เข้าไปดูที่สวนจิตรลดาซึ่งมีโรงงานนี้อยู่แล้วครับ”

สิริพร

“แล้วทางกรุงเทพมหานครกำหนดที่จะสร้างโรงงานทำ เชื้อเพลิงชนิดต้นแบบที่มีอยู่ในโครงการหลวงของพระตำหนัก จิตรลดา จะดำเนินการที่ไหนคะของ กทม. นั้นะคะ”

พล.ต. จำลอง

“ก็ต้องดำเนินการที่เดียวนะครับคือ ริมฝั่งมักกะสันซึ่งวันนั้น พระองค์ท่านก็ทรงขึ้นะครับว่าตรงนี้จะต้องกองฝักตบ ตรงนั้น จะต้องทำอะไร ๆ เราก็จะต้องทำที่นั่น มิฉะนั้นก็ต้องเสียค่า ขนส่งแล้วฝักตบขวานั้นท่านผู้ฟังก็คงจะทราบนะครับว่า ฝักตบขวานั้นขนที่ไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ มันเปียกมันหนักและต้องใช้รถมาก ทำที่นั่นจะดีกว่าเพราะอัดเป็นแท่งแล้วขนเอาไปขายได้เลยครับ”

สิริพร

“ก็ได้ทราบว่าการะกิจอีกอย่างหนึ่งของกรุงเทพมหานคร ในการปรับปรุงบึงมักกะสันนะคะก็คือการรักษาสภาพแวดล้อม

โดยการจัดให้ประชาชนที่อยู่รอบ ๆ นั้นให้รู้จักใช้บึงให้อย่างถูกต้องและก็ช่วยกันรักษาสภาพแวดล้อมนะคะ ทางท่านผู้ว่ากรุงเทพมหานครได้วางแนวทางหรือโครงการไว้อย่างไรคะในเรื่องนี้”

พล.ต. จำลอง

“คำถามนี้ดีมากนะครับ เราเริ่มทำมาแล้วโดยได้จัดเจ้าหน้าที่ซึ่งตรงนั้นขึ้นอยู่กับเขตพญาไท เจ้าหน้าที่จะเดินออกไปพบปะกับชาวบ้านที่ดื่มน้ำที่บึงนั้นอยู่ที่นี่บึงมักกะสันให้ช่วยกันรักษาความสะอาดนะครับ แล้วเราก็พยายามไม่ให้เขาไปปลูกเพิ่มเติมมากเดี๋ยวก็จะทำให้การกำจัดน้ำเสียมันทำได้ยากเข้าขงขณะนี้เรากำลังทำอยู่แล้วก็ได้ได้รับความร่วมมือจากประชาชนเป็นอย่างดีเราเกรงว่าที่เรารักษาความสะอาดไว้นั้นเขาอาจจะไปทิ้งมาก ๆ เข้าเดี๋ยวจะไม่ใช่ไปตามที่เรากำลังต้องการจะทำให้สำเร็จ”

เพลง

บรรยาย (ลิริพร)

สายฝน

ท่านผู้ฟังคะจากโครงการปรับปรุงบึงมักกะสันอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ย่อมเป็นที่ประจักษ์ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงอุทิศทั้งกำลังพระวรกาย กำลังพระสติปัญญาตลอดจนเวลาและกระทั่งพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ทุ่มเทเข้าช่วยเหลือประชาชนทุกแห่งทุกที่ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์สุขแก่มหาชนชาวสยามอันเป็นส่วนหนึ่งของพระราชปณิธานในพระปฐมบรมราชโองการนั้นเอง

โครงการอบรมปฐมพยาบาลของสภาภาษาชาวไทย สำหรับสมาชิกยูวกาชาด ตามพระราชประสงค์ของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๓๐ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

น.พ. บรรพต บุญศิริ

น.ส. อารเพ็ญ นรามณฑล

น.ส. เพ็ญศรี แก้วมูล

ด.ญ. ชลธิชา สุขเจริญทรัพย์

ผู้จัดรายการ

พัชรินทร์ เขยกลิ่นเทศ

ผู้บรรยาย

สิทธิสม มุทธานุกุลวงศ์

ไต่เตล

จากฟ้า...สู่ดิน

บรรยาย (สิทธิสม)

ท่านผู้ฟังครับ ยูวกาชาด ซึ่งแต่เดิมชื่อว่า อนุกาชาด หรือชื่อเริ่มแรกก่อตั้งว่า อนุสภาภาษาชาด นั้น มีกิจกรรมสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับเยาวชนและการศึกษาอย่างใกล้ชิด ซึ่งตามโรงเรียนก็ได้มีหลักสูตรวิชายูวกาชาดไว้เป็นวิชาบังคับในระดับชั้นประถมและมัธยมศึกษา เพื่อฝึกอบรมเยาวชนในโรงเรียน ปัจจุบันกิจกรรมของยูวกาชาดได้ขยายกว้างขวางมากขึ้น และตามวัตถุประสงค์ของยูวกาชาดไทยนั้น มีอยู่ข้อหนึ่งซึ่งอบรมเพื่อให้สมาชิกมีความรู้และความชำนาญในเรื่องการรักษาอนามัยของตนเอง และส่งเสริมอนามัยของผู้อื่นด้วย ดังนั้น การเรียนการสอนเพื่ออบรมยูวกาชาด จึงมีเรื่องของการปฐมพยาบาลหรือการรักษาพยาบาลเบื้องต้นด้วย

บรรยาย (สิทธิสม)

จากการที่สมาธิกยุวกาชาดได้เรียนรู้ในการปฐมพยาบาล แต่ก็ได้ไม่มากเท่าที่ควร ด้วยเหตุนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงเห็นว่า สมาธิกยุวกาชาดสามารถที่จะช่วยเหลือคนทั่วไปได้มากกว่าที่เป็นอยู่ รวมถึงจะต้องช่วยอย่างถูกวิธีและถูกต้องด้วย จึงทรงมีพระราชประสงค์ที่จะให้สมาธิกยุวกาชาด ได้มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องของการปฐมพยาบาล จนกระทั่งสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างได้ผล โครงการอบรมปฐมพยาบาลของสภากาชาดไทยสำหรับสมาธิกยุวกาชาด จึงเริ่มขึ้น โดยกองบรรเทาทุกข์และกองยุวกาชาด สภากาชาดไทย ร่วมกันดำเนินการ ดังที่นายแพทย์บรรพต บุญศิริ ผู้อำนวยการกองบรรเทาทุกข์ สภากาชาดไทย ได้เล่าให้ฟังว่า

น.พ. บรรพต

“การอบรมปฐมพยาบาลของสภากาชาดไทยนั้น ดำเนินการโดยกองบรรเทาทุกข์สภากาชาดไทย ซึ่งเป็นกองหนึ่งใน ๔ กองของสภากาชาดไทย ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๔ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี องค์อุปนายกฯ ผู้อำนวยการสภากาชาดไทย ได้มีพระราชกระแสรับสั่งถึงเรื่องการเรียนการสอนวิชายุวกาชาดว่า ควรเน้นในเรื่องที่จะให้ความรู้เกี่ยวกับการบ้านการเรือน และการปฐมพยาบาล ดังนั้น เราจึงได้ร่วมกับกองยุวกาชาด จัดการอบรมปฐมพยาบาลแก่สมาธิกยุวกาชาดขึ้น”
ก็เริ่มมาตั้งแต่ปี ๒๕๒๔ ใช้ไหมคะ

พัชรินทร์

น.พ. บรรพต

พัชรินทร์

“ใช่ครับ”

แล้วหลังจากที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงมีพระราชดำริเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางกองบรรเทาทุกข์ได้ดำเนินการไปอย่างไร แล้วก็มาน้อยแค่ไหนคะ

น.พ. บรรพต

“ทางกองบรรเทาทุกข์และกองยุวกาชาดได้ร่วมกันจัดอบรมการปฐมพยาบาลแก่สมาธิกยุวกาชาดทั้งหมดมาแล้ว ๒๐ รุ่น เป็นสมาธิกยุวกาชาดในส่วนกลาง ๑๑ รุ่น และในส่วนของการศึกษาอีก ๙ รุ่น รุ่นละประมาณ ๘๐-๑๐๐ คน คว้าอายุสมาธิกที่เข้าอบรมนั้นก็อยู่ระหว่าง ๑๓-๑๘ ปี สำหรับในปีพุทธศักราช ๒๕๓๐ นี้ กองยุวกาชาดและกองบรรเทาทุกข์ได้ร่วมกันจัดการอบรมปฐมพยาบาลแก่สมาธิกยุวกาชาดขึ้นอีกในเขตการศึกษาทั้งหมด ๑๒ เขต ทั่วประเทศไทยนะครับ ขณะนี้

เราได้อบรมไปแล้วจำนวน ๗ เขต ยังเหลืออีก ๕ เขต ซึ่งจะ
อบรมต่อไปในเดือนกรกฎาคมนี้ ที่เขตการศึกษาที่ ๕ และเขต-
การศึกษาที่ ๑๐, ที่ ๘, ที่ ๙ และที่ ๑๒ ซึ่งเป็นเขตสุดท้ายที่จังหวัด
ระยอง ซึ่งครั้งสุดท้ายจะอบรมระหว่างวันที่ ๓ ถึงวันที่ ๖ กันยายน
พุทธศักราช ๒๕๓๐ ที่จังหวัดระยอง”

เพลงบรรเลง

.....

บรรยาย (สิทธิสม)

โครงการอบรมปฐมพยาบาลของสมาคมฯ ไทยสำหรับสมาชิก
ยุวกาชาด ตามพระราชประสงค์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี ได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๒๔
เพื่อให้สมาชิกยุวกาชาดมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำ
ความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ โดย
กำหนดหลักสูตรไว้ให้สอดคล้องกับของกาชาดทั่วโลก ซึ่งนายแพทย์
บรรพต บุญศิริ ผู้อำนวยการกองบรรเทาทุกข์ สมาคมฯ ไทย
เล่าให้ฟังว่า

น.พ. บรรพต

“เกี่ยวกับหลักสูตรของการอบรมหรือการสอนปฐมพยาบาลนั้น
ส่วนใหญ่แล้วเราติดตามปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอเนะครับ
เพื่อให้สอดคล้องกับของกาชาดทั่วโลก เมื่อเราเอามาเปรียบเทียบ
ดูกันแล้ว หลักสูตรที่เราสอนนั้นคล้ายกันกับหลักสูตรของทั่วโลก
โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรของกลุ่มประเทศอาเซียน เพราะว่า
เมื่อ ๓ ปีที่แล้ว เราไปร่วมประชุมที่สิงคโปร์ ซึ่งมีสมเด็จพระเทพ-
รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็นหัวหน้าไปร่วมประชุม
ในครั้งนั้น มีการประชุมเกี่ยวกับหลักสูตรของการปฐมพยาบาล
ด้วย เราได้เปรียบเทียบกับดูในระหว่างอาเซียนแล้ว ทุกอย่าง
เหมือนกันหมด ส่วนใหญ่แล้วหลักสูตรเต็มจะสอนประมาณ ๒๐-๒๔
ชั่วโมง จะมีต่างกันบ้างก็แล้วแต่ประเทศ ว่าในประเทศนั้นมีอะไร
เป็นสิ่งที่นอกเหนือไป อย่างของเราประเทศไทยนี้ เกี่ยวกับพิษ มัน
ก็ต่างจากบางประเทศ อย่างเช่นประเทศสิงคโปร์เขาไม่มี เช่น
พวกงูพิษ พวกสุนัขบ้า เพราะว่าประเทศไทยเรายังมีอยู่ เราก็
เปิดสอนเกี่ยวกับปฐมพยาบาลในเกี่ยวกับพวกงูกัดและสุนัขกัด
ด้วยเนะครับ สุนัขบ้ากัดเนะครับ จะให้การปฐมพยาบาลอย่างไร
อย่างในประเทศสิงคโปร์เขาไม่สอนเพราะเขาไม่มีแล้ว เป็นต้น
แต่ว่าหลักใหญ่แล้วคล้าย ๆ กันทั่วไป เช่น การช่วยเหลือคนตกน้ำ

ช่วยเหลือถูกไฟไหม้ น้ำร้อนลวก พวกกระดุกหัก การนำผู้ป่วยอะไรเหล่านั้นะครับ มันคล้ายกันทั้งนั้นทั่วโลกนะครับ”

พัชรินทร์

“แล้วหลังจากที่มีการอบรมไปแล้ว ก็จะได้ทราบเกี่ยวกับวิธีการปฐมพยาบาลเบื้องต้นแล้วในการอบรมครั้งนี้ เรามีอะไรให้เขาบ้างหรือเปล่าคะ ที่จะได้รู้ว่าผู้นั้นได้ผ่านการอบรมในโครงการนี้ไปแล้วค่ะ”

น.พ. บรรพต

“เรามีการทดสอบครับ ครั้งแรกเราก็ทดสอบก่อน หรือว่าทดสอบก่อนเรียนนะครับ ดูว่าเขามีความรู้เกี่ยวกับการปฐมพยาบาลมากน้อยแค่ไหน เมื่อเราสอนไปจบหลักสูตรแล้ว เราก็ทดสอบอีกส่วนมากมักจะได้ดีขึ้นมาก อย่างมากทีเดียว โดยมากอาจจะได้ตั้งเรียกว่า ๘๐-๙๐% เราก็พอใจแล้ว ให้เขาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ อย่างภาคปฏิบัติก็ให้เขาทำให้เราดู อย่างเช่นว่าการผายปอด การเป่าปาก เขาทำถูกวิธีหรือเปล่า นอกจากนั้นในความจริงแล้ว เราออกประกาศนียบัตรให้ แล้วก็ให้เขามาทดลองมาซ้อมกับที่เราได้เรื่อย เพราะว่าเพื่อว่าเขาอาจจะลืมไป แต่อย่างไรก็ตาม ถ้าเขาได้ไปช่วยเหลือประชาชน ได้ปฏิบัติ ได้พบเหตุการณ์อยู่เรื่อย ความรู้ต่าง ๆ ก็อาจจะไม่หายไป แต่อย่างไรก็ตาม เราก็ยินดีที่จะให้เขามาฝึกซ้อม หรือมาไต่ถามอะไรกับวิทยากรของเราได้เสมอ เราบอกเขาไว้ว่าอย่างนั้น เรายินดีต้อนรับประชาชนมาฝึกหรือว่ามาอบรมกับเรา หรือว่ามาซ้อมกับหุ่นที่เรามีอยู่นี้ได้ตลอดเวลา”

พัชรินทร์

“ในเรื่องเกี่ยวกับ युวกาชาดนี้ ถ้าเขาผ่านการอบรมไปแล้ว ได้รับประกาศนียบัตรจากกองบรรเทาทุกข์ไปแล้ว เขาสามารถที่จะไปสอนผู้อื่นหรือว่าไปแนะนำผู้อื่นได้หรือเปล่าคะ นอกจากการช่วยเหลืออย่างเดียวคะ”

น.พ. บรรพต

“ได้ครับ เขาคงไปสอนได้ เพราะว่าเราให้เขาปฏิบัติหนักไปทางปฏิบัติ ภาคปฏิบัตินะครับ นอกจากนั้นเรายังให้พวกที่เรียนไปแล้วนี้ มาออกฝึกกับเราในการปฐมพยาบาล อย่างในงานต่าง ๆ จะเห็นว่าตัวเล็ก ๆ พวก युวกาชาดที่มีผ้าพันคอ และก็มีเข็มกาชาดติด ออกสะพายกระเป๋าบรรเทาทุกข์ อย่างในงานต่าง ๆ งานกาชาด เราจะเห็นว่าเดินไปเพื่อจะไปช่วยเหลือประชาชนที่ได้มีเหตุ อุบัติเหตุอะไรเกิดขึ้น อย่างเป็นลมหมน้ำมิดนี้

เขาก็รู้วิธีการรักษาอย่างไร หรือข้อเท้าแพลง กระดูกหัก หรืออะไร
เขาสามารถช่วยเหลือได้ การให้ยาท่อนขึ้นท่อนเพื่อนี่ เขารู้เล็ก ๆ
น้อย ๆ ว่าจะให้ยาอะไร เราให้เขาออกปฏิบัติงานกับพวกเราด้วย
กับพวกหมอหรือพยาบาลโต ๆ นี่นะครับ เขาจะได้ฝึกไปในตัว”

เพลงบรรเลง

.....

บรรยาย (สิทธิสม)

กองบรรเทาทุกข์และกองยุวกาชาด สภากาชาดไทย ได้
ดำเนินการอบรมสมาชิกยุวกาชาดไปแล้วหลายรุ่น สมาชิกยุวกาชาด
ที่ได้เข้ารับการอบรมในโครงการอบรมปฐมพยาบาลของสภา-
กาชาดไทยสำหรับสมาชิกยุวกาชาด รุ่นที่ ๑๒ ซึ่งอบรมไปแล้ว
เมื่อวันที่ ๑๖-๑๙ มีนาคม ที่ผ่านมานี้ จำนวน ๓ คน ในทั้งหมด
ของการอบรมรุ่นนี้ประมาณ ๘๐ คน คือ นางสาวอารเพ็ญ นรา-
มณฑล จากโรงเรียนสตรีมหาพฤฒาราม, นางสาวเพ็ญศรี แก้วมูล
จากโรงเรียนมัธยมกษัตริย์พิทยา และเด็กหญิงชลธิชา สุขเจริญทรัพย์
จากโรงเรียนสายปัญญา ได้เล่าให้ฟังถึงการที่ได้เข้ารับการอบรม
ในโครงการนี้ รวมถึงการปฏิบัติตัวช่วยเหลือผู้อื่นด้วย

เพ็ญศรี

“ก็ทางสภากาชาดส่งรายละเอียดไปนะคะ แล้วทางโรงเรียน
ก็ประกาศ ใครสนใจก็มาสมัคร แล้วอาจารย์คัดเลือกอีกทีค่ะ”

พัชรินทร์

ที่โรงเรียนมัธยมกษัตริย์พิทยา มีผู้สมัครมากไหมคะ

เพ็ญศรี

“ก็มากค่ะ”

พัชรินทร์

แล้วได้รับการคัดเลือกไปที่คนคะ

เพ็ญศรี

“๔ คนคะ เพราะว่าทางกองบรรเทาทุกข์กำหนดมาคะ”

พัชรินทร์

แล้วจากโรงเรียนสตรีมหาพฤฒารามนี้ ได้รับการคัดเลือกไป
ในโครงการนี้กี่คนคะ

อารเพ็ญ

“๑๐ คน ค่ะ”

พัชรินทร์

ซึ่งน้องอารเพ็ญก็เป็นคนหนึ่งใน ๑๐ คนนั้นนะคะ

อารเพ็ญ

“ค่ะ”

พัชรินทร์

สำหรับจากโรงเรียนสายปัญญา คือ เด็กหญิงชลธิชา สุข-
เจริญทรัพย์ เป็นผู้ที่ได้รับการคัดเลือกไปในโครงการอบรม
ปฐมพยาบาลของสภากาชาดไทยสำหรับสมาชิกยุวกาชาด นะคะ
น้องชลธิชา สมัครไปอย่างไร แล้วก็ทำไมถึงได้รับการคัดเลือก
ไปคะ

ชลธิชา

“ก็เหมือนกับที่เพ็ญศรีพูดนะคะ แล้วก็ไปสมัครกับอาจารย์

- พัชรินทร์ แล้วอาจารย์ก็คัดเลือกดูว่ามีความรู้พอไหมที่จะไปฝึกอบรมค่ะ”
แล้วผลงานที่ได้ปฏิบัติหลังจากที่ได้รับการอบรมมาแล้วนี้ มีบ้างหรือเปล่าคะ
- เพ็ญศรี “ก็ได้ไปช่วยงานสภาภาษาไทย และงานสถาปนาสภาภาษาไทยค่ะ”
- พัชรินทร์ สำหรับน้องอารเพ็ญละคะ ผลงานที่ได้ปฏิบัติหลังจากที่ได้รับการอบรมไปแล้วคะ
- อารเพ็ญ “ค่ะ ก็ไปงานที่งานกาชาดเช่นเดียวกันนะคะ แล้วก็ที่โรงเรียนเมื่อเร็ว ๆ นี้ก็มีการแห่เทียนเข้าพรรษาค่ะ ก็เป็นผู้นำกับเพื่อนที่ไปอบรมด้วยกัน แล้วก็เป็นผู้นำที่จะคุมน้อง ๆ มาช่วยกันปฐมพยาบาล”
- พัชรินทร์ น้องชลธิชาละคะ ผลงานที่ได้ปฏิบัติหลังจากที่ได้รับการอบรมไปแล้วคะ
- ชลธิชา “ก็ไปงานกาชาดที่สวนอัมพรนะคะ แล้วทางโรงเรียนก็มีช่วยในโรงพยาบาลค่ะ”
- พัชรินทร์ สำหรับในเรื่องเกี่ยวกับการอบรมครั้งนี้ คิดว่ายุวกาชาดทุกคน ถ้ามีโอกาสควรจะได้รับ การอบรมไหมคะ
- เพ็ญศรี “ควรค่ะ เพราะว่า การเรียนในห้องเรียนหรือว่าที่โรงเรียนนั้น เราปฏิบัติได้ไม่เหมือนกับการมาอบรม เพราะการมาอบรมนั้น จะได้รับความรู้กว้างขวางและได้ปฏิบัติจริง และได้ปฏิบัติอย่างถูกต้องแล้วก็ควรจะมีเพื่อนหรือว่ามีอะไรใหม่ ๆ ขึ้นค่ะ”
- เพลงบรรเลง
- บรรยาย (สิทธิสม) ท่านผู้ฟังครับ โครงการอบรมปฐมพยาบาลของสภาภาษาไทย สำหรับสมาชิกยุวกาชาด ได้ดำเนินการเพื่อสนองพระราชประสงค์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี องค์อุปนายกผู้อำนวยการสภาภาษาไทย ซึ่งได้ประโยชน์ไม่แต่ผู้ที่ได้รับการอบรมเท่านั้น ดังที่นายแพทย์ บรรพต บุญศิริ ผู้อำนวยการกองบรรเทาทุกข์ สภาภาษาไทย และนางสาวอารเพ็ญ นรามณฑล และ นางสาวเพ็ญศรี แก้วมูล ยุวกาชาดที่ได้เข้ารับการอบรมในโครงการนี้ไปแล้ว ได้เล่าให้ฟังว่า
- น.พ. บรรพต “กิจการปฐมพยาบาลนั้น เป็นงานที่ประชาชนทั่วไปน่าจะต้องรู้ นะครับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกยุวกาชาด ซึ่งเป็นสมาชิกที่ยังอยู่

ในวัยเล่าเรียน อายุระหว่าง ๑๓-๑๘ ปีนั้น ก็ควรจะารู้หลักวิชาปฐมพยาบาลไว้ เพื่อที่จะได้ไปช่วยเหลือตัวเอง ครอบครัว สมาชิกญาติพี่น้องหรือว่าประชาชนทั่วไป โดยที่ไม่เลือกชั้นวรรณะเชื้อชาติ หรือว่าลัทธิทางการเมือง หรือศาสนาใด ๆ ทั้งสิ้น ตามหลักของสหประชาชาติไทย เพราะว่าการปฐมพยาบาลนั้นเป็นวิชาที่น่าจะรู้แน่ครับ เมื่อรู้แล้วเราก็สามารถที่จะนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้อย่างดียิ่ง เราสามารถที่จะช่วยประชาชนได้ โดยที่ไปช่วยเหลือให้รอดชีวิตจากอุบัติเหตุ หรือเหตุการณ์ที่เราไปพบขึ้นนะครับ ถ้าเราไปเจอคนที่หยุดหายใจ เราก็สามารถที่จะช่วยได้ทันที ถ้าเรารู้แน่ครับ โดยการเป่าปาก หรือคนที่มีอะไรติดที่คอ ถ้าเรารู้วิชาปฐมพยาบาล เราก็สามารถที่จะช่วยได้ให้สิ่งที่ติดนั้นหลุดออกมา ก็สามารถที่จะหายใจได้ ถ้าเราไปไม่ทันช่วยเหลือไม่ทัน ถ้าไม่มีความรู้ ไปเรียกรถพยาบาลหรือเรียกหมอ กว่ารถพยาบาลหรือหมอจะมานั้น มันก็สายไปเสียแล้ว คนไข้อาจจะเสียชีวิตนะครับ”

อาร์เธอร์

“มีประโยชน์นะคะ อย่างเช่นเวลาเราเรียนอยู่ในห้องเรียนนี้ ช่วงหนึ่งก็ประมาณ ๕๐ นาที ภายในอาทิตย์หนึ่งนี่เราเรียนเพียง ๕๐ นาที ซึ่งก็ใช้ประโยชน์ได้ไม่มาก อย่างเช่นเรารู้ทฤษฎีคะ แต่ว่าเราปฏิบัติไม่ได้ แต่เมื่อเรามาอบรมเราได้ปฏิบัติ อย่างเช่นการเรียนในห้องเราบอกว่าถ้าผู้ป่วยตกน้ำหรือหายใจไม่ออก หรือว่าไม่ได้หายใจนี้ เราช่วยโดยการเป่าปาก แต่เมื่อเราไปอบรม เขามีหุ่นให้เราได้ฝึกเป่าปาก แล้วก็ให้เราว่า ถ้าต้องเป่าด้วยวิธีนี้นะ ต้องยกหัวด้วยวิธีนี้นะ ถึงจะเป่าปากเขาแล้วก็ให้ได้คะ เพราะว่าในห้องเรียนนี้เราไม่ได้เรียนเลย เรารู้แต่ว่าต้องทำอย่างนี้ ๆ แต่ไม่ได้ทำจริง ๆ”

เพ็ญศรี

“ก็เกี่ยวกับการปฐมพยาบาลนะคะ ก็ได้เป็นอย่างมาก ก็เวลาเราขึ้นรถหรือว่าไปไหนนะคะ ก็เจอคนเป็นลมหรือว่าเดินไปเด็กวิ่งมาชนหรือหกล้ม เราก็สามารถทำแผล ถ้าเผื่อคนเป็นลมก็สามารถปฐมพยาบาลได้คะ”

เพลงบรรเลง

.....

บรรยาย (สิทธิสม)

สมาชิกยูวาทชาติที่ได้เข้ารับการอบรมในโครงการปฐมพยาบาลของสหประชาชาติไทยทุกคน ต่างซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณ

ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงมีพระราชประสงค์ให้พวกเขาได้มีความรู้ ความสามารถที่ถูกต้อง ถูกวิธี และได้รู้ซึ่งถึงวิธีการปฐมพยาบาลอย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ยูวกาชาดทั้ง ๓ คนนี้ ได้แสดงความรู้สึกต่อพระองค์ท่าน

อาร์เธอร์

“คิดว่าทรงพระกรุณามาก เพราะว่าทำให้ยูวกาชาดนี้สามารถที่จะช่วยเหลือบุคคลทั่วไปค่ะ แล้วเรามีความมั่นใจ มั่นใจกว่า เพราะว่าทุกครั้งที่เราจะไปช่วยใครนี้ เรามีความรู้สึกว่า ที่เราเรียนมาวันนั้น เราจำมาอย่างนี้ถูกไหม แต่ว่าเมื่อเราไปอบรม เราได้เห็นภาพ ภาพจริง ๆ นะคะ จากสไลด์ แล้วเราก็ได้เห็น การปฏิบัติ มีการยกผู้ป่วยแล้วก็การหามผู้ป่วยด้วยเบล โดยใช้ เสื้อ โดยใช้ผ้า ผ้าธรรมดา ผ้าห่ม เราเห็นเราได้สัมผัสด้วยตัวเราเอง ค่ะ เมื่อเราจะช่วยเขา เราก็มีความรู้สึกว่าคุณต้องแล้ว แล้วก็มั่นใจที่จะทำแบบนั้นค่ะ”

เพ็ญศรี

“ก็พระองค์ท่านก็ได้พระกรุณามากนะคะ เพราะเหตุว่า การที่สมาชิกยูวกาชาดจะเรียนแต่เฉพาะเรื่องการบ้านการเรือน เน้นหนักนั้น ก็ไม่ใช่ที่นะคะ ก็ควรจะเรียนเรื่องการปฐมพยาบาล ด้วยค่ะ”

ชลธิชา

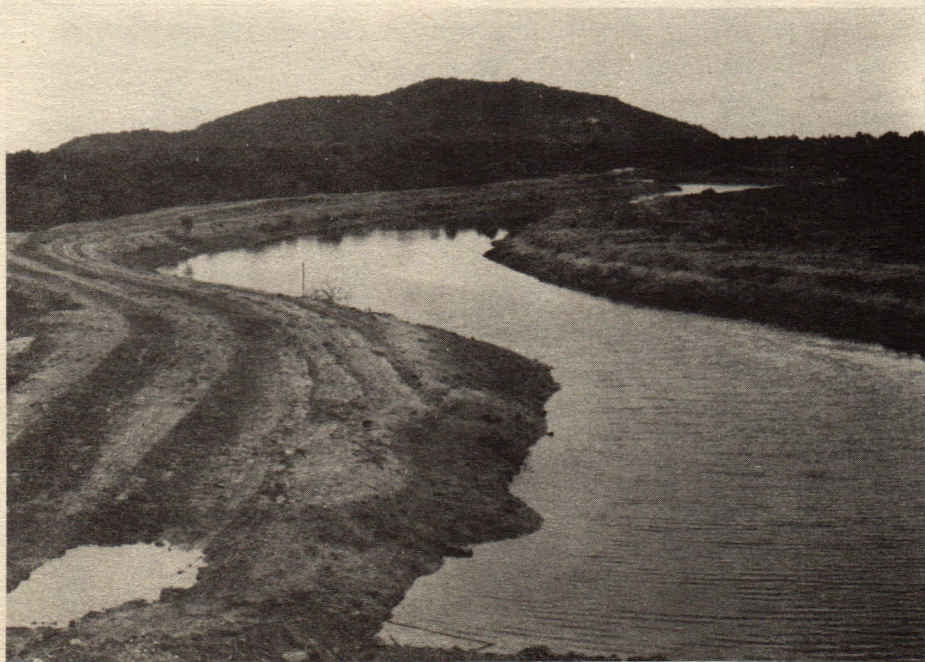
“ก็พระองค์ท่านก็ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณนะคะ ทำให้ ยูวกาชาดนี้สามารถที่จะช่วยเหลือผู้อื่นได้ โดยที่เรามั่นใจในตนเอง ว่า เราสามารถที่จะทำถูกค่ะ”

พัชรินทร์

ท่านผู้ฟังคะ โครงการอบรมปฐมพยาบาลของสภากาชาดไทย สำหรับสมาชิกยูวกาชาด นั้น เป็นโครงการหนึ่งในอีกหลาย โครงการ ที่เกิดขึ้นตามพระราชประสงค์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งเป็นโครงการที่ช่วยให้คนไทย เรามีน้ำใจช่วยเหลือต่อกัน และทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ตลอดเวลา

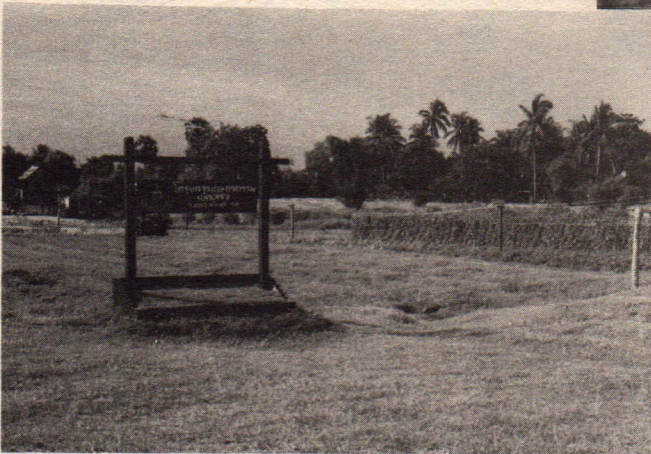

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเป็นองค์ประธานการประชุมกรรมการสภาภาษา-
ไทย ณ ตึกบริพัตร สภาภาษาชาวไทย

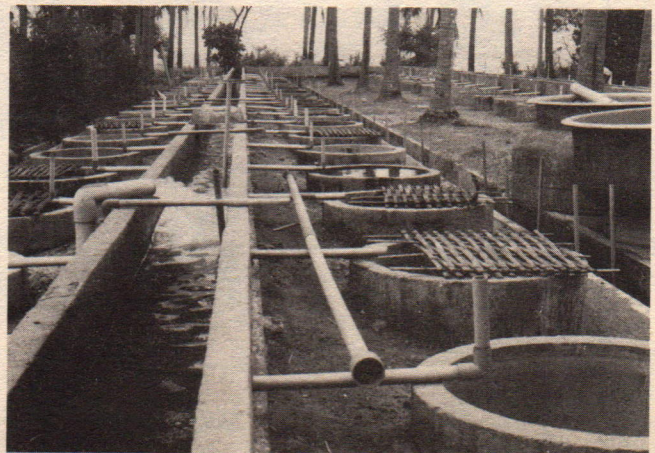

คันกันน้ำ อ่าวคุ้งกระเบน อ. ท่าใหม่ จ. จันทบุรี

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

ค่ายทหารนวมินทร์บรมราชินี
จ. ชลบุรี ปลุกพืชผักในค่าย ตาม
พระราชดำริ

โครงการอนุรักษ์เต่าทะเล เกาะมันใน จ. ระยอง

ความก้าวหน้าในโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนา อ่าวคุ้งกระเบน อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๓๐ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

นายนิวัฒน์ สุทธิมีชัยกุล

ดร. หิรัญ หิรัญประดิษฐ์

ผู้จัดรายการ

ปราณี ลิ้มปวนิชพันธ์

ไต่เตล

บรรยาย (ปราณี)

จากฟ้า...สู่ดิน

ท่านผู้ฟังคะ พื้นที่บริเวณอ่าวคุ้งกระเบน อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญหลายด้าน คือ เป็นแหล่งการประมงใหญ่แหล่งหนึ่งของจังหวัดจันทบุรี ส่วนบนฝั่งก็เป็นเขตเกษตรกรรม มีการเพาะปลูกข้าว พืชไร่ และพืชสวนหลายชนิดด้วย นอกจากนี้ บริเวณอ่าวคุ้งกระเบนยังมีความสำคัญทางสภาวะแวดล้อมนับตั้งแต่ชายฝั่งซึ่งเป็นเขตสงวนของป่าไม้ชายเลนที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ ป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยพันธุ์ไม้โตเร็วที่เป็นแหล่งอาหารของสัตว์น้ำจำนวนมาก และยังใช้เป็นแนวป้องกันชายฝั่งได้อีกด้วย ทางด้านภูมิประเทศ ทิวทัศน์ และทะเลที่ตั่ง ก็มีความงดงามตามธรรมชาติเช่นกัน แต่ทรัพยากรที่มีคุณค่าเหล่านี้ได้เสื่อมลงในทุกด้าน มีการจับสัตว์น้ำในปริมาณที่เกินระดับความเหมาะสมของการขยายพันธุ์ ทำให้แหล่งประมงที่เคยอุดมสมบูรณ์ลดปริมาณลง การเพาะปลูกบนฝั่งได้รับความเสียหายจากการที่น้ำทะเลเอ่อล้นถึงป่าชายเลนในพื้นที่เขตสงวนก็ถูกบุกรุก จนกระทั่งรกร้างและกลายเป็นป่าเสื่อมโทรม ซึ่งในอนาคตจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อ

ชีวิตความเป็นอยู่, การประกอบอาชีพของราษฎร และความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่นในที่สุด ในเรื่องนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทราบและทรงเห็นว่า สภาพดังกล่าวสามารถที่จะพัฒนาการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง และจัดตั้งสถานีเพาะพันธุ์สัตว์น้ำเพื่อประโยชน์แก่ราษฎรและชุมชนโดยรอบได้อย่างดียิ่ง จึงทรงมอบหมายให้จังหวัดจันทบุรี กรมประมง และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จัดทำเป็น “โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน” ขึ้น ที่ตำบลคลองขุด อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี และเริ่มดำเนินโครงการตั้งแต่ปี ๒๕๒๕ เป็นต้นมา โดยพระองค์ทรงมีพระราชประสงค์ที่จะยกระดับฐานะความเป็นอยู่, อาชีพ และรายได้ของราษฎรในพื้นที่และชุมชนโดยรอบ ให้ราษฎรที่มีฐานะยากจนได้รับผลประโยชน์มากที่สุด โดยการพัฒนาด้านการประมง และการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง รวมทั้งอนุรักษ์สภาพแวดล้อม และคุณภาพทางธรรมชาติให้คงลักษณะพิเศษเฉพาะพื้นที่เอาไว้ โดยมีกรมประมง เป็นหน่วยงานหลักในการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ เช่น กรมวิชาการเกษตร กรมชลประทาน กรมป่าไม้และกรมส่งเสริมการเกษตร พัฒนาพื้นที่บริเวณอ่าวคุ้งกระเบนให้มีสภาพเหมาะแก่การเกษตรกรรม โดยเฉพาะการประมงเป็นอาชีพหลักของราษฎรบริเวณนี้ ดังนั้น กรมประมงจึงได้รับมอบหมายให้ดำเนินการจัดทำโครงการจัดตั้งศูนย์เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำขึ้นภายในโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน เพื่อพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำกร่อย เช่น ปลา กุ้ง หอยนางรม ให้บังเกิดประโยชน์แก่ราษฎรในบริเวณอ่าวคุ้งกระเบน จนถึงปัจจุบันนี้ กรมประมงจะได้มีการปรับปรุงและพัฒนางานที่ได้รับมอบหมายในโครงการไปได้มากน้อยแค่ไหนนั้น คุณนิวัฒน์ สุทธิชัยกุล หัวหน้าศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน กองประมงน้ำกร่อย กรมประมง ได้เล่าให้ฟังดังนี้

คุณนิวัฒน์

“เนื่องจากพื้นที่โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนนี้มีลักษณะเป็นป่าชายเลน เป็นอ่าวน้ำเค็ม เพราะฉะนั้น กรมประมงค่อนข้างที่จะมีปัญหาการระหนักหน่อย ในพื้นที่ ซึ่งจริง ๆ แล้ว กรมประมงก็คือผู้ประสานงานของทุกกรมกอง เพื่อที่จะพัฒนาพื้นที่ให้ได้รับผลประโยชน์ในเรื่องของรายได้ และในเรื่องของ

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่เอาไว้ หน้าที่ที่กรมประมง ทำอยู่ในปัจจุบันนี้ก็คือ ดำเนินการไปตามแผนแม่บท ซึ่งกรมประมง ก็ได้จัดตั้ง “ศูนย์ศึกษาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ” ขึ้นเมื่อปี ๒๕๒๖ ปัจจุบันนี้ก็ใช้งบประมาณในโครงการไปทั้งสิ้นแล้วประมาณ ๘ ล้านบาทบาท และขณะนี้เราก็มีส่วนประกอบต่าง ๆ ภายในโครงการนี้แล้ว อย่างเช่น ตัวอาคารสำนักงาน ห้องพัก มีห้องแลป และมีโรงเพาะฟักต่าง ๆ เพื่อที่จะอำนวยความสะดวกในการพัฒนา พื้นที่ต่อไป ซึ่งเริ่มแรกจริง ๆ เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๒๕ เมื่อ กรมประมงได้รับทราบว่าจะให้มีการศึกษาความเป็นไปได้ ในการจัดตั้ง “ศูนย์ศึกษา” นี้ ทางกรมประมงก็ได้ไปศึกษาว่า สัตว์น้ำชนิดใดบ้างที่พอจะพัฒนาในพื้นที่ได้ ซึ่งขณะนั้นจนถึง ขณะนี้นะครับ เราก็มีการวิจัยและสาริตว่า สัตว์น้ำชนิดใดที่ สามารถเลี้ยงและพัฒนาให้กับเกษตรกรไว้ใช้ได้ต่อไป ซึ่งก็ แยกออกเป็นกุ้งทะเล, ปลากะพงขาว, หอยนางรม, หอยแมลงภู่ และปลากะรัง ทั้ง ๔-๕ อย่างที่ผมกล่าวมานี้ในเริ่มต้น เราก็ พยายามศึกษาว่า สัตว์น้ำชนิดใดบ้างที่สามารถจะพัฒนาใน พื้นที่ ซึ่งในขณะนี้ เราก็พอจะมองเห็นว่ามีอยู่ ๒ ชนิดด้วยกันนะครับ ที่เราสามารถจะพัฒนา จริง ๆ แล้วในพื้นที่คือ การเลี้ยงกุ้งทะเล ซึ่งปัจจุบันเป็นที่นิยมของชาวบ้านมากนะครับ นอกจากนี้ก็ยังมี อาชีพการเลี้ยงปลาในกระชัง มีทั้งปลากะพงขาว และปลากะรัง ส่วนในเรื่องของหอยนั้น เนื่องจากว่าพื้นที่ของอ่าวคุ้งกระเบนในช่วงที่น้ำลง อ่าวจะแห้งหมดเลยครับ ก็เลยทำให้การพัฒนาในการเลี้ยงหอยนี้ค่อนข้างจะลำบากมาก ซึ่งคิดว่าต่อไปถ้าเกิดว่า เราจะพัฒนา เราต้องอาศัยสิ่งอำนวยความสะดวก หรือว่า ต้องอาศัยงบประมาณมาก เพื่อที่จะให้น้ำในอ่าวคุ้งกระเบนมีจำนวน มาก ผมคิดว่าในปัจจุบันนี้ เราคงจะต้องพัฒนาแค่ ๒ เรื่อง คือ เรื่องของกุ้งทะเล และการเลี้ยงปลาในกระชังเท่านั้นครับ”

ปราชญ์

“และมีปัญหาอุปสรรคในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่โครงการนี้บ้างไหมคะ”

คุณนิวัฒน์

“ในช่วงแรก ๆ ก็เป็นปัญหามากนะครับ เพราะว่าการพัฒนาทุก ๆ เรื่องนั้น ผมคิดว่าการที่ราษฎรจะยอมรับในสิ่งที่เราพัฒนานั้น เราจะต้องทำให้ราษฎรได้เห็นด้วยตัวของเขาเองนะครับ ซึ่งระหว่าง

ที่เราสาธิต ก็มีการชักจูงราษฎรให้เข้ามาร่วมในโครงการของเรา และหลังจากที่มีการขายผลผลิตแล้ว ก็ทำให้ราษฎรยอมรับในโครงการที่เราไปสาธิตนั้น และปัจจุบันพวกเขาก็นำโครงการที่เราสาธิตให้มาเป็นอาชีพของตัวเอง นอกจากการทำนา, ออกเรือไปจับสัตว์น้ำจำพวกปลาหมึก ทำนองนี้เป็นต้น ซึ่งปัจจุบันปัญหาเหล่านี้ก็ค่อนข้างลำบากเพราะว่า การหาสัตว์น้ำในอ่าว-คุ้งกระเบน หรือทะเลนอกก็ตามมีรายได้ลดลง เพราะฉะนั้น การเลี้ยงกุ้งทะเล หรือ การเลี้ยงปลาในกระชัง ก็ได้รับความนิยมและความสนใจจากราษฎรในพื้นที่โครงการอย่างมากครับ”

ปราชญ์

“ที่คุณนิวัฒน์ได้กล่าวว่า ในตอนแรกของโครงการที่เริ่มขึ้นมานั้น ทางราษฎรในพื้นที่บริเวณนี้ไม่ค่อยจะยอมรับโครงการนี้นั้นนะค่ะ ปัจจุบันเขายอมรับมากขึ้นแล้วค่ะ”

คุณนิวัฒน์

“ผมว่าตอนนี้นะครับ โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าว-คุ้งกระเบนนี้ได้รับความร่วมมือจากราษฎรคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ได้ ๑๐๐% จะเห็นได้จากการประชุม หรือ การจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ นี้ เมื่อเรียกราษฎรเข้าร่วมประชุมแล้ว ทุกคนจะเข้ามาเพื่อที่จะได้รับความรู้ หรือ ผลประโยชน์ เพื่อที่จะพัฒนาครอบครัวของตนเองให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งถ้าดูจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้รับความร่วมมืออย่างนี้แล้ว ผมคิดว่า ความสนใจของราษฎรต่อโครงการนี้ได้รับความสนใจดีมากนะครับเท่าที่ผมทำโครงการนี้มา”

ปราชญ์

“ที่ราษฎรเขายอมรับโครงการนี้เนื่องมาจากการที่ทางราชการเข้าไปช่วยส่งเสริมสนับสนุนในเรื่องอาชีพใช้หรือไม่ค่ะ”

คุณนิวัฒน์

“ครับ อันนี้ ๑๐๐% เลยครับ เพราะว่าการที่เราเข้าไปพัฒนาเพื่อให้ครอบครัวของพวกเขามีรายได้ หรือ มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และยังได้รับความสำเร็จในด้านการสาธิต ร่วมมือกับราษฎรในการเลี้ยง, การเพาะพันธุ์สัตว์น้ำนั้นะครับ เมื่อราษฎรเห็นความสำคัญในเรื่องนี้แล้ว ก็จะเป็นการเปลี่ยนแปลงความเป็นอยู่ ซึ่งจากเดิมพวกเขาอาจจะมียาได้เพียงปีละ ๘,๐๐๐-๘,๐๐๐ บาท มาเป็นรายได้ปีละ ๖๐,๐๐๐-๑๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งถ้าเป็นไปได้ อย่างนี้แล้ว ความร่วมมือของราษฎร หรือว่าความสนใจของราษฎรพวกเขามีความสนใจในโครงการนี้มากเลยครับ”

ปราชญ์

“และเท่าที่คุณนิวัฒน์ มองดูราษฎรนี่นะคะ คิดว่าฐานะหรือความเป็นอยู่ของพวกเขาดีขึ้นหรือเปล่า หลังจากที่มีโครงการนี้เข้าไป”

คุณนิวัฒน์

“สำหรับราษฎรที่ทำไปก่อนแล้วนั้น ความเป็นอยู่ของพวกเขาดูดีขึ้นมากนะครับ เพราะนอกจากจะมีรายได้ดีขึ้นแล้ว การสื่อสารหรือว่าข้อมูล หรือว่า ความเข้าใจในการพัฒนาทั่ว ๆ ไปทุกสาขาก็ดีขึ้นด้วย เนื่องจากศูนย์เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของเราอยู่ใกล้ชิดกับราษฎรมากเพียง ๑-๒ กิโลเมตร หรือว่า บางบ้านอาจจะใกล้กันแค่ ๕๐-๑๐๐ เมตรเท่านั้น ก็ทำให้ศูนย์ศึกษาฯ นี้ ได้รับความสนใจจากตัวราษฎร และก็ได้รับความร่วมมือทุกอย่างที่ทางศูนย์ศึกษาอยากจะพัฒนา หรืออยากจะทำโครงการอะไรขึ้นมาครับ”

ปราชญ์

“และนับตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๓๐ เป็นต้นไปนะคะ คุณนิวัฒน์ ในฐานะที่เป็นหัวหน้าศูนย์ศึกษาดังกล่าว คิดว่าทางกรมประมงจะมีแผนการ หรือว่า แผนงานที่จะพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในโครงการฯ อะไรบ้างหรือไม่คะ”

คุณนิวัฒน์

“ผมอยากจะกล่าวไปถึงแผนแม่บทของโครงการสักนิดหนึ่งนะครับ เนื่องจากโครงการนี้ ถ้าจะประสบความสำเร็จได้ต่อเมื่อราษฎรได้นำโครงการนี้ไปใช้นะครับ ที่เป็นหลักในแผนแม่บทก็คือ การจัดสรรพื้นที่ชายป่า หรือ ป่าชายเลนที่เรารู้จักกันว่าเป็นป่าที่เสื่อมโทรมแล้วให้กับราษฎร ซึ่งเราได้เริ่มดำเนินการมาแล้วตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๒๕ นะครับ ปัจจุบันเราสามารถจัดราษฎรเข้าพื้นที่ได้ทั้งหมด ๑๐๔ แปลงนะครับ หลังจากนั้นแล้ว เราก็มีการทำหนังสือเพื่อที่จะใช้เป็นใบอนุญาตในการใช้ที่ดินของราษฎร ซึ่งทางจังหวัดจันทบุรีเป็นผู้ดำเนินการ โดยผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรี นอกจากนี้แล้วเรายังมีการชุดลอกกุคดลงเป็นกุคดลงส่งน้ำนะครับ ก็มีกรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นผู้รับผิดชอบ ผมคิดว่า ภายในไม่กี่เดือนนี้ก็แล้วเสร็จ แต่ที่จะขาดเลยไม่ได้ก็คือเงิน เพราะว่า การที่เราไม่ว่าจะพัฒนาหรือทำอะไรก็ตาม เราจะต้องมีเงิน ทั้งนี้เราก็ได้รับความร่วมมือจากธนาคารเพื่อการเกษตรหรือสหกรณ์การเกษตร หรือที่เราเรียกกันว่า ธกส. เขาก็ได้อนุมัติเงินออกมาทั้งหมด ๒๑๐ ล้านบาท ซึ่งจะใช้พัฒนาโครงการเลี้ยงกุ้งภายใน

ระยะเวลา ๕ ปี นอกจากรุ่นนี้แล้ว ถ้าเกิดว่าเราสามารถพัฒนาโครงการนี้ ให้ได้รับความสำเร็จ ซึ่งเป็นภาระหนักมากสำหรับตัวศูนย์ศึกษา การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ถ้าหากเราสามารถพัฒนาได้ทั้ง ๑๐๔ แปลง ให้มีผลผลิตทุกแปลงนี่นะครับ เราจะสามารถทำเงินให้กับโครงการ หรือทำงานให้กับพื้นที่ได้ปีละไม่ต่ำกว่า ๕๐ ล้านบาท ซึ่งคิดว่า การพัฒนาทางด้านการเกษตรนั้น คงจะหายากนะครับในพื้นที่แค่ ๑,๐๐๐ กว่าไร่ มีรายได้จากการพัฒนามีมูลค่าถึง ๕๐ ล้านบาท”

เพลง

บรรยาย (ปราณี)

สายฝน (บรรเลง) ๓๐ วินาที

และนอกจากกรมประมงจะมีแผนงานในการพัฒนาโครงการ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่างคู้กระเบนแล้ว ก็ยังมีหน่วยงานอื่น ๆ ที่ร่วมรับผิดชอบในโครงการนี้ พัฒนางานที่ได้รับมอบหมาย เช่นกัน ทางด้านการชลประทาน ก็มีการสร้างเขื่อนกันน้ำเค็ม และจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการบริโภค, ทางด้านการป่าไม้ ก็มีการ อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ชายเลน และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ส่วนทางด้านกรมวิชาการเกษตรนั้น ก็ได้ศึกษาทดสอบงาน วิชาการเกษตรแผนใหม่ที่เหมาะสมในการเพิ่มผลผลิต และรายได้ แก่เกษตรกรในพื้นที่โครงการมาตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๒๖ แล้ว ดร. หิรัญ หิรัญประดิษฐ์ ผู้อำนวยการสถานีทดลองพืชสวนพลู จังหวัดจันทบุรี ได้กล่าวถึงหลักการศึกษาทดสอบการเกษตร แผนใหม่ และ ความคืบหน้าของการดำเนินงานว่า

ดร. หิรัญ

“อยากจะขอเรียนหลักการของการศึกษาทดสอบงานวิชาการเกษตรแผนใหม่ว่า เราสามารถแบ่งออกเป็นประเด็นใหญ่ ๆ ได้ ๔ ประเด็นนะครับ คือ ประการแรกเกี่ยวกับเรื่องของพืช- อุตสาหกรรมที่มีนิเวศน์วิทยาเหมือนกับท้องถิ่นนะครับ เช่น มีการ ทดสอบเรื่องของมะม่วงหิมพานต์ หรือ มะพร้าว ซึ่งเราก็นำพันธุ์ ที่กรมวิชาการเกษตรได้ดำเนินงานไว้ในที่หลายแห่งมาดำเนินการ ทดสอบในพื้นที่นะครับ ทั้งนี้ในหลักการนี้เราก็น่าจะมอง ในประเด็นของผลผลิต ในเรื่องของปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม และในเรื่องของศักยภาพในการที่จะยึดเป็นอาชีพให้ได้นะครับ นอกจากนี้ ในหลักการประการที่สองเรายังมองว่า ในท้องถิ่นที่นี้ ยังมีพืชบางอย่างที่เราสามารถปรับปรุงให้มีศักยภาพในการผลิตได้ และสามารถที่จะยึดเป็นรายได้หลักได้นะครับ อีกประเด็นหนึ่งคือ

เป็นหลักการที่เกี่ยวกับเรื่องที่ว่า ในการศึกษาพืชที่มีศักยภาพอื่น ๆ นะครับ เช่น พืชที่สามารถปรับตัวเข้ากับพื้นที่นั้น หรือว่า ความเป็นไปได้ของตลาดนะครับ นอกจากนี้ เรายังมองถึงหลักการที่ว่า ยังมีอะไรอีกมัยที่สามารถนำมาใช้ในโครงการ เช่น เรื่องของการใช้เทคโนโลยีการผลิตระดับสูง เพื่อที่จะผลิตพืชที่มีผลตอบแทนสูง เป็นต้นนะครับ ที่นี้สำหรับเรื่องที่เราดำเนินการมาแล้วบ้างในประเด็นที่กล่าวถึงในหลักการใหญ่ ๆ ดังกล่าวข้างต้น ๔ อย่างนี้นะครับ สรุปได้นะครับว่า ในเรื่องของพืช-อุตสาหกรรมที่มีนิเวศวิทยาเหมือนกับท้องถิ่นนี้ เราดำเนินการไป เช่น เราปลูกทดสอบพันธุ์มะม่วงหิมพานต์ที่เรานำมาจากส่วนพืชสวนศรีสะเกษ ก็มีพันธุ์อย่างเช่นพันธุ์ สก. ๕-๑ หรือ พันธุ์ สก. ๕-๑๐ ก็เป็นพันธุ์ที่เราต้องนำมาทดสอบในท้องที่นี้ว่า พันธุ์พวกนี้มีศักยภาพ หรือ มีลักษณะการเจริญเติบโต หรือ มีผลผลิตอะไรต่าง ๆ นี้ เหมือนกับทางท้องที่อื่น ๆ หรือไม่ครับ นอกจากพันธุ์ สก. ต่าง ๆ พวกนี้แล้ว ยังมีพันธุ์ไผ่เบ็เรีย หรือ พันธุ์นิคากัว ก็มีการทดสอบอยู่นะครับ ขณะนี้พันธุ์ สก. ๕-๑๐ เป็นพันธุ์ที่กรมวิชาการเกษตรได้ให้การรับรองพันธุ์ ส่วนพันธุ์ สก. ๖๐-๑, พันธุ์ สก. ๖๐-๒ ทั้งสองพันธุ์นี้เป็นพันธุ์ที่กรมวิชาการเกษตรให้การรับรองเนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเจริญพระชนมพรรษา ๖๐ พรรษานะครับ ในเรื่องของมะพร้าวนั้น ก็มีเรื่องของการนำพันธุ์มะพร้าวสวี ๑ เข้าไปทำการทดสอบในพื้นที่เพื่อทดสอบความเป็นไปได้ว่า พันธุ์ต่าง ๆ พวกนี้จะมีการเจริญเติบโต, มีผลผลิต และมีศักยภาพในการที่จะยึดเป็นอาชีพได้หรือไม่ในท้องที่ สิ่งที่เราทำการทดสอบอีกก็อย่างเช่น เรื่องของการปลูกพืชหลังนา โดยการเอาถั่วเขียว-ถั่วแระ ถั่วลิสงกับ ถั่วลิสงพันธุ์ไทยนาน ๙ ซึ่งเป็นพันธุ์ที่เราเคยเปรียบเทียบแล้วว่า เป็นพันธุ์ที่มีลักษณะให้ผลผลิตกว่าพันธุ์ที่เกษตรกรใช้มาแต่ดั้งเดิม เข้าไปทดสอบอยู่นะครับ สำหรับผลของการทดสอบต่าง ๆ ที่ผมได้เรียนไปแล้วข้างต้นนี้ ก็อยู่ในระหว่างการดำเนินการแล้ว ก็อย่างเช่น เรื่องของมะม่วงหิมพานต์พันธุ์ต่าง ๆ ที่ทดสอบอยู่ ตอนนี้ก็เป็นปีที่ ๔ แล้ว และก็เพิ่งจะเริ่มให้ผลผลิต เพราะฉะนั้น ก็ยังอยู่ในระหว่างการสรุปผลที่จะนำ

มาสรุปอีกครั้งหนึ่งครับ”

ปราณี

“แต่โดยสรุปแล้ว ประโยชน์คงจะมีมากต่อราษฎรในพื้นที่นี้
ใช้ไหมคะ”

ดร. หิรัญ

“ครับ ก็ประเด็นนี้เราอยากจะเรียนว่า ในบทบาทของกรม-
วิชาการเกษตรนั้น เราเป็นบทบาทเสริมกิจกรรมหลักที่กรมประมง
เป็นผู้รับผิดชอบอยู่ของโครงการทั้งหมด แต่บทบาทของกรม-
วิชาการเกษตร เราก็จะเห็นว่า ถ้าหากว่าเกษตรกรมีพื้นที่ที่
ไม่สามารถจะนำไปใช้ในกิจกรรมหลักได้ เช่น ในด้านการ
เพาะเลี้ยงชายฝั่งนั้นะครับ กิจกรรมในการผลิตพืชที่มีศักยภาพสูง
อย่างที่ผมเรียนไปแล้วในหลักการ ๔ ประการข้างต้น ก็น่าจะ
เป็นบทบาทเสริมที่ดีได้ครับ”

ปราณี

“ทางกรมวิชาการเกษตรได้มีการเผยแพร่การศึกษาต่าง ๆ
นี้ตามที่ท่านผู้อำนวยการเรียนไปแล้วนั้น ไปสู่ราษฎรในพื้นที่ของ
โครงการบ้างหรือเปล่าคะ”

ดร. หิรัญ

“ในเรื่องของลักษณะการถ่ายทอดเกี่ยวกับการฝึกอบรม
อะไรต่าง ๆ นี้ เรามีนะครับ อย่างเช่น การเปิดอบรมถ่ายทอด
วิธีการเกี่ยวกับการติดตาม หรือ การเปลี่ยนยอดพันธุ์มะม่วงหิมพานต์
ซึ่งในพื้นที่นี้มีลักษณะของมะม่วงหิมพานต์ที่เป็นพันธุ์ดั้งเดิม
ที่ไม่ค่อยจะให้ผลผลิตดีนักครับ เราก็มีการเปลี่ยนด้วยการ
คิดว่า เราจะทำการเปลี่ยนยอดได้อย่างไร อะไรทำนองนี้เป็นต้น
เกษตรกรก็สามารถนำไปปฏิบัติ หรือ ยึดเป็นรายได้หลักได้
ซึ่งอันนี้ก็ต้อเน้นเนื่องจากเป็นพระมหากรุณาธิคุณของพระบาท-
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม
พระราชทานพระราชดำริให้มีโครงการนี้ขึ้นมาในท้องที่ของ
จังหวัดจันทบุรีครับ”

เพลง

สายฝน (บรรเลง) ๓๐ วินาที

บรรยาย (ปราณี)

จากประโยชน์ที่ราษฎรในพื้นที่โครงการฯ ได้รับทั้งหมดนั้น
มาจากพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้นเอง
ที่ทรงห่วงใยราษฎรในพื้นที่อ่าวคุ้งกระเบนที่มีปัญหาเรื่องการ
ทำมาหากิน และสภาพแวดล้อม จึงได้มีพระราชดำริให้หน่วยงาน
ต่าง ๆ ร่วมมือกันพัฒนาอาชีพ และความเป็นอยู่ให้กับราษฎร
ตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๒๕ ซึ่งในปัจจุบัน สภาพความเป็นอยู่

คุณนิวัฒน์

ของราษฎรในพื้นที่อ่าวคุ้งกระเบนได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทีเดียว ดังที่ คุณนิวัฒน์ สุทธิมีชัยกุล ได้เล่าว่า

ในการเจรจา หรือว่ามีการประชุมกัน ก็ทำให้ราษฎรทราบถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า พระองค์ได้มีส่วนเปลี่ยนแปลงชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎร จากสภาพเมื่อเดิมการคมนาคมก็ไม่มีถนนหนทางเลยนะครับ ต้องอาศัยทางเรือ หรือ ทางเท้า นะครับ แต่ปัจจุบันนี้ ทั้งไฟฟ้า, ถนน, น้ำ ที่ใช้บริโภค ก็เข้าไปสู่พื้นที่ทั้งหมด ทั้งในแง่ของรายได้ที่จะเกิดขึ้น ผมคิดว่า คงไม่เกิน ๕-๖ เดือนข้างหน้า นะครับ จะเป็นการเปลี่ยนแปลงชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรให้ดีขึ้นนะครับ แต่ว่า การเปลี่ยนแปลงนี้ ทางหน่วยราชการ โดยเฉพาะทางจังหวัด จันทบุรี ก็เห็นว่าถ้าเราจะพัฒนาในเรื่องของรายได้อย่างเดียว ก็จะเป็นปัญหา ต่อมาเราก็มีการพัฒนาในเรื่องของกลุ่ม ซึ่งปัจจุบันก็มีกลุ่มสตรีตำบลคลองขุดขึ้นในพื้นที่ และก็ยังมีการจัดกลุ่มราษฎรเพื่อการพัฒนาในเรื่องอาชีพ อย่างเช่นว่า การพัฒนาเรื่องของความรู้เกี่ยวกับด้านเครื่องกล, เครื่องจักรกล, ในเรื่องของการเย็บปักถักร้อย และ เรื่องของการถนอมอาหาร ซึ่งจะเป็นประโยชน์มากในการพัฒนาทั้งระบบ, ทั้งหมู่บ้านให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมต่อไปครับ

เพลง

สายฝน (บรรเลง) ๓๐ วินาที

“ประมวลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ”

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๓๐ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล

ผู้จัดรายการ

สิริพร ทองคำวงศ์

ไต่เตล

บรรยาย (สิริพร)

จากฟ้า...สู่ดิน

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงดำรงพระอิสริยยศ เป็นสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถของไทย เป็นคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติและชนชาวไทยอย่างมหาศาล สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้พระราชทานพระมหากรุณาอนุเคราะห์แก่อุปการะของพระองค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ขัดสนจนยาก ในท้องถิ่นชนบท พระองค์ทรงพยายามที่จะช่วยยกระดับเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรชาวไทย ให้เท่าเทียมกับอาชีพอื่น ๆ เช่น พระราชทานพระราชดำริในการจัดทำโครงการเพื่อช่วยให้สตรีในชนบทได้ช่วยเหลือครอบครัว ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น พร้อมทั้งพระราชทานความร่วมมือ แก่องค์กรสังคมสงเคราะห์ และองค์การกุศลที่มีวัตถุประสงค์ มุ่งบรรเทาความทุกข์ร้อนของประชาชนที่ยากจนและด้อยโอกาส ลำบากขาดที่พึ่ง ให้ได้รับความช่วยเหลือตามสมควรเท่าที่จะ กระทำได้ นอกจากนี้ยังทรงเล็งเห็นถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ และสัตว์ป่าต่าง ๆ ที่จะต้องช่วยกันอนุรักษ์ไว้ ได้ ทรงมีพระราชดำริในการนี้ไว้มากมายหลายโครงการด้วยกัน

พระราชกรณียกิจของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงเอื้ออาทรต่อคนไทย ชาติไทยนั้นใหญ่หลวงนัก ได้ก่อให้เกิด

เกิดโครงการในพระราชดำริต่าง ๆ มากมายหลายด้านด้วยกัน ดังที่ ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการ คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริได้ชี้แจงให้ทราบดังต่อไปนี้

ดร. สุเมธ

“พระราชกรณียกิจของสมเด็จพระบรมราชินีนาถ นั้นก็คงไม่แตกต่างไปจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเลยนะครับ คือ ในระหว่างปีนั้นก็จะมีพระราชกรณียกิจมากมายไม่ว่าจะเป็นลักษณะของพระราชพิธี รัฐพิธีและพิธีทางศาสนาอย่างที่เราเราก็คงจะทราบกันอยู่แล้วนะครับ โดยเฉพาะได้ทรงใช้เวลาส่วนใหญ่ในการเสด็จแปรพระราชฐานไปประทับแรมต่างจังหวัด เพื่อทรงเยี่ยมเยียนพสกนิกรตลอดมา และในแต่ละแห่งที่เสด็จไปนั้นก็ทรงมีพระราชปฏิสัมพันธ์กับราษฎรอย่างใกล้ชิดเช่นเดียวกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทราบถึงสภาพความเป็นอยู่ และก็ทราบทุกข์สุขของราษฎรเหล่านั้นด้วยพระองค์เอง เพราะฉะนั้นเพื่อทรงทราบปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้แล้ว ในขณะที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงไปมุ่งเน้นในเรื่องการเกษตร ในเรื่องเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่นั้นพระองค์ท่านก็มาสนพระทัยอีกด้านหนึ่ง ในลักษณะการส่งเสริมการหารายได้เพิ่มหรืออนุรักษ์ศิลปะในลักษณะนั้นแทน เพราะฉะนั้นโครงการของพระองค์ท่านก็คือ โครงการศิลปาชีพพิเศษ ดังที่พวกเราได้ทราบกันนะครับ

ทำไมพระองค์ท่านถึงสนพระราชหฤทัยในเรื่องศิลปาชีพ เพราะทรงเห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางด้านการเกษตร ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ทรงสนพระทัยที่จะช่วยเหลือในด้านนี้แล้ว แต่ว่าหลังจากฤดูทำนาทำไร่แล้ว ก็ยังมีเวลาเหลืออยู่บ้าง โดยเฉพาะพวกผู้หญิงก็มักจะใช้เวลาว่างเหล่านี้ทำการเย็บปัก จักสาน เอาไว้ใช้ในครอบครัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงทอดพระเนตรเห็นปัญหาดังนี้แล้ว ก็ทรงมีพระราชวินิจฉัยว่าคนไทยเรานั้นส่วนใหญ่มีฝีมือ มีความประณีต สะอาดและในแต่ละท้องถิ่นก็มีหัตถกรรมพื้นบ้านที่ทำมาจากวัสดุพื้นบ้าน ถ้าหากได้ปรับปรุงให้งานเหล่านี้มีประโยชน์ทางด้านการใช้สอยมากขึ้น ก็จะเป็นการช่วยให้คนในชนบทมีอาชีพเสริมและมีรายได้พิเศษเพิ่มขึ้น ตั้งแต่นั้นมา

ก็ทรงสนพระราชหฤทัยเกี่ยวกับงานหัตถกรรมพื้นบ้านเป็นพิเศษ และทรงหาวิธีส่งเสริมสนับสนุนอยู่ตลอดเวลา และเป้าหมายอีกประการหนึ่งก็คืออนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมอะไรต่ออะไรต่าง ๆ ที่มีคุณค่าของประเทศให้คงอยู่ต่อไปชั่วกาลนาน

ปี ๒๕๑๙ ก็มีพระราชดำริให้จัดตั้งมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพพิเศษขึ้นเพื่อส่งเสริมการหารายได้พิเศษให้แก่ครอบครัวชาวไร่ชาวนาและผู้มีรายได้น้อย นอกฤดูทำนาก่อนนั้นก็เป็นประโยชน์แล้ว ก็ยังอย่างที่ผมเรียนให้ทราบแล้วว่าเป็นการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นเมืองอันสมบัติอันมีค่าของชาติด้วยนะครับ ซึ่งสำหรับโครงการต่าง ๆ นั้นผมจะยกตัวอย่างให้ก็ได้ นะครับ มีครอบคลุมไปทุกภาค สำหรับภาคเหนือก็มีโครงการทอผ้าไหม ผ้ายก ผ้าตีนจก ผ้าฝ้าย เนื้อหนาขึ้นเหมือนชาวเขา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็มีโครงการผ้ามัดหมี่นะครับ และก็รับสั่งให้เลี้ยงไหมพันธุ์พื้นเมืองที่ขาดแคลนไว้ทอดด้วย สำหรับภาคใต้้นั้นก็มีการฟื้นฟู การทอผ้าพื้นเมือง เช่น ผ้าลายดอกพิกุล ลายราชวัตร ลายดอกมะลิ การสานเสื่อกระจูด และการจักสานย่านลิเภา เป็นต้น เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่าทรงอนุรักษ์ศิลปปะดั้งเดิมในพื้นที่ทุกภาค พยายามที่จะเก็บมาและก็มีรายละเอียดอะไรต่ออะไรเยอะมากเลย ทางด้านเรื่องเงิน เรื่องทองแม้กระทั่งเครื่องมืออะไรต่ออะไรต่าง ๆ นี่”

บรรยาย (สิริพร)

“ท่านผู้ฟังคงจะเห็นได้ว่าโครงการของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถในด้านศิลปาชีพนั้นนอกเหนือจากที่จะทรงเอื้ออาทรช่วยเหลือพสกนิกรของท่านได้มีรายได้พิเศษเพิ่มขึ้น หลังจากฤดูการทำนาทำไร่แล้ว ทรงมีสายพระเนตรกว้างไกลที่จะให้ประชาชนรักษาศิลปะพื้นบ้านพื้นเมืองเอาไว้ อย่างเช่น การจักสาน หรือการแกะสลักหรือการทำเครื่องเงิน การทอผ้าต่าง ๆ เหล่านี้ เพราะว่า ถ้าไม่อนุรักษ์ไว้ในวันก็จะหมดสิ้นไปให้มีการถ่ายทอดสู่ลูกหลาน เพราะว่าเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาแทนที่ก็อาจจะทำให้ผู้คนสมัยใหม่นั้นหลงลืมศิลปะดั้งเดิมของเราไป สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จึงทรงมีพระราชดำริที่จะอนุรักษ์ไว้ และตั้งโครงการศิลปาชีพพิเศษขึ้นทุกภาคของประเทศไทยดังที่ ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล ได้กรุณาอธิบายให้เราทราบแล้วนะค่ะ ทางด้านการอนุรักษ์ศิลปะวัฒนธรรมแล้ว การมี

อาชีพพิเศษของชาวบ้านแล้ว โครงการพระราชดำริทางด้านอื่น มีอะไรบ้างคะ”

ดร. สุเมธ

“สำหรับในกิจกรรมที่ทรงสนพระทัยในด้านที่สองที่มีความสำคัญมากไม่ยิ่งหย่อนต่อกันเลย คือ ในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สำหรับเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาตินี้มีความสำคัญต่อประเทศชาติมาก และในแผนพัฒนา ก็ได้มีการระบุให้มีการเร่งดำเนินการในเรื่องนี้อย่างเคร่งครัด ไม่ว่าจะเป็นด้านป่าไม้ต้นน้ำลำธาร สัตว์ป่าที่กำลังหายาก และกำลังจะสูญพันธุ์ และทรัพยากรทางด้านอื่น ๆ ซึ่งในเรื่องพระองค์ท่านก็ทรงเน้นหนักเกี่ยวกับเรื่องนี้มานานแล้วนะครับ ถึงแม้ทางราชการจะมีการดำเนินการอยู่แล้วก็จริง แต่โครงการของพระองค์ก็จะเป็นการเสริมและลดช่องว่างต่าง ๆ ให้เกิดการสมบูรณ์ยิ่งขึ้นนะครับ ตัวอย่างอันแรกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ก็คือโครงการที่เรารู้จักกันทั่ว ๆ ไปนะครับ ก็คือโครงการปาร์กน้ำ ซึ่งเป็น การอนุรักษ์ป่าไม้เดิมไว้แล้วก็ปลูกเสริมขึ้นใหม่เพื่อให้ป่าได้ช่วยควบคุมการผันแปรของดินฟ้าอากาศ หลักการสำคัญของโครงการปาร์กน้ำนั้นได้ดำเนินการอยู่หลายจุด โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในขณะนี้ทางกองทัพภาคที่สองหรือส่วนอื่น ก็ตามก็ได้รับช่วงแนวความคิด แนวพระราชดำริไปขยายในพื้นที่ต่าง ๆ โดยทั่วไปด้วย สำหรับอีกด้านหนึ่งนอกจากป่าแล้วก็เป็นการอนุรักษ์สัตว์ป่าซึ่งอยู่ในป่าพร้อมกันไปด้วย อย่างที่ทราบ นะครับว่าสัตว์ป่าจะหายากขึ้นทุกวัน และก็มีความโน้มที่จะสูญพันธุ์ ในไม่ช้านี้ ก็ทรงสนับสนุนทุกวิถีทางเลยทางด้านทฤษฎี และปฏิบัติเกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงสัตว์ป่า และโน้มน้าวให้ประชาชน ได้รู้จัก ได้เห็นถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ทางด้านนี้ และก็หากมีการเพาะกันได้ หลังจากมีการแก้กฎหมายแล้ว ก็จะเป็นการเพิ่มรายได้แก่ประชาชนด้วยอย่างที่เราเห็นได้ชัดเลยนะครับ ขณะนี้ก็มี การเพาะเลี้ยงกระเจิงในเขตจังหวัดภาคใต้ ซึ่งประชาชน หลายครอบครัวได้ดำเนินการในเรื่องนี้และก็มีผลผลิตในเชิง เศรษฐกิจด้วย ซึ่งผมเห็นว่าเป็นประโยชน์มาก ปัจจุบันนี้มีหลายแห่ง นะครับ มีการเพาะเลี้ยงสัตว์ต่าง ๆ เนื้อทราย เก้ง ละมั่ง ละอง ไก่ฟ้า กระเจิง เต่าทะเล โดยเฉพาะมีโครงการพิเศษที่เกาะมันนัง

มีการอนุรักษ์เต่าทะเลด้วย ซึ่งโครงการต่าง ๆ เหล่านี้กำลังจะเริ่มพัฒนาอีกก้าวหน้าได้เป็นอย่างดีครับ”

สิริพร

“คะ นั่นก็เป็นทางด้านการอนุรักษ์ธรรมชาตินะคะ ซึ่งสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ก็ได้มีโครงการพระราชดำริไว้หลายโครงการด้วยกันนะคะ ทั้งการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เพื่อป้องกันการตัดทำลายโดยเฉพาะอย่างยิ่งในทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพราะว่ามันเป็นปัญหาที่ทำให้เกิดน้ำท่วมหรือภาวะแห้งแล้งอย่างที่กำลังประสบกันอยู่อย่างในปัจจุบันนี้นะคะ นั้นโครงการในพระราชดำริของพระองค์ท่านที่ให้ราษฎรช่วยกันปลูกต้นไม้ ปลูกป่า รักษาป่าไว้นั้น ก็จะเป็นโครงการที่เอื้ออำนวยกลับคืนมาสู่ประชาชนนั่นเอง และก็การรักษาสัตว์ป่าต่าง ๆ ที่กำลังสูญพันธุ์ไปนั้นก็จะทำให้ลูกหลานได้รู้จักว่าสัตว์ป่าดั้งเดิมพื้นเมืองของประเทศไทยนั้นมีอะไรบ้างนะคะ ทราบว่ายังมีโครงการพระราชดำริของพระองค์ท่านทางด้านการสงเคราะห์หรือทางด้านสังคมนั้น รายละเอียดในด้านนี้มีอย่างไรบ้างคะ”

ดร. สุเมธ

“นอกจากโครงการที่มีลักษณะในเชิงศิลปหัตถกรรมนะครับ และก็อนุรักษ์ธรรมชาติต่าง ๆ นั้น เหลียวมามองในแง่ทางด้านสังคมนะครับ พระองค์ท่านก็มีโครงการด้วยเช่นกันก็คือ ทรงอนุเคราะห์ช่วยเหลือเกื้อกูล พสกนิกรอยู่เสมอมิได้ขาด อย่างจะเห็นได้ว่าทรงพระราชทานความร่วมมือให้แก่องค์การสังคมสงเคราะห์ องค์การกุศลอยู่เสมอนะครับ และก็อีกประการหนึ่งสำคัญที่สุดก็คือ ว่าได้ทรงเยี่ยมเยียนราษฎรอยู่เป็นประจำ และความทุกข์ร้อนของประชาชนส่วนสำคัญก็คือ ความเจ็บไข้ได้ป่วยนะครับ ประชาชนขาดแคลนแพทย์และก็ความรู้เบื้องต้นในการรักษาพยาบาล จึงได้ทรงจัดให้มีแพทย์พระราชทานตามเสด็จไปด้วยทุกครั้ง และนอกเหนือไปจากที่มีแพทย์พระราชทานที่ให้การรักษาให้แก่ประชาชน และก็ทรงรับคนไว้เป็นคนไข้ในพระบรมราชานุเคราะห์นี้แล้วนะครับ ก็ยังทรงโปรดให้จัดโครงการอบรมราษฎรในท้องถิ่นต่าง ๆ ที่ทรงคัดเลือกขึ้นมานี้นะครับ ให้ประชาชนเหล่านั้นมีความรู้ทางด้านโภชนาการ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับโรคสำคัญที่เกิดขึ้นกับเด็ก และการปฐมพยาบาลขึ้นเพื่อให้ประชาชนเหล่านั้นมีความรู้ความเข้าใจที่จะกลับไปช่วยหมู่บ้านของตนเอง ด้วย

ลักษณะของหมอบูบ้านด้วยนะครับ สำหรับโครงการนี้ก็ได้มีการดำเนินการทุกครั้ง ขณะที่แปรพระราชฐานนะครับก็จะมีโครงการอบรมหมู่บ้านต่าง ๆ ให้มีความรู้ความอ่านทางด้านสาธารณสุขขั้นมูลฐานด้วย เพื่อกลับไปช่วยหมู่บ้านของตนครับ”

เพลง

สายฝน

บรรยาย (สิริพร)

โครงการพระราชดำรินี้ในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถที่ได้กล่าวมานั้น ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ อนุรักษ์มรดกศิลปวัฒนธรรม อย่างเช่นโครงการศิลปาชีพพิเศษ นอกจากจะช่วยให้ราษฎรได้มีเศรษฐกิจดีขึ้นด้วยแล้ว ในขณะเดียวกันก็ถ่ายทอดวัฒนธรรมสืบต่อไปให้ลูกหลานเพื่อรักษาต่อไป และไม่เพียงแต่ทรงจะแนะนำให้รักด้านศิลปวัฒนธรรมเท่านั้น แต่ทรงสอนให้คนไทยรักผืนดิน รักธรรมชาติด้วย อย่างเช่นโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ป่าไม้ สัตว์ป่า เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ราษฎรจะช่วยกันรักษาสืบทอดอยู่ได้ ก็ต้องมีชีวิต สุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ โรคภัยไข้เจ็บไม่เบียดเบียน พระองค์ท่านก็ได้มีโครงการอบรมทางด้านอนามัยไว้ด้วยพร้อมกัน และโครงการพระราชดำริที่สำคัญโครงการหนึ่งก็คือ โครงการทางด้านจิตใจ ด้านคุณธรรม ได้ทรงมีพระราชดำริไว้หลายประการด้วยกันดังที่ ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล ได้สรุปไว้ดังต่อไปนี้ค่ะ

ดร. สุเมธ

“นอกจากด้านเศรษฐกิจ และทางด้านสังคม พระองค์ท่านก็ยังทรงสนพระทัยทางด้านคุณธรรมนะครับ โดยที่มีโครงการอันหนึ่งที่บ้านแม่ตะไคร้นี้ะครับ ที่อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งสำหรับโครงการทางด้านการปลูกฝังคุณธรรมนั้น ก็คงจะมาในลักษณะที่ ในขณะนั้นะครับการพัฒนาประเทศต่าง ๆ เรามุ่งเน้นเป็นลักษณะเชิงการพัฒนาทางด้านวัตถุมากนะครับ มากเกินไปเพราะฉะนั้นพระองค์ก็เห็นว่าทางด้านจิตใจก็เป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งนะครับ จึงทรงโปรดให้มีการดำเนินการโครงการปลูกฝังคุณธรรมขึ้นที่อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ นะครับที่บ้านแม่ตะไคร้ จุดประสงค์ของโครงการปลูกฝังคุณธรรมนี้ก็เพื่อมีการอบรม ฝึกหัด สามเณร ให้มีความรู้ทางด้านปริยัติ และภาคปฏิบัติ อย่างจริงจัง และก็อุปสมบทเป็นพระภิกษุประจำหมู่บ้าน เพื่อทำการอบรม สั่งสอนอะไรต่ออะไรต่าง ๆ แก่ราษฎร

ได้นะครับและนอกเหนือจากนั้น จากที่วัดนี้เองก็มีการอบรม
ปลูกฝังคุณธรรมแก่เด็ก ๆ เยาวชนและราษฎรโดยทั่วไป ให้มี
ศีลธรรมหรืออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขนะครับ เพราะฉะนั้นก็
พร้อมกับการพัฒนาทางด้านวัตถุ สร้างความร่ำรวยทางด้าน
เศรษฐกิจนั้นแล้ว ทางด้านจิตใจเราก็สร้างความสมบูรณ์ทาง
ด้านนี้ไปพร้อม ๆ กันนะครับ แล้วจะเห็นได้ว่าพระองค์ท่านนั้น
สมเด็จพระบรมราชินีนาถทรงสนพระทัยในทุก ๆ ด้านเลยนะครับ
ทางเศรษฐกิจ ทางด้านสภาพแวดล้อมทั่วไป และแม้กระทั่งทาง
ด้านจิตใจและทางด้านคุณธรรม เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่าทรง
สนพระทัยทุกเรื่องนะครับ และทรงดำเนินการทุกเรื่องด้วย”

สิริพร

“ท่านผู้ฟังก็ได้ทราบแล้วนะค่ะว่า โครงการในพระราชดำริ
ของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถนั้น ทรงครอบคลุม
ในทุกด้าน และก็ทรงเอื้ออาทรต่อประชาชนในทุกรูปแบบด้วยนะค่ะ
ที่นี้อยากจะขอเรียนถามว่าในขณะนี้คณะกรรมการพิเศษเพื่อ
ประสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ ได้ติดตามผลงาน
และก็ตอนนีมีความคืบหน้าไปอย่างไรเพียงใดแล้วค่ะ”

ดร. สุเมธ

“ความจริงงานทุกด้านเลยนะครับอย่างด้านใหญ่ ๆ ที่เราแบ่งไว้
๓-๔ ด้าน คือด้านศิลปาชีพ ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ
ด้านสังคมโดยทั่ว ๆ ไป ทางด้านสาธารณสุขอะไรต่ออะไร
ต่าง ๆ นั้น มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงอยู่แล้ว โดยเฉพาะ
ทางด้านมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพพิเศษ ซึ่งท่านผู้หญิง สุประภาดา
เกษมสันต์ สำนักราชเลขาธิการรับผิดชอบอยู่นะครับ ก็มีการ
ติดตามประเมินผลกันอย่างต่อเนื่องอยู่แล้วนะครับ ทางด้านปาร์กน้ำ
นั้นทางกองทัพก็รับผิดชอบอยู่ เราก็ได้ติดตามขอให้สนับสนุน
กิจกรรมต่าง ๆ นี้ โดยต่อเนื่องทางด้านศิลปาชีพก็ตาม หรือทาง
ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาตินะครับ ทางสำนักงาน กปร.
นั้นก็ติดตามสนับสนุนในแง่ของงบประมาณ ในแง่ของบริการ
ต่าง ๆ ที่ทางด้านมูลนิธิร้องขอมา ซึ่งก็ได้ดำเนินการมาอยู่โดยตลอด
 และได้ประสานงานกันอย่างใกล้ชิด ก็ขอเรียนเน้นอีกทีหนึ่งว่า
ผลต่าง ๆ นั้นก็มีขึ้นมาในลักษณะน่าพอใจ ทำให้การอนุรักษ์ใน
ด้านต่าง ๆ จะเห็นได้ว่าศิลปะหลาย ๆ ประการด้วยกันซึ่งคงจะ
สูญหายไปไม่ช้านี้แล้ว ถ้าหากไม่มีการอนุรักษ์นะครับ เวลา

เรากียังเก็บไว้ได้อยู่โดยผ่านทางด้านมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพพิเศษ
 อย่างที่เห็นได้อย่างชัดเจน แม้กระทั่งมีครูอาจารย์ที่สอนนั้นก็แก่
 เต็มที่แล้ว ถ้าหากศิลปาชีพไม่มาส่งเสริมหรืออนุรักษ์ไว้แล้ว
 ผมคิดว่าคงจะสูญหายไปอย่างง่ายที่สุดเลย เพราะฉะนั้นในเรื่อง
 การติดตามหรือเรื่องอะไรต่าง ๆ เราก็มียะบบของเราอยู่แล้วนะครับ
 แล้วผลออกมาน่าพอใจครับ”

เพลง

บรรยาย (สิริพร)

สายฝน

พระมหากษัตริย์คุณของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
 นั้นได้ปรากฏแจ้งประจักษ์แก่บรรดาพสกนิกรทั่วประเทศ พระองค์
 ท่านทรงทุ่มเทอุทิศทุกสิ่งทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นกำลังพระวรกาย
 หรือพระราชทรัพย์ โดยมีได้คำนึงถึงพระองค์เองเลยแม้แต่เหนื่อย
 ทรงรับเอาเป็นพระราชภารกิจที่จะกำหนด และส่งเสริมโครงการ
 ต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ราษฎรของพระองค์ให้ได้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
 ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สุขภาพอนามัยและคุณธรรม สมเด็จพระ-
 นางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ
 และทรงบำเพ็ญพระราชภาระกิจที่ก่อเกิดประโยชน์เพื่อความผาสุก
 ของปวงชนชาวไทยอย่างแท้จริง พระราชกรณียกิจของพระองค์
 ในทุกด้านได้อำนวยผลเป็นคุณประโยชน์แก่บ้านเมือง แก่ส่วนรวม
 แก่ประชาชนมากมายเกินกว่าจะกล่าวได้อีก

เพลง

สดุดีมหาราชา

ศิลปาชีพเพื่อประชาชนไทย ในพระราชดำริ ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ สิงหาคม เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

ท่านผู้หญิง มนัสสินัย วณิกกุล

คุณหญิงจรวงจิตต์ ทีชะระ

คุณหญิง ดร. ภรณ์ มหามนต์

ผู้จัดรายการ

พัชรินทร์ เขยกลิ่นเทศ

ไต่เตล

บรรยาย

จากฟ้า...สู่ดิน

ท่านผู้ฟังคะ โครงการศิลปาชีพพิเศษ ตามพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เป็นโครงการที่ช่วยเหลือประชาชนคนไทย โดยเฉพาะชาวไร่นา ซึ่งประกอบอาชีพมีรายได้ไม่แน่นอนและมีปัญหาในด้านต่าง ๆ พระราชประสงค์ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เกี่ยวกับการศิลปาชีพในโครงการศิลปาชีพพิเศษนี้ ก็เพื่อให้เป็นงานเสริมอาชีพเกษตรกรรมเท่านั้น โดยในโครงการของแต่ละภาคที่เข้าไปส่งเสริม พระองค์จะทรงแนะนำให้ใช้วัสดุพื้นบ้านที่หาง่าย นำมาใช้ประโยชน์โดยให้สมาชิกศิลปาชีพเรียนรู้ และทำวัสดุพื้นบ้านเหล่านั้นให้สวยงามและใช้ประโยชน์ได้ดี ดังที่คุณหญิงจรวงจิตต์ ทีชะระ ผู้ช่วยราชเลขาธิการในพระองค์ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เล่าให้ฟังเกี่ยวกับการตั้งโครงการศิลปาชีพพิเศษ ว่า

คุณหญิงจรวงจิตต์

“ก็เริ่มจากที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ โดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไปทรงเยี่ยมราษฎรตามจังหวัดต่าง ๆ เมื่อทรงพบราษฎร ก็ได้พูดคุยซักถามราษฎรถึงสภาพความเป็นอยู่

สภาพของดินฟ้าอากาศ และก็ปัญหาของครอบครัว เพราะฉะนั้น พระองค์ท่านก็ทรงมีพระราชดำริว่า พระองค์ท่านจะต้องมีโครงการที่จะช่วยราษฎรเหล่านั้นแก้ปัญหา บางครั้งในเรื่องของน้ำล้น เพราะฝนแล้งบ้าง น้ำท่วมบ้าง หรือว่าสภาพของดินในพื้นที่เหล่านั้นบ้าง เพราะฉะนั้นประชาชนซึ่งได้รับความเดือดร้อน ก็จะมีความเดือดร้อนเรื่องของลูกมากแล้วก็ประสบกับภาวะธรรมชาติที่ไม่แน่นอน เพราะฉะนั้น รายได้หลักของชาวบ้านก็จะไม่ได้เต็มที่ เพราะฉะนั้นจึงมีอาชีพเสริมขึ้นมา ก็คือโดยโครงการศิลปาชีพแต่ละสาขา ซึ่งเกิดขึ้นมาจากพระราชดำริของพระองค์ท่านทั้งสิ้น เมื่อแรกที่เริ่มปฏิบัตินี้ ก็เป็นการเร่งในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเหล่านี้ เพราะฉะนั้นผลงานของศิลปาชีพที่ออกมาในระยะแรกๆ หรือจากบุคคลที่แรกเข้ามานี้ จะเป็นผลงานซึ่งยังไม่ได้มีคุณภาพที่ดีพอพระราชหฤทัย ก็จะต้องทรงติชมแก้ไขอยู่ตลอดเวลา แต่ก็ทรงพระราชทานพระราโชบายเอาไว้ว่า เมื่อแรกที่ให้เขาทำต้องให้กำลังใจและก็ต้องปล่อยให้เขาทำตามความสามารถที่มีอยู่ เพราะว่าเขามีความเดือดร้อนในสภาพครอบครัว เขาจะมีความกังวลที่เขาจะได้ทำงานสิ่งเหล่านี้ออกมา เพราะฉะนั้นผลงานที่ออกมา อย่าเพิ่งไปเร่งรัดในเรื่องคุณภาพมากนัก แต่เมื่อทุกอย่างได้เข้าที่แล้ว หมายความว่า เขาได้รับความช่วยเหลือจากมูลนิธิศิลปาชีพไประยะหนึ่งแล้ว ก็จะเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนของเขาในแง่ นั้นแล้ว เราก็มาเร่งในเรื่องคุณภาพ เพราะฉะนั้น เราก็ทำสองระยะนี้ไปพร้อมๆ กัน สำหรับบุคคลซึ่งแรกเข้ามาเป็นสมาชิกศิลปาชีพ เราก็ปล่อยให้เขาทำตามฝีมือที่เขาทำอยู่ และความพอใจที่เขาจะทำ แต่เมื่อเขาหมดความกังวลในเรื่องภาวะส่วนตัวของเขาแล้ว เราก็มาเน้นในเรื่องคุณภาพว่า จะต้องให้ได้ผลดีเยี่ยมในสิ่งที่ผลิตภณะนั้นๆ ควรจะมี。”

เพลง

บรรยาย (พัชรินทร์)

ไม่ว่าพระองค์จะเสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมราษฎร หรือแปรพระราชฐานในภาคไหนก็ตาม สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ก็จะนำโรงฝึกศิลปาชีพเคลื่อนที่ไปด้วย เพื่อฝึกสอน ตลอดระยะเวลาที่พระองค์ประทับอยู่ ตลอดจนทรงรับเด็กจากครอบครัวที่มีลูกมาก และยากจน ให้มาฝึกศิลปาชีพในสาขาต่าง ๆ ดังที่คุณหญิงภรณี-มหานนท์ วิทยากรพิเศษ กองราชเลขาธุการในพระองค์ สมเด็จพระ

คุณหญิงภรณี

พระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เล่าให้ฟังว่า

“ที่พระองค์ท่านเสด็จพระราชดำเนิน พระองค์ท่านก็จะนำโรงฝึกศิลปาชีพเคลื่อนที่ไปตลอดระยะเวลาที่พระองค์ท่านประทับอยู่ เช่นสมมุติว่าพระองค์ท่านประทับ ๒ เดือน ก็เปิดฝึกนักเรียนศิลปาชีพในทุกแผนกที่มีแล้ว โดยเฉพาะแผนกที่ใช้วัสดุพื้นเมือง นอกเหนือจากการฝึกชั่วคราวแล้ว ในทุกแผนกของศิลปาชีพพอพระองค์ท่านเสด็จฯ กลับแล้ว สมาชิกที่ได้รับการฝึกที่แสดงความสามารถถึงขั้นที่จะรับการฝึกต่อ พระองค์ท่านก็จะทรงนำกลับมาที่โรงฝึกที่สวนจิตรลดาจำนวนหนึ่ง แล้วก็สมาชิกที่เหลือก็แยกย้ายกันไปทำงานตามบ้านหรือตามหมู่บ้านที่เขาอยู่ตลอดต่อไปทั้งปี เพราะฉะนั้นระหว่างที่เขารับการฝึกนี้ พระองค์ท่านก็พระราชทานเบี้ยเลี้ยงประจำวัน แต่ว่าระหว่างที่เขาเรียนตั้งแต่เช้าจนถึงบ่ายตั้งแต่ ๘ โมงครึ่งจนถึง ๔ โมงเย็น พระองค์ท่านก็พระราชทานอาหารให้ด้วยแต่ว่ามือเย็นเขาก็รับประทานเองจากเบี้ยเลี้ยงที่ได้รับค่าอาหารต่างหากอีก ที่พักท่านก็จัดให้อยู่ พวกผู้ชายก็อยู่ที่ในระยะที่สามารถเดินไปทำงานหรือเดินมาโรงเรียนได้ ห่างจากนี้ไปประมาณ ๓ ช่วงถนน ส่วนผู้หญิงก็พักในพระบรมมหาราชวัง ในส่วนที่เป็นที่พักของผู้หญิงของฝ่ายนี้ตั้งแต่โบราณแล้ว.”

เพลงบรรเลง

บรรยาย (พัชรินทร์)

โรงฝึกศิลปาชีพ หรือโครงการศิลปาชีพพิเศษ ในบริเวณสวนจิตรลดา ตั้งขึ้นตามพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ดังที่ท่านผู้หญิงมนัสสินีย์ วณิกกุล ราชเลขานุการในพระองค์สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เล่าให้ฟังว่า

ท่านผู้หญิงมนัสสินีย์

“โครงการศิลปาชีพพิเศษที่มีมาอยู่ในสวนจิตรลดานี้ะคะ มีกำเนิดมาโดยที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ มีพระราชประสงค์ที่จะทรงช่วยเหลือราษฎร ในเวลาเดียวกันก็ทรงอนุรักษ์วิชาศิลปการช่างที่ประเทศไทยเราเคยทำมา แต่ว่ากำลังจะเสื่อมถอยสาบสูญไป ก็ไม่ต้องพระประสงค์ที่จะให้สาบสูญไป อย่างเช่นวิชาถมทอง คร่ำเงิน คร่ำทอง เป็นต้น หลังจากการที่ตามเสด็จพระราชดำเนิน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ไปยังต่างจังหวัด ก็จะมีราษฎรมาขอพระราชทานความช่วยเหลือว่าตัวนั้นยากจน ไม่สามารถที่จะหาเลี้ยง

ซีฟได้พอเพียง ลูกก็มาก ก็จะต้องถามเขาว่า มีลูกกี่คน เมื่อเขาบอกว่า มีลูกตั้งแต่คนแก่คน ลูกคนไหนที่เป็นแรงงานของครอบครัว คือ ช่วยพ่อแม่ทำนา ก็จะต้องทิ้งไว้กับพ่อแม่ เอาลูกที่เรียนหนังสือจบแล้ว โดยมากก็จะจบภาคบังคับ เอามา รับสั่งว่าจะฝึกงานให้แล้วก็มีอาซีฟ เป็นสมาชิกศิลปาชีพ จะได้มีอาซีฟเลี้ยงตัวต่อไปข้างหน้า ก็ทรงเอา มาโดยที่ว่าพ่อแม่จะให้ลูกคนไหนมา เราก็ทำความเข้าใจกับพ่อแม่เขา พอมาที่นี้แล้วก็ทางนี้ก็จัดให้มีที่พักให้แล้วก็ให้เขาฝึกงานในโรงฝึก ซึ่งมีพระราชเสาวนีย์ให้หาครูมาในวิชาต่าง ๆ เช่น วิชาจักสานย่านลิพเอ ซึ่งก่อนที่จะทรงฟื้นฟูนี้ก็เลิกทำกันไปนานแล้ว แล้วก็วิชาถมทอง ซึ่งขณะนี้สภาพเศรษฐกิจมันเปลี่ยนแปลงไป ทำให้ของราคาแพงตาม ร้านเขาก็ไม่ค่อยจะขายกันเท่าไรหรอก ก็ทรงกลัวว่าถ้าทิ้งไว้อีกสัก ห้าสิบปีหรือไม่ก็สิบปีนี้ก็อาจจะสาบสูญไปแล้ว วิชาช่างนี้ แล้วก็ รวมทั้งคร่ำทองซึ่งสมัยนี้เป็นงานฝีมือที่สวยงามมาก ใช้ทำตาม พระแสงของกษัตริย์โบราณ ขณะนี้ก่อนที่จะทรงฟื้นฟูไม่เคยมีใคร มาทำแล้ว และครูที่เหลืออยู่เพียงคนเดียวเท่าที่เราได้พบมา จาก เหตุผลทั้งหลายนี้ พระองค์ท่านก็ทรงคิดที่จะเอาเด็กมาสอนที่นี้ก็มี พระราชเสาวนีย์ให้ตั้งโรงฝึกในสวนจิตรลดาขึ้น ว่าที่จริงครั้งแรก ที่ตั้งนั้นตั้งที่จังหวัดนครราชสีมา โดยเอาเด็กมาเรียนทำถมทอง แต่การทำถมทองเริ่มแรกก็ต้องเขียนลายไปก่อนเป็นหลายเดือน แล้วถึง จะขึ้นแผ่นทองแดงสลัก แล้วถึงจะแยกเป็นช่างรูป ช่างสลัก ช่างเขียน กลัด อะไรเหล่านี้ เริ่มต้นเกือบสี่ปีที่นครราชสีมาเสร็จแล้วเราก็หอบ มากรุงเทพฯด้วยกัน แล้วก็เอามาฝึกหัด โดยหาครูมาเท่าที่จะหาได้ ครูที่ดีที่สุดเท่าที่จะหาได้ แล้วก็เอามาสอนพวกวิชาเหล่านี้ ครูบางคน ก็แก่มาก จนเขาคิดที่จะเกษียณแล้ว แต่เมื่อได้ทราบถึงโครงการ ของพระองค์ท่านเขาก็มีความยินดีที่จะถ่ายทอดวิชาให้กับคนรุ่นหลัง ซึ่งบางคนนี้เขาบอกว่าเขาเลิกทำแล้ว แต่ว่าเมื่อได้ทราบอย่างนี้เขาก็มาและสมัครใจที่จะช่วยงานนี้ อย่างเช่นพวกครูถมทองนี่ละคะ เขาก็มาทำงานสอนนักเรียน ซึ่งก็พยายามถ่ายทอดโดยไม่ปิดวิชาละ อย่างครูคร่ำเงินคร่ำทองก็เหมือนกัน ก็ถ่ายทอดให้เพราะว่ามีผู้รับ ถ่ายทอดให้เกิดใจมากเลย แถบบอกว่า ตอนนี้ตายได้แล้ว เพราะวิชานี้ ไม่ตายไปกับตัวแล้ว ได้มีลูกศิษย์ลูกหาซึ่งจะสามารถที่จะทำงานนี้ ต่อไปได้นี่ละคะ โดยมากมาด้วยน้ำใจ เรื่องค่าตอบแทนนี้บางคนก็บอก

ว่าให้เท่าไรก็ไม่ว่าเลย ไม่ให้ก็ได้ ..นี่แหละคือน้ำใจของคนไทยที่มีต่อกันและกัน และโดยมากพอเห็นว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าที่พระองค์ท่านทรงคิดมานี้ ก็อยากจะถวายช่วยเหลือ.”

เพลงบรรเลง

“แสงเทียน”

บรรยาย (พัชรินทร์) โครงการฝึกอาชีพสำหรับสมาชิกศิลปาชีพพิเศษ ในโรงฝึกศิลปาชีพพิเศษสวนจิตรลดา นอกจากจะฝึกและส่งเสริมให้มีความรู้ความสามารถในด้านของอาชีพต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือตนเองและครอบครัวแล้ว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงมีพระราชประสงค์ให้มีการอบรมในเรื่องอื่น ๆ ด้วย ดังจากการบอกเล่าของคุณหญิงภรณี มหานนท์ ดังนี้ค่ะ

คุณหญิงภรณี

“วัตถุประสงค์ของการอบรมที่ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ต้องพระประสงค์นั้นก็ถือว่า เนื่องจากคนที่เข้ามารับการฝึกศิลปาชีพพวกนี้นั้น เป็นผู้ที่มีมาจากจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ แล้วก็พื้นความรู้ก็ความรู้น้อย เพียงแต่อ่านออกเขียนได้ ก็จบเพียงการศึกษาภาคบังคับขั้นต้นเท่านั้น เนื่องจากพ่อแม่มีฐานะยากจน ส่วนใหญ่ก็ออกมาช่วยพ่อแม่ทำงาน แต่ขณะนั้นก็ยังไม่พอในการเลี้ยงชีพของครอบครัว เพราะว่ามักจะมีลูกมาก ฉะนั้น เมื่อทรงเห็นว่าเขามีความตั้งใจที่จะช่วยเหลือครอบครัวและช่วยเหลือประเทศชาติ โดยส่วนรวม ก็ชักชวนเขาเข้ามาให้อาชีพ โดยการฝึกทักษะเฉพาะอย่างให้เขานั้น แต่ในขณะที่เดียวกันก็ทรงต้องการจะให้ได้ประโยชน์จากการที่ได้เข้ามาอยู่ในเมืองหลวงนี้ด้วย ให้รู้จักว่าการที่เขาฝึกทักษะมีฝีมือนั้น เขาทำไปเพื่อใคร ทำไปทำไม ฉะนั้นก็ต้องพระประสงค์ที่จะให้เขาได้รู้จักประเทศของเขาดีพอที่เขาจะภาคภูมิใจในความเป็นคนไทยผู้มีฝีมือของประเทศ ให้รู้ทั่ว ๆ ไป เกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ความเป็นมา ความเป็นหนึ่ง เอกราชของชาติไทยว่ารักษาไว้ด้วยความยากลำบากเพียงไหน ซึ่งทุกคนต่อไปในอนาคตเขาจะต้องมีบทบาท แม้แต่เขาจะเป็นช่างผู้มีฝีมือ มีทักษะอะไรต่าง ๆ แต่ว่าก็ทำไปเพื่อดำรงชาติไทยให้อยู่อย่างเป็นเอกราช แล้วก็เป็นที่ยกย่องนับถือของคนชาติอื่น พระองค์ท่านก็ให้เรียนรู้เกี่ยวกับความเป็นมา ไม่ใช่ของเฉพาะชาติไทย แต่ว่า ประวัติศาสตร์ของประเทศในเพื่อนบ้าน ความล้มเหลว การที่จะต้องตกเป็นเมืองขึ้นของคนอื่น จนกระทั่งประเทศบ้านเมืองต้องสิ้นชาติไทย อะไรต่าง ๆ เพื่อเขา

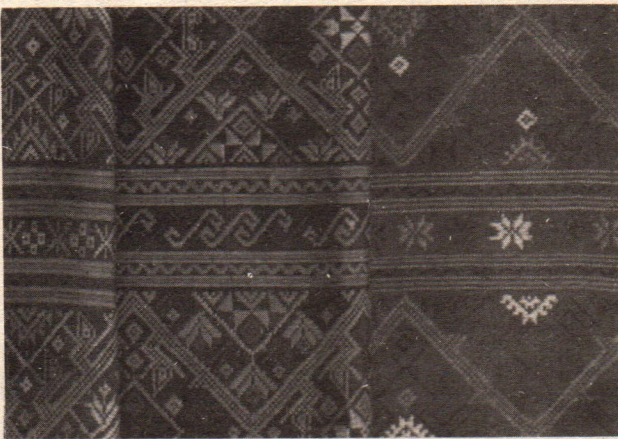
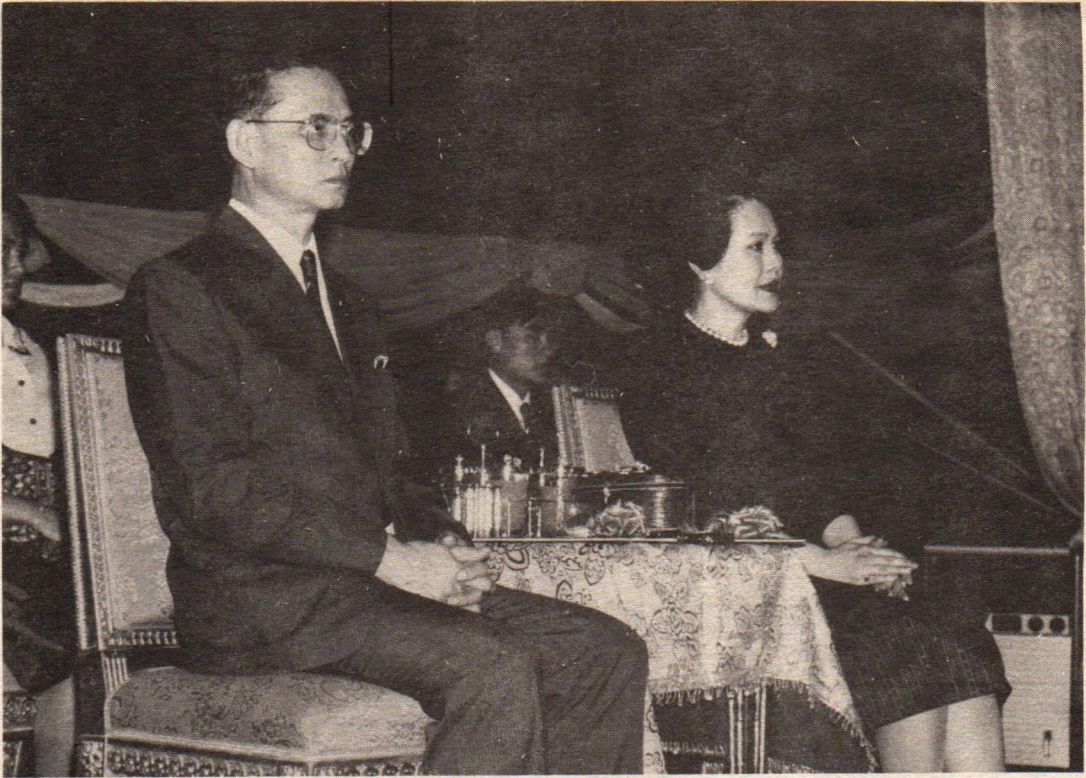
จะได้รู้จักรักษาเอกราชของประเทศ และความเป็นคนไทยมั่นคง
ยิ่งขึ้น นอกจากนั้น ก็ให้เขาได้มีความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรต่าง ๆ
ของประเทศว่ามีอะไรบ้าง ไม่ทรงต้องการให้เขาที่จะละทิ้งอาชีพ
ดั้งเดิม อาชีพเกษตรกรรมอะไรต่าง ๆ เพราะว่างานศิลปาชีพนี้
ก็ป็นงานเสริมอาชีพเกษตรกรรม ทำไร่ ทำสวน อะไรต่าง ๆ
แต่ก็ให้เขาได้รู้ว่า เขาทำไปเพื่ออะไร ไม่ใช่เฉพาะเพื่อตัวเขาเอง
แต่ว่าเพื่อส่วนรวมด้วย."

เพลง

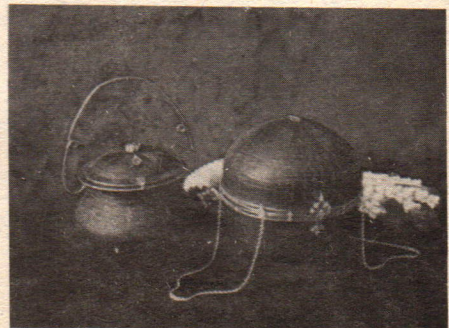
บรรยาย (พัชรินทร์)

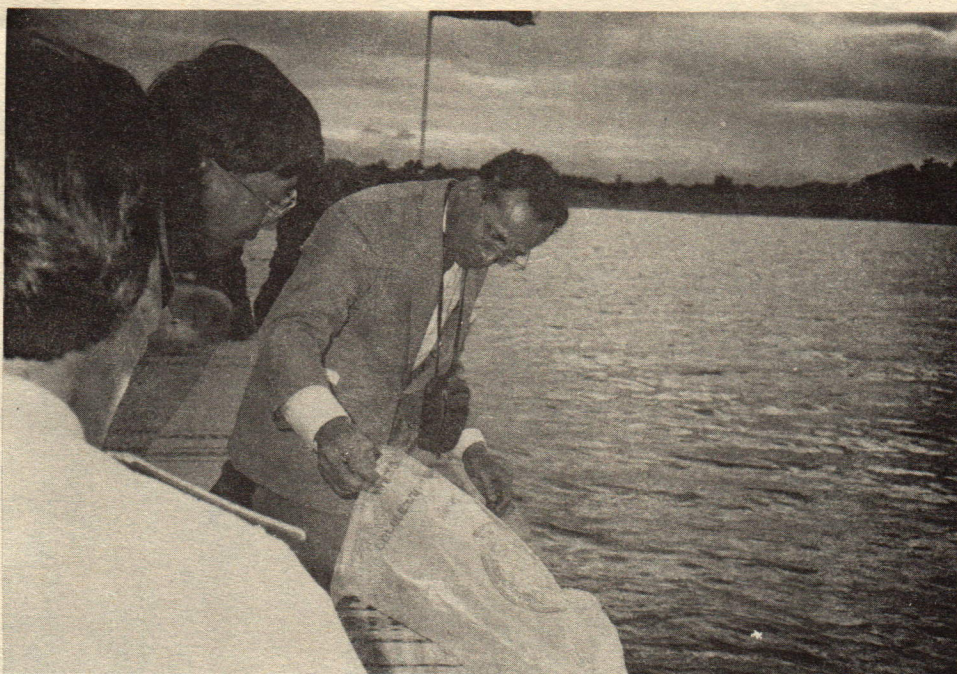
"สตุดีราชินี"

ท่านผู้ฟังคะ โครงการศิลปาชีพพิเศษ ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ-
พระบรมราชินีนาถ ไม่ใช่ช่วยเฉพาะแต่ประชาชนคนไทยให้มีอาชีพ
มีรายได้เลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้เท่านั้น แต่ยังสามารถช่วยอนุรักษ์
ศิลปวัฒนธรรมและศิลปการช่างของไทย ที่กำลังจะสูญหายไป
ให้คงอยู่อีกด้วย นับเป็นบุญของชนชาวไทยทุกคน ที่มีสมเด็จพระ-
นางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่มีพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้

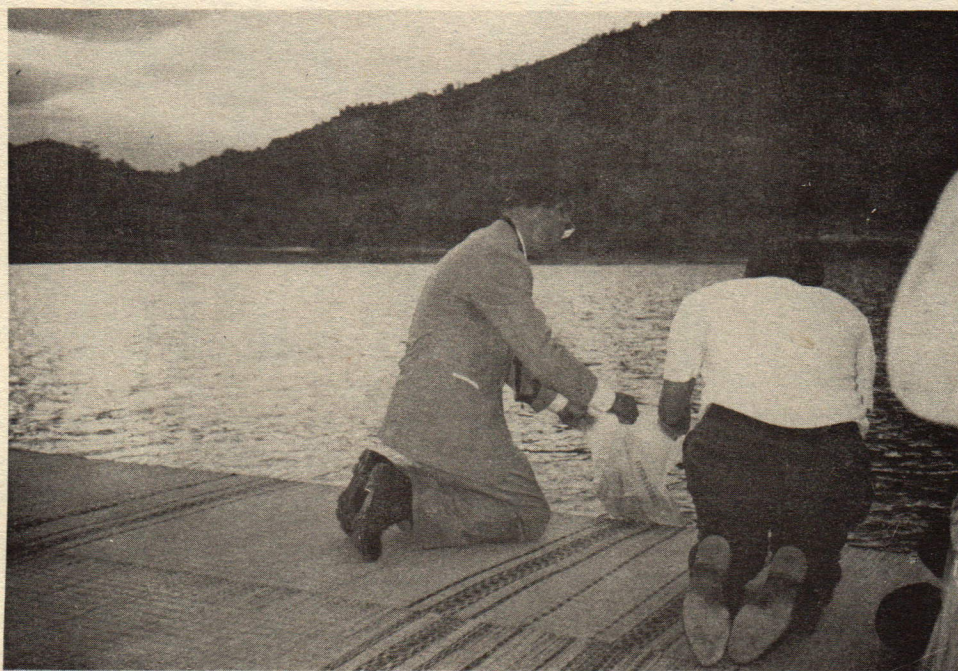

ผลิตภัณฑ์จากโครงการศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ

โครงการพัฒนาประมงอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ทรงปล่อยพันธุ์ปลาในบ่อพักน้ำเขากระปุก อ. ชะอำ จ. เพชรบุรี

โครงการพัฒนาประมง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๓ กันยายน ๒๕๓๐ เวลา ๑๕.๓๐

ผู้ร่วมรายการ

ดร. ปลอดประสพ สุรัสวดี

ผู้จัดรายการ

ปราณี ลิ้มปณิขพันธ์

ไตเติ้ล

จากฟ้า...สู่ดิน

บรรยาย

ท่านผู้ฟังทุกท่านคงทราบกันดีแล้วในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ได้ทรงเสียสละกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติปัญญา และพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ เพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่อาณาประชาราษฎร์อย่างสม่ำเสมอตลอดมา พระองค์ทรงเอาพระราชหฤทัยใส่โดยไม่คำนึงถึงความเหน็ดเหนื่อยใด ๆ เลย ด้วยทรงมีพระราชปณิธานที่จะให้ประเทศไทยมีความสมบูรณ์และมั่นคงในทางเศรษฐกิจ เพื่อยกฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น และเพื่อความอยู่รอดของประเทศชาติในตัวเอง ดังจะเห็นได้จากพระราชกรณียกิจที่ทรงปฏิบัติอยู่เป็นเนืองนิจ ในการเสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมเยียนดูแลทุกข์สุขของราษฎรทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย ถึงแม้ว่าท้องถนนนั้นจะอยู่ห่างไกลทุรกันดารเพียงใดก็ตาม ถ้าพระองค์ทรงทราบว่า ราษฎรมีฐานะยากจนเนื่องจากประสบความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวนา ชาวไร่ด้วยแล้ว พระองค์ก็จะทรงเสด็จพระราชดำเนินไปยังที่นั้นทันที และจะทรงมีพระราชดำริริเริ่มโครงการต่าง ๆ เพื่อยกฐานะความเป็นอยู่ของราษฎรให้อยู่ดีมีสุขขึ้นในท้องที่นั้น ๆ

และจากการที่ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแก่พสกนิกรไทยนั้นส่วนใหญ่จะทรงมุ่งเน้นในการเพิ่มผลผลิต

ทางการเกษตร เช่น โครงการทางด้านชลประทาน, โครงการพัฒนาที่ดิน, โครงการปฏิรูปที่ดิน และโครงการพัฒนาการประมง เป็นต้น สำหรับโครงการพระราชดำรินในการช่วยเหลือประชาชน ได้เริ่มขึ้นตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๔๙๔ โดยได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้กรมประมงนำพันธุ์ปลาหมอเทศที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญด้านประมงขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ เข้าไปเลี้ยงในบริเวณพระที่นั่งอัมพร และหลังจากนั้นอีก ๒ ปี จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน จากทั่วประเทศเข้ารับพระราชทานพันธุ์ปลาหมอเทศดังกล่าว ไปเลี้ยงแพร่พันธุ์ในหมู่บ้านของตนต่อไป ซึ่งการพระราชทานพันธุ์ปลาหมอเทศนี้ นับเป็นกิจกรรมตามพระราชดำริกิจกรรมแรกที่จะเรียกได้ว่า โครงการประมงพระราชทาน และจากนั้นเป็นต้นมา พระองค์ได้ทรงมีส่วนในการพัฒนาการประมงของประเทศไทย ดังที่ รองอธิบดีกรมประมงฝ่ายพัฒนา ดร. ปลอดประสพ สุรัสวดี ได้เล่าให้ฟังเกี่ยวกับความสนพระราชหฤทัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่มีต่อการประมงของประเทศไทยว่า

ดร. ปลอดประสพ

“พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้สนพระราชหฤทัยในเรื่องของประมงนี้ ถ้าย้อนหลังไปก็คงจะประมาณสัก ๒๕ ปี คือเริ่มตั้งแต่เรื่องของปลาหมอเทศ และเรื่องของปลานิลนะครับ เราจะสังเกตเห็นว่า เมื่อเสด็จพระราชดำเนินไปที่ไหนก็ตามก็จะทรงปล่อยปลา ดูไปแล้วก็มองได้ ๒ อย่าง คือการปล่อยปลานี้ คนไทยถือว่าเป็นการทำบุญ เป็นการให้ตัวอย่างแก่ประชาชนชาวไทยในเรื่องการทำบุญ ทำกุศล และยิ่งไปกว่านั้น ยังทรงสนพระราชหฤทัยในเรื่องของการพัฒนาแหล่งน้ำ การจัดสรรน้ำคงจะเป็นพระราชนโยบายนะครับในเรื่องของในน้ำมีปลา คือเมื่อมีน้ำแล้ว ก็ต้องใช้ประโยชน์จากน้ำให้ได้อย่างสูงสุด ปลานี้ไม่ได้ใช้น้ำอยู่ในน้ำนะครับ เพราะฉะนั้นการที่มีน้ำแล้วมีปลานี้ ประชาชนก็จะได้อาชีพ และมีอาหารการกิน เพราะฉะนั้นเรื่องนี้จึงเป็นเรื่องซึ่งเป็นตัวอย่างหลังจากที่ทรงปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ เราก็คงจะเห็นว่า ไม่ว่าจะเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นราษฎร เห็นน้ำที่ไหน เราก็จะต้องปล่อยปลากันจนกระทั่งเป็นประเพณีของประเทศไทย ซึ่งก็เป็นการดีเหลือเกิน เพราะเราจะพึงปลาจากธรรมชาติต่อไปอีกไม่ได้แล้ว โครงการแรก

คือ โครงการที่เกี่ยวกับปลานิล เจ้าฟ้าชายอาคิฮิโตะแห่งญี่ปุ่น ได้ถวาย ปลานิลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเมื่อสักประมาณ ๒๐ กว่าปี มาแล้ว เมื่อทรงรับมาแล้ว ทรงศึกษาแล้ว ทรงทราบว่าเป็นปลา ที่เจริญเติบโตง่าย มีความทนทาน ออกลูกง่าย และสามารถจะช่วย ประชาชนที่ยากจนได้ ก็ทรงมีพระราชดำริให้มีชุดปล่อยปลารุ่น ขึ้นในสวนจิตรลดาและทรงขยายพันธุ์ พระราชทานให้กรมประมง กรมประมงก็ได้เอาไปให้กับสถานีประมงเพื่อขยายพันธุ์ จากนั้นก็ แจกจ่ายแก่ราษฎรจนครบ ทุกวันนี้ไม่น่าจะเชื่อได้เลยว่า ปลานิล นี้เกือบจะเป็นปลาหลักน้ำจืดของประเทศจนครบ และทำให้ประชาชน มีกินมีใช้ทุกวันนี้ ก็เนื่องมาจากพระมหากรุณาธิคุณอย่างยิ่ง ที่นี้เมื่อ ทรงสนพระราชหฤทัยแล้ว ก็ไม่ทรงลืม ทรงทราบว่าปลานิลนี้เคยกลายพันธุ์ ตัวเล็กลงทรงรับสั่งอยู่ ๒ อย่างเท่าที่ผมจำได้ อย่างที่หนึ่งก็คือว่า อย่าให้ กลายพันธุ์ เพราะฉะนั้นจะเห็นว่าในสวนจิตรลดา ปลานิลจะเป็น พันธุ์แท้ ซึ่งที่อื่นจะไม่ใช่พันธุ์แท้แล้ว เพราะผสมกันไปผสมกันมา ทางกรมประมงเองเดี๋ยวนี้ก็ใช้ปลาพ่อแม่พันธุ์จากสวนจิตรลดา เป็นปลาหลักในการที่จะควบคุมพันธุ์กรรมเอาไว้จนครบ อันนี้ก็ เป็นพระปรีชาสามารถที่พระองค์ทรงสังเกตเห็น และก็ทรงถาม อยู่เสมอจนกระทั่งว่า เดี่ยวนี้มันตัวเล็กลงหรือเปล่า และจะทำ อย่างไรที่จะให้ตัวโตเหมือนเดิม อย่างนี้เป็นต้น”

ปราชญ์

“และจากเรื่องของปลานิลจนถึงปัจจุบันนี้ โครงการอันเนื่องมา จากพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาประมงมีมากน้อยแค่ไหนคะ”

ดร. ปลอดประเสริฐ

“คือโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้มีมาก มีมากเหลือเกิน เป็นโครงการที่อยู่ตามภูมิภาค เป็นพื้นที่อยู่ตามศูนย์พัฒนาทั้งหลาย จนครบ แต่ผมขออนุญาตเรียนถึงปลาชนิดหนึ่ง ๆ นะครับ จะได้ พิจารณาได้ง่าย ยกตัวอย่างเช่น ปลาบึก ทรงทราบว่าปลาใน สกฤตแคชพิชที่ใหญ่ที่สุดในโลก และมีเฉพาะในประเทศไทย และ จะสูญพันธุ์ ก็ทรงสนพระราชหฤทัยและทรงติดตามอยู่เสมอจนกระทั่ง จนกระทั่งเราเองก็สามารถประสบความสำเร็จในการผสมเทียมได้ และก็นำไปขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย จากนั้นก็ทรงพระราชทาน กลับมา ให้ไปปล่อยในแหล่งน้ำทั่วประเทศ และการไปปล่อยนั้น ก็ทรงมีพระราชวินิจฉัยว่าที่ใดควรที่ใดไม่ควรที่ไหนเล็กเกินไป ที่ไหนไม่มีอาหาร ที่ไหนไม่เหมาะสมก็ไม่ทรงปล่อย เพราะทรง

เป็นนักวิทยาศาสตร์ ทรงทราบดีว่า ที่ไหนควร ที่ไหนไม่ควรนะครับ และอย่างเรื่องปลากะโห้ แม้ว่ากรมประมงจะเพาะพันธุ์ด้วยการผสมเทียมได้สำเร็จก็ตามปรากฏว่าพ่อแม่พันธุ์มาจากแม่น้ำเจ้าพระยา ใกล้เขื่อนชัยนาท เดียวนี้พ่อแม่พันธุ์ก็ลดน้อยลงทุกวัน แม้ว่าเราจะเพาะพันธุ์ได้ แต่ก็ไม่มีพ่อแม่พันธุ์มาเพาะ เมื่อพระองค์ทรงทราบ ทรงแนะนำว่า เมื่อต้องการปลาใหญ่ ปลาที่มีอายุนี้ น่าจะมาจากสวนจิตรลดา เพราะปลาจากสวนจิตรลดานี้ เมื่อก่อนอยู่ติดกับสวนดุสิต ปลานี้ก็อายุตั้ง ๔๐-๕๐ ปี เมื่อเราทราบข้อมูลอย่างนั้นเราก็ไปตั้งหน่วยเฉพาะกิจขึ้นในสวนจิตรลดา แล้วก็เอาปลาขึ้นมาเพาะพันธุ์ ก็ปรากฏว่าเพาะพันธุ์ได้จริง ๆ นะครับซึ่งอันนี้ก็ต้องถือว่า เป็นสมมติฐานที่ทรงมีพระปรีชาสามารถอย่างยิ่งนะครับ และทรงรู้ประวัติทุกสิ่งทุกอย่างในสวนจิตรลดา รู้ว่าปลาอายุเท่าไร มาจากไหน และเดี๋ยวนี้ก็เลยทำสำเร็จอย่างเสมอมา ซึ่งถ้าเราทำไม่ได้อย่างนั้นะครับ ผมว่าคงจะแย่เหมือนกันเพราะว่าไม่มีพ่อแม่ปลาอีกแล้วนะครับ หรืออย่างเรื่องพรุ ซึ่งน่าเป็นกรดจัดมากนะครับ และก็ทรงมีโครงการพระราชดำริในการที่จะพยายามใช้น้ำที่อยู่ในพรุให้เป็นประโยชน์ ใช้ที่ดินให้เป็นประโยชน์ และทางภาคใต้ก็มีน้ำเยอะ ก็ทรงมีพระราชวินิจฉัยว่า คงจะต้องเลือกเอาปลาธรรมชาติ เช่นพวกปลาดุก โดยเพาะอย่างยิ่ง ปลาดุกร้าพัน ปลากะทิง ปลาหมอ เป็นต้น และทรงแนะนำว่าควรจะต้องดูปลาจากที่อื่นนะครับที่พอจะอยู่ได้ ซึ่งในที่สุด เราก็เอาปลาสลิดเข้าไป ทั้งหมดเหล่านี้ก็เป็นเรื่องที่ทรงสังเกตจากธรรมชาติ และทรงให้คำแนะนำตามสภาพธรรมชาติ ซึ่งขณะนี้ทางภาคใต้ก็ได้เริ่มต้นตัวอย่างยิ่งในการเลี้ยงปลาดุก ในช่วง ๒ ปีนี้มีการเลี้ยงปลาดุกทางภาคใต้มากเหลือเกิน และผู้เลี้ยงเองก็ไม่มีปัญหาในเรื่องของตลาด เพราะว่าชาวมุสลิม หรือแม้แต่ประเทศมาเลเซียก็ชอบและรับซื้อในราคาแพงล่าสุดนี้นะครับ ก็มีโครงการปรับปรุงบึงมักกะสันที่พวกเราที่ทราบกันอยู่แล้ว โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรด้วยพระองค์เองก็ทรงรับสั่งว่า น้ำเสียจะต้องจัดให้เป็นไทรของกรุงเทพ โดยใช้ผักตบชวา ก็ทรงรับสั่งว่า ปลาควรเป็นพันธุ์มิตรกับผักตบชวา ช่วยขจัดน้ำเสีย และทรงรับสั่งว่าเคยเห็นปลาบางชนิดอยู่ในน้ำเสีย ผุดขึ้นผุดลงผุดออกจากน้ำเสีย เข้าใจว่าคงจะไปใช้ประโยชน์ และ

เข้าใจว่ามันจะขึ้นมาหายใจ ซึ่งก็เป็นจริงตามสมมติฐาน เวลานี้เห็นปลาในสกุลที่มีอวัยวะพิเศษในการหายใจ เช่น พวกปลากระดูกปลาสด ในบึงมักกะสันเพิ่มปริมาณขึ้นนะครับ และก็ช่วยในการกินพวกสารอินทรีย์ ซึ่งพวกสารอินทรีย์ลดลง ก็จะช่วยจัดน้ำเสีย และปลาที่โตขึ้นมา ก็ใช้เป็นอาหารได้อีกด้วย เรื่องนี้เป็นพระปรีชาสามารถอย่างยิ่งนะครับ ผมเองเป็นนักวิทยาศาสตร์เองก็ยังทิ้งในความสามารถของพระองค์ท่านที่ทรงสังเกต และเดี๋ยวนี้นำมาใช้ในลักษณะคล้าย ๆ อย่างนี้ในที่อื่นเหมือนกัน คือเอาปลามาทำให้น้ำดีขึ้นครับ”

ปราชญ์

“และจากการที่ทางกรมประมงได้รับผิดชอบในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริหลายโครงการด้วยกันนั้น มีโครงการใดบ้างค่ะที่ประสบผลสำเร็จ และได้ให้ประโยชน์ต่อประชาชนอย่างแท้จริง”

ดร. พลอดประสพ

“ทุกโครงการที่ผมเรียนมา ก็ประสบผลสำเร็จทั้งนั้นนะครับ มีอีกโครงการหนึ่งที่ควรกล่าวถึง คือโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน ที่ตั้งขึ้นที่จังหวัดจันทบุรี ซึ่งเน้นในเรื่องของการประมงที่สุดนะครับ บริเวณนั้นเป็นชายฝั่งทะเลและมีป่าไม้โกงกาง ก็มีโครงการอนุรักษ์ป่าไม้นะครับ ให้มีการเลี้ยงกุ้งทะเล, มีโครงการแบ่งปันที่ดินให้แก่ราษฎรทำกินในลักษณะที่เป็นสหกรณ์ เป็นโครงการที่อนุรักษ์ชายฝั่งทะเล ซึ่งอันนี้ก็ไปสอดคล้องกับโครงการอนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเลที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถทรงมีพระราชดำริให้จัดตั้งขึ้นที่เกาะมันใน ซึ่งอยู่ติดกับอ่าวคุ้งกระเบน เพราะฉะนั้น กรมประมงก็ได้ผนวกในเรื่องของการอนุรักษ์สัตว์ทะเล, เรื่องการขยายพันธุ์เลี้ยงกุ้ง ตลอดจนไปถึงเรื่องอื่น ๆ เพราะว่าศูนย์ศึกษาอันนี้ กรมประมงทำหน้าที่เป็นเลขานุการโครงการ เพราะฉะนั้นกรมประมงก็มีหน้าที่ต้องให้บริการหน่วยงานอื่น เช่น ป่าไม้ ปศุสัตว์ ชลประทาน ไปด้วยนะครับ ถ้าผมว่าโครงการอะไรที่มีผลสำเร็จ ในความรู้สึกของผม คิดว่าปลานิลนี่เป็นเรื่องที่สำเร็จที่สุด เป็นเรื่องเอกนะครับ เพราะว่า เป็นเรื่องที่ถึงชาวบ้านจริง ๆ ผมเชื่อว่าถ้าปราศจากพระองค์ที่สนับสนุนอย่างจริงจังและอย่างต่อเนื่องแล้วละก็ คงจะไม่มีปลานิล และประชาชนที่อยู่ในที่ยากไร้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพวกที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ

ก็จะไม่มีปลารับประทาน ซึ่งปลานี้เป็นโปรตีนที่สำคัญ และเยาวชนของชาติก็ต้องการโปรตีนเพื่อจะได้เรียนเก่งและเป็นการกำลังของชาติ เพราะฉะนั้นพวกเราถือเสมือนว่า พระองค์ท่านเป็นพระราชบิดาในเรื่องของการพัฒนาประมงโดยเฉพาะประเด็นที่ไปสู่การที่ทำให้ประชาชนอยู่ดีกินดีและมีโปรตีนปลาครับ”

ปราชญ์

“และถ้าพระองค์ทรงทราบว่า มีปัญหาเกิดขึ้นในโครงการใดนี้ พระองค์จะพระราชทานคำแนะนำในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคเหล่านั้นอย่างไรหรือไม่คะ”

ดร. ปลอดประสพ

“ผมจำได้นะครับว่าดูเหมือนจะมี ๒ เรื่อง ความจริงควรจะมียากกว่านี้ คงจะเป็น ๓ เรื่อง เรื่องแรกก็คือ เรื่องของปลานิล อย่างที่ผมได้กราบเรียนแล้วว่า ทรงเห็นว่าปลาดุกเล็ก โตช้า และทรงทราบเกิดจากสายพันธุ์ได้เปลี่ยนไปเพราะไปผสมกันเอง ก็ทรงมีพระราชกระแสให้รักษาพันธุ์แท้เอาไว้ให้ได้โดยใช้พันธุ์ปลานิลที่สวนจิตรลดาเป็นหลัก เพราะฉะนั้น การรักษาพันธุ์แท้นี้ เราก็พึ่งสวนจิตรลดาตลอดมา เรื่องที่สองนะครับ ซึ่งผมก็ได้เรียนไปแล้วเหมือนกัน คือเรื่องปลากะโห้ ทรงแนะนำว่า การจะหาพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ที่มีอายุได้ควรจะหาจากที่ไหนนะครับ เรื่องที่สาม ก็คงจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมนะครับว่า ในที่ไหนนี้ควรจะมียสภาพแวดล้อมอย่างไร ควรจะมีปลาอย่างไร และควรจะมีกรรมวิธีในการพัฒนาอย่างไร เพื่อที่จะให้คนสามารถมีโอกาสได้รับความช่วยเหลือจากทางรัฐบาลอย่างสม่ำเสมอ เช่น โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ที่จังหวัดเชียงใหม่ ก็เป็นศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันหนึ่งเหมือนกัน ก็ทรงมีพระราชกระแสชัดเจนอันหนึ่งว่าอ่างเก็บน้ำก็จะแบ่งออกเป็นกี่แห่ง แต่ละแห่งควรจะมีปลาอย่างไร ควรจะมีราษฎรเข้ามาใช้ประโยชน์อย่างไร แบ่งกลุ่มอย่างไร ส่วนไหนควรจะใช้ในพื้นที่ส่วนไหนที่ควรนำออกไปขายหากินนะครับ ซึ่งก็สำเร็จเป็นอย่างดี ผมจำได้ว่า มีพระราชอาคันตุกะหลายพระองค์ หรือหลายคนทีมากก็ไปดู ทุกคนไปดูแล้วก็ทึ่ง ถือเป็นแนวการพัฒนาการประมงในระดับชุมชนที่ประสบความสำเร็จมากครับ”

ปราชญ์

“ที่รองอธิบดีกรมประมงได้กล่าวไปแล้วนั้น ก็หมายถึงว่า ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริด้านการประมงในแต่ละโครงการนั้น พระองค์จะพระราชทานแนวทางปฏิบัติงาน หรือการดำเนินงาน

ซึ่งแตกต่างกันใช่หรือเปล่าคะ”

ดร. ปลอดประสพ

“ครับ ถูกต้องครับ ทรงพิจารณาทั้งประเด็นในทางวิทยาศาสตร์ ประเด็นในเรื่องสิ่งแวดล้อม ในเรื่องของพื้นที่ และในเรื่องของสถานการณ์ ความจำเป็น และความต้องการของราษฎร เพราะฉะนั้น เราจะเห็นว่าโครงการประมงแม่น้ำเป็นชื่อรวมๆ ก็จะไม่เหมือนกัน แต่ถ้ามองในแง่ของพื้นที่แล้ว จะไม่เหมือนกัน มองตามชนิดของกุ้ง ของปลาแล้ว จะไม่เหมือนกัน หรือมองตามกรรมวิธีที่นำไปปฏิบัติ กับราษฎรก็ไม่เหมือนกันครับ”

ปราชญ์

“จากการที่ท่านรองอธิบดีกรมประมง ได้มีโอกาสตามเสด็จ พระราชดำเนินไปในที่ต่าง ๆ นะคะ พอจะเล่าให้ฟังได้ไหมว่า พระองค์ ท่านทรงมีพระปรีชาสามารถที่พวกเราไม่ถึงอะไรบ้างคะ”

ดร. ปลอดประสพ

“บังเอิญกรมประมงเป็นกรมวิชาการนะครับ ผมเองก็เป็น นักวิทยาศาสตร์ เพราะฉะนั้น เวลาเราตามเสด็จพระราชดำเนิน สิ่งหนึ่งที่เรารู้สึกภูมิใจเหลือเกินก็คือ พระปรีชาสามารถในฐานะนักธรรมชาติวิทยา นักวิทยาศาสตร์ นักสิ่งแวดล้อม คือทรงมองทะเล ปรุปรัง และทรงมองประติตประตอกันว่าอะไรไปต่อกับอะไร และทรงมองอย่างประหยัดด้วยนะครับว่า ใช้อย่างไรจึงจะมี ประสิทธิภาพ และก็ประหยัด และตรงเป้าหมายที่สุด”

ปราชญ์

“จากความสนพระราชหฤทัยในการพัฒนาประมงในประเทศไทย ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นเวลานานนั้นนะคะ ประโยชน์ ที่มีต่อประเทศชาติก็คงจะมีมากด้วยใช่ไหมคะ”

ดร. ปลอดประสพ

“เป็นที่น่าภาคภูมิใจนะครับว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการประมงนี้เก่งที่สุดประเทศหนึ่งในโลก ไม่มีใครหกรอกครับที่มา สอนในประเทศไทย การที่ประเทศไทยอยู่ในฐานะอย่างนี้ได้ แน่แน่นอน ที่สุดครับ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีส่วนอย่างมากเหลือเกิน ครับ เป็นทั้งกำลังใจ พระราชทานข้อคิดเห็น พระราชทานการ สนับสนุน และยังทรงติดตาม เพราะฉะนั้น ที่ถามผมว่า มีผลดี อย่างไร ก็อย่างที่ผมเรียนนี้นะครับ มีผลให้ประเทศไทยเป็นผู้นำ ทางประมงของโลก มีผลให้ประชาชนชาวไทยมีปลารับประทาน มีอาชีพครับ”

ปราชญ์

“และนอกจากนี้แล้ว ดิฉันอยากจะให้ท่านรองอธิบดีได้กล่าว ถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ท่านในเรื่องของการพัฒนา

ประมงในประเทศค่ะ”

ดร. ปลอดประสพ

“ในการเสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานที่ดี การเสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมเยียนราษฎรที่ดี ทรงปล่อยปลานะครับ ปลาเหล่านี้ก็เพิ่มขึ้นนะครับ ประชาชนก็สามารถใช้บริโภค และสามารถทำเป็นอาชีพได้ และเมื่อไรก็ตามที่ทรงเห็นเรื่องราวใด ๆ ที่จะพัฒนาในทางที่ดีขึ้น ก็จะมีพระราชทานคำแนะนำอย่างสม่ำเสมอ ทางกรมประมงเองก็รับด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมมา แล้วก็นำไปปฏิบัติ ซึ่งในที่สุด เกือบจะทุกเรื่องทุกประเด็นก็จะกลับมาเป็นประโยชน์ ต่อประเทศชาติและประชาชนในที่สุดครับ”

เพลง

บรรยาย

แสงเทียน

ตามที่รองอธิบดีกรมประมง ฝ่ายพัฒนา ดร. ปลอดประสพ-สุรัสวดี ได้เล่าให้ฟังในพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงห่วงใยประชาชน โดยพระราชทานโครงการทางด้านการประมงมาเป็นเวลานานแล้ว ด้วยพระปรีชาสามารถของพระองค์ ทำให้ประเทศไทยได้รับการยกย่องจากทั่วโลกในความเป็นผู้นำทางด้านการประมง ซึ่งพระองค์ได้พระราชทานคำแนะนำให้แก่กรมประมงในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มากมายถึง ๑๐ โครงการ อย่างเช่น พื้นที่บริเวณอ่าวคุ้งกระเบน เป็นป่าชายเลน สภาพป่าเสื่อมโทรมและราษฎรก็ได้บุกรุกเข้าไปจับจองเพื่อใช้ประโยชน์ในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ได้ทรงมีพระราชดำริให้กรมประมงพัฒนาการเพาะเลี้ยงในบริเวณอ่าวคุ้งกระเบนให้สามารถใช้ทำประโยชน์และช่วยเหลือราษฎรในด้านการประมงให้ได้ผลดี ซึ่งปัจจุบันนี้ได้ส่งเสริมให้ราษฎรเลี้ยงปลาในกระชัง ๒๐๐ กระชัง และจัดสรรพื้นที่ป่าไม้ชายเลนที่เสื่อมโทรมให้กับราษฎร ๑๐๔ - ครอบครัวใช้เลี้ยงกุ้งทะเล และปลากระพงขาวประมาณ ๑,๕๐๐ ไร่ เลี้ยงหอยนางรม และหอยแมลงภู่ ๑๐๐ ไร่ และที่จังหวัดนราธิวาส พระองค์ได้ทรงมีพระราชดำริให้กรมประมงหาสถานที่ที่เหมาะสม เพื่อจัดตั้งสถานีประมงน้ำกร่อย ซึ่งจะเป็นหน่วยงานพัฒนาและส่งเสริมกิจกรรมประมงแก่ราษฎรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ชายแดน จังหวัดปัตตานี ให้มีความรู้ความเข้าใจด้านการประมงที่ถูกหลักวิชาการและขณะนี้ ได้ช่วยแก้ไขปัญหามหาโรคปลาแซลมอนสัตว์น้ำ ส่งเสริมให้มีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง และจัดอบรมความรู้ด้านการเพาะเลี้ยง

สัตว์น้ำกร่อยชนิดที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจแก่เกษตรกรรม เป็นประจำ นอกจากนี้แล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ยังได้ พระราชทานโครงการประมงอีกหลายโครงการ ซึ่งล้วนแล้วแต่อำนวย ประโยชน์ต่อเกษตรกรรมและประชาชนทั้งสิ้น สิ่งเหล่านี้ ได้แสดง ถึงน้ำพระทัยที่เปี่ยมไปด้วยพระเมตตากรุณาต่อพสกนิกรในการ พระราชทานโครงการต่าง ๆ ขึ้นมามากมาย ทรงปฏิบัติพระองค์ ต่อพสกนิกรด้วยความรัก ความห่วงใย ไม่ผิดกับบิดาพึงปฏิบัติต่อ บุตรอันเป็นที่รัก ซึ่งไม่มีพระมหากษัตริย์พระองค์ใดในโลกนี้อีกแล้ว ที่จะรักและห่วงใยพสกนิกรเท่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของ ประชาชนชาวไทยพระองค์นี้

เพลง (กษัตริย์-เกษตร) ทรงเป็นกษัตริย์นักพัฒนา ทรงห่วงประชา พระเจ้าอยู่หัวของเรา
 บรรยาย ท่านผู้ฟังคะ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาท-
 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมิใช่จะทรงพัฒนาแต่เพียงทางด้านการประมง
 เท่านั้น ทางด้านการชลประทาน, การปฏิรูปที่ดิน, การพัฒนาที่ดิน
 การปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ ก็เป็นสิ่งที่พระองค์ทรงสนพระราชหฤทัย
 ที่จะศึกษา และพัฒนาให้ดีขึ้น ทั้งนี้เป้าหมายหลักก็คือ ความอยู่ดี
 กินดีของพสกนิกรไทย ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่ความผาสุกในชีวิตต่อไปนั่นเอง

เพลง (กษัตริย์-เกษตร) พวกเราชาวเกษตร.....ทรงพระเจริญ

พระราชกรณียกิจและโครงการพระราชดำริ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดี ๑๓ กันยายน ๒๕๓๐ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

ดร. สุธี อักษรกิจ

ผู้จัดรายการ

สิริพร ทองคำวงศ์

ไตเติ้ล

บรรยาย (สิริพร)

“จากฟ้า...สู่ดิน”

(เสียงน้ำไหล) ในระยะ 20 ปี ของการพัฒนาประเทศได้มีผลทำให้เศรษฐกิจของประเทศไทยขยายตัวอย่างรวดเร็ว ระบบเศรษฐกิจและสังคมของไทยเปลี่ยนแปลงไป ทั้งในโครงสร้างการผลิต รายได้ ลักษณะของการบริโภค ค่านิยม และมาตรฐานชีวิตความเป็นอยู่ที่สูงขึ้น การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ถึงแม้ว่าจะได้กระจายไปสู่กลุ่มต่าง ๆ มากพอสมควร แต่ก็มีผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและฐานะการเงินของประเทศ รวมทั้งความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ โดยเฉพาะที่ดิน แหล่งน้ำ ป่าไม้ และแหล่งประมง นอกจากนั้นความเจริญทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ยังกระจุกตัวอยู่ในกรุงเทพมหานครและเมืองใหญ่ ๆ เท่านั้น ทำให้คนส่วนใหญ่ของประเทศ คือคนในชนบทซึ่งมีอีกประมาณ ๑๐ ล้านคน ไม่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเท่าที่ควร และยังประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมด้วยความขาดแคลนยากจนและยากไร้ เช่น ขาดความรู้และปัจจัยในการประกอบอาชีพ ขาดน้ำในการเกษตร และบริโภค ขาดแคลนที่ดินทำกิน และดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ขาดการศึกษา ขาดการสาธารณสุข และถูกเบียดเบียนด้วยโรคภัยไข้เจ็บ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทราบปัญหาเหล่านี้ เพราะได้เสด็จไปทรงเยี่ยมเยียนราษฎรในภูมิภาคต่าง ๆ เป็นประจำเสมอ

มาโดยเฉพาะในถิ่นทุรกันดาร จึงมีพระราชหฤทัยมุ่งมั่นที่จะแก้ปัญหาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนเหล่านี้เสมือนเป็นความทุกข์ ส่วนพระองค์และที่สำคัญพระองค์มิได้ทรงนึกแต่เพียงว่า ทรงเป็นพระประมุขของประเทศ โดยทางนิตินัยหรือตามรัฐธรรมนูญ อย่างประมุขประเทศอื่น ๆ เท่านั้น แต่พระองค์ทรงระลึกอยู่เสมอว่า พระองค์เป็นคนไทยที่จะต้องร่วมทุกข์ร่วมสุขกับคนไทยทุกคนทั่วประเทศ ไม่ว่าเพศ วัย ศาสนา หรืออาชีพใด จึงทรงมีพระราชดำริที่จะพัฒนากลุ่มผู้ยากไร้เหล่านี้อยู่ตลอดเวลา โดยทรงเน้นการพัฒนาให้เกิดความพออยู่พอกิน พระราชดำริแรกเดิมที่มีลักษณะเป็นกิจกรรม หรือโครงการช่วยเหลือประชาชนให้เกิดขึ้นตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๔๙๔ จากนั้นก็ทรงมีพระราชกรณียกิจเกี่ยวกับการพัฒนาความเป็นอยู่ที่ดีให้แก่ประชาชนและพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศอย่างสม่ำเสมอตลอดมา

ทรงใช้บริเวณพระตำหนักเป็นที่ค้นคว้าทดลองงานทุกด้าน ที่เกี่ยวกับการพัฒนา และจากนั้นก็เริ่มมีโครงการพระราชดำรินามากมาย หลายโครงการเกิดขึ้น ทั้งทางด้านการเกษตร ชลประทาน การศึกษา การแพทย์ การสาธารณสุข ตลอดจนถึงทางด้านการสังคมสงเคราะห์ แต่พระราชกรณียกิจอีกด้านหนึ่งที่ทรงปฏิบัติควบคู่ไปกับโครงการในพระราชดำรินั้น ๆ ก็คือพระราชกรณียกิจด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

เพลง

บรรยาย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสนพระราชหฤทัยทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพราะทรงเล็งเห็นว่าการพัฒนาประเทศ และการช่วยเหลือราษฎรของพระองค์ให้พอมีพอกินนั้นจะต้องอาศัยความรู้และวิทยาการสมัยใหม่เข้ามาช่วยด้วย แนวพระราชดำรินี้โครงการพระราชดำรินี้อย่างอื่น ๆ นั้นพระองค์ท่านได้นำเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์มาประกอบพระราชวินิจฉัยควบคู่ไปด้วย ดังที่จะขออัญเชิญความบางตอนจากบทความพระราชนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์มาอ่านดังต่อไปนี้

“น้อยคนนักที่จะทราบว่า ภายในห้องทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตามพระราชฐานที่ประทับทุกแห่ง มีเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ

ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีติดตั้งเต็มไปหมด เช่น เครื่องรับ-ส่งวิทยุแรงสูงทุกข่าย เครื่องโทรพิมพ์ เครื่องโทรสาร เครื่องโทรศัพท์ เครื่องสมอกล ตลอดจนแผนที่และภาพถ่ายทางอากาศ ซึ่งใคร่ขออย่าว่าเครื่องมือและอุปกรณ์ทั้งหมดดังกล่าว ทรงมีไว้เพื่อบำรุงทุกข์ สุขของราษฎรอย่างทั่วถึง กล่าวคือพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นฝ่ายรับข้อมูลเข้ามาได้อย่างรวดเร็ว แม่นยำได้ตลอดเวลา โดยจะทรงรับจากวิทยุรับ-ส่งบ้าง จากเครื่องโทรพิมพ์บ้าง จากเครื่องโทรสารบ้าง โดยไม่ต้องให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องต้องขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาสเข้าเฝ้ากราบบังคมทูลถวายพระกรุณา ถวายรายละเอียดด้วยตนเอง เพราะบางโอกาส อาจจะไม่ทันการ เช่น ในยามวิกาลซึ่งไม่สามารถจะกระทำได้ แต่เมื่อทรงใช้เครื่องมือวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแล้ว การทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจก็ไม่ขาดตอนแม้แต่ในยามวิกาล เพราะเมื่อทรงได้รับข้อมูลแล้วสามารถมีพระราชดำรัสโต้ตอบหรือมีพระราชกระแสแนะนำกลับไปได้อย่างทันที่ ทั้งนี้เนื่องจากทรงชำนาญการใช้เครื่องมือวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทุกชนิดที่ติดตั้งไว้ภายในห้องทรงงานพระราชกรณียกิจทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนั้นนับว่าก่อให้เกิดประโยชน์ในการทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจด้านอื่น ๆ อีกนานัปการ

จะกล่าวเน้นเรื่องประโยชน์ของวิทยุรับส่ง ที่มีพระราชดำริว่าประโยชน์อย่างยิ่งในการติดต่อประสานงาน ทั้งในด้านการรักษาความปลอดภัย ด้านการพัฒนา ด้านการแพทย์ระหว่างพื้นที่ซึ่งอยู่ห่างไกล หรือการติดต่อระหว่างพื้นที่ที่เจริญแล้ว กับพื้นที่ที่เป็นถิ่นทุรกันดารห่างไกล ในการนี้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ผู้เชี่ยวชาญคิดประดิษฐ์เสาอากาศชนิดต่าง ๆ เพื่อติดตั้ง ณ ที่ประทับทุกแห่ง ตลอดจนพระราชพาหนะที่ทรงใช้ในการเสด็จพระราชดำเนิน ไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ จนกระทั่งขณะนี้ ทรงสามารถที่จะติดต่อกับทุกจุดได้ทั่วประเทศด้วยวิทยุรับส่ง บ่อยครั้งที่ทรงรับส่งเรื่องราวเกี่ยวกับวิชาการของวิทยุรับส่งเกี่ยวกับข้าราชการออกอากาศทางวิทยุรับส่ง อันเป็นการพระราชทานความรู้ด้านนี้เป็นวิทยาทานกับผู้เกี่ยวข้องโดยทางอ้อม ทั้งนี้เพราะมีผู้ที่สนใจทางด้านคลื่นรับทางวิทยุรับส่ง ได้มีโอกาสรับฟังพระสุรเสียงทำให้มีความรู้เพิ่มเติม และยังถือเป็นสิริมงคลอีกทางหนึ่งด้วย ปัจจุบันทรงส่งเสริมและสอนให้ข้าราชการหรือผู้ปฏิบัติงานสนองพระมหากรุณาธิคุณ รู้จักการใช้วิทยุรับส่งให้เกิดประโยชน์

สูงสุดแก่ส่วนร่วม ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการและมีพระราชดำริให้มีการใช้อย่างประหยัดที่สุดเช่นกัน อันเป็นผลทำให้การติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานภายในพระราชสำนักด้วยกัน และการติดต่อประสานกับหน่วยราชการและเอกชนภายนอกเป็นไปด้วยความรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ สามารถกำจัดข้อผิดพลาดอันอาจเกิดจากความล่าช้าหรือการส่งข่าวสารผ่านหลายต่อได้โดยสิ้นเชิง

สิริพร

นี่เป็นข้อความบางตอน จากบทความพระราชทานเรื่อง “พระราชกรณียกิจด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี” ของสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์

เพลง

สิริพร

สำหรับแนวพระราชดำริทางด้านอิเล็กทรอนิกส์ การสื่อสารนั้น ได้ทรงสนพระทัยและพระราชทานแนวพระราชดำริที่จะให้วิศวกรของไทยสามารถที่จะทำเองได้ ดังที่ ศาสตราจารย์ ดร. สุธี อักษรกิจ จากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือได้เล่าให้ฟังว่า

ศจ.ดร. สุธี

“เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๑๒ นั้นผมได้เดินทางกลับจากการศึกษาต่อในต่างประเทศ และในปีเดียวกันนั้นเอง ผมก็ได้รับเชิญให้ไปเป็นที่ปรึกษาช่วยราชการอยู่ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการทหารเกี่ยวกับงานทางอิเล็กทรอนิกส์ระบบสื่อสารและระบบสายอากาศ ต่อมาเมื่อประมาณกลางปีพุทธศักราช ๒๕๑๓ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริให้ออกแบบและสร้างสายอากาศผ่านความถี่สูงมาก หรือเรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า วีเอชเอฟ ขึ้น ในครั้งกระนั้นท่านก็มีพระราชประสงค์ที่สำคัญยิ่งอยู่ ๓ ประการด้วยกันนะครับ

ประการแรกก็คือว่า เพื่อที่จะได้ใช้งานนี้กับวิทยุสื่อสารส่วนพระองค์ ทั้งนี้โดยมีพระราชประสงค์ที่จะให้ทราบเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านสาธารณสุข ที่เกิดขึ้นกับประชาชน อย่างเช่น เป็นต้นว่าเรื่องไฟไหม้ เรื่องน้ำท่วม เรื่องพายุ เรื่องความแห้งแล้งเหล่านี้เป็นต้นนะครับ ทั้งนี้เพื่อจะได้ทรงช่วยเหลืออำนวยความสะดวกได้ทันทั่วทั้งที่ และเพื่อที่จะติดต่อสื่อสาร รับทราบการปฏิบัติการของหน่วยทหาร ตำรวจ ในท้องที่ห่างไกลทุรกันดาร ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ที่ห่างไกลชายแดนเหล่านี้ต่าง ๆ เป็นต้น

ประการที่สอง ทรงมีพระราชดำริเห็นว่า หากงานที่ทำนี้สำเร็จ ก็จะสามารถพระราชทานให้หน่วยราชการต่าง ๆ นี้ได้ใช้ด้วย ผมใคร่

ขอล่าวทบทวนในที่นี้สักเล็กน้อยว่าในระยะนั้นคงจำกันได้ว่า ทางประเทศไทยเรานั้นได้มีเครื่องวิทยุสื่อสารขนาดเล็กหรือที่เราเรียกว่าชนิดมือถือ กับขนาดที่โตขึ้นมาหน่อยเป็นชนิดที่พกพาติดตัวไปเป็นจำนวนมากซึ่งใช้งานอยู่ในย่านความถี่สูงมากเครื่องเหล่านั้นนั้นเราได้รับมาในลักษณะของความช่วยเหลือระหว่างประเทศและบางเครื่องก็ได้รับมาด้วยการจัดหาเอง แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า เครื่องมือเหล่านั้นเมื่อนำไปใช้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในป่าเขานั้นจะใช้ติดต่อดำเนินระยะทางไม่ไกลเลย คือระยะทางประมาณไม่เกิน ๑ กิโลเมตรเท่านั้นนะครับ ดังนั้นท่านจึงมีพระราชดำริว่า น่าที่จะให้การใช้งานของคลื่นวิทยุเหล่านี้ ได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น คือพูดง่าย ๆ ว่าให้สามารถรับส่งได้ไกลมากยิ่งขึ้นนะครับ และท่านก็เห็นว่าสายอากาศนี้น่าจะได้รับการพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้น เพราะมีฉะนั้นแล้วถ้าเรานำเครื่องวิทยุต่าง ๆ มาทำการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ก็จะเป็นเครื่องที่ย่งยากซับซ้อน ดังนั้นจึงได้ทรงมีพระราชดำริมุ่งไปที่สายอากาศเป็นสำคัญนะครับ แล้วก็เป็นที่น่าสังเกตว่าพระองค์ท่านนั้นก็ได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่า พระราชดำริของท่านถูกต้องทุกประการเพราะว่าในเวลาต่อมานั้นเมื่อระบบสายอากาศต่าง ๆ ได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้นนั้น ก็สามารถทำให้วิทยุมือถือเล็ก ๆ ก็สามารถติดต่อดำเนินระยะไกล ๆ นะครับ เดินเส้นสายตามไปได้หลายร้อยกิโลเมตรด้วยกัน

สำหรับประการที่สาม พระองค์มีพระราชประสงค์ ที่ส่งเสริมให้คนไทยที่มีความรู้ความสามารถ และตั้งใจจริงได้ใช้ความอุตสาหวิริยะในการทำงาน ออกแบบสร้างสายอากาศพัฒนาระบบวิทยุสื่อสารขึ้นใช้เองภายในประเทศ อันนี้เป็นเรื่องสำคัญนะครับ ถ้ามองในแง่มุมมองของเศรษฐกิจแล้วจะเห็นได้ว่า จะช่วยลดดุลการค้าและเพิ่มดุลทางเทคโนโลยีขึ้นภายในประเทศนอกจากนั้นแล้วจะเห็นได้ว่าเพื่อเป็นการริเริ่มในเรื่องนี้ พระองค์ก็ยังทรงได้ริเริ่มทันที โดยการได้กำหนดวัตถุประสงค์ของงานที่จะใช้ คุณสมบัติต่าง ๆ ทางเทคนิคด้วยพระองค์เองและได้ทรงพิจารณาโปรดเกล้าฯ ให้ทำการศึกษาค้นคว้าวิจัย สร้างและทดลองขึ้น ซึ่งในเรื่องนี้นับได้ว่าเป็นพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อม

สรีพร

พระราชกรณียกิจและพระราชดำริทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นั้นยังมีอีกนานัปการ ดังที่จะเห็นได้จากบทความพระราชทานบางตอนของสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ ที่ขออัญเชิญมาดังนี้

“การใช้เครื่องมือวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีช่วยในกิจการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าขึ้น ไม่จำเป็นเสมอไปที่จะต้องใช้เครื่องมือวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจากต่างประเทศ เพราะมีเครื่องมือวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีหลายชนิดที่คนไทยประดิษฐ์ขึ้นมาใช้ได้ ซึ่งเรื่องนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตระหนักดีอยู่แล้วว่า เครื่องมือวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีชนิดใดบ้างก่อน โดยเราควรประดิษฐ์ขึ้นมาใช้เอง เช่น มีพระราชดำริให้มีการประดิษฐ์เครื่องสูบน้ำที่ใช้พลังน้ำมาใช้สูบน้ำ โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สำนักงานชลประทานที่ ๒ ดำเนินการออกแบบและจัดสร้างเพื่อให้สามารถนำไปใช้สูบน้ำแก่พื้นที่ที่เกษตรกรได้อาศัยได้ทำกิน ในบริเวณที่เป็นพื้นที่สูง ๆ เครื่องมือดังกล่าวประกอบด้วยเครื่องตะบันน้ำ กังหันสูบน้ำ ทุ่นลอย เครื่องสูบน้ำ กังหันน้ำ เครื่องตะบันน้ำ เป็นเครื่องสูบน้ำที่ทำงานในตัวเองได้ โดยอัตโนมัติ ซึ่งใช้พลังน้ำผลักดันอุปกรณ์ให้ทำงาน สามารถสูบน้ำจากที่ต่ำไปสู่ที่สูงได้ ๑๐-๑๕ เท่า ของระดับความสูงของน้ำที่ป้อนเข้าเครื่อง ปริมาณน้ำที่สูบขึ้นไปได้จะน้อยกว่าน้ำที่สูญเสียไปจากการใช้ผลักดันอุปกรณ์ให้ทำงาน แต่ก็สามารถทำงานได้ตลอดเวลา แม้จะเกิดเสียงดังขณะใช้งาน การสูญเสียดังกล่าวก็หมายความว่า น้ำจะถูกปล่อยลงไปท้ายน้ำ เพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป เครื่องตะบันน้ำที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประดิษฐ์และจัดสร้างขึ้นมาใช้นี้ เป็นอุปกรณ์ที่เสียค่าบำรุงต่ำไม่ต้องการใช้น้ำมันเชื้อเพลิง หรือแม้กระทั่งน้ำมันหล่อลื่น ทำให้เหมาะสมสำหรับติดตั้งในชนบทห่างไกล

เครื่องมือที่น่าสนใจอีกชนิดหนึ่งคือ กังหันสูบน้ำ ทุ่นลอย ที่ออกแบบสร้างขึ้นเพื่อติดตั้งในแม่น้ำลำธารหรือคลองส่งน้ำชลประทาน ก็เป็นกังหันสะเทือนน้ำสะเทือนบก สามารถเคลื่อนย้ายได้ง่าย กล่าวคือเมื่อติดตั้งในแม่น้ำลำธารจะสามารถลอยตัวอยู่บนผิวน้ำและสามารถปรับตัวตามระดับขึ้นลงของน้ำได้โดยทุ่นลอย กระแสน้ำจะผลักดัน

วงล้อใบพัดให้หมุนและขับส่งกำลังไปยังเครื่องสูบน้ำชนิดลูกสูบ ชักด้วยเฟืองจานโซ่และก้านสายพาน ทำการสูบน้ำขึ้นสู่ตลิ่งที่มีระดับ สูงกว่าระดับผิวน้ำได้ตลอดเวลา เครื่องดังกล่าวนี้สามารถสูบน้ำได้ เป็นปริมาณถึง ๑๖๐ ลิตร/นาที่ และยกน้ำได้ถึง ๔๕ เมตร ทั้งนี้ คลองหรือลำธารที่จะวางกั้นสูบน้ำ ทุ่นลอย จะต้องมีความเร็วของ กระแสน้ำ ความลึกและความกว้างที่พอดีกับมิติของเครื่องสูบน้ำ

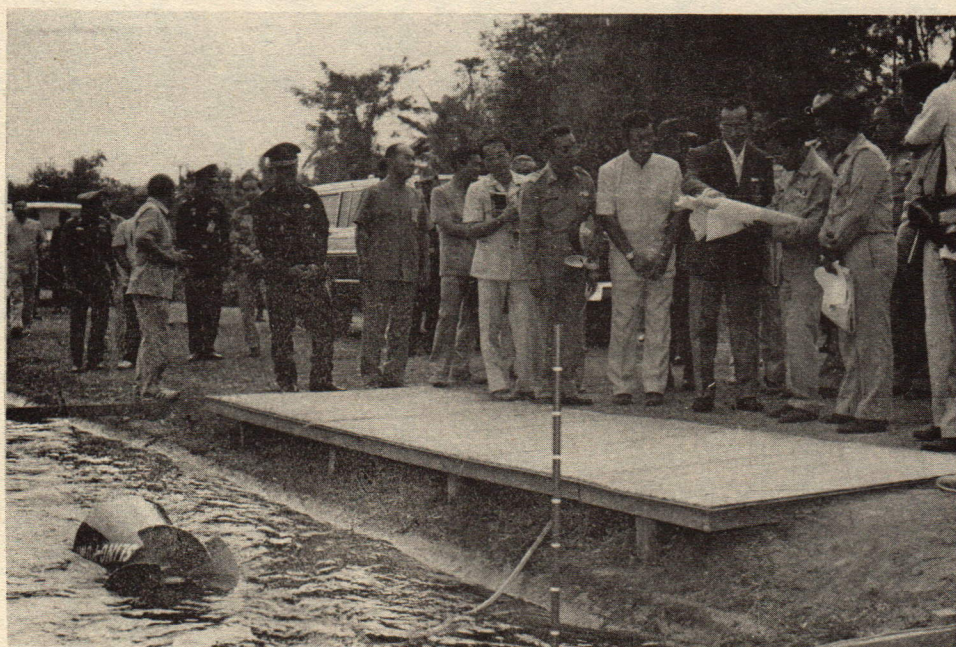
จะเห็นได้ว่าเครื่องสูบน้ำที่ยกตัวอย่างสามารถแก้ไขปัญหาคือ ยากที่สุดของปัญหาเกษตรกรกล่าวคือ การสูบน้ำที่มีระดับต่ำกว่า ขึ้นไปยังแปลงเพาะปลูกที่มีระดับสูงกว่า โดยไม่ต้องใช้เครื่องสูบน้ำ ที่ต้องใช้น้ำมันเชื้อเพลิงเป็นแรงผลักดันในการทำงานของเครื่องกล นอกจากนั้นเครื่องมือกลที่ยกตัวอย่างมาพอเป็นสังเขป รวมทั้ง เครื่องมืออื่น ๆ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริให้ ประดิษฐ์ขึ้นใช้นั้นจะไม่มีภาระจดทะเบียนลิขสิทธิ์ แต่ประการใด ทั้งสิ้น ทำให้เกษตรกรทุกคนนำไปเป็นแบบแผนสำหรับจัดสร้าง ขึ้นสำหรับใช้ประโยชน์ในกิจการของตนเองได้ตลอดเวลา

สำหรับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่จะก่อให้เกิดพลังงาน ความร้อนและสามารถนำความร้อนที่ได้มาให้เกิดประโยชน์ พระบาท- สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงส่งเสริมให้มีการแปรสภาพวัสดุเหลือใช้ มาเป็นแหล่งพลังงานความร้อน เช่นการอัดแกลบกับผักตบชวา ตากแห้งและก็นำไปเป็นฟืนที่ให้ความร้อนสูง การหมักมูลสัตว์กับ เศษพืชทำให้เกิดก๊าซชีวภาพสำหรับใช้หุงต้ม อันเป็นการช่วย ประหยัดเชื้อเพลิงที่เดิมต้องใช้ฟืนหรือถ่านก็เท่ากับเป็นการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ทางอ้อม กับทั้งยังเป็นการกำจัดสิ่งปฏิกูลกับเศษขยะ หรือวัสดุไร้ประโยชน์ โดยแปลงเป็นพลังงานที่เป็นประโยชน์นอกจาก นั้นยังเป็นการช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายจากการใช้พลังงานไฟฟ้าหรือน้ำมันเชื้อเพลิง ซึ่งนอกจากจะมีราคาแพงแล้วในกรณีฉุกเฉินก็ยังไม่สามารถหามาอุปโภคได้อีกด้วย จากพระวิริยะอุสาหะที่ทรงปฏิบัติ พระราชกรณียกิจต่าง ๆ ตลอดจนทรงเอาพระราชหฤทัยใส่ในด้าน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อ พสกนิกรและประเทศชาตินั้น ก็ได้มีผู้มีจิตศรัทธากับผลงานโครงการ อันเนื่องมาจากพระราชดำริต่าง ๆ ที่มุ่งช่วยเหลือเกษตรกรให้สามารถ พึ่งตนเองได้ตลอดจนมุ่งอนุรักษ์สภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ ได้พา

กันขอพระราชทานน้ำมันกลั่นน้ำมันกระหม่อมถวายเครื่องมือเครื่องจักรกล และอุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับพระราชทานไปให้ใช้เกิดประโยชน์ ตามโครงการในภูมิภาคต่าง ๆ อาทิ มีผู้น้ำมันกลั่นน้ำมันกระหม่อมถวาย เครื่องสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ซึ่งติดตั้งเสร็จเรียบร้อยแล้ว ที่ บริเวณคลองส่งน้ำฝั่งขวาของอ่างเก็บน้ำห้วยดับแปด เป็นต้น และ จากที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งหมดโดยสังเขปตั้งแต่ต้นเป็นการแสดงให้เห็น ประจักษ์ชัดว่าพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนั้น เป็นส่วนหนึ่งที่เอื้ออำนวย ประโยชน์ให้แก่พสกนิกรชาวไทยและประเทศไทยอย่างมหาศาล”

จากบทความพระราชทาน เรื่อง พระราชกรณียกิจทางด้าน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ของสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ที่ได้ฉันเชิญ มาอ่านให้ฟังนั้น ย่อมประจักษ์แจ้งแก่ใจของประชาชนชาวไทยว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรานั้น ท่านได้ทรงนำเอาวิทยาการ สมัยใหม่ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาปรับปรุงประยุกต์ ใช้ให้เหมาะแก่ประเทศของเรา เพื่อพัฒนาประเทศเพื่อช่วยเหลือ ราษฎรของพระองค์ตามท้องถิ่นต่าง ๆ ในโครงการพระราชดำริ ซึ่งเป็นพระมหากรุณาธิคุณที่มีต่อปวงชนชาวไทยอย่างเอนกประการ

พระราชทานแนวพระราชดำริในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

พระราชทานเครื่องยังชีพแก่ตำรวจตระเวนชายแดนในท้องถิ่นทุรกันดาร

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี กับตำรวจ ตระเวนชายแดน

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๓๐ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

พล ต.ท. วิภาส วิปุลากร

ผู้จัดรายการ

พัชรินทร์ เชยกลิ่นเทศ

ไต่เตล

จากฟ้า...สู่ดิน

บรรยาย

ตำรวจตระเวนชายแดน หรือที่เรารู้จักกันโดยทั่วไปว่า ตชด. เป็นตำรวจหน่วยหนึ่งสังกัดกรมตำรวจ แต่การปฏิบัติหน้าที่มีความแตกต่างกับตำรวจหน่วยอื่นอยู่หลายประการ ซึ่งในการปฏิบัติภารกิจอย่างหนึ่งของตำรวจตระเวนชายแดนจะต้องออกตระเวนตรวจพื้นที่ชายแดนที่อยู่ในความรับผิดชอบ ทำให้ได้พบเห็นประชาชนผู้ทุกข์ยากเดือดร้อนเกี่ยวกับการครองชีพ และโรคภัยไข้เจ็บเป็นจำนวนมาก จึงได้ให้ความช่วยเหลือและแนะนำเท่าที่สามารถจะช่วยได้ นอกจากนั้น ตชด.ยังได้ดำเนินการส่งเสริมด้านการศึกษา ด้วยการจัดตั้งโรงเรียนสอนหนังสือให้กับเด็กชาวเขาและประชาชนใกล้เคียงตามแนวชายแดนอีกด้วย

เพลงบรรเลง

.....

บรรยาย (พัชรินทร์)

มักจะมีผู้กล่าวกันว่า สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงเป็นขวัญใจของทหารและตำรวจตระเวนชายแดน เพราะพระองค์ทรงปฏิบัติและอุทิศเวลาเกือบทั้งหมด เสด็จพระราชดำเนิน เยี่ยมเยียน และพระราชทานสิ่งของเครื่องใช้แก่ผู้ที่ปฏิบัติงานในท้องถิ่นชายแดนอันทุรกันดารและห่างไกลคมนาคมเป็นประจำ โดยมีเห็นแก่ความเหนื่อยยากและลำบากพระวรกาย โดยเฉพาะตำรวจตระเวนชายแดนก็ได้รับพระเมตตาเป็นล้นพ้นจากสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ดังที่ผู้บัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน พลตำรวจโท วิภาส วิปุลากร ได้เล่าให้ฟังว่า

พลตำรวจโทวิภาส

“สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีท่านทรงห่วงใยต่อพสกนิกร ซึ่งอยู่ในท้องถิ่นที่ห่างไกลคมนาคม ซึ่งทุกข์ยากลำบาก แล้วก็ตำรวจตระเวนชายแดนส่วนใหญ่ก็จะทำงานอยู่ในพื้นที่ที่ห่างไกลคมนาคม แล้วก็เป็นหมู่บ้านที่ยากลำบากเหล่านั้น พระองค์ท่านทรงเห็นว่า ตำรวจตระเวนชายแดนเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้เข้าไปช่วยเหลือประชาชน ที่ทุกข์ยากลำบากเหล่านั้น ท่านจึงสนพระทัย และก็ให้ความอุปถัมภ์แก่ ตำรวจตระเวนชายแดนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๗ เป็นต้นมา ท่านมี พระเมตตาต่อตำรวจตระเวนชายแดนก็เพราะว่า ตำรวจตระเวน ชายแดนนั้นได้ทำงานเพื่อประชาชนที่ทุกข์ยากอย่างแท้จริง ในพื้นที่ที่ ไกลคมนาคมครับ”

พัชรินทร์

“จากการที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงสนพระทัย ในกิจการของตำรวจตระเวนชายแดน ดังที่ท่านผู้บัญชาการตำรวจตระ- เวนชายแดนได้ให้รายละเอียดไปแล้วนะคะ ที่นี้ในด้านเกี่ยวกับ ตำรวจตระเวนชายแดนและครอบครัว สมเด็จพระศรีนครินทราบ- รรมราชชนนีทรงพระเมตตาต่อตำรวจตระเวนชายแดนและครอบครัว อย่างไรบ้างคะ”

พล ต.ท. วิภาส

“ความที่พระองค์ทรงห่วงใยตำรวจตระเวนชายแดน ในที่สุด พระองค์ท่านก็ตั้งมูลนิธิสงเคราะห์ข้าราชการตำรวจตระเวนชายแดน และครอบครัวขึ้น แล้วก็ก็มีเงินทุนมหาศาลจำนวนหนึ่ง ที่จะเอา ดอกผลไปช่วยเหลือตำรวจตระเวนชายแดนและครอบครัวนั้น เป็นส่วนหนึ่ง แต่ว่าทุกครั้งทีพระองค์ท่านเสด็จพระราชดำเนิน ไปในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ ตามท้องถิ่นทุรกันดารซึ่งมีตำรวจ- เวนชายแดนอยู่ด้วยนั้น พระองค์ก็ทรงเมตตาให้ตำรวจตระเวน- ชายแดนนั้นมีโอกาสเข้าเฝ้าทั้งตำรวจตระเวนชายแดนและครอบครัว นอกจากนั้นแล้วพระองค์ก็พระราชทานสิ่งของเครื่องใช้ให้กับตำรวจ เวนชายแดนอย่างต่อเนื่องตลอดมา ซึ่งเป็นพระมหากรุณาธิคุณ อย่างล้นพ้น.”

เพลงบรรเลง

.....

บรรยาย (พัชรินทร์)

จากการที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จพระราช ดำเนินทรงเยี่ยมเยียนตำรวจตระเวนชายแดนและประชาชนในพื้นที่ ต่าง ๆ ที่ห่างไกลการคมนาคมและทุรกันดาร ทำให้ทรงทราบถึง โครงการต่าง ๆ ที่ตำรวจตระเวนชายแดนได้ดำเนินการ เพื่อช่วย

เหลือประชาชนและชาวเขาที่อยู่ตามพื้นที่ห่างไกลคมนาคมเหล่านั้น พระองค์ทรงสนพระทัยและได้รับเป็นองค์อุปถัมภ์ในโครงการต่าง ๆ นั้นไว้ ดังที่ พลตำรวจโท วิภาส วิบุลยกร ผู้บัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ได้เล่าให้ฟังดังนี้ค่ะ

พล ต.ท. วิภาส

“โดยทั่วไปแล้ว สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีจะให้การสนับสนุนกับตำรวจตระเวนชายแดนในเรื่องที่เกี่ยวกับการช่วยเหลือประชาชนไกลคมนาคม แต่ในช่วงหลัง ๆ นี้ พระองค์ท่านก็ทรงกำหนดออกมาค่อนข้างชัดเจนว่า จะสนับสนุนในเรื่องโครงการใดเป็นหลัก โครงการแรกที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงอุปถัมภ์โดยตรงก็คือ โครงการโรงเรียนไกลคมนาคมของตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งตำรวจตระเวนชายแดนก็จะไปตั้งโรงเรียนในท้องถื่นทุรกันดาร เพื่อให้การศึกษาแก่ประชาชนไกลคมนาคมและชาวไทยภูเขา ซึ่งตำรวจตระเวนชายแดนได้ทำมาตั้งแต่ปี ๒๔๙๘ และต่อมาในปี ๒๕๐๗ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีก็นิพนธ์อุปถัมภ์โครงการนี้ในสองลักษณะที่สำคัญ ลักษณะแรกคือทรงหาทุนให้กับตำรวจตระเวนชายแดนในการจัดตั้งโรงเรียนไกลคมนาคมขึ้นในด้านการก่อสร้างอาคาร ซึ่งเป็นการประหยัดงบประมาณของรัฐบาลไปเป็นจำนวนมากไม่ต่ำกว่า ๒๐ กว่าล้านบาท ตั้งแต่ดำเนินการมา ประการที่สองก็คือให้การสนับสนุนกับการบริหารงานโรงเรียน ก็คือว่าให้ความช่วยเหลือกับครูซึ่งเสียสละไปสอนในพื้นที่ไกลคมนาคม เช่นพระราชทานเครื่องแบบให้กับตำรวจตระเวนชายแดนที่เป็นครูทุกปีเป็นประจำ ประการที่สองคือ จัดหาเครื่องมือเครื่องใช้และอุปกรณ์ประจำโรงเรียนให้ทุกอย่างตั้งแต่พระพุทธรูป ธงชาติ หรือว่าสิ่งของต่าง ๆ พระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รวมทั้งอุปกรณ์การเรียนการสอน ให้กับโรงเรียนไกลคมนาคมอีกด้วย ในส่วนที่สอง เมื่อเห็นว่าตำรวจตระเวนชายแดนต้องต่อสู้เสียชีวิตบาดเจ็บหรือล้มตายลงไปในั้น พระองค์ท่านก็ทรงเป็นห่วงว่า ครอบครัวจะอยู่ได้อย่างไร จึงได้จัดตั้งมูลนิธิสงเคราะห์ข้าราชการตำรวจตระเวนชายแดนและครอบครัวขึ้น เพื่อให้การช่วยเหลือกับตำรวจตระเวนชายแดนที่ล้มตายและเสียชีวิต และก็ให้การสงเคราะห์กับครอบครัวตำรวจตระเวนชายแดน รวมถึงลูกของตำรวจตระเวนชายแดน

ซึ่งขาดเงินทุนในการศึกษาเล่าเรียนอีกส่วนหนึ่งด้วย ต่อมาในปี ๒๕๒๐ พระองค์ทรงเห็นว่าการพัฒนาหมู่บ้านของตำรวจตระเวนชายแดนนั้น นับว่าเป็นเรื่องที่มีค่ามีประโยชน์ยิ่ง พระองค์จึงทรงสนับสนุน โครงการสร้างความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้าน หรือกล่าวโดยง่าย ๆ ก็คือ การพัฒนาหมู่บ้านเพื่อความมั่นคงนั่นเอง ในโครงการนี้พระองค์ ก็จะพระราชทานเป็นเงินกองทุนไว้ก้อนหนึ่ง แล้วก็เอาผลประโยชน์ จากกองทุนนั้นมาใช้ในการพัฒนาหมู่บ้าน นอกจากนั้นแล้วยังมี พระราชทานเงินทุนหรือเงินในการดำเนินงานของแต่ละปีอีกด้วย เพราะฉะนั้นโครงการหลัก ๆ ที่ตำรวจตระเวนชายแดนรับพระอุปถัมภ์ อยู่ก็มี ๓ โครงการ คือ โรงเรียนไกลคมนาคม มูลนิธิสงเคราะห์ ข้าราชการตำรวจตระเวนชายแดนและครอบครัว และโครงการสร้าง ความมั่นคงในชนบทที่หมู่บ้าน แต่มีอีกโครงการหนึ่งที่ตำรวจ ตระเวนชายแดนมีส่วนร่วมอย่างมากมาตั้งแต่แรก ก็คือ โครงการ ลูกเสือชาวบ้าน ซึ่งขณะนี้มีศูนย์ปฏิบัติการลูกเสือชาวบ้านรับผิดชอบ แต่ตำรวจตระเวนชายแดนก็เข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบ และพระองค์ ท่านก็ทรงอุปถัมภ์โครงการนี้ด้วย。”

พัชรินทร์

“ท่านผู้บัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนคะ อยากจะขอทราบ ถึงโรงเรียนของตำรวจตระเวนชายแดน ที่เรียกกันว่าโรงเรียน คมนาคนะคะว่า ได้กำหนดสร้างที่พื้นที่ไหน หรือว่าขณะนี้มีจำนวน เท่าไรแล้วคะ”

พล ต.ท. วิภาส

“ครับ คือเวลาตำรวจตระเวนชายแดนลาดตระเวนไปในพื้นที่ ที่ห่างไกลคมนาคนะ จะมีหมู่บ้านบางหมู่บ้านที่ไม่มีโรงเรียน แล้ว ก็ต้องการจะตั้งโรงเรียนขึ้น แล้วตำรวจตระเวนชายแดนก็จะประสาน กับกระทรวงศึกษาธิการว่ามีโครงการที่จะสร้างโรงเรียนที่หมู่บ้านนั้น หรือไม่ ถ้ายังไม่มี ตำรวจตระเวนชายแดนก็จะตั้งโรงเรียนขึ้น เพราะ ฉะนั้นที่ที่จะตั้งโรงเรียนไกลคมนาคนะจะมี ๒ ลักษณะ หนึ่ง.ต้อง เป็นหมู่บ้านที่ห่างไกลคมนาคนะ สอง.ยังไม่มีโรงเรียนและเป็นพื้นที่ที่ กระทรวงศึกษาธิการเห็นว่าควรจะให้ตำรวจตระเวนชายแดนเข้าไป ดำเนินการก่อน เราตั้งโรงเรียนไกลคมนาคนะมาทั้งหมด ๖๐๐ กว่า โรงเรียน แล้วก็เมื่อโรงเรียนเหล่านี้เจริญขึ้น เราก็มอบโอนให้กระทรวง- ศึกษาธิการรับไป ในปัจจุบันนี้เรามีอยู่ประมาณ ๑๕๔ โรงเรียน”

พัชรินทร์

“แล้วจะต้องมีการตั้งต่อไปเรื่อย ๆ หรือเปล่าคะ”

พล ต.ท. วิภาส

“ครับ เราก็จะทำใน ๒ ลักษณะนะครับ หนึ่ง.เราพบที่พื้นที่ใดที่สมควรตั้ง เราก็ตั้งต่อไปเรื่อย ๆ แล้วก็พื้นที่ใดเราควรจะมีมอบโอน เราก็มอบโอนไป โดยเฉลี่ยแล้วเราจะมอบโอนประมาณปีละ ๑๐ กว่า โรงเรียน และก็ตั้งใหม่ก็ ๑๐ กว่าโรงเรียน ซึ่งก็คงจะมียอดอยู่ในราว ๑๖๐ โรงเรียน ตลอดไปครับ.”

พัชรินทร์

ท่านผู้ฟังคะ โรงเรียนไกลคอมนาคมของตำรวจตระเวนชายแดนก็เป็นโครงการหนึ่งที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงรับเป็นองค์อุปถัมภ์ แล้วในด้านเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ที่ตำรวจตระเวนชายแดนได้ดำเนินการอยู่นี้ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงพระราชทานแนวพระราชดำริ หรือว่าทรงแนะนำอะไรบ้าง หรือเปล่าคะ

พล ต.ท. วิภาส

“สำหรับพระราชดำริของพระองค์ท่าน ถ้ากล่าวโดยสรุปหรือส่วนรวมแล้ว ผมว่าเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีท่านเป็นนักปราชญ์ เพราะฉะนั้นเวลาพระองค์ท่านมีพระราชดำริอะไรออกมาเนี่ย มักจะเป็นปรัชญา เป็นความคิดที่ค่อนข้างสูงส่ง พระองค์ท่านมักจะพูดเสมอ ๆ ว่า ถ้าเราทำให้คนอื่นมีความสุข เราก็จะมีความสุข เพราะฉะนั้นความทุกข์ยากของประชาชนนี้น่าจะเป็นภาระหน้าที่ของข้าราชการทุกหน่วยทุกฝ่ายทุกส่วน เพราะฉะนั้นพระราชดำรินี้มักจะกล่าวเน้นย้ำว่า เมื่อใดก็ตามที่เราเห็นคนอื่นทุกข์ยากนั้น เราก็จะต้องทำให้คนอื่นนี้สุขสบายในวิธีการใด ๆ ก็ตามที่เราจะทำให้คนอื่นสบายได้ ทำให้คนอื่นมีสุขได้นี้ แล้วเราก็จะมีสุข เพราะฉะนั้น ผมอยากจะกราบเรียนว่า พระราชดำริทุกครั้งทีพุดมานี้ จะพูดในแง่ของปรัชญา แล้วพูดในแง่ของศาสนาที่จะให้การช่วยเหลือกับผู้อื่น เพื่อประโยชน์สุขของคนส่วนรวม.”

พัชรินทร์

ท่านผู้ฟังจะเห็นได้ว่า จากโครงการต่าง ๆ ที่กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนดำเนินการอยู่นั้นแล้วสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงรับเป็นอุปถัมภ์ไม่ใช่เพื่อตำรวจตระเวนชายแดนเท่านั้น แต่เพื่อประชาชนคนไทยทั้งมวลนะคะ

เพลงบรรเลง

.....

บรรยาย

พระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีต่อประชาชนชาวไทยทุกคน เป็นที่ประจักษ์และซาบซึ้งสุดจะประมาณ โดยเฉพาะตำรวจตระเวนชายแดน ความประทับใจในพระราชกรณียกิจ

และพระเมตตาของพระองค์ท่าน ท่วมท้นมิอาจไปจากใจได้ ดังที่ พลตำรวจโท วิภาส วิบุลการ ผู้บัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ได้พูดถึงความประทับใจในพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ว่า

พล.ต.ท. วิภาส

“ความจริงเรื่องนี้ผมคิดว่าท่านผู้ฟังทุกท่านที่ได้มีโอกาสเข้าเฝ้าฯ หรือว่าตามเสด็จฯ ก็คงจะมีความคิดมีความรู้สึกใกล้เคียงกันก็คือว่า พระองค์ท่านเป็นผู้ที่ยิ่งใหญ่ออย่างแท้จริง พระองค์ท่านทรงเป็นนักปราชญ์ กล่าวคำได้ออกมาก็เป็นปรัชญา เป็นความคิด และโดยเฉพาะเป็นความคิดในแง่ของสังคม และแง่ของศาสนาอย่างยิ่ง เพราะฉะนั้นความประทับใจอีกที่สำคัญก็คือว่า พระองค์มีพระราชดำริหรือพระราชดำรัสในเรื่องใดแล้ว พระองค์ได้ทำในสิ่งนั้นให้เราเห็นให้เราเข้าใจว่า พระองค์ได้เสียสละทุกสิ่งทุกอย่าง ทรงตรากตรำ พระวรกายไปทั่วทุกหนทุกแห่งด้วยความยากลำบากพระองค์ท่านต้องทรงทุกข์ทรมานลำบากยากเข็ญ แม้ว่าจะเดินทางด้วยพาหนะใด ๆ ก็ตาม พระองค์ก็ไม่ทรงท้อแท้ และเมื่อไปแล้ว ก็มีพระเมตตาต่อพสกนิกรอย่างทั่วถึงโดยไม่มีความแตกต่างเลยว่า พสกนิกรเหล่านั้นจะเป็นใคร เป็นเด็กเป็นผู้ใหญ่ คนเฒ่าคนแก่ คนชรา หรือว่าแตกต่างกันในเชื้อชาติอะไร พระองค์ทรงพระเมตตาแก่ทุกคน และก็อย่างเท่าเทียมกัน ทรงเมตตากับข้าราชการบริพารที่ตามเสด็จฯ แล้วทรงเกื้อหนุนให้ข้าราชการ ข้าราชการบริพารหรือตำรวจตระเวนชายแดนนั้นได้มีโอกาสในการช่วยเหลือประชาชน เป็นความประทับใจอันยิ่งใหญ่ เป็นแบบอย่าง เป็นทุกอย่างที่เป็นสัญลักษณ์ของความดีทั้งสิ้น พระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ผมก็อยากจะกล่าวอีกว่า แทบจะไม่ต้องกล่าวอีกเลย แต่ผมจะพูดเพียงสั้น ๆ ว่า ท่วมท้นและยิ่งใหญ่เหนือกว่าสิ่งใด ๆ ทั้งหมด ที่ตำรวจตระเวนชายแดนและทวยหาญทุกหมู่เหล่า รวมทั้งพสกนิกรได้รับ.”

ศรีนครินทร์

เพลง

บรรยาย

ท่านผู้ฟังคะ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี แม้พระองค์จะทรงเจริญพระชนม์สมควรแก่การพักผ่อนก็จริง แต่ก็มิได้อาทรต่อความเหนื่อยยาก ทรงตรากตรำพระวรกายมิได้เห็นแก่ความลำบาก เพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชนชาวไทย พระองค์ทรงเสียสละเพื่อความสุขของเหล่าพสกนิกรตลอดมา พระราชกรณียกิจทั้งปวง

บรรลุปะกิจัษัทั้ไป ประชาชนลั้วนเปิกบานขึ้นชมในพระเมตตา
บารมี

